

శ్రీ రస్తు.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము.

శంకరకవి ప్రణీతము.

పల్లి పద :

కొండపల్లి వీరవేంకయ్య,

బుక్ సెల్లర్, రాజమండ్రి.

కాకినాడముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడియె.

కాకినాడ.

1930.

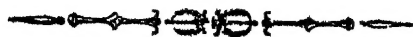
ప్రతి
పుస్తకము
కొరె
మీద
సంఖ్య
పెట్టె
వలె

శ్రీ రస్తు.

హరిశ్చంద్రో పాఖ్యానము.

ప్రీతి క.

వాణివాసవాదివిబుధశ్రేణీ శిరోరత్నశోభా.
భావిభ్రాజితపాదపంకజం డుమాభౌమాచనోధ్వజ కా
శివ శ్వేత్యరుం డెందులేఖనండు రక్షించు నృహపార వి
ద్యావర్ధిస్థుని బాచయప్రభుని యెల్లమాత్య చూడారుణిక.

చ. జలనిధికన్య కొమ్మెఱుంగు సంతతకౌస్తుభవైజయంతికా
విలసితకాంతి వాసవునివిల్లు కృపానసధార వృష్టి గా
నెలమి వహించుచుం బొదలుకృష్ణపయోదము పోడినెయూ స
త్ఫలితవిధూతు లిం పెనుగా బాచయయెల్లనిశీర్తిసస్యముక.

కా. నీరేజప్రభవుండు వాక్పతి జగన్నిర్మాణదక్షుండు జం
భారాతి ప్రముఖాచార్యులుండు వేదాగ్రప్రబోధక్రిగూ
పానీణుండు విరించి దానజితదేవత్మృతహుంజైన యీ
దూరశ్రీతిపాలచుంతిని బిరాయుష్కంతునిం జేయుతన్.

ఉ. అల్లదె మాతులుంగఫల మ్మమ నవోదయభానుచండలం
బల్లనక జూపు చుం బృగులహస్తమునం బలింపక గోరహ
గ్నల్లభముఖ్యదేవగణవంద్యపగాఱుండు కుంజరాననం
దెల్లనమంత్రిశేఖరున కీప్తితస్థినికరుండు గావుతన్.

మ. కరపద్మంబుల బుస్తకంబు శుకముం గంజాతము న్వీణయము
గర మొప్పం బ్రమదంబుతో నుపనిషద్ధర్మపథశ్రేణి మా
సగధం బెక్కి చరించు చంద్రముఖ భాషాదేవి నన్యజ్ఞా జే
యు రతిశప్రతిమానరూపనిధి నీడూరెల్ల నామాత్మనిక.

- ఉ. నల్లనివేల్పుతోటి గహినాథుని కూరిమితల్లి యామినీ
వల్లభుతోడఁబుట్టువు శివాగతురాస్యవధూవయస్య యు
త్సుల్లసరోజమాగ్ధ్రముల బొల్పెసంగ నిస్వహరించులక్ష్మీ మా
యెల్లననుంత్రికేళిరునియిట వసించు మనోహరాకృతన్. 6
- ఉ. చేటిఁ లేవఁజూటికి శచీమునిసగ్యసంపగ్యభామినీ
కోటులు సదృశ మేకుటిలకుంతల కీశ్వరుమేను పుష్పమే
పాటలగంధకిం జితురుభారమునై నుశురాట్కిశోగ మా
జోటి భవాని చాలఁ గృపఁజూచును బాచయయెల్లధీమణిన్. 7
- తే. అక్కహిమధామభౌచ సౌమ్యగురు శుక్రితోయజ్ఞబ్రాహ్మణీగు గ్రహంబు
లెలమి నేకాదశస్థానఫలము లిత్తురెపును నీమూర్తియెల్లయంత్రీశ్వరునకు. 8
- వ. అని యిష్ట దేవతాప్రార్థనాపూర్వకంబుగాఁ గృతీశ్వరున కాశీర్వచనంబుబాసంగి. 9
- తే. సరవి దీపింప నామ్నాయసగణిఁ దలసి, పూబునీరును బోలి సర్వసిద్ధివట్టి
యనఘతరమూర్తి గీర్వాణ వనఁరిష్టు, బాదరామబాహుసంబుఁ బ్రస్తుతింతు. 10
- కా. తారానాథచరిచిత్రయ కృతో ద్యన్నాత్మ గంగత్వయః
పారావారవినిర్మలార్మి పటనీపర్యాయవాత్సర్మిత
శ్రీరామాయణకావ్యసృష్టి కవితాసిద్ధాంతశుద్ధాంత వి
ద్యారాజి స్త్వను వామలూరుభవుఁ జేతఃస్థితి వర్ణించెదనన్. 11
- శ. ధీరుల బాణమయూరుల, భాగవులై వెలయుమాఘభోగవుల సుధా
ధారాపానింభమకవి, తారచనావాసుఁ కాళిదాసుఁ దలంతున్. 12
- క. విమలకవిత్రయనిర్మితి, సమధికరతసత్ప్రబంధసాహిత్యకళా
సుమనస్తటినికల్లోలములం గ్రీడితు నిష్కళంకపృథిభన్. 13
- ఉ. పైకొనుకాంక్షచేఁ దగిలి పల్కలు భీకరలోభగోహవ
శ్రీకములందుఁ బాయనియమేయమదోద్ధతదుష్కృపింద్ర ద
ర్శికరరాజికి నివిభవిశుభ్రతకావ్యకళావిశేషదీ
క్షాకుశలార్యతంత్రములు గారుడమంత్రము తుందు నాగయన్. 14
- చ. వడియును బ్రాసము న్నెదకువాండు ప్రబంధము పూని యేమి చె
ప్పెడి నగుఁబాటగు సృకవిబృందముమందట మాటలాడువెం
బడి నవి తమ్ముఁ దామె నులభస్థితితో నుచితస్థలంబులకై
బడిబడి వచ్చి నిల్చి బహుధంగులఁ దోర్చవలఁ జూపకుండినకా. 15

మ. అని సకలసుకవిజనముస్కారంబును గుకవినికగతిగస్కారంబునుగావించియేనొక్క
సవినప్రబంధం బనుసంధింపం బూనుసమయంబున.

శీ. తనయశోమహిమ గంధగర్వభామాహస్త, వల్లభిసంగివర్ణనంబు
తనవదాన్యత యర్థిజనమనోగధదాన, పారీణిర్వాణపాదనంబు
తనవిలాసంబు దంతావళిగామినీ, దృక్పక్షకోగకనిశాధపచరీచి
తనభుజావికృమం బనతారిదుగ్మత్ర, దంతసూకామ్యుత స్వందనంబు

గీ. గాంగ, వెలసిననందరి శేఖగపదాగ, విందసేవాకళాలభవిభవశాలి
మాన్య, డీడూరియెల్లయామాత్యమాళి, యుల్ల మానందమునుబొంద నొక్కనాడు.

శీ. అలయుగంధరుసాటి యగునీతికాన్యక్రి, యాధుగ్యధరు లైన యాస్తనచివు
లలపరాశరనూతిఁ దలఁపించువేదశాస్త్రాస్థవిద్యాధురీణాన్యవిత్తు
లలబాణు నొరయుకావ్యక్రియావైభవీ, సాగస్యనిధులైన సత్కవీంద్రి
లలపురందగనూతిఁ గలువంగ నూహించు, విక్రమకృమధుగ్యవీగభటులు

గీ. అప్పగస్త్రీలఁబోలెడు నబ్జములులు, కలితసంగీతధారేయగాయకులును
మహిమఁ గొలువంగ నిజసభామందిరాత్మగమునఁ జేగోలగంబుండి ప్రియదత్తీల.

మ. ననుఁ గౌండిన్యమునీంద్రగోత్రజా సుధాంధస్సింధుకల్లాలగు
ల్యనిరాఘాటవచోధుగంధరుని దేచామాత్య సత్సత్కుఁ బా
వనచారితురీ శశాంక చాలిపదసేవాలబ్ధ సాహిత్యస
ద్ధుని స్పంధువిధేయు శంకరకవి స్థాపితాప్రభావార్థమక.

19

శీ. మమత రావించి యగ్నాసనమున నునిచి, తప్తజ్వల విూట గంధాత్మతంబు లాది
గాంగఁ కన్నుగతాంబుల కనకభూష, చాంబరంబులు దనయ నందందయొనఁగి.

శీ. సప్తసంతానములతో యశస్కరంబు, కృత్యయో కాపున నీవొనరించునట్టి
నిరుపమానవారిశ్చంద్రప్రసరతితరీ, సుంకితము సేయు నాపేగ ననఘచరిత.

మ. అనుటయు నట్లుకాక యని యంగీకరించి, సరససంగీతసాహిత్యవిద్యావిద్యోదగోష్ఠి
విహాయండును, వసుంధరాభాగభగణ దక్షదక్షిణభూజాత్యుత్తమోధ్యక్షుండును, న
వార్తగగనతుగకౌగ్యహాన్యతుండును, మత్తయతాళిగామినీవిశాలనయనచరితనయన
సంపూర్ణ పూర్ణ మాచంద్రిండును, భోగ దేవేంద్రిండును, గపటరిపుదుర్గతిజనాభి
ర్వగర్వగర్వతలవిశాయమాన కౌతేయకుండును, వనీపకమనోరథాగదాయకుండును,
శంభుసేవా విశేషలబ్ధవిప్రంధమాణ శాశ్వతైశ్వర్యుండును, శాండిల్యమునిచక్రవర్తి
గోత్రప్రవర్గక్రియాధుర్యుండునుగునీడూరియెల్లయామాత్యువంశావతారంబభివర్ణించెద.

- శా. కల్యాణాత్మకమూర్తి జృంభితపాపాంభోగ్యధుర్యాత్మ సా
కల్యాణ్నయరహస్యవేది బుధలోకస్తుత్య సంభోజభూ
తుల్యప్రాభవశాలిం బంకరుహబంధుస్వచ్ఛ తేజస్వి శాం
డియ్య స్సంయమిచక్రవర్తిం దగు వర్ణంసంగ సశ్రాంతముక్.
- తే. ఆమునీశ్వరువంశ దుగ్ధాంబురిధికి, బూజనీహగకగణండ్లె వర్ణనీయ
మహిమ విలసిల్లె లింగనామాత్యవర్ణం. డనఘనతి బల్లికురువపురాంతండుగుచు. 24
- క. ధర లింగమంత్రితనయులు; సరసులు ప్రేడనయు గొగవసచివుండను గుణా
భరణం డమరంధ్రయు సు, స్థిరకీర్తుల వెలసి గర్భచింతామణులై.
- చ. ప్రేగడనమంత్రి బంధుజనబృందము పేర్కొన నుండిశాననుం
డగుమతిశాలి వీరసచివాగ్రణిపుత్రికఁ దిష్ఠమాంబికం
దగుమహిమ నిర్వాహ మయి ధన్యచరిత్రులఁ గాంచె బుత్తులెక్
జగదభివృద్ధియుల విశాలయశోవిభవాభిరాములెక్.
- 26
- శీ. స్వర్ణదీలచారికాసందోహవిమలయశస్సుగ శ్రీకాలిభాస్కుర్య
ధారాధరారుక్షార్మరుచోజ్జారాతి, విశ్రాంతగుణహోదీగిరీశారి
చేతో భవాతాతిసేవాధురీణుండ, భూతలాధిపనంత్రి సోగవిభుండు
సంగీతనాగిత్యచతురవిద్యాకళా, వీలాస్రీల్యాండు లింగరాజు
- గీ. పెద్ద లా ననఁ దనరె పెద్దనిభుండు, మహిమ వెలసిరి రాజన్యమాన్య లగుచుఁ
గల్పతరుపంచకమురీతిఁ గవిజనాగ్ని, యూధముల కిష్టఫలముల నొసఁగఁజాలి. 27
- వ. వారిలోన.
- శీ. యాచకదారిద్ర్యహాణకారణగుణ, శ్రేణీ యెవ్వనివిశ్రాణనంబు
శాతోదరీజనచేతోముగాపాది, వర్జితస్సూక్తి యెవ్వనిమూర్తి
కపటశాత్రువమంత్రిగర్వసాక్షోరాసి, బాడబంబెవ్వనిబాహుబలము
దిగ్దంతిదంతకాంతప్రహసీపృథా, విలసనఁ బెవ్వనివిమలయశము
- గీ. దందనూ కాధినాథమందాక్షుగాయి, రూఢి నెవ్వనిచాటువాక్రృధీశయ్య
యతఁడు సెంపాందు లోకవిఖ్యాతి బల్లి, కురువపెద్దన యనుమంత్రీకుంజరుండు.
- ఉ. అద్వివిజాధినాయకునియంతటివాఁ డురువైధవంబునక్
దద్దతివైరులం దృణముగాఁగఁ గనుంగొను శాగ్యలేఖ నే
పొద్దుడు బాంధవ్యాజనపోషణ మేరుఁడ డెట్టిధన్యుడో
పెద్దన తద్దయుం బ్రబల విద్వదనీపకనీపకస్తుతిక్.
- 30
- తే. పొజ్జుండై కీర్తిగననట్టిపట్టమెట్ట, పోతనాయనిపుత్రి సంభోనేత్ర
బరిణయం బయ్యెఁ జిక్కిమాంబావధూటి, నింపు సెంపాంద బెద్దమంత్రీశ్వరుండు.

చ. వినుతచరిత్ర చిక్కుమకుఁ బెద్దనమంత్రీకిఁ బ్రాభవాధికుల్
తనయులు సంభవించిరి ముదంబున బాచయదండనాథుఁడు
మనసికవాసవాత్మజసమావలీలుఁడు పెద్దడయ్యయుఁ
వినుతవివేకభూషణుఁడు వీరనయన్ చరిత్రాగ్రులెంతయుఁ.

32

ప. అం దగ్గజుండు.

33

పి. కాంతాజనస్వాంతసంతోషకరరూప, హానితలతాంతాణాసనుండు
సుంకవిసంధోహసంస్థాయమానాశ్రాంత. విశ్రాంతికిర్యావిబుధశాఖి
నిఖిలవిగ్రాహకానిరవద్యవైఖరీ, లీలావివేకనాళికనూతి
శ్చక్రకోటికత్తిమాగ్ధాన్యభో, రిచ్చక్షాసన్నిధి స్వచ్ఛగీర్తి

గి. బంధుభాతపయోజాతభాస్కరుండు, భూరిగాంభీర్యవియవిభూషణుండు
ప్రబలి వాణీశవంశవారాధకుని, ధాముఁ డీహురిబాచప్రధానమాలి.

34

క. యాచకలోకగతుణసమంచితభూరిదయాగుణక్రయా

భేదియ వంశదావను మృగీనయనాజనపంచబాణా వి
గ్రాహకరామ్య నీశ్వరపదాంబురుహద్యయచందనీకముం
బాచయసంత్రిపుంగవుని బ్రహ్మతిఁ జేయుదు రార్యులెప్పుడుఁ.

35

క. పెద్దడనమంత్రీయశోరవి, నగుఁ దుహినాచలముఁ బక్షినాయకకులముఁ
నాగ్నిదంతావళమును, గుఁ నధునీజలముఁ జంద్రకాంతోపలముఁ.

36

చ. పుకరపతాకు నాకృతి హిమద్యుతి నిర్మలగాంతి విష్ణునా
యగుగి విభూతిఁ బాండుతనయాగ్రణి భగ్మగుణస్రస్థి హా
టకగిరి వ్యవృత్తిఁ గవటప్రతిపత్తుమోగినేంగురి బ
ల్లికురుపసద్దయంతిసుతు పిల నుతించెద వీరనార్యునిఁ.

37

ప. వీరిలోఁ.

38

చ. అనఁబాడు నుల్లేపాడికొమరాధిపుకూరిమిపుత్రి నదినం

దనఁ బడమిదనపద్యనయనం బెదలింగమ బెండెకట్లకా

సనుఁ డగుపగ్గతయ్యసుతఁ జంద్రముఖం బినలింగమాంబ నిం

పెయ వివాహ మరెయ్య విభవేంద్రుఁడు బాచయమంత్రీ యున్నతిఁ.

39

పి. అమనీసుఁ శోగి కన్యతాన్న మొసంగడి, మెలతల కీయింటి మేలుబంటి

ధవునియానతి యొక్కలవము లంఘింపని, సకియల కీభూమ జన్మనీమ

సమపాతివ్రత్యగరిమంబు వొందెడు, తాటంకవకుల కీశోటి మేటి

భవన్యలఁ బుత్రరత్నములఁ గాంచినవనూ, తరుల కీకాంతామతల్లి తల్లి

- గీ. పుణ్యములపోవు గాంభీర్యమునకు నెలవు, మహితసౌభాగ్యగుణములచుండు
వినుతలవణ్యలక్ష్యకి నునికి యనగ, లీల విలసిల్లె బాచయలింగమాంబ.
- చ. పతి తనపాలిదైవ మని భావనసేయుపురంధ్రి బంధుసం
తతులకు సంతతంబును సుధామధురాన్నము లన్నపూర్ణయా
కృతి బరితుష్టిగా నొసగు నిం వెనగం బికలింగమాంబ కీ
క్షితి బ్రతి సేయ లేరు సూర్యులతోచన లెన్నిచూచినకొ.
- సీ. అనఘువర్జనుఁడు బాచయమంత్రివర్యుఁడ, హరిణాక్షు నెడలింగమాంబలను
నిద్దతేజోనిధి నెల్లయామాత్మ్యుని, హేమానిగ్రసమధీరు సోమఘనుని
బినలింగమాంబికావనరుహాననయందు, రసిక శేఖరు దెవరామవిధుని
బినరామధీమణి బిరియవచోవైఖరి, బ్రతిభాసమగుని బర్హద్యుని
- గీ. గనియె వారలు వంశమాకందవాటి, కావసంతులు హరిదంతకరిణిదంత
కాంతినివహనుకారినితాంతక్షీర్తి, రుచివిభూషణు లగ్ధాక్షిభుగవతులు.
- ఉ. రామభుజాబలాధ్యుని బురందరవైభవధుర్యు బాంధవా
రామవసంతమూర్తి నమరదుగ్రమపుష్పగళ న్మరందధా
రామధురోక్తివైభవధుగంధరు నెన్నెద వీగమంత్రీ శ్రీ
రామనదండనాయకుని రాజసభాభవనాంతగంబునకొ.
- కా. ఈడూరీకృతసాధురీతికలనాచ్చాద్యానవద్యంబు లీ
యీడూ రెల్లనమంత్రీశేఖరవచోహేవాక ముల్తాండవ
క్రీడాకాతుకజ్యంభమాణఫణిరాక్రేయూగకోటిగం
గాడోలాయితనిర్మలార్మిపటలీగాఢధ్వనిపొర్రిణికొ.
- సీ. గాంగేయవిన్నూర్తి గాంగేయవిన్నూర్తి, నమరె దేహపరిభావిచలహాసల
బంచాననాకృతి బంచాననాకృతి, బాలు పొందె శౌర్యవిభూషులంగు
నాగేంద్రీవైఖరి నాగేంద్రీవైఖరి, విలసిల్లె బలవచోవిభవములను
హరిజ్యంభణంబున హరిజ్యంభణంబున, బాదలె లక్ష్మీయోగభోగమనోహ
- గీ. నతడు కరహాట లాట కగ్ధాట యవన, కుంత లావంతి నృపసభాగ్గంతరాళ
సుకవిగాయకలోకసంస్తుత్యక్షీర్తి, నిత్యు డీడూరిసోనునామాత్యమాళి.
- మ. వెదరామయ్యను బాచమంత్రీసుతు గాంభీర్యాంబుధిం గామినీ
మదనుం బేర్కొన వచ్చు రాజసభల స్మందాకినీచందన
త్రిదశశ్మైరుహతారహారనిభక్షీర్తిన్నూర్తి సంపూర్ణస
ర్వదికాభాగుని మేరులైబృతి గీర్వాణాధిపప్రాభవుకొ.

- క. వనరాశిఘనగభీరుని, బివరానుననుంత్రీవయ్య చేర్కొనఁగ దగుం
దనరారువేడ్క యాచక, జనరాధాతనయు బాచనచివాత్మజునికొ. 47
- క. పగ్గలనుంత్రీని హిమవ, త్వగ్గతనునదైవ్యధుయ్య భామజనద్య
కృగ్గతనుసౌందర్య సు, పగ్గతరుత్యాగశీలు బ్రహ్మతి యొనర్తుకొ. 48
- క. అం దగ్గజుండు లోకా, నందకరుం దోష్ట నింద్రీనందనధనరా
ణ్ణుందనలక్ష్మీనందన, సౌందగ్గమున్ది యెల్లనచివుడు ధాత్రికొ. 49
- సీ. ఆర్యానుకూలకృత్యంబు శంభునియందు, దనయందు గలుగంగ దనరినాడు
భూరిసుదర్శనాస్సూర్తి కృష్ణునియందు, దనయందు గలుగంగ దనరినాడు
చతురాననప్రాణి జలజాననునియందు, దనయందు గలుగంగ దనరినాడు
పృబలభోగోన్నతి ఫణివల్లభునియందు, దనయందు గలుగంగ దనరినాడు
- గీ. మతి వితర్కింపఁ గేవలచుంత్రీమాత్రుఁ, డే ధనంజయబాహుశౌర్యాధికుండు
సత్యవర్తనుఁ డీడూరిశాసనుండు, హితవచోహరి బాచయయెల్లశౌరి. 50
- వ. అచ్యుంత్రీనిధానంబునకు నిజస్థానంబు. 51
- మ. అగవింశాసనవాసవాన్యయలలోకారాధ్యకగోటకే
శ్రగ్గకారుణ్యపనాభిగతీతము భాస్వన్తీ జ్ఞియమ్మనుగో
త్తగ్గనిత్యశుతిపాతనిస్సన ముదాత్తశ్రీ నజసగింబు ని
ద్గణిం చేర్కొన నొప్పుఁ గార్కొలను గోదావర్యపాంతంబునన్. 52
- సీ. ప్రియేయశైలేంద్రబహుశృంగ సంతత స్ఫటికోపలపృభాపటలములకుఁ
జందోదయాగంభసంతోషితాచ్యుతాం, భోనిధానతగంగఁగేమలుకుఁ
వాసంతసమయగీర్వాణసగ్గంసహా, జాతశాఖాసుచవ్రాతములకు
వారిజాసనసతీవత్సోజసాటీగ, జంబాలనర్పానుచర్మికలకు
- గీ. విందు నీడూరియెల్లపృథ్వికళత్ర, దండనాథయశోకాంతిచండలములు
దిక్కుగోజాతలోచనాద్విగ్గకగ్గ, కోణముక్తాఫలభ్రాజకుండలములు.
- కా. వేదాగ్గప్రితిపాదనప్రకటచిద్విద్యాగురీణుండు సా
త్మాదగ్గంబుకళావతంసుండు సుగగ్గిసాగ్గభవాధ్యండు నై
శేగారేశగురుండు సత్కృపఁ గలగ్గజ్ఞింపంగ వనిలు ని
త్యోదారప్రతిభాగుణాభగణం డీడూరెల్లనార్యుం డిలన్. 53
- కా. చూడం దన్యసుధాంశునింబదనాస్తోమంబు గా నెట్టివో
నాడం బాలఁ డనత్యవాక్యములు గర్వాయత్తుల న్నర్మలం
గూడం డెన్నఁడుఁ బూగచంద్రీ సునునోదండమాపాధికుం
డీడూరెల్లనమంత్రీ భోల గలరే యెవ్వారు నిర్ధారుణిన్. 54
- చ. సరసజనాగ్గిగణ్యుడును సత్యవచోగచనాధురీణతా
భరణుడు నైకయత్తిఘన బాచయయెల్లనికీర్తికామిని 55

కరతలచుల్లికాప్రసవకందుక మంబురుహాభిరూతి త

త్వరిమళతోలమట్టుకణపంక్తియె లాంచన మెన్నిచూచినన్.

56

గీ. సరససారసదినరాజు సత్తిరాజు, లింగయామృత్యుపు త్రి నాళికనేత్ర
రూపగుణజిల నుతభవానీపురంద్రీ, నెలమి వరియించె నీడూరియెల్లమంత్రీ.

57

సీ. పరమపాతివ్రత్యురెమ నరుంధతీ, సంపూర్ణపూర్ణ సూచంద్రీవదన

సదమలసత్యభాషావిశేషంబుల, రాజీవగర్భయరాశీయాన

యపరిమితం బైనయట్టితాలిమికల్పి, ధాత్రీసరోజాతపత్రీనేత్ర

శాశ్వతైశ్వర్యవిస్తారవిస్ఫూర్తుల, నమృతపాథోరాశియాడుబిడ్డ

గీ. బాంధవాశ్రిత భూసురప్రకరసంత, తాన్నవిశ్రాణనంబున నన్నపూర్ణ
యనగ నీడూరియెల్ల నార్యనిపురంద్రీ; వినుతిగాంచె భవాని పావనచరిత్ర.

58

ఉ. భావజరూపవిభ్రమవిభాసెతు డెల్లనమంత్రీకి న్నవా

నీవకవర్ణినీమణికి నిర్మలకీర్తులు గల్గి రాత్మజుల్

కోవిదవగనీయు లతికోమలమూర్తులు బంధుబోకనం

భావనదత్తు లెంతయును బాచనయుం గఱకంతమంత్రీయున్.

షష్ఠ్యంతములు.

క. ఈదృగ్విధమహిమాయతి, కాదిత్యాపత్యభేదరాదిత్యునీ
సాదృశ్యవిశరణ శ్రీ, మోదితవిబుధేంద్రీతతికి ముఖ్యస్థితికిన్.

60

క. ఆరాధితశంభునకును, సాగబలాన్వితభుకభుజాస్తంభునకున్
దూరికృతదంభునకు ద, గోగచనాబంధుకూటాగంభునకున్.

61

క. సతతాన్నదానసంగ, శ్రీతనానాధానిలోఁ గీర్వాణునకున్
జతురవచోరచనాతి, ప్రతిభాసుకవిత్వతత్త్వపారీణునకున్.

62

క. గురుచరణయుఁ శసేవా, గురుతాత్పర్యునకు మంత్రీకులవర్యునకున్
గురుతరమతికి న్గారి, గురునన్నిభద్రునికి వినుతకోవిదతతికిన్.

63

క. మానిజనవంద్యగారి, జానిపదాంభోజయుఁ శసదమలసతత
ధ్యానవిలీనస్వచ్ఛయ, నోనాశీకునకు సతతసుతలోకునకున్.

64

క. పాటిరహీరహిమకర, కోటికతుషారహరగోక్షీమరు
ష్టోటకహేటకగర్భవ, ధూటీసరువిమలకీర్తిధురోన్మతికిన్.

65

క. నిరుపమవృషకార్యధురం, ధరునకు శాండిల్యగోతుగనకు బాచమహీ
వరమంత్రీతమాభవునకు, హరిహాయవిభవునకు నెల్లనామాత్యునకున్.

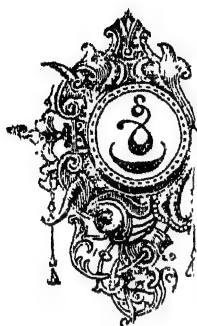
66

మ. అభ్యుదయపరకపరాభివృద్ధిగా నాయెనర్పం గడంగిన హరిశ్చంద్రచరిత్రం బహు
మహాప్రబంధంబునకుం గధాశ్రమం బెట్టినన.

శ్రీ రస్తు. హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము.

ప్రథమాశ్వాసము.

కథాప్రారంభము.

తరుణీమనోహరవిరించినమానమహాతపోధన
వ్రాతనివాసయోగ్య మమరద్రుమతుల్యసమస్తపుణ్యభూ
జాతలతానిశేతనవసత్పికముఖ్యశకుంత మెంతయుక
దైతవనంబు పొల్చు వసుధారమణీహరినీలభూషయై.

- చ. వివాహవర్ధిల దావనసమాజము పూజ యొనర్చుదాక మ
ట్పదములు బుష్పగుచ్ఛములపై భగినురింపవు చంద్రశేఖరుక
ముదమున మజ్జనంబు మునిముఖులు సేయకమున్న హంసము
ల్లదియగఁ బోవు తామరకొలంకుల కవిసినాంతగంబులక.
- శ్రీ. వికసితకుముగావిందసోగఁధిక, విస్ఫుగద్వాసనావిలసితంబు
చంచరికమరాళ చక్రవాక క్రాంతి, బకసంచయారావభాసుగంబు
తీరద్రుమసుమగుచ్ఛవాగన్యోన్యక, రందసమేతాంబురాజితంబు
మత్స్యకచ్ఛపమహామకరానిజలజంతు, సంతానసంచారసలితంబు
- శ్రీ. సతతకేలీవనాసక్తసంయమింద్ర, బాలికామచకాశ్మికపంక సురభి
రంగదుల్లాలకణ్ణాలసంగతంబు, రుచితమై సొల్చు నొక్కసరోవరంబు.
- తే. ఆనలోవరతటమున నమఃవిటసి, కరణి నుడివోనిపల్లవోత్కరలతాంత
చయశలాఁకుఁఫలాశులఁ జాలి విట్ట, వీరగునొక్కసాలపృథ్వీరుహంబు.
- శా. ఆమాకందముక్తింద ధన్యజ్ఞుడగణ్యావాససంశీలుఁడై
భీమాదు ల్నిజసోదరు ల్పలువురుం జేరిమంబుతోఁ గొల్వఁగా
భూమారత్నము పెరి ద్రోపది మహాభక్తి స్థజింపంగ నా
నామానందకథాప్రసంగముల నానందంబుతో నుండఁక.
- చ. ఆనమయంబున.

2

3

4

5

- కా. గండుషీకృతవేదశాస్త్రనిఖిలగ్రంథాగ్రసారండు మా
 ర్తండానూనతనుప్రభాంచతుండు సుతామిదగీర్వాణసే
 వ్యుం డంహాకరిసేంహపోతము ఋషిపూర్వోగ్యగణ్యుండు మా
 ర్కండేయుండు ద్వితీయబాలశశిరేఖాశేఖరుం డిమ్ములకే.
- సీ. భసితత్రిపుండ్రాంకఫాలభాగముతోడ, రుద్రాత్మమాలికారుచులతోడ
 బల్లవారుణజటాపటలభారముతోడ, నవ్యపలాశదండంబుతోడ
 నుత్తమవ్యాహూజినోత్తరీయముతోడ, రమణీయదర్భాంకురంబుతోడ
 నతినిర్మలస్పటికాక్షునూత్రముతోడ, ధవళయజ్ఞోపవీతములతోడ,
- గీ. బుణ్యకల్లోలవత్స్యంబుపూర్ణఘనక, మండలపుతోడ వినయసంపదలు పొదల
 గదిసి భజించువరకవ్యగణముతోడ, గరిమ నేతెంచె బాండవాగ్నిజునికడకు..
- సీ. అరుగుదెంచుటయుఁ దా నల్లంత దివ్యులఁ, బొడగాంచి యెదురుగాఁ బోయి భక్తి
 ననుజనమేతుండై యందంద పెక్కువం, దనము లానన్ది తోడ్కొనుచు వచ్చి
 పావనసలివార్చ్యపాద్యాదివిధులఁ బూజించి కుశాసనాసీనుఁ జేసి
 హస్తాబ్జములు మోడ్చి యంతరంగంబునఁ, జేరెను ముప్పిరి గొన సేను మడిగి
- గీ. సమయసముచిత మృదువాక్యసరణి వెలయుఁ, గోరిసుఖగోష్ఠి నడపుచుఁగొంతప్రాప్తు
 జరపి కుంతిసుతాగ్రణి సంయమిందుగ్రి, బలికె నిట్లని వినయసంపదలు పొదల. 9.
- కా. అర్కభ్రాజితతేజ కల్మషసమూహోభోజహేమంతదు
 స్తర్కాతీతమతిప్రభావనుచునస్సందోహకోటిగసం
 పర్కానేకమణిప్రభాళివిలసత్పాదాంబుజద్వంద్వ యో
 మూర్కండేయమునీంద్ర! శక్యమే భవన్మాహాత్మ్యము తేస్విర్కొనకే. 10.
- క. విమలతపఃపరిపోషిత, కమలాసనకమలనాభకహలాంకిరీ
 ట మహానుభావ నిను బోల మహాత్ములు ముజ్జగంబులను లేగరయన్. 11!
- మత్తకోకిల. ఆలపోతును జింకయున్ గరళాంకము గజచగ్మమున్
 శూలముం జదలేఱుం దామరచూలి భూరికపాలమున్
 ఫాలనేత్రము బూపచందుగ్రిడు బాపపేరును డాపుచుకే
 హేలమై జరియించుడేవుడ వీవు కేవలనానివే. 12.
- క. ఇతాపసపుంగవులకు, ముత్తాతపు నీవు గావె ముజ్జముల మీ
 చిత్తముల కెఱుకపడనినృ, పోత్తరువృత్తములు గలవె యూహింపంగన్. 13:
- ఉ. కావున దొల్లి మీ రరసి కాంచినయట్టిన్పపాలకోటిలో
 నీవనుధాన్యం దొలుత నేమటి రాజ్యము కోలంపొయి నెూ

దావహలీల గ్రమ్మణ బ్రజాభిరుత స్థగ నేలినట్టిధా

ప్రీయ నాన తీవలయుఁ దేటుపడం గృహలో మునీశ్వరా.

14

క. అని యివ్విధమున నడిగిన, విని మాగ్గుండేయమానివృషభుఁడు కుంతీ

తనయాగ్రిజునకు నిట్లును, భునకరుఁడౌపాంగద్వగ్వికాసము లడరన్.

15

క. మనుజేశ నీవు నను వేఁ, డినమాటకుఁ దేటుపడఁగ డెందంబు ముదం

బును బొంద సదుత్తరమగు, విను మొకపృష్ఠీశుకధ వివేకస్ఫురణన్.

16

సీ. ఆకాశవాహినీనీ కాశపగ్ధంత, భూసరయూనదీభాసుగంబు

పవనభుగ్భామినీపాథోవిహారయో, గాత్ర నేకపరిభూతజాన్మవంబు

సౌధశృంగన్యస్తబలజరాగప్రభౌ, పాటలీకృతదిబ్బభస్మలంబు

నికటలీలారాదువికచనా నావిధ, ప్రసవసౌరభ్యవిభ్రాజితంబు

గీ. కరము కొనియాడఁదగు నహంకారవైరి, ధారుణీధగజలదనమీరణంబు

ప్రబలవిభవాకరము వీరభటనికాయ, కేసరిఁజీధరము సాకేతపురము.

17

తే. ముక్తిదములైన పురమును మూఁడునాల్గు, వానిలో నగ్నిగణ్యయై వసుధమీఁదఁ

బరఁగు ధనదునిపురి కనుప్రాసనుగుచు, నఖిలసిద్ధజనారాధ్య యగునయోధ్య.

18

క. ఆపంకజసంభవునకు, నాపవనభుగీశ్వరునకు నాగహునకు నో

భూపాల సాగడఁ దగమే, యాపట్టణమహిమ పోడకాంశం బైనన్.

19

కా. ఆకాశస్పృగనేకభూరిఃఖరవ్యాసక్తవై మానికా

నీకం బప్సరివప్ర మొ న్నెసఁగు వర్ణింపంగ నిర్మాణలీ

లాకేలీగతి జకవాళగిరిఁ బోల న్నేర్పు సఁధిల్ల భా

సాకాంతుండు సృజించి నిల్పినమహాశైలంబుచందంబునన్.

20

కా. సాలగూలనునోజ్జశృంగఘటితస్వర్ణాధనీలివప్రభా

జాలంబు ల్లలయంగ నంబరమునన్ సాంద్రంబుగాఁ బర్వినం

గాలిందీనది హేలిఁ గన్గొనెడివేడ్కన్యచ్చెనో కాక యం

చాలాకించుచు సంశయింతురు సుధాహారేందుబింబాననల్.

21

తే. నల్లకలువలు దొంగలు కెందామరలును, నీలమణిశుక్తిదిద్రుమనీలఁ దనర

నీకరంబులు మోక్షికి శ్రీమహింపఁ, బరఁగు రత్నాకరముఁ బోలెఁ బురము పరిఘ.

ఉ. శ్రీ విలసిల్లునప్పరి విచిత్రపుహర్యతటంబులందుఁ బుం

భావగతిప్రసంగములఁ బల్మణుఁ జొక్కి శ్రీమంబుఁ జెందురా

జీవదళాయతేక్షణల చెక్కులఘగ్మపయఃకణావళు

లోష్పవఁగఁ జేయు నభ్రీనదిలోపల మెల్లని చల్లఁదె మ్మెరల్.

22

- క. సురభిఖరిభరణవసు, స్ఫురదన్నతశృంగభుజీశం భుజీశం
భరుచిపరిపూరితాఖిల, హరిదంతరములు పుగంబు హరిహరగృహముల్. 24
- తే. గగనగంగాతరంగిణీకనకకమల, హరణగమనాగ్ధజనకవృతాతిహృద్య
విమలశశికాంతసోపానవితతు లనంగ, బొలుచు గలధౌతగోపురములు పురమున. 25
- తే. దానవారిప్రశస్తి సెంతయును వెలసి, భూరిపద్యాభిరమ్యసిస్సుగణ గలిగి
ధేనుకాపితమతి వసుదేవకుని, బోలునప్పరి భద్రశుండాలతితుల. 26
- క. నాకస్వామితురంగము, కోకనదప్రియునిరథముగజ్జంబులు నే
మోకాని యితరతురగము, లాకటకములోన గలుగుహరులకు నెయ్యే. 27
- తే. తత్పరస్పందనములయందములు హృదయ, వీధి నిడుకొని మఱి సుమీ విశ్వకర్మ
కవలవనబాంధవునిశతాంగము గుబేరు, పుష్పకంబును సృజయించెబొలుపుదొలక. 28
- క. గుణులు శుభిశాస్త్రపారా, యణులు తనూపి ప్తినైభవాధరితభో
మణులు వచశ్శేషమహా, ఫణు లప్పురములోని బాగ్యవణు లెల్లన్. 29
- క. చాపాద్యాయధవిద్యా, నైపుణగాంగేయు ల్గి నవరాధేయు
ల్పూపట్టుదు రాపురమున, భూపకుమారులు భుజావిభూతికుమారుల్. 30
- క. భిక్షాటకుడగుశివుతో, బక్షింపై మైత్రి నెపుడు సాయండని యా
యజ్ఞేశ్వరుం బ్రహసింపుడు, రక్షిజ్ఞేశ్వర్యధుర్య లప్పురివైశ్యుల్. 31
- ఉ. భద్రవిఠిర్గ్రంథదలం బిస్తుతిం గాంచినయట్టిహస్త
ల్పదులి బాహుసత్వబలభదులి సంతతవిప్రభక్తిని
ర్షిదులి సగ్ధభీరగుణనిర్జితదుస్సముదురి లాశ్యతా
త్తుదులి తత్పురిం గలుగుకూదులి ధైర్యసురాదురి లెన్నగన్. 32
- క. చటులరణరంగవీధి, నటులుమదారాతివీరనవజయలక్ష్మీ
విటులు భయంకరశౌరో, దృటులు పురిం గలుగువీరభటులు దలంపన్. 33
- ఉ. కీరకిశోరభావలును గోసరికుధ్యములున్ బ్రిపుల్లపం
కేరుహవప్రసేత్రములుం గెంపుల నీనెడుతియ్యమోపులున్
వారణరాజయానములు వన్నెలు గాని విధూషణావళుల్
పారవిలాసిసీతతిక బల్మలు వన్నెలు గావు చూడంగన్. 34
- ఉ. కొవ్వినగట్టినిబ్బరపుగుబ్బచనుంగవలున్ మృంబులన్
నవ్వువిశాలలోలనయనంబులుం బున్మచంచదమామసై
జివ్వకుం గాలుద్రీవ్వునునుజైల్వపుమోములుంల్లి నవ్వుపుం
బువ్వులయెత్తులమ్మదురు పొందుగ నప్పరిం బున్పూరికల్. 35

37. దాడిమీ ఫలముల దద్దీనవిత్తులు, దట్టించు పువములు దంతములును
ధారాధగంబులఁ దత్తజిహ్వలలు, నదలించు పుదులును నంగములును
దామరసంబుల దన్యకాళంబుల, హసియించు మొగములు హస్తములును
నంబువిచిత్ర దదావర్తకంబుల, నగునశిత్రయములు నాభితతులుఁ

గీ. గలువపువ్వులఁ దత్పరాంగముల గెల్పు, వాలుగన్నులు దనవులవాసనలును
గలిగి యొప్పుదు గప్పరాంగములందు, లలితగతు లైనవారవిలాసవతులు. 37

ఈ పౌగనితంబినీజనులపయ్యెద లాయ్యనదూతి సీనవ
క్షోరుహలిస్తసంకుమదకుంకుమ వందనపంకవిస్ఫుగ
తస్సగభము ల్మనోజ్ఞాతి సారకు గోల పటిగభూమిభృ
న్మారుత మప్పరి స్మేరగ మాంద్యము జల్లననంబు జూపుచున్. 38

క. ఏతాదృశచుహిమంబుల, భూతలముల జనులచేత బాగ దొందెనసా
కేతమునకు విధినివహని, కేతనమున కధిపు లమితకీర్తికన్పూర్తున్. 38

ఈ. మానుగ కేపునుం బగులు మాపు లితామహునన్యధద్విష
ద్దానవదైరిమూర్తుల సదారగతి నివహించుజేల్పు శే
శోనిధి వంశకర్త యయి నూర్పుడు మే లానంగ నిత్యల
క్షీనుతవైభవస్ఫుగణ శెందిన దానకళాధుగంధరున్. 39

39. వాసవనిభుకు వైవస్వతుండును విసు, క్షీయును నిత్యోకున్యకేసరియును
బాణుండు ననరణ్యపార్థివుండును వైన్య, దుందుమారులు పరిపంథిజయులు
యువనాశ్వమాంధాత్మకువలయేకులు పురు, కుతాస్సన్వాయుండు కాకుత్స్థవిభుడు
నంబనీషుడు త్రిశంక్వావనీరచుణుండు, సారపుణ్యుడు హరిశ్చంద్రవిభుడు

గీ. పృణాతి శెంసరి జలజాతబంధుకుశ, చూతవనపై చురీ లత్యంతశుభచరితురీ
లహితజైతురీలు సకలలోకైకమితురీ, లగ్నివలయితనగర్వంసహాధిపతులు. 39

చ. వారిలోన. 41

40. నిత్యసత్యవృత్తస్థుత్సవారీశుండై, గౌరీయనో నాగుకరుణ వదన
సమదకాత్రీవలోకజయగమాకాంతుడై, రాజసూయమహాభ్యురం బొసర్చి
ధారాధగత్యాధారేయుండై వనీ, పకులదారిద్ర్యంబు బాయుచీసె
భుజననాయకతుల్యభూరినోద్ధండుడై, వసుచులీభరణు సగ్వము వగొండ

గీ. నవనిలో బదువాల్లుచుహాయుగములు, పూజ్యసామ్రాజ్యపదువివిభూతి నెండ
సకలకరుణంతరాశ్చప్రశస్తకీర్తిక, చంద్రీమూర్తిక హరిశ్చంద్ర చక్రవర్తిక.

- ఉ. ఏనుగుల స్థూరుంబుల మృగేక్షణుల నృణిభూషణ బులం
గానుక లచ్చి కొల్తు నతికారుకలీల సెరంతకంబు నం
భోనిధివేషితక్షీతివిభుర్వము జెందినరాజు లెల్ల నా
భానుకులాగ్రణిం గని నభస్తటినినిభకీతికపుణ్యునైక. 43
- ఉ. కేళి దల్లిన్ నాక్షితిపకేసరిబాహుపరాక్రమంబునం
గోలుమసంగి వైరిజకుంభవిపాటన మాచరింపగా
వ్రాలినముత్యము లక్ష్మదనరంగమునం గనుపట్టువీరల
క్షీలలనాకరగ్రహణసీమ రచించిన ముగ్గులూ యనక. 44
- క. ఆతనిబాహుదండము, వాతాశనరాజసప్తమధాధరది
జ్ఞాతంగకమతకిటులకు, నాతతవిశ్రాంతి యొనఁగు నశ్రాంతంబుక. 45
- సీ. సమధికబాహుపీఠమున శర్వంసహా, యాననంబున నమృతాకరుండు
భూరిప్రతాపవిస్ఫురణ హవ్యవహుండు, తేజోవిభూతి సంభోజహితుండు
నయనాగవిందకోణంబుల నిందిర, వర్ణితనూనృతవాణి వాణి
పృచురవైభవకళాప్రాళి జంభారాతి, సౌందర్యరేఖ మత్స్యధ్వజుండు
సతతమును నుండఁగాఁ దనసర్వదేవ, తామయత్వంబు దెలుపు నాధరణివిభుండు.
- మ. కవిదారిద్ర్య మహాంధకార మడఁగెం గల్గె నున్నప్పున్నంధుకై
రవకల్పారవరప్రతానములకు నృమ్యత్వ ముల్పై నివ్విలా
సవతీనేత్రచకోరికాతతి హరిశ్చంద్రుండు దిక్కున్లక్ష్మీ
ర్తి వికాసోజ్జ్వలకొముదీ పటలకాంతిం జాల దీపించినక. 47
- తే. శశవిషాణంబు బ్రాహ్మణస్వాపతేయ, హరణబుద్ధి నభశుష్క మనృతవాక్య
సరణి వివరించి చూడ నధరణిపతికి, హాటకగ్రావసమనిరాఘాటధృతికి. 48
- క. ఇంద్రనిభుండైన హరిశ్చంద్రమహారమణుగృహిణి సాధ్వీమణి ని
స్తంద్రమతి చంద్రమతి యను, చంద్రానన చెప్ప నొప్పు శచికిం బృతియై. 49
- క. ఆచంపతులకు నొక్కత, నూజుండు శశబింబనిభమనోహరతను వి
భ్రాజితుండు లోహితాస్త్వండు, భూజనసుతిభాజనైకపుణ్యం డరయక. 50
- చ. గిరిసుతయుం బినాకియును గేకిపనాహనుచేత లక్ష్మీయుక
సరసిజనాభుండుం గునుమసాయకుచేత, బులోమజాపురం
దరులు జయంతుచేతఁ బ్రేమదంబును జెందినరీతి ధారుణీ
శ్వరుండును సాధ్వీయుం గని రవారితసౌఖ్యము లోహితాస్త్వచేక. 51

- క. పతిహితమతి గలనచివ, పృతతులలో మునుపు భగణి బ్రాణుతింపంగ ను
న్నతి గన్న మంతిగత్తము, కృతపుణ్యుండు గలండు సత్యకీర్తి యనంగెక. 52
- క. దేవేంద్రునకు బృహస్పతి, తైవడి దగుచుంతి యయ్యెండు గనునీయయశ
శ్రీవెలయ హరిశ్చంద్ర, ధ్వావరునకు సత్యకీర్తి చాలంగ హితుడై. 53
- క. జననియు జనకుండును నై, మనుజేంద్రుండు భూప్రజాసమాజంబుల
త్యనుకంపను బోచుచు నిం, పెనయ మహీచక్ర మెల్ల సేలుచు నుండెక. 54
- చ. తత్కాలాబున.
- ఉ. శ్రీకృష్ణైభవాభ్యుండు హరిత్పతిముఖ్యుండు స్వదేవతా
నీక భగవదీతిసునిగ్ధులసాదసరోజుఁ డట్లునా
నేకపవాహుండు పవనిగ్ధులితాద్రి శచీకళత్రుఁడా
నాకమునందు వేడ్క నొకనాఁడు మహాచహిమాభిరాముడై. 55
- నీ. పృథివులచంద్రికాధవళదుకూలాంబ, గము పొంగుగాఁ గలి గమణఁ గట్టి
నవత్సరయభూమణవ్రాతములు గళ, శ్రవణమాస్తాదల సకవె దాల్చి
మంజులవాసనాపుంజగంజితమైన, చందనంబును దేహాను దలంది
తుమ్మెదగమికి విందులు సేయునుందాగ, మనుచుగానుము హళిఁ గురుయకొల్చి
- గీ. పృథులవంతామణిభద్రశీశికాగ్రి, మన మాతాతననగ ర్తిదనుజయజా
గంధవాహుదేవశంకరులు గొలవ, గరియ విలసిల్లఁ జేరొలగమున నుండి. 56
- చ. నితాంతసంతోషంబుఁ జెంది శతానందనఁడనుండు కరావించాంగులీనగుభాంకు
గంబులఁ గరంబు సంగీతప్రసంపపాదంగుండై విపంచి వాయించుచుం గన్
పుటంబులకు నుచ్చిష్టసౌఖ్యంబు సుపాదించ నశ్లోతసంగంభంబున గంభాదినివిప
వహూపగంసరలు నానావిధస్వదంగడిఁజూఁగ్ధానానుకారితాళకామాళ వేణు
ప్రముఖనిస్వనంబులం గలసి చరణసరోజహాపురాఁరావంబులు చెలుగ నశేకవిధ
నృత్యవిశేషంబులు చూపుచు నయనోత్సరక్రియాకలాపంబు లొనర్చ బృందావక
సందోహంబులు సేవాంజలిపుటంబులు ఫాలభాగంబులం గీలించి నైవాంబులు
సంఘటింపఁ బ్రియంబునం గదిసి సుప్రసిద్ధ బిసేజుంబులు కరవ కజనంకలిశంకణ
రూణరూణత్కంగంబులు తోగంబులై విజృంభింపఁ బూని చూపగంబులిడఁ దదీయ
తోమలపవమానప్రకంపితరోలంబవినీలకుండై యానందకుండు వసిష్ఠ వాసు
దేవ వ్యాస వాల్మీకి పులస్త్యగస్త్య జైమిని గాబాలి జనదగ్ని కణ్వ కౌశిక కపిల
కశ్యప కొండిన్య శాండిల్య గౌతమాదితపాధకవ్రాతంబులతోఁ గూడి వినోద
గోష్ఠిం దగిలియున్నయెడ నమృతమునలం జూచి యింద్రుం డిట్లనియె. 57

- అ. మానులార స్వగృహ స్త్రుపాతాళలోకములందు మీరు గన్దోనని నృ
పాలు రెందు లేరు పరికింపఁ గావున, వలయు నడుగ నొక్కపలుకు మిమ్ము. 59
- క. త్రిభువనములయందును భూ, తథవిష్యస్వర్తమానధరణీకులలో
నభిమతనూన్యతవాచా, విభవనచగురిండు గలఁడె వివరింపంగఁక. 60
- తే. అట్టిరాజన్య సకలలోకైకమాన్య, దియ్యపలుకుల నా కాన తియ్యవలయు
మీగ లాండోరు లత్యంతసారమతుల, నరసి తలపోసి కృతనిశ్చయాత్ము లగుచు.
- వ. అని యితైఱంగునఁ బులోమజాధర్మ పలికిన నవ్వాకర్ణంబు లాకర్ణించియు నాకర్ణిం
పని యట్ల యాశ్చర్యచనస్కులై నిశ్చయింప లేక.
- ఉ. ఊరక మూగలో యనగ నుండి రగస్త్ర పులస్త్య గౌతము
ల్దారుణి వ్రాయుచుండె జనుదగ్గి పరాశరహాని యేమియు
న్నీరు మెదల్పఁడయ్యెఁ జ్ఞవనుండు విచారము సిగ్గు బగ్గుగా
నేరకయుండె మార్పలక నింగి గనుంగొనుచుండె నత్రియాంక. 62
- వే. కశ్యపువనంబు గన్దోనె జాబాలి, యతడు నారదునిదేహంబు గోకె
నతఁడు శాండిల్యుని నమరేంద్రునిమాటకు, నుత్తరం బిమ్మని యొత్తి పలికె
నతఁడు భద్రద్వాజు నల్లన యంగుళీ, సంజ్ఞను బలుమాటలు సన్న జేసె
నతఁడు మాండవ్యమునిచహాప్రవరు, గనుగీటె నీవెఱుంగవె యటంచు
- గీ. నివ్విధంబున సకలబుర్రీశ్వరులును, నీవు నీవని పృథివాకన్యనిర్ణయంబు
గాన కన్యోన్యవనపంకజసమీక్ష,ణములు నేయుచునుండిరి బ్రమసినట్లు. 63
- వ. అప్పు డనుపమానవిపులతపోగరిష్ఠుండును సకలమునిజనశ్రేస్తుండును భూత భవిష్య
ద్స్వర్తమానవిదుండు నగునవ్వసిష్ఠుండు సభాసదులకలకలంబు వారించి సునాసీదనిం
గనుంగొని మహాద్భుతంబుగా నిట్లయె. 65
- శా. ఆకర్ణింపుము పాకశాసన సుపర్వాసీకసంసేవ్య భూ
లోకాధీశుఁ డగణ్యపుణ్యుండు కృపాలోలాత్మకుం డధిర
క్షాకల్పదురు మదిగిధీరుండు హరిశ్చంద్రాభిధానుండు ధా
త్రీకాంతం డొకఁ డొప్పు నూన్యకవచశ్రీవైభవోపేతుఁడై. 66
- క. మధ్యలలోకాధీశుఁడ, మోధ్యాపురభర్త, ర్షితోగ్రాసృపా
సాస్థుండు సకలమునా, రాఘవు డహిమాగుహవంశగత్తుం బగయఁక.
- క. శరణాగతాక్షాంశి, కరుణాగుణసింధుఁ డగ్నిగణ్యుం డిరుము
వ్వురు స్యాభౌములకు న, ధ్వంకృత్యనమగ్రివిరులతరపుణ్యుం డిలక. 68

- క. గంభీరదోషప్రతాపవి, బృంభితుఁ డైదీవులందు నేడింట జయ
స్తంభంబులు బహుయువాప, స్తంభంబులు నిలిచె నతఁడు జంభవిరోధి. 69
- తే. ఆనృపాలాగ్రణ్యజిహ్వగ్రంథం; నీచ నలయించు వాణీకుశేకయాశీ
యతఁడ యీరేశుజగముల నరసిచూడ, నాడి తప్పనివత్సవత్సవప్రతుండు. 70
- తే. ఆనిన నగ్గాధిసుతుఁడు కోర్ధాత్ముఁ డగుచు, ఘోరజీమూతపటలనిహ్నోషమునకు
గనలి ప్రతిగవ మిచ్చుసింగంబుపగిది, నిఘోరోక్తులఁ బలిక వసిస్థుఁజూచి. 71
- క. దేవసభామధ్యంబున, నీవిధమున నీకు గల్ల లేటికి నాడక
భూవల్లభులకు నెపుడు న్ను, పావాక్యము లాడుటయె నిజం బరయంగక. 72
- ఉ. ఒత్తుగ మాంసము న్మడుగుటోగిరముక ఘృతశర్కరారులుక
గుత్తుకబంటిగా మెసగి కొల్పి వధూతతితంత్రీనిలక
మత్తిలి దేహము ల్మఱచి మాటికి బొంతునృపాలకోటికిక
సత్తు దలఁప నెక్కడిది సంయమి నీ కిటు పల్కు బాడియే. 73
- క. భూపతు లెక్కడ సత్యాలాపము లెక్కడ వసిస్థ లజ్జింపక యీ
తాపసులు వినక నాటక శ్చచీవతితో మించి యాడ జెల్లునె నీకుక. 74
- తే. జగతిపై గల్లు భానువంశజులకల్ల, దఱుచుగాగబురోహితత్వంబు సేయు
కారణంబున బెక్కుయౌగముల నూగ, కిట్లు నతియిచ్చెదవు నీవు నిచట నతని. 75
- ఉ. అందఱు నిట్టివాగు గలదా యన నూగక కల్లపుజ్జలక
ముందతీయై శైశ్వంక సమున్నతభంగి సహంకరింప సం
కల్పించుతోడ నాడితివి కన్కుని యిందుగఁడు నిన్ను బిల్చి నీ
విందుల బుల్లగంబు దగ నిన్ను పల్కెనె నీకు నేటికిక. 76
- క. నీనుడివెడు వాక్యంబులు, వీనులకు బుల్లగంబునకు విన నింపెనం
గానిమ్ము మాకు జూడ ను, హానింప్యము లనుచింతలు లాక్ష్మంపక. 77
- క. నావుడు వసిస్థసంయమి, యాచిశ్వామిత్రహాని కలుక జనింపం
గా వీక్షించుచు నిట్లున, నీవేంద్రప్రసన్నులైనతీర్థిదళులు వినక. 78
- పే. ఓయి విశ్వామిత్ర యూహింప నీరీతి, బ్రహ్మగణులు పల్కు బాడి యగునె
యట్టి లభించినహానుగుంతమునకు, గణకంకునె కుష్మిగంతు నెల్ల
నాడునన్నిధి సాగి రాదు నేమిచున, నీకు ప్రోదప్రకాశ బాగు నేల
యల్లనైన నేయనో నెల నిచ్చుకల నెల్ల, సరిపెని యిన్ని కకగి నీవు
నీ సాంద్రీకీర్తి హరిశ్చంద్రగకర్తవర్తి, సరుముగా నెన్నెదవు ప్రసాదముల నెల్ల
నతని సత్యంబులూ సహస్రాంశమున, గలదె తక్కిన భాగుడీకాంతులను. 79

- ఉ. కన్యని భావగును లనుధాజలవాశశకాంతుని ప్థ
 న్మాచ్యని స్మాత్రోక్తచనేమందాని స్థుణధాము రాజసా
 మానునిగా బలించియె సుగ్రహుచక్రతతు ల్విసంగ బ
 ప్తహృదధాంతకంబునగు సారెమ నింద యొచ్చె చెంతయున్. 80
- ఉ. కొంచక నీవు హృదయ గూగ్రతయు బాదలంగ మించి నిం
 పించియంతచూత్రమున నే తదచూచయశోగుణప్రభా
 వాంచితనిశ్చలకృపహిసాధికమైత్ర్య భీకర్యముల్
 కొంచెము లయ్యెనే యకట కోపమె కాని యెఱుంగ వేమియున్. 81
- తే. ఆహరిష్టంద్రసాగ్రధామాగ్రగణ్యా, వాదరి చూపించెదవు విన దోష మనుచు
 గజ్జపుటముల బాసిపొకదహయుగము, జేర్చి శివశవ యనియె వసిష్ఠమాని. 82
- క. అపసృడు నిర్వామిమృదు, ముప్పిరి గొనునట్టికోపమునఁ గన్గొనలన్
 నిష్పలు కాలగఁ నమ్మునిఁ, దప్పక వీక్షించి పలికె గారుణభంగిన్. 83
- ఉ. ఏటికి నోవనిష్ఠ లో డిక్రియ సారెమ వట్టివాదముల్
 మాటికి మాటికిం బెరచి మచ్చరికంబున నాడ నీకు నా
 మాటకగర్భవిష్టుపసుహాయుధనైరులతోడ నైనఁ దా
 నోటమిఁ బొందునే కలకా మొందనఁ గావలఁ జెట్టివేళలన్. 84
- సీ. ఒకచ్చసాధకుని మహోన్నతైఁ జంచలు; నచ్చత్రభామశీలు సధికజడునిఁ
 బూనియెంతోమేటి,బోలెఁబోనియెను, మాటికి నాతోడ మచ్చరమున
 లవమాత్రిమైన నాయననిపాలునియందుఁ బాడచునినూనృతస్సగరణ మిగులఁ
 బ్రకటించి పుచ్చకాయకుఁజేవఁదెచ్చుచు, గీర్తించెదవు వందిక్రియఁ జెలంగి
- గీ. నీవ కాని హరిశ్చంద్రు నే నెఱుంగనె, యారఁ జేయూరు సత్యనాక్యప్రళస్త
 గరిమ యేయూరు నీమాట గట్టిపెట్టు, వాక్పరిభ్రాంతిఁ బొందగలదు నీకు. 84
- సీ. ఎవ్వఁడు వింధ్యాచలేంద్రియగర్వంబు. నడఁచె నిర్జరులు మెచ్చ
 నెవ్వఁడు సక్రొధహేతువీక్షణ నిందు, నొడ బెల్ల గన్నులైయుండఁజేసె
 నెవ్వఁడు జేదంబు లేర్పాటు గావించి, యన్నియుఁ గ్రిమమొప్ప నచ్చుకట్టే
 నెవ్వఁడు హైమవతీకుతో నెదిరించి, గర్హించి యజకాలగఁగన్నుజూపె
- గీ. నట్టికుంభజ గౌతమ వ్యాస భృగువు, లుండ బ్రహ్మభవించి యఖండగరిమఁ
 దనకు నేనుండ వెండియుఁ దక్కినట్టి, యమ్మునీశ్వరు లుండ నీకేల నెనఁగ. 85
- క. ఈమానులకంటెను నీ, వేమిట సధికుండ వరయ నెఱిగింపుము ను
 త్రామునతోడను మునుకొని, యేమిటి కాడితివి గర్వమిటులుం దగునె. 86

- తే. వేయునేటికి బాష్పతీవిభునియా, చరుహంధస్వయశ్చ రాక్షససుపద్య
దందహాకావలులలోన నుంచునకును, నూన్మృతాలాపనియతు లెవ్వరులేరు. 88
- ప. అనుబయు నవంధ్యకోపాటోపంబున నరుంధతీనునోహరు డిట్లనియె. 89
- క. మతిఁ బరికింపగ నాత్మ, ముతయును బానిందయును విశుద్ధాత్ములు దా
మతికలుమ మఁడు తగద, దృఢ మొడవక నన్ను నేనె పొగడుకొనంగక. 90
- తే. పంకరుహబాంధవుఁడును బాఁకఁజేడు, కలశజాతుఁడు నెఱుంగ గవలనూతి
మనతపశ్చక్తితారచర్యంబు లెల్ల, నిశ్చయింపడె యెంతయు నేర్పు మెఱసి. 91
- తే. ఆర్యుఁ డడిగినవలుకుల కాక్షణంబు, యుచితభంగుల నొసగు పృథ్వి త్తరంబు
నెట్లుకొని నీవు నాతోడ వట్టిజుడ, మునకు నేటికి బూనెను మూఁకవృత్తి. 92
- ఉ. చంద్రికశావతఁసుఁడు భుజంగమభ గ్తయు నై ననాహరి
శృంగద్రుసరెందుప్రాభవము నన్ను తి నేయగ శత్రుతే శర
చ్చంద్రపురందరద్విరదచందనకుందచరాశ్రమశ్లిశా
చంద్రిమృగేందులిన్ గెలువఁజాలఁ దవీయయశోవిలాసముల్. 93
- కా. నత్యస్త్రీనిధి రాజమాత్రుఁడె హరిశ్చంద్రిం డహంకారవ
త్ప్రత్యర్థిక్షీతిపాలనైన్యతిమిగసాభాతమిత్రాయమా
నాత్యంతోగ్రభుజాకృపాజజనితో ద్యతీక్రింది గంగానదీ
నిత్యత్రాళితసర్వలోకదురితానీకుండు వీక్షింపఁగక. 94
- క. పరిహాసమునకు నైనను, మరి కలఁగో నైఁగాక మఱివున నైఁగక
ధరణిషయి హరిశ్చంద్రిఁడు, హాహగ పరికింప నన్యతమాడెడువాడే. 95
- మ. మదిరాపానసమంబుగాఁ దలఁచు నమ్మార్తాద్రుమనోత్తియం
కుదయాంభోనిధి పల్కి బొంకుటలు దుష్టుఁగూడి వర్తించుటల్
తుదిఁ జండాంబునతోడిసంగతిగ జేతోడిది భావించు న
ర్వదిగంతస్ఫుటకీర్తి మాలభనమై వర్తించు నత్యున్నతిక. 96
- క. పరశాతోదయు సహోదరులం దల్లులను భూతదయ యెల్లపుడుం
గర ముల్లసిల్లుమిత్రుఁడు, వంధర్యము దలఁచి చూడ వర్మ మతనికిన్. 97
- తే. అంతకంతకురోపంబులలనుఁ బ్రియము, దక్కి నీ వొక్కటియన నేనొక్కటియన
వట్టిమాటల నిటుఁ జాలి లెట్టనేల, వినుము కొకక యొక్కపల్కు విశదముగను. 98
- వీ. అపరది క్తటమునఁ దపసుండు పొడిచిన, గాంగేయవైలంబు గుంగుబడిన
పొరిది నఁభోనధు ల్కృష్ణభవించిన, దమ్మిచూలివరంబు దమ్మి చనిన

- జంభాదివంశోత్తరణి వ మ్రైవసు, ధరణిమండలము దిద్దిరఁ దిరిగిన
హవ్యవాహనుడు కైత్యులు వహించిన, బ్రహ్మాండభాండంబు పఠియలయిన
గీ. నాహరిశ్చంద్రమనుజేంద్రుఁ డనృతమాడఁ, డనిన నమ్మనివరనిశ్చయార్థమునకు
గనలి వెండియు నిట్లును గౌళికుండు, ఘనతరాంగారములు కన్నుగవను వెడల. 99
- తే. బాపురేనీమదలుకుల కీపురంద, రాదిబృందారకులను సంయములు మెచ్చి
రింకఁ జాలింపు మలసితి వెంతసేపు, వాక్పరిశ్రాంతి బొందంగ వచ్చు నీకు. 100
- క. పలుకుట నీరీతి వృధా, కలవాంబుల కేమిఫలము గలిగెడు నీమా
టలు మేము విశ్వసింపము, తెలియంగా వలయు వానిదృఢమానృతముల్. 101
- ఉ. ఏనిధి నైనఁ జుట్టుకొని యే జలపట్టి త్రిశంకుపట్టి నా
నావిధతీలలం గపటనాటకము ల్పచరించి ధైర్యుల
క్షీవిధనంబు మాపి చలచిత్తుని కేసి యనత్యవాక్యముల్
కేవలదుర్మనీమఁ బరికించిన బన్నిద మేమి చెప్పుమా. 102
- ఉ. ఎంతకుజాలినిచ్చెద వహీనః నా కెదిరించి నీవు నీ
పంతము చూపుమా ధరణిపాలునిపాలికఁ బోయి యీతెఱుం
గంతయుఁ జెప్పి ధైర్యవహిమాన్వితుఁ జేయుము నా నరంధతీ
కాంతుండు నవ్వి యిట్లునియె గాధితమాజునితోడఁ గోధియె. 103
- అ. ఇపుడు వాకుఁ జేయనేటికి నాచుహీ, కాంతు నిధి ధైర్యవంతుఁగా నొ
నర్చినాడు మున్ను నాశీకగర్భుండు, మాటులేనిదృతి హిమాద్రి యతఁడు. 104
- క. కప్పరము పుట్టుతోడనె, యొప్పుగుపరిచుకొనుఁగూడ నుదయించినయా
చొప్పున నతఁడు జనించిన, యప్పు డె సత్యవ్రతంబు నంకుగ మయ్యెన్. 105
- తే. ఆనరేంద్రునినిత్య మే నరసి చూడ, కనిమిషాధిపుతోడ నే నాడ నింత
వెడలకునే నీకు నిట్లు గర్వించి నన్ను, జనునె యొకకక్కములు నుల్లసములుబంక.
- ఉ. నీవును నిన్నుఁ బోలెడుమునిప్రవరు ల్పనివేలు గూడి మా
యావనరాశి మంచి హృదయంబు గలంచి నుహాగ్రముఖునం
భ్రావితుఁగాఁగ జేసివసు భావములో ననునూత్రి మైన నా
భూవనవంశవర్ధనుడు బొంకమి కెంతటి కైనఁ జాలెదన్. 107
- మ. తనసామ్రాజ్యము వాసినం గులవధూత్తంసంబు వర్జించినం
తనయుం డీల్గిన హీనకృత్యములచేత స్తుతకం బొందినన్.
వనటం గుందిన నానరేంద్రుండు మనోవాక్కాయకర్మంబులం
దనృతం బాడిన వాప్రతిజ్ఞ విను విశ్వామిత్ర చిత్రంబుగన్. 108

శే. పలుమాటు నను నీవు పరిహాస మొనరింప, మేటివిప్రత్వంబు వీటిఁబుచ్చి
తపమును జపమంత్రితంత్రము ల్లిగ నాడి, వేదశాస్త్రాభ్యాసవిధులు విడిచి
సంధ్యాద్యష్టస్థానసత్క్రియ ల్పాకాల్చి, కటివారచీరలు కట్టు టుడిగి
బోడినై జన్నిదంబులు తెగించి పోవైచి, యపవిత్ర మగుబూది నలఁదిమేన
గీ. వారుజీర్ణార్ణమనుజకపాలపాణి, నగుచు ఖరవాహనుడైనై యామృదిశకు
నభిముఖంబుగ గమనింతు నభిలజనులం. రోసి తొలఁగంగ భీభత్సరూపమునను. 109

వ. అని యివ్విధంబున నవ్వసిష్ఠమునిశ్రేష్ఠుండు పలుకునిష్ఠురప్రతిజ్ఞానాక్యంబులు విని
రెండవకుసుమకోదండవైరి యగునక్కోకుండు నాసికాపుటంబు లదర మహా
త్మట క్కోధమానసుండై యధర్మాబంధవర్జితంబగు సుధర్మామధ్యంబున లేచి నిలు
చుండి పురందరాదిబృందారకబృందంబులు తాపసజనసందోహంబులు మచీయ ప్ర
తిజ్ఞ వినుండని ప్రచండరవంబున ని ట్లనియె. 110

తే. చలము దశముగ నాహరిశ్చంద్రుండేరి, భూరికోపాగ్ని కింధనంబుగ నొనర్చి
వెక్కుమాయలు బన్ని గాంభీర్యధైర్య, హీనుఁగావించి బొంకింతుఁబూనియేను. 111

శే. బొంకింపలేకున్న భుజకంకణు గూర్చి, యనిలజలాహారి నగుచు దొల్లి
హిమవన్నగంబున నమితహాయనములు, తపము చేసిననుకృతంబులొన
నర్థాంశ మొసగి లోకైకవిఖ్యాతిగా, దగ జతుర్దశమహాయుగము లవని
బూజ్యసామాజ్యవిన్నూర్తుల బొందించి, తదనంతరంబ యీత్రీదివమునను

గీ. రమణ బదనాల్లు మన్వంతరములదాక, నముచిమాదను నర్థాసనంబునందు
నీరజా రాతికోటిరనీరజాత్తు, నీరజాసను లెఱుంగంగిలుపువాడ. 112

వ. అని యివ్విధంబున నమ్మునికుంజరంబు లన్యోన్యభీకరకోధాతిరేకంబులం బ్రతి
జ్ఞలు పలుకుటయు. 113

శ. కుఁభిని దిగ్దరం దిరిగె గుమ్మరిసారెవిధంబు నన్ని
క్కుంభులు మొగ్గై మేయగిరి గుంగ విరించి మతిం జలించె వి
శ్వంభరుఁ డెంతయు నెదరె సాగరము ల్లలంగ బాటె సం
స్తంభితతేజుడయ్యె రవి తారలు రాలె మహద్భుతంబుగకె. 114

తే. తలలు వేయును ముడిచె బృధాకువిభుఁడు, మాన కదరంగ జొచ్చె సంబరతలంబు
దిక్కులన్నియు నొక్కట ప్రక్కలయ్యెఁ, లెల్లు బలిమిదిరంబు ఘూర్ణిల్లదొడఁగె.

వ. అప్పుడు సునాసీరుండుప్రకంపితశరీరుండును విన్యస్తభయచేతనుండునువిస్మస్తహస్త
శతకోటియునై పేరోలగంబు చాలించె, బృందారకబృందంబులు డెందంబుల నమం
దంబు లగుభయంబులం బొంది వికలతం లెగడు గుడుచుచు నొక్కరుండుచనినతెను

పునః దిసి వేణోక్తురుండు చనక నలుదిక్కులకుం బజవం దొడంగిరి. మునిజనంబు
లనోర్వ్యముఖావలోకనంబులు సేయుచు నాహాకారంబులు చెలంగజటాభారంబులు
వీడి నేలదాచం దూలి యాడ నొండొరుల, గడవ నాలస్యంబువక్కి పదంపడి
వనిమృతాశకులభావణోపపావకవిస్ఫులింగంబు లభంగంబు తెచతుగ్దశభవనంబులకు
దుర్దంతతాపంబు నాపాదించు నని యుద్ధించుచు దిగ్గన నిజాశ్రమంబులకుంజనిరి.
వనిమృతాశకులు సంభరంగంబులఁ గోపంబులు గాఁపురంబుండఁ దమతమనివాసంబు
లకుం బోయి రంత.

116

చ. ప్రసవితకింకుకప్రముఖపాదపజాలము పాంథలోకమా

ననపరితాప కారణము నందితకోకిలకీరశారికా

భసలము చంద నాచలకభస్మదుదారము వచ్చెఁ జైత్రము

య్యనమశకప్రతాపము మహాభ్యుదయంబును బొందుచుండఁగన్.

117

వ. ఇట్టిచైత్రారంభంబున.

118

తే. మహితజహయజ్ఞద్వీపమర్థుఁడైన, యాహరిశ్చంద్రనరపతి సాంగనియతి

తెలయనోకయజ్ఞ మొనరించి విప్రీతతికి, భూరిదానంబు పెట్టె నవారితముగ.

119

వ. పెట్టుటయు దత్తించేకంబు విని యానందించి కపటకృత్యనిత్యతానిపుణుం

డగునగ్గాధినందనుండు.

120

క. నాతలపున కనుకూలం, బైతనంగ మిషము గల్గె నానూనృతవా

క్వాతుర్యహరిశ్చంద్ర, త్కృతలపతికడకు నిపుడ చనియెద వేగన్.

121

తే. చని ప్రియంబున నాశీర్వచనము లొసగి, ప్రితి పుట్టించి యజ్ఞంబుపేరు చెప్పి

యగణితం బైనస్వాపతేయంబు వేడి, తినిరి బొంకింతు మదిలోనిధృతి గలంచి.

122

వ. అని కృతనిశ్చయం దై.

123

ఉ. బుధ్యరవిందమాతి మునిపుంగవుఁ డవ్వడు యేగ దేవతా

రాధ్యకు గర్వవత్సకలరాక్షసవల్లభైతవక్రియా

సాధ్యకు నిర్ధరభవలస త్రనుమధ్యకు సర్వవస్తు సా

న్నిధ్య కయోధ్యకు నివలనీరమహానరయూపబోధ్యకున్.

124

వ. చని యష్టారంబు గనుంగొని ప్రవేశించి రాజమందిరద్వారంబు జేరి మహావైభవం

బున బేరోలగం బున్నహరిశ్చంద్రనిరేంద్రుని గనుంగొనుటయు నతం డత్యంతసంభ్ర

మంబున నెదుర్కొని వినయపూర్వకంబుగా నమస్కారంబు లొనర్చి.

125

తే. విమలమతి సర్వుపాద్యాదివిధుల బూజ, లొసగి యర్ఘ్యసనంబుపై నునిచి కేలు

దామరలు మాళిఁజేర్చి ముదంబుపాదల, మునిఃఖామణియిచ్చు దీవనలంగాంచి.

126

ప్రథమాశ్వాసము.

- క. దురితాంధకారవభౌ, స్కందబింబ కృపావిధేయ గాథేయశ్రవణః...
పరమతపోధన నీసరి, పరికింపఁగ లేరు మునులు పాఠభవచరితా.
- తే. బ్రహ్మతోడను సమామించి పాఠభవమున, మించి ప్రతిస్పృహచేసి బ్రహ్మభవించి
విమలతరక్తిఁ గాంచినవేదమూరి, వేగుచుఁ బొగఁ జొందితివి తాపసాగ్రగణ్య. 128
- ఉ. కాశికమానివద్య కడఁగ న్నును ధన్యుని జేయఁ గోరి వేం
చేసితి రేఁగృతాగ్రతుతిఁ జెందితి సాంఘమహాభ్యుక్తియా
కౌశలపుణ్యసంపదలు గాంచితి మించితి రాజకోటిలో
వానికి నెక్కితిం దగినవాఁచిత మెయ్యది వేడుఁ డిచ్చెదన్. 129
- వ. అనిన విశ్వంభరాకళతునినకు విశ్వామిత్రుం డిట్లనియె. 130
- క. నరవరరూపముఁ దాల్చిన, పురుషూతమహీరుహమపు పురుడింపఁగ నీ
సరి లేరు వనధిపరివృత, ధరణీచక్రంబులో వదాన్యులు ధన్యుల్. 131
- క. వేలుపుటావును గుమ్మెడు, పా లడిగెదురీతి ధరణిపాల యశస్వీ
లోల యొకయల్పదానము, వాలాయముగాఁగ నడుగ వచ్చితి నిన్నున్. 132
- వ. అది యెయ్యది యనిన.
- క. నితకరహాళికఁ బ్రియుముఁగ, క్రతు వొక్కటి యాచరింపఁ గడఁగితి నీ వా
క్రతుతంత్రము సాంగంబుగ, హితమతి నీడేర్పవలయు నినకులతిలకా. 134
- క. జనుండు కరి నెక్కి దేహం, బనయము నిక్కించె రత్న మంబరమునకై
చన విడిచినంతప్రొవిడు, ధన మిచ్చిన నధ్వరము యధావిధి నడచుకొ. 135
- వ. అనుటయు వారాజస్యం దతిధన్యుండ నైతి నన్ను మీ రడిగిన విత్తంబు చిత్తంబు
గంజిల్లఁ ద్వరితంబు యిచ్చెదఁ గొనుండనిన క్షాధినందనుండు శరఁకంపంబుచేసి మహా
శృంగంబును బొంది యాహా యిచ్చుచునుబావుని యనునానానప్రభావం బింతయొప్పు
నే యని వక్కాణించుచు నమ్మహీవల్లభున కిట్లనియె. 136
- తే. తోణినాయక నీచునశ్శుద్ధిఁ దెలియ, వలసి యడిగితిఁ గాక నీవంటిదాత
నిండువేడ్కఁ బ్రసన్నుడై యుండ మాకు, నిట్టిసమయంబులకు ధనం జేమిబ్రాతి.
- తే. చాల నక్కట యొదవినవేళ వచ్చి, పుచ్చుకొనియెద నుంచు నీ విచ్చువిత్త
మింకమాటు త్తరంబు నీ వేమిపల్కి, నను సదాశివునాన భూనాథతిలక. 138
- వ. నీకుం జిరాయుర్నిరాయంబులు నభిరామజ్ఞేమంబు లగుఁ బోయి వచ్చెద నని య
వోచుట ముహూర్తమాత్రంబునుం దడయక నిజాశ్రమంబునకుం జనియె సంత
నమ్మహీవల్లభుండు నుల్లంబునఁ జెల్లు వితర్కించి. 139

తే. విత్త మిప్పుడు గొనిచన్నఁ జిత్తమున వి, చారదూరుడనై కడు సమ్మదమున
నుండఁగాఁ గల్గు నప్పు వైననిచె నతఁడు, కోరికనుతి నెట్టితటి వేడునోధనంబు.

క. వనరుహార్థుని కైనను, వనరుహలోచనున కైన వనరుహారిపుజా

టున కైనఁ దనము గాద, మ్మునివరుకోపాగ్ని కెదిరి మొనఁకట్టుగజ్జ. 141

చ. అని మనంబునం దలంచుచు నిరంతరపరిపాలితమహిమండలుండై యుండె నంత
నక్కడ నితాంతపటక్రియాభారేయుం డగు న్గూఢేయుండు వెండియు నొక్క
కపటమతంబు విచారించి యతిత్వరితంబున. 142

క. నూతనజవనత్వంబుల, నూతనతనువర్ణములను నూతనగతులజ్

నూతనభంగుల నొప్పెడి, కైతవమృగభగచయంబుఁ గల్పించె నృపా. 143

చ. ఇట్లనట్టకుహనాచాతుర్యంబునం గల్పించి పంపిన మృగభగవ్రాతంబులు గణ
నాతీతంబులై యొక్కడఁ జూచినం దామయైయుక్కుమిగిలి యొక్కమొగిం బిక్క
టిల్లి పెక్కుతెఱంగుల నత్యంతభయంకరకృత్యంబులం జెలంగి ఫలితంబు లగు కల
మాదిసస్యంబులు మేసి పడఁద్రొసి వట్టిపల్లాడియు నారామంబుల నిత్యుదండంబు
లు ఖండంబులు గావించియు, గవళీతరుషండంబులు విదళించియు, మల్లికామాధనీ
ద్రాక్షాదిలతావితానంబులు త్రెంచియు, గొమ్ముల గోరాడి తటాకంబులు పటా
పంచలు గావించియుఁ గ్రమ్మియందంద కెందమ్మికోలంకులఁ గలంచి కాఱియపెట్టి
యొ, గోష్ఠంబుల గోవత్సనికాయంబుల నపాయంబునొందించుచు జనపదంబులను
మృగం బొదివి చదివెయు, బహువిధంబులఁ గోలాహలంబు సేయుటయు వోలాహల
విషజ్వాలంబులచేత దేవదానవానీకంబులంబోలె ననేకంబులు మహిషాసంఘంబు
లహీనభయంబుల మొఱలిడుచుం జని హరిశ్చంద్రునిరేంద్రులఁ గనుంగొని సర్వార్థ
సంగతోర్వీచుండలంబు లగు దండప్రజామంబు లాచరించి మస్తకస్యస్తమాస్తావవి
దులై యిట్లనిరి. 144

సీ. సదయుండవై నేటికుదదాఁక మమ నీవు, వెంపుదీపింపఁ బాలింపుచుండ

నీరీతిబాధల నెన్నఁడు పొందక, నీచల్లదనమున నిండువేడ్కఁ

దల్లిదండ్రుయొద్ద తనయులగతి మాకు, మఱుంగుపిందెలరీతి నెఱి వహించి

భవనంబులను వెండి పైడియుఁ దడఁబడ, గుఱిలేనిపాడియుఁ గూడు గలిగి 145

గీ. కీర్తిడమై నెండకన్నును నీడకన్ను, నెఱుంగ కన్నులఁ దమ్ముల హితుల నుతులఁ

గూడి సుఖమున్నవాఁము కోర్కు లొదవ, సత్యసల్లాప యోహరిశ్చంద్రభూష.

ఉ. జారులుఁ జోరులు నివమలసత్యవిదూరులుఁ గూర్చులు స్థరా

చారులు లేరు యాచకులు సాక్షుల బాధ లానర్చుభీకరా

కారులు లేరు లేరు మణికల్మషచిత్తులు మత్తులు స్థిర

త్రిరమణాగ్రిగణ్య వివరింప భవత్పరిపాలితావనిక.

146

క. షీతి సకలసస్యవతియై, యతిసాంద్రంబుగ ఫలించు నవమృత్యువు లె
ట్టితఱిం బ్రభవింపవు కడు, హితముగ నెల మూడువాన లెమిం గురియుక,

147

చ. చిరతగదేవతాగృహవిశేషచుహోత్సవకృత్యము ల్పరం

పరలుగ సాఁగు నెల్లపుడుఁ బల్లవపుష్పశలాటుసత్ఫలం

త్కరములఁ బొల్పుఁ బాదపనికాయము లింకవు నిర్మలాంబువుల్

సరసుల నేలులం బిదుమఁ జాలగ గోవులు దుగ్ధపూరముల్.

సీ. ఇట్లు వర్తింపంగ నిష్పాదు కొన్నాళ్ళ గోలె భరింపంగఁ గొలఁది కాక

బ్రహ్మక్షైన్యము గణింపంగఁ రాని నెక్కు, వన్నెలమెకంబులు బుట్టులును నేల

యీవనయట్లు కోటానకోటులు గూడి, దారుణతఁగి నాదములు చెలఁగఁ

జెలుపులు తోటలు చేలు గాలవలును, నే పెల్లఁ దూలఁగ రూపు మాపి

గీ. యాలమందలఁ గొందలం బండఁ, జనపదంబుల మనుజులఁ జంపుచుండుఁ

గదల మెదలఁగ శంకించి కాఁపురములు, విడిచి వచ్చితి మెప్పుభివీకళత్ర.

149

క. ఈస్యగబాధలు మాన్పి ద, యామతి మముఁ బోవు వలయు హాలహాలగ్ని

స్తోమభయ ముడిపి యమరులఁ, బ్రేమ నగ్రక్షించినట్టివృధునివిధమునక.

150

చ. అనినఁ గృపారసంబు హృదయాంబురుహంబువ సంజనింపన

య్యినకులరత్న మిట్లును మహిషౌజ నేఁ దనియంగఁ జూడ మీ

కనయము నింతమాత్రమునకై భయమందుచు నుండ నేల యీ

ఘనహృగభీతి మాపైద సుఖస్థితి మీ కొడఁగూడునట్లుగన్.

151

వ. అని యభయప్రదానం బొసంగి యమృహిషౌజాసందోహంబుల వీడ్కోలివె నంత.

ఉ. పంకజగృహస్థిమ మఘపంబులు వృక్షములందుఁ బక్షులం

బంకరుహాక్షులందు రతిభర్తయుఁ జేరి వసింప నొప్పె న

పృంకరు డాప్తుడ స్తనింపైఁ గడుమందము లైనరశ్మిలన్

మంకెనపువ్వుగు త్తిక్రియ మండలమంతయుఁ గుంపు లీడఁగన్.

152

చ. తరుణవయస్కుఁ డైనహిమధామనిమీఁద మనంబునిల్పి యం

బసతి దన్ను వృద్ధుఁడు మానఁ దలంచిన జాల సిద్ధనం

ద్వరితగతి స్మృనింగినవిధంబునఁ బశ్చిమవాధిగుంకె భా

స్కరుండు గుచుద్వితీతతి వంగం వికాసకళామిషంబునన్.

154

- క. అనుపమతేజోనాథి యగు. దిననాథునిమహిమ రాశిదేరివచంచం
బున సాంధ్యరాగదీక్షితి, గనుపత్తై నవీనకింకుకప్రసవరుచిన్. 155
- క. హేలాగతి వివహాలమై, నోలి సృతివల్లభుండు ప్రియోగించుమహా
నీలోత్పలశరణాలము, పోలికఁ దిమిరంబు దిశల బొడిచబారిఁ బరెప్పన్. 156
- క. మృగనాభీపరిచూరిత, నగభిన్మణిపేటికఁగణి నలినభవాండం
బు గనుంగొన కనుపత్తైను, మిగుల దపస్సుముదయంబు మెండుకొనంగన్. 157
- తే. యామినీచంద్రగివదన వియత్సరేంద్ర, నీలమణిపాత్రలోపల నించినట్టి
విమలఘనసారశకలసంఘము లనంగ, బ్రబలు నక్షత్రవితతు లంబరమునందు. 158
- వ. అంత.
- ఉ. శంకరహృదీభూషణము సారసమిత్యునితోడిజోడు మీ
నాంకుని మేనమామ కలకాంబుధికూరిమిపట్టి యామినీ
పంకరుహాయతాక్షి ప్రియభక్త వియద్వరామధ్యవీప మే
కాంతుండు గాన నయ్యె నుదగూర్చిపయం దిమిరేభసింహమై. 160
- క. నిండాదుకళల హిమకర, మండల మొప్పారె నయనమహ మొదవగ నా
ఖండలదిక్పతిహక్తిక, మండల మన విమలకాంతి కొమరు దల్లిన్. 161
- కా. కాకాకాశధునీతనంగన్ చయనికాశద్యుతి పట్టమై
కాసెం గొముది చక్కగా సకలదివ్యాంబుల న్మన్మథుం
డేసెం బాంధజనవ్రజంబులపయన్ జృంభించి లీలాధను
ర్వైశారద్యము నివ్వటిల్లఁ బ్రసవాస్త్రుశ్రేణులం బెల్లుగన్. 162
- ఉ. వారణ లేక యొక్క మొగి వాంఛలు దీరగ సాంద్రపందికా
పారణ సేయుచుం బొడలె బాయనివేడ్క జకోరవాగుతున్
కైరవబాంధవోపలనికాయము లోలి స్రవించె నేలులై
జారులు చోరులం గడవిచారము నొందిరి పొంగె వారిభుల్. 163
- వ. అనుమయంబున హరిశ్చంద్రధరణీవల్లభుండు తత్కాలోచితకృత్యంబులు నిర్వర్తించి
నిదిర్దింపం దొడంగె నంత.
- తే. కాముకేళిపరిశ్రాంతి గన్న మెచ్చి, వేడ్కనిదిగించువిటవిటవిరతి బెదర
గుక్కుటంబులు కుక్కురోకో యటంచు, గూయజొచ్చె గతోరనిష్ఠోపణముల.
- వీ. చంద్రుఁ డద్వైతబిశ్వచందానఁ బ్రసాద, దిశనిల్వై కాంతి మం దీభవించి
యొక్కటొక్కటి చిక్కె జుక్కలాకసమున, నాడకాడకు గడునల్పరుచుల

- విటవిటతతులపై విషమాయుధుడు రోష, మెడలి బాణాసన మెక్కుడించె
వనముల సింధుజీనముల కెలరేగె, కలయంగ బహుపక్షికలకలుములు
గీ. కాంతు లుడివోయె గృహవీవకళికలెల్ల, జకగ్రంథతు లలరె నిర్వకగ్రీల
సంబుజంబులు విరిసి రోలంబములకు, విందులొనరించె బ్రాభాతవేళయందు. 166
- మ. ధరణీనిష్ఠరాశి మొక్క శతపత్రంబు ల్లిజ్జుంభించి మ
ట్పురణశ్రేణుల కెల్ల నామెతలు పెట్టు జకగ్రవాకావళుల్
పరమాంధము బొంద బింబరుచి బింబశ్రీ విహంబింప సం
బరతత్తుం బునయించె జంభరిపుష్కన్యస్సగ్గతుంభాకృతిక. 167
- వ. అనిన విని కాంఠేయాగ్రజుం డటవీడివృత్తాంతం దెలిసింపు మనుటయు. 682
- మ. అమరానోకహదానదానవవిపత్నాస్త్రింఘ్రినేవాకశా
కమనీయస్థిభావభావభవరాశాచంద్రని కాశకా
శచరాళే స్రుతిమాననిర్మలయశస్సాభ్యాభ్యాగ్యప్రభా
వమురారాతి సహనమానవిభవవ్యాపార పాథోనిధి. 169
- క. మందారదానగుణ సం, క్రందననచురైవరుణకాబేరదిశా
సౌందర్యయువతివిలసిత, చందనచర్పాయమానసదమలక్ష్మి.
శుంచచామరము. వసుంధరాథరేంద్రధైర్య వారిజాసనాననో
జ సుగ్రభూతలేశమాన్యచారువర్తనా నటత్
ప్రమానబాణవైరిమాళిభాగవిస్ఫుగతున్
చర్యసింధువీచిజారతుల్యవాగ్వినిర్భరాచ్ఛటి. 171

గద్యము.

ఇది శ్రీచందాప స్తంబసూత్రపత్రిత్ర కాండిన్యమునిచక్రవర్తిగోత్ర
సకలసుకవి జనానీకమిత్ర దేచనామాత్యకుమార వినయ
వివేకవిద్యాలంకార శంకరకవి నామధేయ ప్రణీ
తం బయినహరిశ్చంద్రోపాఖ్యానం బగు
మహాప్రబంధంబు నందు
బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ రస్తు.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

అలితలోచనాన్బవి

శాలయశోరుచినికాయసదమలసుగునః

పాశీసంవాసిక ది

గ్వాలా ధమ్మిల్ల మంత్రీబాచయయెల్లా.

1

చ. అకర్ణింపుము. పాండవార్జునకు మార్కండేయుం డి ట్లనియె నట్లు భానుమంతుండు ప్రభుసానుమంతంబునం గనుపట్టుటయు నటునున్న మేల్కని యవ్వసుంధరావల్లభుండు సంధ్యానష్టానంబులు నిర్వర్తించి పృథ్వీవిహారంబునం జనువాడై పురంబురం జాటంబంచిన.

2

తే. వేటమాణిక్య ముపకారి వెండిగుండు, వాయువేగంబు వెతీపుచ్చకాయ గరుణఁడడవిపోతులరాజు చిత్రాంగి నొండు, మల్లె యన నొప్పు వెక్కువాయములవాని.

మ. బలుకోట ల్లనుమధ్యము ల్మహదురోభాగంబులుం బెద్దమూతులునుం గల్గి మృగేంద్రాడింభములకుం దుల్యంబులైనట్టి జాగిలపుంగుక్కల హేమశృంఖలముల నీలించి కోటానకోటుల వేగం గొని వచ్చి రాటవికు లాటోపంబు వాటిల్లగజ్.

4

చ. గొలుసులఁ బట్టి లుబ్ధకు లకుంతితేశక్తై గుదించి నిల్వఁగా బలువిడి సంఘుల న్స్వయలు పల్మఱుఁ ద్రోవుచు వీకమై నభస్థుఁ గబళింపఁ బాటెడువిధంబున మోరలు మీఁది కెత్తి కుక్కలు మఁళాకిర్యాధ్యనుల గాఢతరోద్ధతి నించె దిక్కులజ్.

5

నై. కణకులైఁజిహుజులు వెండుకలఁ నిన్లు, గవియుమేనులు కెంపుఁగన్నుఁగవయుఁ గుఱుచక్షేపుఱుబొట్లు కురువిందపూసపేరులు నొంటియట్టుచెప్పఁజను గలిగి వలలును బెట్టుకోవులుఁ బెద్దయురులును, దెరలును బోనలు దీపములును వసులు గులుల పోగువాఱు వెండుకత్రాళ్ళు, బలువిండ్లు నమ్ములా బల్లెములును.

గీ. బందివాఘలు వీరైలు బట్టెసములుఁ, బంట్రుకోలలు నాదిగా బహువిధముల
సాధనమ్ములు ధరియించి శబరపతులు, వచ్చి రాఘోకక్రియావ్యసనరతులు. 6

పీ. వ్యాఘ్రుంబు నైనను శిఘ్రుంబు తరిమిడి, పొడిచెద మీటెల బూపు చెదక
శరభంబు నైనను సరభసంబున డాసి, పదము లెన్నిదియుఁ ద్రుంచెదము పొదివి
సింగంబు నైనను భంగంబు నొందించి, జీవంబుతోన, తెచ్చెదము పట్టి
భేరుండమును నైన నోరెండ నీయక, నలి చేసెదము చాల బలిమి వెలయ

గీ. సాహసంబున మత్తజంబు నైనఁ, గెగలి తొండంబు తెగ నఱికెదము దేవ
సేఁడు చూడుము మావేట సేర్పులెల్ల, ననుచుఁ బంతంబు లొకకొందఱాడిరపుడు.

మ. తలచుట్టకొ జడచొల్పియంబులును నీలట్టిలఁ జేకట్టుదం
డొన వాకట్టులు ముప్పిడు లెక్కముల డ్దాశొల్పవశ్యంపుచుం
దులునుం జోఁపుడుఁగోలలుం గుఱుచచేదుడు ససంగుంబులై
చెలువార న్నటకొటి వచ్చె మృగయాశ్పంగార మేపారఁగొ. 8

మ. ఇవ్విధంబున నపరమితకిరాతవ్రాతంబులు సముద్భుటభటానీకంబులుఁ జనుదేర న
మృగవాధీశ్వరుండు దానును మృగయావిహారసముచితశృంగారజేషం బంగీకరించి
పుత్రికళత్రామాత్యసమేతంబుగా. 9

చ. ధనదుని పుష్పకంబునకుఁ దా నెనవచ్చు నటంచు లోకముల్
వినుతి యొనర్ప బొల్పెనఁగి విచురమహాక్షికవజ్రనీలకాం
చనమయము సుప్రవేహయసంఘటితంబును నైనతేరు సొం
పొనరఁగ నెక్కి మిక్కిలిసముత్సుకతం బురబాహ్యసేచులకొ. 10

క. మాతలి దలఁపింపం గల, నూతుఁడు తనరథము గడపుచో బహుళతులం
చాతుర్యంబులు మాపఁగ, నాతని నేర్పులకుఁ జాల హస్తము పొదలకొ. 11

మ. కాబేరదిశాముఖుం డైకొంతదన్యు నని యంతట. 12

మ. కనియె న్నూతలనాథుఁ డాటవికరాకాచంద్రబింబాసనా
జననిత్యోచితపుండరీకగవము స్తంబేరమాఘేటముకొ
ఘనశృంగాటము నగ్మదోర్మిపటలీగర్జది శాపేటముకొ
వినుతానేకనికుంజకూటము మహావింధ్యాటపీవాటముకొ. 13

ఉ. మారుతపూర్ణక్షీచకసమాజరవంబులు నగ్మదానవీ
నీనజభృంగగానమృదునిస్సనవైఖరితోడఁ గూడి యిం
పొంగు నధ్వనీననివహంబులకొ శ్రవణోత్సవక్రియా
గౌరవము ప్లుటించు నొడికంబుగ వింధ్యవనాంతరంబులకొ. 14

వ. వెండియుఁ బుండరీక కుండాల పయ గండభేరుండ వంశివ సారంగ భూదాన
 కల్లాక లులాయ ప్రముఖనిఖిలమృగనికాయధయంకరానూనధ్యానబధిరీతకరుబంత
 దంతావళిక్లమహారాంతరాళంబును తింత్రినీతమాలతాళవతుటజకపితృశ్వత్థకోవి
 దానందువాకమందాపీచుమందచందన మాకందమాతులంగలమృగ జంబుబుబీగ
 వరుళ కృముకపనసబదీసుధూకమాధపీకింశుక శింశుపాకోకాది నానావిధపాదప
 శాఖాశఖానిహరమాణమయూరకోకిలకీరకారికా కలవింకకపోతఖంజరీట కాకఘూ
 కాద్యవేదిశకుంచనంతతిప్రబలనినాద హేదురంబును నైయరణ్యధన్తి కిరణపరంపరలట
 బ్రివేదించదంచుగాక కరంబు సాంద్రించబయి యిసుక చల్లినం గిరింద రాలక యి
 రులు వియుచుం బసరుడాలు వింధ్యవసుంధరాధరపరిసరాఞ్శ్యంబు దఱిసి మృగం
 బులు మెలంగుట ప్లీలసి ముల్లుతారువేయించి పోగు వారించి వలులును దెరలు నె
 త్తించి బోనులు దిమంబులు నొడ్డించి.

15

మ. ఘనబాణాసర మెక్కు వెట్టి పటుదోర్గ్వం బభ్యవంబుగా
 హధిధ్యానముకంటె మించుగుణనిస్వానంబు గావించి యు
 బ్బున నేనె న్ని నభీకరాశుతతు ల్పంచానువుంఖంబుగా
 వనజాతా ప్రపల్యాగ్రాణ్యండు మృగవాతంబులం గూలకె.

16

వ. ఇన్ద్రిధంబున నత్యంతభయంకరము లగుశరంబులం బఱపినం గరంబు భీతిల్లి యెల్ల
 మృగంబులు తల్లడిల్లి వెల్లొడక నెట్టియెడ.

17

తే. మేనీనాథశరహతమృగసమూహ, ఘనకశేబరజనితరక్తప్రవాహ
 వితతి ప్రవహించె నైరికక్షితిధరేంద్ర, సాయనంభూతనిర్గురవయముఁబోలె.

18

క. అంతట మృగయాకేళి ని, రంతఃపరితృప్తి నొంది యవనిగఁ డతి
 శాంతింతుండై నెలవిచ్చినఁ, బంతమునఁ గిరాతపతులు భటుసంతతులకె.

19

క. ఉరువడిఁ బెల్లార్చుచుఁ గే, సరికాబకసదృశరూపజవసత్వభయం
 కరము లగువేటకుక్కల, బరి విడిచిన నవి వధించె బహుమృగతతులకె.

20

వ. తదనంతరంబ వారును బదచిహ్నంబులవెంబడిం జని నిమంజంబులు దూటి పొంచి
 కొనియు దీరుఁబుల నొడ్డి యేచులుపాటునం బొదివియుఁ దనిని సనక మఱియును.

తే. సాళువము గిడ్డు లగుడు వేనడము కురుజు, బాజు జలకపై జాలియ వైల యణుజు
 నోరణంబును నాదిగాఁ బేరువడిన, వేటదేవ గిటికొన విడిచి కడిమి.

22

తే. గ్రస్తయును తాకి కౌంజును గొక్కెరయును, గూబపార్శ్వంబుబెగ్గురుకొక్కెరయును
 గొంగ లావుక యాడేలు గువ్వ వెలివ, పొట్టపిట్టయు ననంగుపులుగుగముల.

23

- క. శూలించి విపిన మెల్లను, గాలించి తదస్సినారిఁ గొవ్వచయంబుల్
వేలించి తనిసి వేడులు, చాలించి సరేశ్వరుఁడు సన్నుత మొనవక. 24
- క. చమరీవాలములు గురం, గమదము గజదంఠములును గరికిటిసంజా
తము లగుముక్తాఫలములు, సమితంబుగఁ దెచ్చి యిచ్చి రతివినయమునక. 25
- చ. ఇచ్చిన నవి యన్నియుం దైకొని పీయంబునం జంద్రచరిత్ర సమర్పించి యవ్వేడు
కాటులకుఁ బసదనం బొసంగి యబ్బిసరుహృత్తులుండు సరసవివేకతుండు, నత్యంత
హితుండును నగుసత్యకీర్తి గనుంగొని. 26
- తే. అనఘవర్తన విను మృగయావిహార, కారణంబున మార మేతేన వలసె
మనకు నీరాక సఫల హామార్ద మొకటి, తెలియఁజెన్నెద సమృద్ధిస్థితిఘటిల్లి. 27
- బయ్యగ్రాహి. అల్లదె సదాగతినట్లహరి దైత్యరేవుశ్శలమకుటప్రసవవల్లరి సముద్య
త్ఫలకుముదాబ్జనవహల్లకవసర్ధమర ముల్లమునఁ గౌతుకము వెల్లగొనఁగన్నుల్
చల్లఁగ బయోధిప్రీయవల్లభఁ గనుంగొనుము కొల్లలం గము క్తిరమ నెల్లపుడు మజ్జ
త్సల్లలితచిత్తులకు బెల్లాసక జహ్నుమునిచ్చల్లజనుతోరుతటి నల్లచదలేటిన్. 28
- కా. ఆత్మీరంబున నిష్ఠమై వప ముదాత్తప్రీతి గావించుభా
స్వత్తేజోగమణీయు నంబురుహధూనంకాను నంహఃపయో
భృత్ప్రవేశ్యసనుం బ్రసన్నగుణాంభీరు స్వస్థిస్త్రయ
యత్రస్వాంతం నరుంధతీవిభు సపర్యాకాంతు జూడఁవగున్. 29
- క. అని నృపతి దండనాథుని, యనుమతమున నరిగి కాంచె ననురాగము నె
మృతమున దెనగొనుచుండగ, ననుపమము వసిష్ఠచానియాశ్రయ మెదురన్. 30
- చ. కని తత్ప్రదేశంబున. 31
- మహాస్పర్ధ. వరరుక్మాక్షప్రభూషాప్రజరుచితతను న్వాన్యఘృతరోక్తిభక్తియుం
బరమధ్యానాంతగంగప్రణిహితశ్రవున్ బర్హద్యాసనస్థుక్
సర విస్మస్తాక్షకాముం గనదరుణజటాకల్పం భస్మాంగరాగుక్
జిగకాలోపార్జి తాతిస్థిగవిప్రులతపశ్శ్రీగరిష్ఠ స్వస్థిస్థున్. 32
- చ. కనుంగొని ప్రముదితస్వాంతుండై యమృతీ కాంతుండు నిజకిరీటకొటిసంఘటితహరి
నీలరోలంబంబు ప్రవీణచగఢావందంబుల జూగింప సర్వాంగాలింగితమహీనుండ
లుండై దండప్రకాశంబు లాచరించి కరకరులంబులు మొగిడ్చినం గనుంగొని య
మ్మునివల్లభుం డెట్లనియె. 33
- చ. అనుభవబుద్ధి నింత స్ఫుగయావ్యసనంబున తిల సల్పగా
స్వపులక నీతి గాగు భగవీశ్వర! భావ్యయు నీవు భీకరా

తపసగయంబున స్వహావిధంబులనుష్ఠచ్ఛగంబు లున్న యి

వ్విహిములు జరించుట విశేషమె యాస్మ దలంచి చూచినన్.

31

క. సప్తపాయధునిత, సప్తవర్షసములు వదలి సదమలబుద్ధిన్

సప్తాంగలక్షణంబు డయి, సప్తశ్శకులేంద్ర ! మెలగ జను నరపతికిన్ !

32.

క. మునిజననతం బగు, మృగచరణంబు జనించి మణవం దగునే

మనుజేశ నితిహృదు, విను నితిజ్ఞాను రాజ్యవిభవము పొదలన్.

33.

తే. ఇచట నాలస్య ముడిసి నీ విపుడు పురికి, బొమ్మ వేగంబ యింకొక్కబుద్ధివినము

మణచి తప్పియుఁ గౌకిమానియాశ్ర. మంబుపాంతకుఁ బోవకు మనుజనాథ. 34

క. పుడమిం గోధుల కాఁతి, వడి దెట్టినవాఁ డతండు పరికింపంగా

గడుఁ గుటిలవర్తనం దెచ్చెడు నాతనిపేరిహర నంజనుము నృపా.

35

క. పరరంధ్రాన్వేషియు నీ, స్థూరచరితుఁడు నరయ గాధినుతుఁ డతనివసం

బరుడొండువంశ మతీ వై, తెరువైనను వలదు చొరగ గీరవిచారా.

36.

వ. అని యుపక్షేపించి వీడ్చిల్పాటయు నావృత్తాంతం బంతయుం దెలిసి విశ్వామి

త్తుండు హరిశ్చంద్రచరీతశత్రుని తనయాశ్రమంబునకు రప్పించునుపాయం

బంతరంగంబునఁజరితించి యల్పకపటకాశలంబున నొక్కమాయావృగంబుగల్గిం

చిన నదియును.

40

సీ. నవస్థైర్యచిత్తవృద్ధవశాననంబును, నల్లంగల్వల నెల్లనయములును

బద్ధరాగప్రభం బంటుకన్దంబులు కాంచనదీధితి మించుతనపు

మాక్షిక కాంతుల మణపించుచాఁజలు, తుహినంబుతోడుత దొరయుకడుపు

మరకరక్షిపులఁ బారుడించుఖురములు, పవనంబు దలంకించుపటుజవంబు

గీ. గలిగి నీలావిహంగంబు కాంచనముగ, నవనిఁ జరియించుపంకరుహారీయంక

వృక్షముగతినుండుకుయు నయమిశ్నరుండు, దాని గన్గొని కడుసమ్మదంబుఁబొందె.

వ. హరిశ్చంద్రధరితీర్థల్లభు నల్లన నెలయించి మచీయాశ్రమంబునకుం దెమ్మనిపించిన.

క. తనతనకాంతులు దిక్కుల, మునుకొని యెల్లడలఁ బర్య మురియుచుఁ జని యా

ఘనచిత్రమృగము నయ్యనఁ, బనివడి భూవరునిదృష్టిపథమున నిల్చెన్.

43

చ. నిలిచిన భానవంశజుడు నివ్వెరజ గంది తపీయవిభ్రమం

బులు నలహాటు చూచుచు నపూర్వమృగం బిది దీనిమేను బి

ట్టలయ నయంబునం దతీమి యల్లనబ్రాణముతోనఁ బట్టిని

గ్మలమతి యైసలొహితమహున కిచ్చెదఁ గల్గి నల్పంగన్.

44

వ. అని పొందిన నుండునీ.

45.

- ఉ. అల్లదె వైడియిట్టి ముదమాగఁగఁ జూడుము దానిఁగూడ నీ
వెల్లవిధంబులన్ గథ మహీనజవంబునఁ దోలుచున్న భూ
వల్లభునాజ్ఞ సూతుఁ డనివార్యఁ తిందఁగఁదొల వాయు వే
గోల్లసితాశ్రయకృతమయి యొప్పుగుఁయ్యరదంబుఁ జయ్యనన్. 46
- వ. ఇచ్చిధంబున రథంబు తోలించి మహీనాయకుండు డాయం బోవుటయునమ్మాయా
కురంగంబు నిరాయాసంబున 47
- సీ. బంధనం బెడలి భూభాగంబుఁ జేరి యి, చ్చాల్లీల విహరించుగాలియిట్టి
కుండేటితోఁ బాత్తు గూడక వచ్చిన, యనురాజబింబంబునడిమియిట్టి
వీరభద్రునికృప వెండియు సుదూత, మైదక్షచుఖంబుఁగొనియిట్టి
కుభనందన వేడికొన విసర్జించిన, చేలోభవారాతిచేతియిట్టి
- గీ. ననుకరించుచు మిగులఁ బెం ప్పొలింప, మంచిమరువును బరువును చదము మదము
పొదలఁ గనుగొనువారి కింపులు ఘటిల్ల, నల్లనల్లన నడయాడె నభినవముగ. 48
- సీ. చేయొక కుప్పించి చివున దాటుచు, గొమ్ములచే బయ ల్చిమ్ముకొనుచు
బిత్తరంబులు గాఁగ బేరముల్వాటుచు, మరిగెనైవడి మలసికొనుచు
గనవుపోచలు కసిగాట్లుగాఁ గొలుకుచు, వివృతాస్రమున జాతి విడుచుకొనుచు
రిక్కురిక్కునఁ దోక దిగిసి జాడించుచు, ఖుగపుటంబులఁ దల గోఁకుకొనుచు
- గీ. నిగిడి పాటుచు సంతత నిలవఁబడుచు, నొడలి కండాత్మకై చెట్ల నొరసికొనుచు
నుదరి యొక్కడ మిన్నక బెడరినకుచు, గువలయేళ్వరు నెలయించికొనుచు సరిగ.
- వ. ఇట్లరిగి విశ్వామిత్రునియాశ్రమంబు పరివేశించి మొఱంగి చనం జూచుదానితెఱం
గెఱింగి రోపించి కనుంగవఁ గంపు జనియింప నాత్రికఁవనందనుండవిశంకటభుజా
బలంబున శరాసనం బెక్కువెట్టి మోర్చిగవం బొనర్చి దర్శకరభీకరం బగుశరణు
దొడగి తెనిండం దిగిచి దృష్టిముక్తిభారేయుండై యేయటయు నయ్యెటునం దూ
లక వాతూలజవంబున నక్కురంగంబు కౌశకుసమ్ముఖంబుగకుంజరియదృశ్యంబయ్యె.
విశ్వంభరావల్లభుండు నాయుట్టిపనలంబడి వెట్టితనంబుననవ్వనంబెల్లద్రుమ్మరినవారగు
గావున నితాంతనిబిడాతపాకాంతుండును తుత్త్విపాసానంతుండును నై యమంద
శ్రమంబును బొంది శతలజూన్వేషణాభిలాషియై చనిచని ముందట. 50
- సీ. మందాగజంబీరమాతులంగలవంగ, కేరకీచంపకకింకుకముల
మాకందచందనమాలూఖరూగ, కోవిదాగనధూకదరువకముల
జంజూవహుశ్శబ్దలింబతాలలమల, తాలతమలసీంతాలములను
తింతిరిపాటలతలకాయలకదేవ, దారుపున్నాగకర్పూరులను

గీ. వతీయుఁ దక్కినపావఁడౌరుహముల, బహువిధంబులపూచీగపందిరులను
ప్రబలి పిలసిల్లుకొకకాళిమముఁ గాంచె, నుల్ల నులరంగ మేదినివల్లుభుండు. 61

తే. చూరవాణీకే యీపుణ్యకాచనముఁ, దోయదశ్యామమునివశోమధూమవితతి
యంచుంబున నభీవం దైన నల్ల, పటుజగజంపు గొడుగువిద్రవము నొసగు. 52

శా. పంకజనూతికైనఁ దలఁపం గడు నచ్చుత మావహిల్ల నే
కాంకకుల్యాఙ్గిణ్య విను మామశాస్త్రపురాణము ల్విరా
తంకమునం బడించు నెడఁ దాపనపుత్రులకుం గవులొగి
నంకలు దిద్ది చెప్పు గొరవంకలుఁ జిల్లలు నవ్వంచునెక. 53

నీ. కడుఁ బ్రీతి జన్మిచ్చుబడిదప్పి తిరిగెడు, లేడిపిల్లలకు బాలెంతపులులు
కంక్షించుంబులు గంధసింధురముల, తోడ మాటికి జెఱుఁడుచుండు
జిత్తెల్లములతో జెలుములు వాటిందు, బి్రియమున బాపురు బిల్లిగములు
నీలకంఠంబులు లాలనం బొడవ బా, టించుఁ గుంభీనఁడింధకముల

గీ. గొండగొడ్డియపిండును గోఁతగిమియు, వంతనము లుండు బొరపాచ్చె మింతలేక
సాకువంబులఁ బతలు గేళిసల్పు, గాధిపుత్రునిపావనపీఠయందు. 54

చ. ఇట్టి విచిత్రంబులకు బాత్రం బగునవిశ్వామకునితపోవశేఁత్రంబు నీరీక్షించి తద
భ్యంతరంచున. 55

నీ. సంపుల్లహల్లకజలజాతమకరంద, సానలోలాళినిగానవము
దీవిజోలాకేలివిక్రింకవిలసిర, చక్రివాకమరాశసముదయంబు
నలతకేసీసక్తసంయమిబాలికా, సునకుంకుమారుణస్వచ్ఛజలము
ప్రవిమలశరీకాంతపాషాణకల్పిత, సోపానమార్గసంశోభితంబు

గీ. పవనకంపితతీర్థభూభావిహిపి, పుష్పగుచ్ఛపరావిభూషితంబు
మకరక ద్భవజలజంతునికరయుతము, భూవిభుండు గాంచె నొక్కసరోవరంబు. 56

తే. కాంచి మావననాథుఁ డంగనయు సుతుడు, దాసు దత్తీరభూమి రథంబు డిగ్గి
దండనాథుండు కరము కైదండ యొసగ, సరసి దఱిసి వినిర్మలజలముగొలి. 57

చ. కృతావగాహనం దై తత్సమీపప్రదేశంబునఁ బ్రవేశించుపుష్పితమాధవీలతామండ
పాంతరంబునఁ గిసలయతల్పంబున జండ్రమతీసతీలలామంబువృదురుసీతం బుపధా
నంబుగా శయనించి బాలరసాలపల్లవప్రకల్పితతాళవృంతంబున శీలయందవాతూ
లంబు సోడ గడిసి విసన దండనాయకు వదనారవిందం బవలోకించి. 58

క. సదమల బహుపుష్పలతా, సదనవనస్సగలగానభుంకారములక
ముద మొదలిందుచునున్నది, యిది యేయనిమాత్రమంబా యెఱుంగవలయుక. 59

తే. అనుచు బలుకుచు నుండంగ నచటి కపుడ, కుశసమిత్సప్తఫలముల గోయ నొక్క
ఋషికుమారుండు వచ్చి మహీశుతోడ, జెప్పెనిది కాశికునివనక్షేత్రమునుచు. 60

ఉ. చెప్పిన మేదినీరవణకేభరు డుల్లమునందు నెంతయుక
ముప్పిరిగొన్న భీతి మునిమఖ్యుడు గాశికు డేమి సేయునో
యప్పరమేకుండే యెఱుంగు నంతయు నిక్కడఁ బాసి వేగ నే
చొప్పునఁ బోద మింక మనసుద్ది యెఱుంగక యుండ నాతఁడున్. 61

క. ఎక్కడి హేమకురంగం, బెక్కడివృగయావిహార మెక్కడివిపిం
బిక్కడి కేటికి వచ్చితి, మక్కట మిక్కిలి ప్రమాద వయ్యె న్మృతకున్. 62

తే. నవవరించి యరుంధతీనాయకుండు, మఱచి తప్పియు గాధికుమారువనము
చొరకు మీ వని చెప్పె విశ్చలబుద్ధి, గోరి నామోదివాత్సల్యగుణముపాదల. 63

క. ఇచ్చోట దడయ వలవదు, చెచ్చెరఁ బురి కేగుమనుచుఁ జెప్పిన నేలా
వచ్చితిని వృషమువెంబడి, వచ్చునె విధి గడవ నెంతవారలకైనక. 64

తే. ఏమిచేయువార మెక్కడి కేగుద, మేది కార్యచింత యింక మనకు
మిగుల మోస వయ్యె వృషయావిహారైక, కాశిగుణమున నేమి గాఁగఁ గలదో. 65

ఉ. ఆమనిసాగ్నభౌమనిర్భంగతము లించుక జేపురించిన
హేమగిరింద్ర మైన భృతి నేపటి బిట్టు చలించు మొగ్గిగ్గ ది
కాసుజయూధ మైన నుడుసంఘము లైనను రాలు నాసుధా
ధామది నేకు లైన గడు దల్లడ మందురు రేమి నప్పునన్. 66

తే. శర్వరీశకళామాలి గర్వ మైన, నడచుకాశికమాని కే ననగ నెంత
యధి లంఘింపనోపినయలఘుబాహు, బలున కతిదుష్కరమె చొటిపడియదాట. 67

చ. మలయజతైశ్చయ క్తములు మానసము ల్విలయోష్ణభానుమం
డలకిరజాతితీక్ష్ణములు నాలుక లెప్పుడు మానికోటికిం
దలప ననగ్రహించిన వితామహు జేయును నల్పమైన చే
రలుక వహించి రేని కడు నల్పని జేయుదు రస్పితామహున్. 68

ఉ. ఇప్పుడ పోయి యమ్మునికుశేశ్వరు డల్లక మున్నె చేరి వా
తప్పక సంస్తుతించుచు బదంబులకుం బ్రణమిల్లి యుండమో
చప్పుడు సేయ కీక్షణము సత్సవృత్తి దొలంగి పోదమో
యిప్పటి కేది కార్య మది యిద్ధమతిం దగు నాచరింపగక. 69

వ. అని విచారణోల్లాంఘోతమానసుండై యున్న యమ్మానవేంద్రునింగనుంగొనియమా త్యశేఖరుం దగునశ్యక్తి విశుద్ధబుద్ధికియోపాటవంబు దేకుపడ వినయాలాపంబున నిట్లనియె. 70

క. ఓకమలాస్తవలూగ్రాశి, మీ కేటికి, నింతచింత మిన్నక వినుడ స్తోకమతిని వివరంబున, నాకుం దెల్లెనికలెఱుగున న్నిసిపేంతున్. 71

కా. భూపగ్రామణి వర్ణకల్పక మహాంభోరాగగాంభీర్యల బాహుబలద వద్దిక్షిరుడవు లోకస్తుత్యసత్యవ్రతా బాహుశ్రీవిభవోజ్జ్వలంబు వివి యేలా చిత బద్ధించినన్ నీపై కలెడువారలం గలరె యోనిచ్చుచిత్రాబాదనగా. 72

వ. అదియును గాక. 73

తే. శత్రుమిత్రత్వముల రెండు సమము గాంగె, జూచినిదాప్రకంసలసుక్ష్మబడక యుంబు నొందక యడవుల నొంటికెరుగు, మానులకు నేల వృథులతో మచ్చగంబు. 74

న. జనవర నీకుం గొఱుదెస న్నయ మేటికి నింత యాత్మలూ నునుపర నామునిప్రవరుఁ డుల్లమునం పుస పిక్కటిల్లుమీ జనవర ద్విశంకభూపరు విశంకటకౌర్ముని బాంధితోడ నే యనుపడె దేవబాపురికి నానసి చూడ నుహాస్యకంబుగన్. 75

క. విశ్వామిత్రుమీద న, విశ్వాసం జేల నీకు వివరింపగా విశ్వాధరాయకుండవు, విశ్వుంధగ గలుగుహానివితరుల కెల్లన్. 76

తే. సావర్తన యీదుర్నిచారతమము, వావివేకకళాదివాకరునిచేత నడచి యొక్కింతసేపు సౌఖ్యాన్వితము, నిద్రబొందుము నిరపాయముద్రుఁడెంది. 77

వ. అని పల్కునప్రధానాగ్రగణ్యా సమగ్రసనీషావిశేషభాషణంబు లాకర్ణించి యమ్మ హీణాంతుండు చింతావర్జితస్వాంతం డై సంతాపం బుడిగి నేత్రకమలంబులు ముకు లించి ముహూర్తమాత్రంబు నిగ్రించి వాక్రువ్వ నాకర్ణింపఁ దరంబుగానిభయంకరం బగుదుస్స్వప్నంబుం గాంచి బిట్టు మిట్టిపడి కలవరించుచు ధైర్యం బవలంబింపలేక నలుదిక్కులు చూచుచు బాష్పజలపూరిత నేత్రుండును బ్రకంపితగాతుండునునై యొం డెఱుంగక యున్నయన్న రేంద్రుం గనుంగొని చంద్రమతి యతిత్వరితంబున. 78

క. కంజాయల నీనెడుకర, కంజంబున గంకణములు ఘుంఘులు మన భూ మింజయునివెన్ను నఱుచుచు, నంజక భ్రమ యెల్లఁ దెలిపె నతిశయధృతియై. 79

తే. ఘటితన్మలభూరిముక్తాఫలప్ర, కాండసౌభాగ్యనిర్జితగగనసింధు కంకణం బైననిజహస్తకంకణంబు, కడక నూడిచి రక్షగా బడిసివైచి. 80

- సే. పాశ్చాత్య యేమరుపాటఁ బూర్వంబిట్లు, బిట్లు మేల్కూని యేల మిట్టిపడెడు
శరణాంతరాతిజనపాలనయవార, జాతిదక్షుండవు సుగురుతివి
దుర్వారమదభూరిగర్వాంధపరిపంధి, బాహుబలాఽణ్యపావకుండవు
సప్తపారావారసంవేష్టితక్షమా, చక్రసంక్షోభిచక్షుకుండవు
- గీ. నిత్యసత్యవృత్తుత్సాహిరుపమాన, సారగంభీరవాచావిశారదుండవు
ప్రబలైర్వసుపర్వపర్వతమ వీవు, భ్రాంతిఁబొందంగదగు నే నీకింతలోన. 81
- క. అని తనభృమఁ దెలిపెడునతిఁ, గని దుస్స్వప్నము గంటిఁ గమలూనన నే
వినిపింతుఁ దత్ప్రకారము, విన మివని తెలియ ధరణివిభుఁ డిట్లనియెన్. 82
- సే. మణిమయం బగుసభామండపంబున వైభవోన్నతి నేఁ గలుగు వున్నవేళ
రోమానుజేక్షుఁ డైరుచిరార్కతేజుండు, ధరణీసురుఁ డొక్కడరుగుదెంచి
యదలించి ధరణివై నన్మత్కిరీటంబు, పడఁ దన్ని మఱినన్న బట్టి తిగిచి
కరము నిర్దయవృత్తిఁ బరము వెల్పడఁదోల, బహువిధాపత్నరంపవలఁ జెంది
- గీ. యీశ్వరానుగ్రహంబున నేచి పిదపఁ, బూన్యసామాజ్యవైభవస్ఫురణ గంటి
ఁనును దుస్స్వప్నవృత్తి మనుజుభిషు, స్వప్నమును జంద్రునితితోడ నరవి జెప్పెన్.
- శ. చెప్పిన నంతయు న్విని తు కేశయలోచన కౌతుకంబు చె
ల్లాప్సమి నెంతయు న్భయము నొందియు నొందనియట్లు లాత్యలోఁ
గుప్పలు గొన్నతైర్వమున గొంకక భూరివివేకకత్తి వా
తిప్పక పల్కెజేరి వసుధావరుతోడ బియ్యోక్తివైఖరిన్. 84
- క. ఏతన్మాత్రుంబున కో, భూతలపురుషూత యంత పాబుపతి మదిలో
భీతిల్ల నేల చెప్పెద, గౌతుక మొదవంగ వినుడు కలతెఱ గెల్లన్. 85
- చ. అటుక జనించి వచ్చినధరామఁవర్యుడు గాధిపుత్రుఁడు
జ్వలమకుటంబు దన్నుటలు చయ్యన రాజ్యవిభూతి బాయుటో
పలచులు దన్ని మిత్తమున బ్రాప్తము లొను బహుప్రయాసముల్
గలుగు శరణుఁజూలికృత గ్రీయృత రాజ్యఁనూవిశేషముల్. 86
- వ. అని చంద్రమతి హరిశ్చంద్రునస్తాపంబు మాన్పి యూజుడించుచుండెనంతనఁచుట.
- క. కోపంబున మెడియు గప, టోపాయం బొకటి యాత్మచూషించుదు మా
యాపారీత్య మిఱగ, దాపవర్యుండు గాధితనమును వేగన్. 88
- క. మాతంగ కుంభకుచములు, మాతంగకరోపమాచమహితోరువులన్
మాతంగ యాగములు గల, మాతంగవధూయుంబు మహిమ సృజించెన్. 89

- క. అన్నలినాక్షులవాలు, నన్నుల కెరింప లేనికతమున గాదే
పన్నున భయమున బేడిన, దెన్నుడు జలద్యుధూము లేమట వెనుచున్. 90
- చ. శివవ యావిలాసికులచిక్కినిచక్కనిగుబ్బచన్నులున్
ధవళమరేచిబింబము నదల్చు మొంగులులు పెంపు మోపులుం
గువలయకాంతిసంపదలకుం గురు వైనవెడందకన్నులున్
యువజన్మైశ్యమాలయల నొక్కటం దెల్లగిలంగ జేయవే. 91
- సీ. కొదమతేటుల దెచ్చి విషయచందురు దెచ్చి, విషమాస్తురిసింగిజివిండ్ల దెచ్చి
కలువపూవుల దెచ్చి ఘనచంపకము దెచ్చి, దాడిమీబీజసంతులదెచ్చి
జలజరాముదెచ్చి విసంబుల దెచ్చి ని, కృతకాతకుంధకుంధముల దెచ్చి
- గీ. పుష్కరోద్భవు నావప్రభులనులకు, గదలికాస్తుభముల శాలిగర్జనులను
జిగురులనుదెచ్చి కాని సృజించరాదు, కమలజాన కైననావాంసగామిలను. 92
- క. ఆనీలవేణులకు గల, గానకశానైపుణంబు గంధర్వసరో
జానసలకు లే దింతయు, వీనులపండువులు సేయు విశదస్వరముల్. 93
- క. చండాలత్వము దక్కన్, నొండేమియు వెలితి లేనియొప్పులకుప్పల్
గుండలపతియును జాల డ, ఖండమతిం తద్విలాసగరిమ నుతింపన్. 94
- చ. ఇవిధంబునం గనుపట్టు చండాలబాని కాయుళంబు సృజించి మోనికుండాలుం
డానీలవేణుల కిట్లనియె. 95
- సీ. పాటించి వినుడు నావలకులు దెలియంగ, గంధసింధురరాజగమనలార
బిత్తరివన్నెలు పెట్టి మీ రెంతయు, నొసపరిబాగులం బాసగ నరిగి
జలజాప్తులవాక్కిచందురహరిశ్చంద్రుని, సద్భక్తి దర్శించి సంస్తుతించి
సంగీతవిద్యాప్రసంగము ల్పచరించి, మృదుమధురోక్తి సంపదలు నెఱిపి
- గీ. వివిధలాస్యక్రియాకళావిధులు మాపి, చేరి సంతోషితన్వాంతు జేసి యతని
నడుగరానిపవాద్యంబు లడిగివైశ్య, హీనుగావించి బొంకించి యేగుదెండు. 96
- చ. అనుటయు వల్లె యని యప్పల్లవాధర లమ్మునివల్లభనకుం బ్రణమిల్లి వీడ్కొని
సముల్లాసంబున. 97
- సీ. వైతన్య మొందినశాతమన్యవళిలా, నికురుంబసాలభంజిక లనంగ
సంపూర్ణపూర్ణిమాచంద్రాస్యతైసంచ, రించునీలోత్పలశ్రీ లనంగ
జంగమత్వము గాంచి సౌభాగ్యవిన్మూర్తి, నుతిగన్న తాపింఛలతిక లనంగ
బొలుపు దీపింపంగ బోధి గావించిన, మకరకేతనుని ధేనుక లనంగ

- గీ. బవతులకోటినిగదసంపదల గదిసి, గిలుకుమఁదైలఁపప్పు గులుకరింప
గలికిరాయంచకోదమలగుతులసాబగు, నేలునొసపరెడకల నేగుదెంచి. 99
- క. చండాలిక లనమాయుధ, శుండాలిక యువిజితముచిరకదలీ
కాండాలిక లమృతాకర, ఖండాలిక లాస్పహలు గనుగొని వేడ్కొక. 99
- వ. అనుపమానవినయపూర్వకంబుగా బ్రజామంబు లొనర్చి కరకమలంబులు మొగిడ్చి.
మ. జయ మార్తాండకులావతంస విమతత్త్వానాథనానాచమూ
చయపాథోనిధికుంభసంభవ సమస్తద్వీపవిస్యస్తభూ
రియశస్త్రసంభవిజ్ఞంభమాణమతి వర్ణింప న్నమద్ధండేయ
వ్యయమై యుష్వభవన్మహామహిమ నవ్యాతాశనాధీశుడుక. 101
- ఉ. నీరమణీయశైలధము నిర్లవబల్లభు లెల్లు నీమహా
దారత పారిజాతవసుధారుహముం బ్రహసింపు నీశుభా
కారము చంద్రమండలముం దాకొన కుండు నటంచు మాటికిన్
సూరిజను ల్నుతింప నిను. జూడంగ వచ్చితి మయ్య వేడుకక. 102
- గీ. విపులధవశాతపత్రీకవిమలకీర్తి, మండలందపు సుహితలాఖండలం దపు
నిన్ను గనుగొనంగఁగితిమి న్నవరేణ్య, మత్పురాకృతపుణ్యకర్మమలకరన. 103
- క. వీణెలు వాయంపంగఁ బ్ర, వీణత్వము గలరు మాకు వికపించెద మ
క్షీణతరగానవిద్యలఁ జాణలు గాణలును మెచ్చి సంతతి నేయక. 104
- వ. అని తదీయవృద్ధానుకూలభావం దెఱింగి గూర్తెలవతులు గంధర్వనిరంబవతుల
కుం బ్రతిబింబంబులై యత్సంతవిడంబంబున. 105
- నీ. వీణెలంపునెన ల్నెడలించి చెఱంగుల, మెఱంగురాఁ గాయలమీఁదుఁ దుడిచి
కుచకుంభముల మోపికొని తానములమన, జక్కఁగా బవడ పుసారె లొత్తి
శుక్తి గూడఁ దంతుగిలు కుడిగోళ్ళ మీటుచు, జీవాణి బుట్టించి చెలంగురత్న
కంకణధ్వనులతోఁ గరపల్లవాంగుళు, లక్ష్మార్చుచును నేర్పు లెల్ల మెఱసి
తే. మొనసి శుగ్రు శ్రేకు మయ్యేడు మూర్ఖులును, గలుగుముప్పదిరాగములవాని
మిత్రముల శుద్ధసారంగమేళనముల, మంద్రసుధ్యులుతాళమానసరణి. 106
- తా. గాణ త్కెచ్చంగ బాడి రింపు దొలకంగాఁ దాళమానంబులన్
క్షోణీనాథజయాంకసంకలితము ల్పూశాదిగీతావళున్
వాణిపాణిసరోరుహంగుళినఖవ్యాపారలీలాకణ
ద్వీణాసంచితపంచమకృణకశావిఖ్యాతకంఠధ్వనిక. 107

- తే. అనన్తవిశేషగానామృతమునఁ, బాదలి యెంతయు నాశ్చర్య మొదవ నపుడు
వల్లకిదండములఁ బుట్టెఁ బల్లవములు, హరిమణిపంక్తి కరణి నీరయు స్రవిం చె. 108
- వ. ఇచ్చిధంబునఁ బాడిన నవ్వెలివాడచేడియలనిరుపమానగానవిలేమంబులకుఁ బరితో
మఁబు నొంది హరిశ్చంద్రభరిత్రవల్లభుండల్లంబునంతసిల్లి వారలకనేకమణిమయా
భవణంబులు కురంగమదకర్పూరకాశ్మీరగంధసారతుషారసీరాదిసారభద్రవృంబులు
బిగ్గియఁ బెసఁగ నొసంగి వీడ్కొల్పవలయుఁ జూచి మందహాసంబుచేసి యగ్లోసంగి
పడంతు అమృహికాంతున కిట్లనిరి. 109
- తే. యుద్ధాఙ్గఁబు లేల ధాత్రీశ మాకు, వివిధభావజ్ఞమతకళావేది వీవు
బడవీతిమ చాల నిదిదాతపంబుచేత, నీసిద్ధచ్ఛత్ర మొసంగి మన్నింప వలయు. 110
- వ. భవణితలేశ నీగొడుగు దక్కఁగఁ దక్కినవస్తువు ల్పరం
పలుక నెవ్వి యిచ్చినను బర్హితాపము పాయ నేర్పునే
పారిఁబారి గాయునెండఁ గడుఁ బొక్కె శరీరము వేచ్చ మామెడం
గరుణ వహింపఁగాఁ దగు నఖండీతవానికి శాధురీణతన్. 111
- క. అనుటయు నామాలెతలం, ననుఁగొని యుత్సాహ ముడిగి ఘనకోపముతో
చునుజాధీశ్వరుఁ డిట్లనుఁ, గహఁగోవలయందుఁ డెపు గడలుకొనంగన్. 112
- క. పుడమిపయిఁ దొల్లి యీతి, నడిగినయాచకులు గలరె యనుచితమతి మీ
యెడఁదల నిబ్బరింపక, గొడు గడుగుట యెట్లు కండ కొొప్పున నన్నున్. 113
- క. ప్రేమఁబుర యాచకులకుఁ, గామిదవస్తువుల నొసంగుకాలమునందున్
భూమికల కిడ రానివి, చామరయుగళంబు గొడుగుఁ జర్చింపంగన్. 114
- వ. కగు నభిలాష మీర లడుగఁగఁ దలంచిన చామరంబులుకొ
గొడుగును దక్కఁ దక్కినవి గోయఁడు వస్తువు లెవ్వి యైన నే
నెడపక యిచ్చు నావుడు సహింతుతాపాల ముష్పతిల్ల న
ష్టదేతులు పక్కి రిట్లనుచు భానుపల్కొచ్చవుతోడఁ జయ్యఁన్. 115
- ఉ. శీతలవస్తుసంతులచేత నడంపఁగ వచ్చు గొంత యీ
యాతపతాపభేదము ధరాధిప చున్నభాణఘాతసం
జాలవియోగతాపమునఁ జాలఁ గృత్యము నొందుచుమ్మ స
త్కృతుకలీల నీవిగువుఁగొంగుట కేర్పు రతిప్రసంగతిన్. 116
- వ. అనుటయుఁ గర్ణపుటంబులం గరంబులొ జేర్చి యవ్విచులవర్జితుండు శివస్మృణంబు
చేసి ప్రచండరోషంబునం జండాలబాలికలం జూచి మీర లర్థిముద్రాధారిణు లని

- తిరస్కారంబు నేయ నేరక యూరకున్న నింగితం బెరుంగక మదిరాహనవికారం
బున శరీరవిస్మృతిం బొంది విప్రలాపంబులు పల్కెద రని మెడియు నిట్లయె. 117
- తే. దర్శనస్వర్ణనములకుఁ దగరు మీరు, మీకుఁ గౌఁగిలి యిమ్మని మెలతలార
పలుక నాలుక లెట్లాడె భయములేక, తెలియ మీజాతి యెంత బుద్ధియును నంత.
- క. చూచిన మీయం దిప్పుడు, యాచకముద్రావిశేష మణుమాత్రంబున్
దోచదు మీ రెక్కడిమా, యాచండాబాంగనలూ మహాచ్ఛృత మరయన్. 119
- క. ఆయత కారుణ్యంబున, నీయపరాధంబులను సహించితి నెక న
న్యాయోక్తులేమి పల్కినఁ, గోయదు నాలుకలు మిమ్ముఁ గొంకక నలుకన్. 120
- చ. ఆనుట ము నాసరోరుహదశాక్షు లొకింతయు శంక లేక యు
బ్బున మదగర్వము ల్పాదల భూపతి డగ్గటి పెక్కుభంగులం
గనుగవ లార్చుచు న్నివిధకామవికాఁవిధానకృత్యము
ల్లానకొని చూపుచు స్మృతియుఁ గోరి యకారణహాస్యలీలన్. 121
- సీ. పారిఁబారిఁ గింజల్కపుంజంబు లెగయఁగఁ శశీసరోజాతము ద్రిప్పికొనుచుఁ
గడకఁటిమాపుల బెడఁగొందువీనుల, తొడపు లాయ్యనఁ జక్కఁదోచికొనుచు
చోర్మూలలోచులు దుర్మగ్నిగింతలు వెట్టఁదిపుటమైఁదులుములు దిద్దుకొనుచు
నొసపరి బాగుగా నొసలఁ గన్తురికా, తిలకంబు లాయ్యనఁదీర్చికొనుచు
- గీ. దలగనుగుబ్బచనుదోయి వెలికిఁ దోప, జిలుగువలిపంపుఁ బయ్యెదఁచెఱంగులొలయ
పొసఁగ లేఁజను టారంగ విసరికొనుచు, న్నీచుసలఁచుండిరి శృంగారమహిమ చెలఁగ.
- క. ముద్దులు గురియుచు మురియుచు, నిద్దపుటద్దములలోన నీడలయొప్పున్
పెద్దయు జూచుచు బైకొని, గద్దరితఁమున విలాసకళలు దొలంకన్. 123
- ఉ. విందులుగాఁగఁగ్గపుట వీధులకుం బికనాదలక్ష్మికిం
బొందులుగాఁ బల్లవికపుం నమోదకళాభివృద్ధికిన్
మందులుగాఁ జొప్పుచుచు మందమనోహరవిభ్రమంబులం
జిందులువాటుచుం జిగురుచేతుల దాళము లొత్తి యాడుచున్. 124
- తే. ధరణిపతి డాసి నరపాల తమకు దాను, తివిరిమోహించి వచ్చినయమతిజనుల
రతుల దేబ్బక పూరి తిరస్కరించు, టగసి చూచిన గారాదు పురుషులకును. 125
- ఉ. కావున మమ్ము జేరమనున గౌఁగిట జేర్చి రతిప్రసంగ లీ
లావిభవంబున స్వహాకళానిపుణత్వము మీఱ నన్యధా
భావము లుజ్జగించి నిరపాయసుఖస్థితి బొందు రూపరే
ఖావిభువింబ మన్మథునిగర్వము సర్వము బాయఁట్లున్. 126

- క. అంభోజమువల్లనమకుచ, కుంభములు రాయిడింప గోరిక లలరక
బుంభావకతుల నిను గడు, సంభావించెదము మాకు జన పీఠలయుక్. 127
- తే. మానవాధీశ యాలతామండరంబు, రహస్యమై యున్న దిబ్బోట్టు రతివిహార
యోగ్య మీరీతి దడయంగ నుచిత మగునె, రమ్మ విరహానలమున కోర్వంగలేము.
- వ. అని యివ్వధంబునం బెల్లెలు వాలుగంటులు మహిషాలుకేలు కేలం గీలింప నుద్యో
గించుటయు నాల్లీవతులతలం నెఱింగి నిలింపవలెపొలిమానుం డగునబ్బాను
కులాభరణంబు తాలిమిం వోఱగి యమ్మాలెతలచుదం బుడిపెద నని దర్శికరభీకరతర
కళాఘాతంబుల గాయంబులు జ్వరీధూతంబులు సేయం దొడంగినం గనుంగొని
యమాత్యపుంగవుం డగుసత్యక్తి క్తి కపియం జనుడెంచి కరసరోజంబు వట్టి సమ్మెటం
దొలంగం దిగిచి పోవైచి మనంబునం గారుణ్యంబు పూరించి నిలిచి. 129
- చ. జననాశ్రిత్య గౌరవవాద్యము నివదంబుగా నుగ్రతం
గినియం బాడియె శత్రు కర్హులె వితర్కింప స్ఫురోక్షేతుణ్
విను మీ వల్లిన దుర్మదోద్ధతమహావిద్యేషరాజస్యసై
స్యనికాయంబులమీద గాక దగు నే యన్యప్రదేశంబులన్. 130
- క. త్రిదశేంద్రనద్యశ సీతీ, నుదతుల వారింప బూనుచొప్పు దలంపక.
మదనాగ మరటికొదమల, విదళింపగ బూనునట్టివిధమై యుండుక. 131
- సీ. ఈవెలందుకలపయ్యెడ లభియూతిభూ, మితలాధీశుల కేతనములె
యీవంకజాతీలయెలవంక భామలహం, కారవద్వైరులకార్మకములె
యీక్షీరవాణులకోక స్తనంబులు, మత్తారిగిరి దుగ్గచుండలములె
యీరాజముఖులన్నరూపుడండంబులు కపటవిద్యేసులకరికరములె
- గీ. యీవడంతులకడకంటిమాపు లహితే, మనుజనాయకసునిశితమాగ్ధణములె
వీరి గోపింప దగునె యుర్వికళిత్ర, కృపదలర్పగ జూచి రక్షింపవలయు. 132
- మ. వలసీరోనము మానుడీ తగదు నావాక్యంబు లాలింపు డ
ర్థుల బ్రత్యక్షులరీతి జూచిన నుహాదోషంబు పొప్పింపు ను
జ్వలక్తిస్త్రీశ్వర యాచకప్రకటరత్నాదక్ష యీ వేళకున్
వలయు న్మామకశేముపీపథమున స్వర్తింప శాంతస్థితిన్. 133
- తే. అనుచు హితబుద్ధి నుడివి పీరియంబు మీఱ, శాంతుగావించిమరలింపె సువివుడధిపు
సంకుశంబున నూదిన యంతభద్ర, దంతి మరలించునట్టిచందము దలిర్ప. 134
- క. తదనంతరంబ ప్రియము, సుదవలవాగ్ధ్వత్తి వెలయ జంద్రమతియు లె
ల్లాదవెదమతిసైపుణమున, హృదయేశ్వరుమోము జూచి యిట్లని పలికెక. 135

- పి. ఎన్నడైనను వింటిమే మహితమున గనకసారంగంబు గల దనంగ
నాయుట్టివెంబడి నడియాస నిచ్చోటి, కేగువెంచితిమి విహీనబుద్ధి
నెక్కడిమాలెత లేతెంచి రీతాప, సాశ్రమభూముల కనుచితంబు
చండాలబాలికాజనముల కిటువంటి, చక్కదనం బెట్లు సంభవించె
గి. విశ్వసింపంగ దగునె వివేకులకును, భూమిపాలక యిది 'గాభిపుత్ర'కపట
కృశ్యమితయు గాకున్న నిట్టియద్భుతములు గలంగంగ నేర్చునే తలచి చూడ.
- క. ఆపుడు వసిష్ఠచూహముని, విపులకృపాగరిమ బుద్ధి విలసిల్లుగా
నుపదేశించినవలుకులు, నృపవర తార్కాణమయ్యె నిపు డిహోపకృత్. 137
- వ. అని పలుకుచుండ నమ్మాతంగకురంగలోచన లక్కడ కలంగి చని. 138
- పి. మురు వేది వాడినమోము దామరులును, గడునొప్పిపొందినకాయములును
గొప్పలు వీడి చిక్కులుపడ్డకురులును వీతరాగము లైనవాతెజలును
జనునమండలమున జారిసచీరలు, ఘోరక్త సంసిక్త కంచుకములు
కదగినయంగ రాములును మిగులఖిదయు లైనకన్యతాకుంకములును
- గి. బాష్పధాగల దోగినపయ్యెదలును, వీరిలి ముక్తాఫలంబులు రాలునరూప
కలసి నాదంబు లెదలినకంఠములును, గలిగి యత్యంతదైన్యంబు క్రందుకొనగ. 139
- క. త్రిశతత్సమితుఁ నవపం, కజనేతుఁ దపోవిశ్టగాతుఁ సముద్య
న్నిజమతేజోనైభవ, విజితహృభాతమితుఁ విశ్వామితుఁక. 140
- చ. తని మునిచంద్ర యీధరణికాంతుఁడు మమ్ము మహాగ్రోహిష్యై
కినుక మనంబులో మిగులఁ గీల్కానఁ దొత్తుల మొట్టువైవడి
గొనకొని మొత్తై సమ్మెబలఁ గొంకక నిర్దయవృత్తిఁ జేసి మొ
త్తినఁ గడు నొచ్చి వచ్చితిమి దిట్లు కలంపగ నీవు నావుహక. 141
- కా. ఏమేమీ మిము భూవరాధముఁడు దాసెంతే నహంకారియై
భీమస్ఫూర్తిఁ గళాభిఘాతములచే బిట్టల్క నొప్పించె నే
యేమాడ్కి స్థరియించువాడొ యింక నూహింపంగఁ గల్పాంతవే
శామృత్యుంజయఫలసేత్రాభిలీలం బర్హుమతోక్తపమున్. 142
- వ. అని త్రిపురాసురవీరులవయఁ గవియుఫలాలోచనండునుబోలె నాభీలలోపావేశం
బునం గరకమలాక్షమాలిక నేలం బడవైచి, కనక్రైపిలాంగారశంక సంకురింపజేయు
దృగంతంబు లంతకంతకుం నెంపుటనుచుండ నమీషవాసు లగుతాపసజనంబులమనం
బులు తల్లడిల్లఁ బ్రచండదండంబు కేలంబూని జటాభారంబు దూలియాడఁ గట్టి
మండలంబున వల్కలాంబరంబులు వీడెం బండ్లు గొరుకుమఁ బడంబులు దాటించు

- చుఁ జనుచెంచు నవ్విశ్వామిత్రుని గనుంగొని హరిశ్చంద్రుండు వృశేంద్రుంబుఁ
గనుంగొనిన కరికలభంబుచందంబున నత్యంతభయంబునుబొంది, 143
- మ. మనసామాజ్యవిభూతులెల్ల నిక నిహ్మానీంద్రుచ్చేద జాల నా
శనముం బొందకయుండునే యని మనస్తాపంబు దీపింప నొ
య్యన భార్యాయుతుడై యెదుర్కొనుచు సాక్షాంగంబు పె
ట్టినిగ నోపంబునఁ దన్నె భూరమణుకొట్టంబు బీరంబునన్.
- ఉ. తన్నిన మానసాస్థయన నైశ్యమొకంతయు జాతి నీక య
త్యున్న భక్తీతో వినయ ముబ్బుగ వెండియు మొక్కిరి తెల్విమై
నన్నరవాధపుంపుండు హస్తనోజయుంబు మోడ్చి యు
ద్యన్నవభానుజ్ఞుఁడగుతాపనవంజరుఁ జూచి యిట్లన్. 145
- చ. అనఘచరిత్ర మిచ్చుమపదాష్టము మాచకరత్నయుక్తకాం
చనమకుటంబుతో నొకని చాలగ నొప్పి వహించె నే నొన
ర్చినయవరాధ మేది యిటు నేయగ నానతి యిండు నాపుమక
మునికులముఖ్యుఁ డిట్లనియె మో మరుణాంబుజకాంతి నీనగన్. 146
- కా. ఓరీ రాజవలాధమా వృపులు కేరో వేట రారో నుద
హృరాభీలస్యగాదులం దునుచురో ఘోరాటపు ల్లేవో మా
యారామంబుఁ గలంచి జంతుతతి మాయంజేసి యస్మత్కుమా
రీరత్నంబులు వేడ వచ్చినను వారి నోడ్కినినా వేమిరా. 147
- క. ఒకపాద మనఁగనేటికి, నకలాంగంబులును నొచ్చె సాహసవృత్తిన్
మొక మోవక నీచేనిన, సమటిలకృత్యములు మాకు జర్పింపంగన్. 148
- క. ధరణీశ చంకమడ్డును, శరణార్థియుననెడుమాట సరివచ్చె మునీ
శ్వనబాధక మగునీదు, శ్రుతికము పరికింప మిగులసారాని వరయన్. 149
- చ. ఇల గలరాజులెల్ల భజియింప మహోన్నతి జక్రివర్తివై
యలరుటయెల్ల దాపనజనాశ్రయభూముల కెగ్గునెత్తకే
కులువ భవద్యివేక మతిదున్నయ మారయ నివ్వధంబునన్
మెలగగ నీకు నెవ్వడు సమిధమతిన్ సెలవిచ్చె తెప్పమా. 150
- ఆ. అనిమిలోని కొకటి యస్మడికొక్కటి, నీచరిత్ర మెల్ల నేడు తెలియ
వచ్చె మాకు గలవత్తనుడవు నీవు, చేరి నిన్ను విశ్వసించ జనునె. 151
- చ. వృషకులు తొంటివాళలు విప్రుభవాబీల జమానమేతులై
వివేకముల నిగమోదగతి వేటమెయిం జరియించుచుండరే

తపసులయాశ్రమఁబులకు ద్వంద్వము నీవలె నిష్కంక్రియం

గృహ హృదయంబులలో వరలి కీడు దలంపరుగాక యెన్నడుకొ. 152

క. మాయాశ్రమసారంగము, బాయక వెనువెంట దగిలి బడలించుచు గ
ర్యాయత్తచిత్తమదమున, న్యాయంబా నీకు సుదృఢంబు చొరంగకొ. 153

చ. అలరులు రాల్చుచుం దలిగుఱుకులు దుగించుచు పక్షమైన స
త్ఫలములు కోయుచు నివిధపాదపథాఖిలు పట్టి యూచి స
త్తుల దెదగంగ దోలుచు విశుద్ధసరోవరవారిపూరముల్
గలచుచు గాసి సేయుపలుగాకుల మాన్పవు నీదుభృత్యులకొ. 154

చ. అదియునుం గాక.

మ. మరి నాసెంపుడుకూతులై వెలయు నీమాతంగవామాతులం
గరిశీమాలం బల్లవాధల రాకాచంద్రబింబాస్థలకొ
సరసాలాపకళావిలాసవిధుల స్పంగితచాతుర్యలం
గరుణాహీనతఁ బట్టి సమ్మెటల నల్లం గొట్టఁగాఁ బాడియే. 156.

తే. ఆక నర్థింపవచ్చిన యట్టివారి, కీమితాస్థంబు లిచ్చుట యెల్లమాని
నెట్టుకొని బిట్టు వాపోవఁ గొట్టుటెట్లు, రాజ్యనుదమున నన్ను దిరస్కరించి.

క. వికసితశరీషకోగక, సుకుమాకశరీర సాకళోభాన్వితులన్
మొకమాట మింత గలుగక, యకటా మోదంగఁ జేకులాడెనె నీకుకొ. 157.

ఉ. మాచుకరోపవహ్ని పలుమాటును నుబ్బఁదొడంగెఁ బేర్చి నీ
వేమెయి నింక నాయెదుర నెక్కడికేదాదు దుర్మదాంధ యా
హ్లామవతీమనోరమణుఁ డడ్డము నిల్చిన నిల్చి సందియం
బేమియు లేదు పూని నిను నిష్పడె పాగ్రహమీనుఁ జేసెనకొ. 158

వ. అనిన నమ్మహీపతి సంవర్తనచువర్తియుఁ బోలె మహాగ్రీమాత్రి యైయున్న
నమ్మునిచక్రివర్తి గనుంగొని రచితమహాభాషటలంబు మిటుమిట్లు గొలుప భయ
భాగ్రతుండై యేమియుం బలుక నేరక నివ్వెఱపడి యూరక యున్న నాభూమిం
జయుం జేరి మనస్తాపంబు మాన్చి హితోపదేశంబు చేయం దలంచి నిత్యసర్వవివేక
వర్తి యగుసత్యవీర్తి యిట్లనియె.

నీ. మనుజేశ నీవు మాధునిరీతి నిట్లేల, మిన్నక భగవం బొంది యున్నవాడ
వానన చాగిమిండునన్నుడు వైభ్రంబు. విశువక మిగుల వివేకబుద్ధి
దెలిసియై మోలంగఁ వలయు మానవమున, దైవిక నటమియొక దప్ప దెవుడు
గావున నిష్కానికంకితమనుజేశ, సాగ్నికంబు జేరి గురరాధి గనుచు

గీ. గాలగూటభాగ్నుల కవచు నిడని, భీషణం దైవదుర్భారోపవహ్ని
యిరనినే ర్విన్నుం కలకుదు లేమి చెప్పు, హరివిరించిపురందరాద్యయరు తైన. 161

క. త్రాసువయి మూచి చూచిన, నాసుకీకంకణుని కెత్తువచ్చు నిలం జో
నానకృష్ణకవంశజ, యీసుయమిం బోలం గలరె యెచ్చో దవసుతో. 162

చ. కరుణాపాంసరితూణస్కురణ సిగాధేయం జొక్కింత యా
దనవృత్తిం గనుగొన్నయంతటన మోదం బూర గల్యాణముతో
నొకపక్ష మానవలోకసంతతికిన స్త్రీకపరిబావుండు భూ
వక యీపుణ్యుడ యగ్రగణ్యుడరయ న్నాచయచు శ్రేణికిన్. 162

ఉ. నావును చెప్పించిని నననాధశిఖానుణి పేర్చె మస్తరా
జీవయుగంబు మోడ్చి మునిశేఖరు గన్గొని యోమహాత్మ్య నక్ష
గావ గదయ్య నావలన గడ్గిన నేరము లెల్ల మాటికిన్
ధావములో దలంపక యపారకృపారసమానసుండ తై. 161

క. మీకినుక కెదిరి నిల్వఁ, నాకు దళం బగునె తిగ్భవనస్తుత శకలే
భాకల్ప కేమలల్పలు, నాకంపము నొంది ధయము నందుదు రనినన్. 165

తే. చినియు డజ్ఞానియై చేయుచున్న లెట్ల, గన్నతండ్రికి లోగొని కరుణ గావ
జనదె యిటు తూటివూరకు జంద్రహాస, పెన్దురులె యేల నామీద నింతకినుక.

తే. మూఢులి కెది యపరాధములు గడంగి, నే నొనర్చితి జాల కష్టాని నగుచు
వాని నన్నిటి లోగొని వత్సలత న, నుగ్రహింపుము మానిజనాగ్రగణ్య. 167

ఛ. విరోధం బనుకేవలన్నగము నామీద న్నడి నాగ నొ
కారుత్యాత్మక నే దహాధయమునం గంపించుచున్నాడ నన్
కేరక రమ్మని నమ్మం బల్కి తననై తే జేర్చి యూరార్చి నా
నేనంబు ప్పూజయంబులో నిడక పన్నింపంగదే మొగ్గెదన్. 148

తే. పూని శరణంబు వేడెడువాని నెట్టి, దుష్టశాత్రువు నైన నోర్చువద్య
యొక్క లెన్నక పతిభయం లెట్ల నుడిపి, పోర్చుటయు నుత్తరంబు కారుణ్యమతిని.

చే. భాషాస్త్రమ నీనుచిత్తంబు నాదు, భాగ్య మిందానినిజేవతాప్రణాతి గన్న
నిన్ను శరణంబు వేడెడ నీళ్ళయింపు, పాలముంపుము వేయును బల్కనేల. 170

చ. అని హరిశ్చంద్రుండు సుతనతీసమేతుండై మహితలంబున జూరినందప్రశానంబు
లతిపేర్చుం గావించి లేవక వీరభాషణంబుల “నన్యథా శరణం నాస్తి త్వహే శరణం
మమ” యనుచు ద్రాక్షింప గొంపనేపునకు నమ్మునిదంతావళం జొక్కింతదయనిజ

- స్వాతంబునం గీలుకొల్పి శాంతభావంబు వహించుచు నారాజశేఖరు మహానుభా
వంబు మదిలో మెచ్చుచు నతనిశరంబు కరంబున నెత్తి లే తెమ్మని యిట్లనియె.
- తే. నీవు చెసినదోషంబు నీకయ్యండె, దీర్ఘ రోషంబు మాకు సాధింప నేల
మొగమునం దున్న నీదైన్యముద్రజూచి. కరుణ జనియించె గాంచితి ధరణినాథ.
- క. ఘనుడవగు కతన నీచే, సినదుండగములు సహించి చేపట్టితి నే
మనుజేశ కయింక నాచె, ప్సినవాక్యం బొకటి నేయు బ్రియము దల్పిన్. 173
- ఉ. ఊజితలేశ నాయనుగుగూఁ తుల వర్ణన నేయ నొప్పున
పాపానిపువ్వుబోడులను బల్లవపాణుల జారుపైకత
శ్రోణుల గీరవాణుల మరుస్మణిజేణుల సర్వలోకక
ల్యాణుల నీకు నిచ్చెద బ్రియంబున వారి బరిగ్రహింపుమా. 174
- క. నాపలు కుల్లంఘింపక, భూపాలక వారి బ్రీతి భోగినులుగా
జేపట్టి మమత నేలిన, గాపట్యము లేక నిన్ను గాచెద నెపుడుకా. 175
- దే. నూర్యకులవశ్య నీమనశ్చైత్య మెఱుగ, దలచి యూరక బలికిన పలుకు గాదు
మాకు నానంద మొదవ నమ్మానవతుల, నాదగక్రియ దగ బెండ్లియాడవలయు.
- వ. అని యివ్వధంబునం బలుకు నమ్మనీంద్రుగ్భాక్యంబు లమ్మలై కర్ణపుటంబులకు నన
వ్యాంబు లగుటయు నమ్మహీవల్లభుం డుల్లంబున దల్లజిల్లి జిల్లపడి యెల్లవిధంబుల
గపటకృత్యంబులు గల్పించి యక్కల్లరిలేపని చేయునుపద్రోవంబు లాపాదింపక యి
న్నెలవు దొలంగిపోవ నీయం దే గాంచిన దుస్స్వప్నఫలంబు మిన్న కదొలంగునే
యని కాశకునిం గనుంగొని.
- తే. తుత్రియత్వంబు వర్జించి సంయమింద్ర, తగునె నాకిప్పు డీమాలెతల వరింప
నంటగా రానియన్వయం బకట యెట్లు, తెలియ కీమాట మీరానతిచ్చితి రిట.
- సీ. అనినవిశ్వామిత్రు డవనీకళత్రుని, గినుకజనింప వీక్షించి వలిక
వివరించి చూడ భూవిభులకు దప్పని, ఘనతరనిరయదుఃఖములు ధరణి
నాథ 'రాజ్యాంతాని నరకాణి' యని పల్కు, సలలితస్త్రితివాక్యసరణి వినక
కావున నాయాజ్ఞ నీవెలివాడలే, జగురాకుఁబోడులఁ దగ వరించి
- గీ. పూజ్యసామ్రాజ్యసౌఖ్యసంభోగమహిమ, పెందలటయ బుద్ధి దీనికిఁ జింత యేల
నెమ్మిఁ జరలోకసౌఖ్యంబు నమ్మి నేఁడుదొరకులార్థంబు విడుచువేడుఱునుగదె
- ఉ. నేరవు సౌఖ్య మొంద ధరణీక యజ్జిర్ణముఁ జొందునంచు నా
హరము మాని పెల్లాదవునాఁకటిచే గృకమై చరించుటల్

సారవివేకమే తలఁపఁ జయ్యన నీయెలచిఁ గఁబోడులకొ
గౌరవలీలఁ గైకొనుము కాదు సుమీ మతి సంశయింపగన్.

తే. పసిడిమేడలలోనఁ బూఁబాన్ములందుఁ, బొసఁగ నీయిందువదనలఁ బొంది తేని
చొందితోడనె జంభారిపురికి ననుతు, ననఘవర్తనుఁ డగుభవజ్జనకుఁగట్ట. 181

తే. అనిన మనుజేంద్రుఁ డిట్లును మునివరేణ్యు, మత్కులాచార మెడలి యామానవతులఁ
గూడియుండుట వివరింప నోడ విడిచి, వదరు పట్టినయట్లుపో త్రిదశవంద్య. 182

తే. కులము దిఁగఁచఁచి మీమాతెతల వరించి, కాంచు గీర్వాణలోకసౌఖ్యంబు లొల్ల
బాతెమున రాజ్యమైన వర్జింతుఁ గాని, చలముకొని యెన్ని చెప్పినఁ గులము విడవ.

సీ. అనిన భూతై యట్లు యగుఁగాక నీ కింకఁ, దిరుగనాడిన మహాదేవు నాన
నీస్వరాజ్యంబు నేఁటితో వర్జించి, తడయక మా కిమ్ము ధార వోసి
సామ్రాజ్యసంభోగ సౌఖ్యంబై మాకోర్కి, నీకారణంబున నేఁడు దొరకె
గరియఁ దోరణములఁ గట్ట సంతేవాసి, జనులఁ బంప వలయు సంతెసమున

తే. వసుధ ప్రజలకుఁ దగ నానవాలు గాఁగ, నెలమి నీయంగుళీయక మిచ్చి పనుపు
మాయలై శ్వశ్యపుత్రప్రాతాభివృద్ధిఁ, బొందు మాచంద్రితారకస్ఫుగణవెలయ. 184

ప. అనుటయు నవ్వినామితునినకు విశ్వంభరాకళతుంగు డిట్లనియె. 185

మ. తగ మీయానతి సేయుకంటెను బ్రశస్తం వైనపుణ్యంబు లీ
జగతిం గల్గునె నాకు బంధురతపస్సామ్రాజ్యసింహాసనం
బు గురుప్రాభవలీల నెక్కి మిగులం బొల్పొంది బ్రహ్మర్షివై
దిగభీకస్తుతకీర్తికాంచిన మహాతేజస్వి వీ వారయక. 186

క. మీకోర్కె సలుపఁ గలుగుట, శ్రీకరబహుపుణ్యవిరతరత్నకీర్తి
జేకొనుట గాదె మునివర, యకల్పముగాన నేఁ గృతార్థుండ వైతిన్. 187

ఉ. శ్రీలు తలర్చుచుండ మునికేళుగ మొన్నటిదాక మున్న మీ
రేలినభూమి గాదె యిది యిమ్ముని నన్ననీల క్రమ్యుఁ
బాలన మాచరింప మతిఁ బాయక వాంఛ జనించెనేని భా
మొలనామనోరఘుణునిభిఁ గైకొనుఁ డెల్లరాజ్యముక. 188

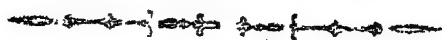
తే. తెల్లముగ మన్మనశ్శుద్ధిఁ దెలియఁగోరి, పలికెదరు గాక మీకేమి బ్రాంతి యస్థి
రంబు వైనట్టియామహారాజ్యసుఖము, లనిన ధరణీకుఁ జూచి యమ్మునివరుండు.

మ. నెలవించాఁగ నవ్వెచుం బలికె నాక్షేపించి యీనేర్పు మా
టలు మానుందజ సాంగిరావు వెజువోటఁగాని భూపాలు రా

- జులలోన న్నిను సత్యవాక్ష్మీయతుఁడంచుం జెప్పఁగా ముజ్జుఁ
బలుచుండు న్నినుచుండు మప్పలుకు దాఁ బొం కయ్యె నీపట్టుకొ. 190
- సీ. ఇనవంశ మున్ను నీ విచ్చెద నని పల్కి, బాబ నాడఁగ నీకుఁ జనునె యిపుడు
మిన్నకుఁ జన నియ్య నిన్న మిథ్యాలాప, శీలతాతతుఁ గాఁగఁ జేసి కాని
'మృషలు పల్కితి నా న్ని మీ రేఁగు' డనినను, బోయెన మాటలు వేయు నేల
యని పల్కుచుండఁగ నావేళఁ జంద్రును, తీకాంత భూకాంత దిక్కుచూచి
తే. తపసి గావించుకపటకృత్యంబు లనెడి, యురులఁ దగిలితి మిఁక నేల యొడుతలఁపు
తేమి పలుకంగఁ జూచిన భూమిరమణ, బొంకు దొరయనివైర్యంబు పూనవలయు.
క. మీరిఁక నేమియుఁ బలుకక, ధారుణి యంతయును గాధితనయున కిచటకొ
ధారాపూర్వకముగ నని, వారితమతి దాన మిండు వసుధాధీశ. 192
- క. మితభాషణుండు సంభృత, వితతార్థచయుండు నగుట వివరింపఁగ నూ
నృతసంపదయును వితరణ, చతురతయును గోరి కాదె సజ్జనుఁ డుండున్. 193
- చ. మును ధర యేలి చన్న నృపముఖ్యు లనేకులు చర్చ చేసినన్
జనవర వారిలోన వినసన్మృతిపారగు లెవ్వ రైన సొం
పున, దమవింట మంటి మొన మోపఁగఁ జాలినయంతమేరయుం
గొనిచనిరే ధరాతలము కొంకకుమీ యిల దాన మిచ్చుచోకొ. 194
- క. భూమితల మెల్ల మాఁగూ, వామనవటుమూర్తియైఁవనజాత్యంకుం
జేయింబున బలి యొసఁగఁడె, యామరతరువితరణక్రియాదీపితుఁడై. 195
- ఉ. దీనిధి యొసవిపున కతిప్రియలీల ధరితియొక్కడకొ
జేనెఁడుమేర యిచ్చినఁ బ్రసిద్ధయశస్థితి వాఁడు పూని యం
భోనిధివేష్టితక్షీతివిభుత్వము, మీఱఁగఁ దాన యేలు భూ
దానముఁ బోల లేవు చుటిదానము లెవ్వియు మానవేశ్వరా. 196
- క. దశదానంబులలోపల, విశదాధికమహిమ నొప్ప వేల్పులలోనం
బకుపతిగతి భూదానము, వశమే తత్ఫలము తెలిసి వర్ణింపంగకొ. 197
- క. వసుధేశపాత్రురానం, బొసఁగఁగాఁ గలిగె మీకు సువీచకరిం
బసద్వశవితరణమహిమం, దెసఁగఁగా ధారణోయఁ డెలమి దలిర్పన్. 198
- వ. అనినిజస్వానయానుకూలంబునఁబలిభువనభరితయశోమాలంబును నిత్యసత్యాలవాలం
బునుగా బలుకు న స్త్రీలవేణీవాక్యంబు లాకర్ణించి యమ్మహీకాంతుండు సంతోషి
తస్సాంతుండై. 199

- క. ఆహా యీసతివిహిత, వ్యాహారము లెంత యొప్పె ననుకూలవరా
రోహణ గలిగిన బతులకు, నూహింప నలభ్యవస్తు వొకటియు గలదె. 200
- క. తనచేయుధర్మమునకును, మనమున వేతొందుతలపు మాని పృథాదం
బానగూడ మెలగ నేర్చిన, తనుమధ్యయె వానిపాలి దైవం బరయన్. 201
- వ. అని పలికి తూర్ణంబుగ నువ్వకలశంబుల పావనజలంబుల దెప్పించి దేవబ్రాహ్మణ
క్షేత్రంబులు దక్క దక్కినధాతీతలంబు సర్వంబును నుమామహేశ్వరస్మృతిగా
మీకు సమర్పించితి నని యొప్పడం బ్రియపూర్వకంబుగా గౌరవనకు ధారవోనె
నయ్యనంబున. 202
- సీ. సారసారభముల సకలదిక్కులయందఁ, గురిపెను వంహారకుసుమవృష్టి
దివి నాదితేయవాసిత్రానిగోమము, ల్లగ్న సౌఖ్యంబులు గాఁగ, బ్రబలె
గంధర్వగానముఖ్యక్రియాసహితంబు, లభ్యురోవృత్తంబు లతిశ యిలై
నింక నరుంధతీవృద్ధయేకుడె జయించు, నని నభోవాణివాక్యములు చెలగె
- సీ. నవుడు గాధిసుతుండు ధరాధివాళుఁ, జిత్తసమ్మద మొదవ నాశీర్వదించి
వినుతి గావించె దుద్ధాధిపీచికాన, మానవాచాపరంపరాయహిమ వెలయు. 203
- వ. అనిన విని కాంక్షేయాంజుండట మీదివృత్తాంతం దెలిసింకింపుచునుటయు. 204
- మ కనహాసాధ్రకలింగవంశ మణికందర్ప పాంచాలబ
ర్హగహంసీగమనాలతాంతకర సౌరాష్ట్రాంగ కాంభోజఘా
ర్జర సౌమీరవిదర్భతోసలవయోజాతాననాదర్పకా
కురుకాశ్మీరమరాటలాటవిలసత్కోక స్తనీమన్మథా. 205
- క. మందరహస్తతథీర పు, రందరవిభవాభిరామ రతిరమణకన
త్సందరక్షలాసకర, త్కంధరసంకాశ విమలకమనీయయశా. 206
- సృగ్విణీ. లింగమాంబాసుతా లేలిహానైకహా
దాంధ్యాసలీనాత్మ గాంగేయగ
ర్భాంగనాస్త్రకీహరజిహ్వసలీ
రంగ సారంగద్వగాజిమీనధ్వజా.
- పద్యము. ఇది శ్రీమదాపస్తంబనూత్రోపవిత్రాకాండీస్యమునిచక్రగ్రంథోత్తరకలసుకవిజనా
నీకమిత్రోదేచనామాత్యకుమారవినయవివేకవిద్యాలంకారశంకరకవి నామధేయప్రణీ
తంబయి నూరిశ్చంద్రోపాఖ్యానంబనుమహాప్రబంధంబునంధు ద్వితీయాశ్వాసము,

శ్రీ కస్తు. హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము.

తృతీయాశ్వాసము.

చ హాసీయపాశ్చక

హేమాచలరాజన్ద్ర్య హితబంధుజన

స్తోమామహాధాతీరుహ

ధామాజనపుష్పవల్ల బాహయెల్లా.

1

వ, ఆకర్ణింపు మహ్మాండవాగ్విజునకు మాక్కుంచేయుండిట్లనియె.

క. ఆపగిదిం గొనియాడి మ, హీపతి వీడ్కొనుచు మునికులేశ్వరు చరిగెన్
భూపాలకమణియు నయో, ధ్యాపుమాన కేగి సముచితస్థితి నుండెన్.

3

ఉ. ఆచలునాడు కాశికమహామనియు, గృతకాల్యకృత్యుడై

ప్రేమ దలిగ్న శిష్యజనబృందము గొల్ప వసుంధరాధిప

గ్రామణి పూని బొంక సమకట్టు సహాయము నాత్మలోపలన్

వేరులు స్పృశించుచును వేడ్క నయోధ్యకు వచ్చె శిచ్చెన్.

4

నీ. వచ్చి సర్వంసహావరు గాంచి దీవింప, నత్యంతభయకంపితాంగు డగుచు

గర్జియ దిగ్గి భూకాంతుండు సాహ్నుగ, దండప్రణామంబు తగ నొనర్చి

మణికుంభపూర్ణ నిర్మలజలంబు సర్వస్య, పాద్యాను లిడి మధుపక్వ మొసగి

సకలవైభవముల సామ్రాజ్యనింహాన, నాసీను గావించి యాక్షణంబు.

గీ. సచివసాయంతకింకరజనుల బ్రజల, వేగ రావించి వారితో విశదవాక్య

సరణిం గొలితునకు మహీచక్రి మెల్ల, ధావోనినమాన్య మంతయును శిష్యె.

5

క. లోకముల కెల్ల నేలిక, యీకాశికమానవర్య దీక్షనిపదనా

శీకములు గొల్చి యుండుండు, పాత్రకటతాత్పర్యవివరభర్తలం పొదలన్.

6

తే. సుతనలీయుక్తముగ నేను భృతి దలిగ్న, విపిణభూముల కేగద వేడ్క ననిన

నధికశోకార్తులై వార లవనిధర్మ, నడుగుదయ్యుల కెగగి యిట్లనిరి బెదరి,

7

ఉ. సల్లలితప్రతాప ఘనసత్యవచోరచనాకలాప మీ

చల్లదనంబునం బ్రదికి సమ్మద మొందగ నేటిదాక నే

మెల్లమనోరథంబులు సహీనతఁ గల్గంగ సౌఖ్యవృత్తిమై
వట్టిమఱుంగుబిడ్డలవిధంబున నుంటిమి యేపు చూపుచుకా.

8

క. దారుణార్థులమునకు, సాదంగములట్లు చుము విచారింపక యీ
కూరునకు నప్పగింపఁగ, కేరూపున బుద్ధి పుట్టెఁ గృప వదలి నృపా.

9

సీ. రుచిరామృతప్లవాదుజాపకులఁబో, పొలుపొందుభసితత్రిపుండ్రకంబో
లాత్రితరుద్రాక్షిచూలికాజాలంబో, హరిసాదంగచర్మాంబరంబో
కురుచిరస్థటికాక్షనూత్రినితానంబో, మండితదండకమండలంపులా
మహనీయజపహోమమంత్రితంత్రంబులూ, తరుణదర్శాంకుర స్తబకచయమొ

గీ. ప్రభమొ సంతతహాసముద్రావృతంబో, కండమాలంబులూ వ్రతోపకరణంబు
యదవులనె పాయకుండుఁసంయముల కేల, వసుచతీనాథసామ్రాజ్యవైభవములు.

ఆ. ఇతని చిత్తవృత్తి నెఱిగి మే మేరీతిఁ, గొలుచువార వధికిఁబో యితఁడు
మిగిలఁటలకల్పేన్మి మి కె.టం చోడ్కొని, యరుఁవలయు మమ్ముఁ గరుణ ననిన.

ఉ. లోయజగ్భృతోడఁ దలమాఁగంగ నొప్పెకు పుణ్యమూర్తి గా
ధేయుండు మీర లీతనియుష్ణమహత్వ మెఱుంగ లేరు గాం
గేయ వసుధరాధరము గెంటిన గెంటు నమర్చునన్నుతా
మేయతపఃప్రభావమున మిక్కిలిమేటి మునీంద్రికోటిలోకా.

12

తే. బ్రతుకవలసినఁ బ్రతికూలభావ లుడిగి, నాదునుడివిసనుడువున నడవుఁ డనుచు
నుచితభంగుల వారల నూఱడించి, మనుజనాథుండు మునిభామణికి మొక్కి.

చ. వినయముతోడ భూప్రజలు వేయివిధంబుల నేవ నేయఁగా
మునికులముఖ్యు వైభవసమున్నతి రాజ్యము నేయుఁ డింక నేఁ
జుయైన నన్న లేనపు సారెకు నాననపంకజంబునన్

జనము నొంద నిట్లునియె సంయమివర్ణుఁ డవార్చువైఖరికా.

14

చ. ఇలకు నధీశ్వరత్వము వహించిననాకు ధరించు టొప్పుఁ గా
నలబడి నేగుమీకివి యగ్రము లేటికిఁ దాల్పనిండు ని
ర్మలమతి నంచు నాత్మ ననుమానము లేక తపీయరత్నభూ
మలు నిఖిలంబు నైకొనియెఁ జయ్యన నిగ్దయచిత్తవృత్తియె.

15

తే. కైకొనినఁ బాల్కిచెలఁగ భూకాంతుఁ డవుడా, సుతనతీయుత్పండై గాధిసూరుపాద
పద్మయ్యుఁలికి చుట్టియును భక్తి మొక్కి, పురము వెల్పడియల్లన నరుగునెడను.

16

సీ. త్వరితంబ నృపుఁగూడఁ బఱుతెంచి యల్లన, నలక జనింప సంయమివరేణ్యుఁ
డలనాడు నిను మేము యజ్ఞాఁ చుడిగిన, ధనము నీయొద్దనే యునిచినాగ

- మావీత్త మీయక పోవంగ జూచెద, విది వివేకములోనిదే తలంప
ధరణీక మఱచిన దలపింప వలదె య, న్యద్రవ్యమునకు దురాశ యేల
గీ. ఋణము దీగ్ధక యుండుట గుణము కాదు, మంచివారికి మది వివేకించి చూడ
నందులోపల మిగుల బ్రాహ్మణులసాము, నపహరించిన బ్రాపించు నత్యఘంబు.
క. భూవల్లభ మును ధరణీ, దేవున కొడఁబడిన స్వాపలేయము పిదపన్
వేవేగ నీకయంకిలి, గావించిన దలఁపరాని కలుషము లొదవుకా. 18
- తే. ఎఱుంగ కొదవించె నేనియు నికకులేక, విప్రదత్తాపహరణ మున్నీశ్వరుఁకుఁ
జాలఁ గల్గెమ మొదవు సంశయములేదు, మఱచి సర్వంబుఁబట్టినఁ గణవకున్నె
చ. అనిన నృపాలుఁ డమ్మనికులాగ్రిణి పల్కెడు కూరవాక్యముల్
విని కర ముక్తి యాత్మఁ గడువేదన నొందుచు నోమహాత్మ మ
ష్టు సతరరాజ్యసంపదలు దాఁచక సర్వము నీకు నిచ్చితన్
దనివి వహింప కిట్లుఁ దగునా యపరాధము లెన్న మాటికిన్. 20
- చ. ఉడుపతిహాళిమూర్తి నని యొండుదలఁపులు మాని భక్తి నీ
యడుగులు గొల్చి కీర్తి మహిమాధ్యుడ నయ్యెద నంచు నున్ననా
యెడ హృదయంబులోఁ గృప వహించి తపోధనవర్య సారకుం
దెడదలు చుట్టి యప్పుఁ బయిఁ బెట్టక యంతటఁ దృప్తి బొందుమీ. 21
- వ. అనిన బాలకురంగంబు నాలోకించు నాథీలకార్దూలంబునుఁ బోలెనమ్మనికార్దూలంబు
రోషాకారంబు వహించి హుమ్మని యదలించి యిట్లనియె. 22
- తే. నెయ్యమునఁ దొల్లి నీవు మాకియ్యకొనిన, ధనము వేడిన నిట్లాడదగునె నీకు
సత్యవాచాధురేణత జరపె దేని, విత్త మంతయు దెచ్చి వేవేగ నిమ్ము. 23
- క. ఇలఁ బూర్వద్రవ్యమునకు, నెఱవుఁ నిచ్చితవె నిజము చెప్పము నీమా
టలు నేటిదాక నన్వతంబులు పొరయవు నేఁ డిదేల బొంకఁగ నీకున్, 24
- చ. అనుటయు మేదినిరమణుఁ డామునివర్యులం పెఱింగి నె
మ్మనమున శ్లోర్యసంపదలు మాటికిఁ బొదుకొనంగ జేరి వం
దన మొనరించి యోమునిజనస్తుత యిప్పుడు జోకఁజేసి మీ
భన మొసంగంగ లేనిపరితాపమునన్ మిము నిట్లు పల్కితిన్. 25
- క. సంశయ మేటికి నోముని, వంశాగ్రిణి యిచ్చెదన్ భవద్విత్తము నేఁ
దింకింపదానముల కహి,మాంకుడు చంద్రుండు సాక్షి యట్లీకున్నన్. 26
- నీ. కొంచక మము వికృయించి యైనను మీధ,నంబుఁ గైకొనుండు సర్వంబు ననిన
నట్లకా కని మానవాధీశు వీడ్కొని, యరిగి సత్సంగతి మరలి వచ్చి

యుష్మీశ పాదమే నా కొకవిచారము నము, పాష్టతం బగువిత్త మనుదినంబు
నన్న పాశుమృలకు స్త్రీపు వెచ్చయిం, జేసి నెంతయు మోసమరయ

గీ. ననుచుఁ దనకవ్యవిభతిలోఁ బ్రకటోపి, వివిధమాయాప్రకారప్రవీణబుద్ధిఁ
బరమభాషణు నిర్దయ నయదచరితుఁ, గతినచిత్తుని శకుని నక్షత్రపురుని. 27

వ. కనుంగొని కదియం దిలచి తపీయకన్వయనఁ గొన్న కపటకియవిశేషంబులంపదేఁచి
నీ వీన్నపకుంజరు వెరువెఱుం జని యాయానెలపులం గూడంబడిఁధనంబు సర్వం
బును వ్యయంబు నేయ నీయక ప్రియంబు దక్కి రయంబునం నైకొనుచు
రేలును బంశ్శునం దాయక నిరంతరపథపరిశ్రాంతలం గుందించయు తుత్పిసాసా
పరవశత్వంబు నొందించయుఁ దాల్చి మాలించియు దైవ్యంబు గీలించియుఁ గాఁభీ
ర్యంబు వదలించియు ఘోరక్రోధంబున నదలించియుఁ ద్రింశద్వాసరంబులకునొక
శేషంబుఁ నితం దొడంబడిఁధనంబుఁ దెచ్చునియమించియు మృహీపాలు నాలోకించి.

తే. ఇతని మీ వెంట వోడ్కొని యేగిభక్తి, గొనలసాగంగ నను గొనుంగొనియట్లు
కనుగొనఁదగు నాయానమునకునోర్వ, లేడు సోఖ్యంబు జరపుడి నేడు మొదలు.

మ. అని నక్షత్రపు కప్పగించి పృథమఖ్యా నెన్ను పుష్కామిలో
ఘనదైవ్యంబున మాశ్శ్యవెంట నడుగఁగా నీను నీ వేవిధం
బున మావిత్రము వోకజేసెనువు నేర్పు ల్మిత దద్భంగి య
ల్లన నొక్కింత యెఱుంగ జెప్పదగు నీలాగు ల్నిరీక్షించెదన్. 30

ఉ. ఊరక దీనతంబొరయ కో ధరణీశ్వర యింక నైన నా
కూరిమికూతులం గమతకోలకవిస్ఫురణాపహాసివ
క్షోరుహభారసంచలరమాత్మతమోదరల స్వరించి వి
స్తారవిశేషరాజ్యరమ సర్వమునిచ్చెద బూను నావుడున్. 31

మ. వనజాతాసన ధీనిధీ వినుడు దేవబ్రాహ్మణక్షేత్రముల్
పనిలే వేమియు మాకు మున్నె వివరింపం తత్ప్రదేశంబులన్
ధనమార్జించి రయంబ మీ బుణము సత్యహ్నాక్రిమై దీర్చెదన్
ననుఁ బల్కాఱును మిన్న కేమిటికి సంతాపంబు బొందింపగన్.

తే. దయ మనంబున దలపక తలచితలచి, వట్టి కుచ్చితములు పన్న వలదు మమ్ము
వెతల బెట్టుగ దెగి సాగి వెడలనిండు, కినుక చాలింపు దేను మీకింకరుండ. 32

క. అని కౌశు నొడబడ జెప్ప సరేశ్వరు డరిగె నాత్మ బెనగొనుదైర్యం
బున వుటి యేమియు బలకక, వనితా సుతసహిత డగుచు వనభూములకున్. 34

చ. మునివరుడుం ది నేశకులముఖ్యునిర్మలచి త్తశుద్ధికిఁ
మనమున బాపురే యనుచు మస్తక మూచుచు దా నయోధ్యకుం
జని నయమాగ్ధిలత బ్రజాపరిపాలన మాచరింప న
జ్ఞననుతు సత్యక్షిన్తీ బ్రీయసూతితో నియమించి చయ్యకఁ. 35

చ. పురంబు వెడలి యదృశ్యాకారుండై ధారుణీశ్వరు వెనువెంటదగిలి చనుచు నతం
డరుగు తెరువున నతిదుగ్ధమంబుగా భీషణపాషాణకంట కానేకవల్మీకతరుపుంజంబులూ
నిర్మించియు నెట్టుకొని తీవ్రాతపంబు గాయునట్లుగా నుష్ణకిరుణునిట్టడిచేసియు
వాసీకూపతటాకవద్మాకరతరంగిణీహృదవ్యాతంబులు శుష్కిభూతంబులు గావించి
యు దుస్తరత్సధాతురత్వంబును జెంది వన్యంబు లగుఫలంబులు గొని భక్షింపంబో
యిన నత్యంతతిక్తంబుగాఁ జేసియు నిరంతరభయంకంబులుగా దుష్టమృగసము
త్క్రందంబులగల్పించియు నిద్రయస్వాంతుండై బహువిధంబు లగునంతరాయంబు
లొనర్చుచుండె నయ్యవసంబున. 36

సే. వదలి కొమ్ముడి వీడి పుష్ప మాల్యంబులు, వేళులు మూపుపై వ్రేలియడ
నీడము ద్విజులతో నెడలేమి నుత్తరీ, యంచలములు కంట కావృతముగ
ఘనతరాతపముచే గందికమైచీగ, నవిశ్రమ్యునిగువులు వొడవ
సోనలై సాంజనాశుభలపూంబులు, పాలిండ్లవైది పాణయడ

సే. నందనుని జంక నిడుకొని నడచి యలసి, యడు గొకగూపుడై యరుగుదెంచు
చంద్రీమతిఁ జూచి యాహరిష్టంద్రీన్యవతి, యుల్లమునఁ జింతయొలయుచున్నతిల్ల

సే. భాను మణిమయబ్రాసాదనిశ్రేణు, లెక్కంగ నోప దీయిండవదన
కోమలశశికాంతపట్టిమృగములు, మెట్టంగ నోగ దీపాణుగుఁబోడి
మందిరారాచునీ మానమీపంబుల, విహారింప నోగ కిరిమృగమౌ
పోషింపవశిరపోతంబుఁ గంగేల, ధరియింప నోప పుండరికాయన

సే. నగము లేరీతి నారోహణంబుఁ జేసి, మొనసి నేహహడ్కి గమనించి మొగప నేల
భయద కాంతారభూము లెట్టుంగి దటసి, కొడుకు నేచుచుమున నెత్తుకొనియవచ్చె.

సే. తుమ్మెదగమి గెల్చుధమ్మిల్లబంధంబు, చెదరి కులములు చిత్తువడిమె
శరీబింబకాంతికి నీదవమై కనుపట్టు, వదనపద్మలు వనినాన్లునాడె
కొక్కార్కారు మీటుండు నైకొననితమావల్లి, నది తానన గుణే సాంబులగాతె
గెందమ్మి పూవుల గెలవంగ మాహించు, మృగూహులమును మిగులఁబొక్కె

సే. పచ్చిపగడంపుఁ గంజాయ పంటుమోవి, పగిలి చీకులు వాటి విభ్రాసము దట్టింగ
తరళ నేత్రకు నానమిత్తమునకట, యవిశ్రేయే యా మాన చాచూర్ణ. 37

వ. అని చింతాకాంతుండై కాంతారత్నంబు నూరడించుచుఁ గరాంబుజంబు నవలం
బంబుగా నొసంగి నిజభుజాపీఠంబునం గుమారుని నిడుకొని దైర్యం బణుమాత్రం
బును జెడరనీకఁ జనుచుండె సంత. 40

తే. దీనుతి లేనిబడలికఁ దెచ్చుకొనుచు, గపటవర్తనుఁ డైననత్తత్రుకుండు
బెట్టునిట్టార్చుఁ బుచ్చుచు మిట్టబిట్టు, నేలఁగూర్చుండఁబడి మహీపాలుఁజూచి. 41

చ. అలసితి నింక నొక్కయడు పైనను నే నడువంగ నోపమైఁ
గలయఁగ ఘర్మబిందువులు గ్రొమ్మెఁ బదంబులఁ బొక్కు లుట్పై శీ
తలసవిధక్షమానుహవితానమునీడకు నన్ను జేర్చు భూ
తలవతిముఖ్య దేహమున దాహభరంబు జనించె నెంతయుకొ. 42

తే. నీకు నుత్పాణరత్నావివేక మాత్ర, సంభవించినయేని విశ్వంభరేశ
మేటిజవమున నరిగి యెవ్వోట నైన, విమలజలములు దప్పికి వెదకి తెమ్ము. 43

శీ. అనిన మహీకాంతుఁ డర్చ్యంతదుర్వార, చింతాపంపరాకాంతుఁ డగుచు
జనపదం డైన గోళం డైన నొక్కటి, వెదకి చేరక యుండ విఘ్న మయ్యె
మునికుమారుం డింక మూరెనుమేరయు, నడవలే సుచు నట్టడవిల్లోనఁ
గదలకయున్నాడు గడు ప్రహదము పుట్టె, పథపరిశ్రాంతి యెబ్బంగి నణఁగుఁ

గీ. పై తరువుకానిఁగాఁగ నీబ్రహ్మచారి, నేలఁ గోడనె పంపె మునీందుఁడకట
యేమి పొిపించునో యింక నీశ్వరాజ్ఞ, గడవ వచ్చునె యెంతటి ఘనున కైన.

క. అని తల్లడించుచుండఁగ, నిసకులవల్లభునిఁజూచి యిట్లును హృదయం
బున దాల్చికలిమి వొడమగ, వినయోక్తులఁ జంద్రమతి వివేకస్ఫురణకొ. 45

మ. నిరవద్యస్థిగన్మాత్రోక్తిగచనానిర్నిద్రధాత్రీతలే
శ్వర సత్తత్త్రికుఁ డెంతయుం బడలెఁ దీవ్రం డైనయెండం దనూ
స్ఫురణం బెల్ల నడంక నింక నడవం బొగ్గిడ్డమియుకొ లేదు భా
స్కరబింబం బపరాధికిం జనియెఁ గెంజాయ ల్విడంబింపగకొ. 46

తే. మునికుమారుండు డస్సిన మోస మరయఁ, బెంపు దూలంగ నిక నడిపింప రాదు
పుత్రకుని నైక విడిచి సత్తత్త్రికుని, యెలమి రక్షింపవలయు నేఁ డిచట నిలిచి. 47

ఉ. శీశలనిగ్ధలాంబుకణసేదనకృత్యము లాచరించి ధా
త్రీతలనాభయాఁకటికిఁ దియ్యనిపండ్రను బెట్టి పల్లవ
వ్యాతవినిర్మితవ్యసవామువు లల్లన సోక ధీతా
న్వీతనతి స్వజించి తగ వీరసరికిముఁ జేయుఁ డీతనికొ. 48

చ. అనవుడు నట్లకాక యని యమ్ముచేండుగిడు సెమ్మునంబునకే
మునిసుతరక్షణపరణముఖ్యకృపావిభవంబు మాటికిం
బెనంగొన నీటికండువ యభీష్టునతి స్వేదకం దలంచి కా
నకతరువీధులం గలయ నాటగుదిక్కులు చూచుచున్నెడకే.

49

వ. వెనువెంటం దగిలి యదృశ్యాకాయండై చనుదెంచువిశ్వామిత్రుండత్యంతకోపాటోపం
బున నమ్మహీనకినీకంఠరాయంబులూ సాదించుచుసాయంబు నిజస్వాంతంబునజింతించి
దంతఘాతకుం డను నొక్కనిశాటునిర దనమాయాపాటవంబునం గల్పించి యానక్తం
చరున కిట్లనియె.

50

తే. తపనం డపరాధ్వి గుంఠనంతకుం ద్విశంకు, సుతుని మాయలఁదెట్టి యాచోటనిల్పి
దారుణం బై నయల్లభేతాళవతుము, క్రింద వనియింపఁ బనుపు మీరెయి నతని.

51

ఉ. హాలకాలానలపృతిముం డవ్యటభూజమునందు నున్న భే
తాళుం డఖ్యవ్యర్థమున దైవతకోటుల నైనఁ బటి యా
భీలగతి న్వధించు నని పేర్కొన వుత్తన్యల నేమి చెప్ప కా
ర్దులము జింకలం బొదివితుంచువిధంబునఁ దురించు నుగ్రతకే.

52

వ. కావున నీప్రయోజనంబు సమకూర్పు మనుటయు నుచోద్రసాదం బని యాక్షణంబు.

సీ. రమ్యభూతితిర్నిపుండ్రును లఱుటంబున, నశ్వికతుదాగ్రీతు దానంబు లఱుట
విరులసాంగంచగ్గము కటివంబునఁ, బాలకానూటాపుసులి మాళి
సురుచిగన్నటికాక్షునాత్రంబు కనమునఁ, నదుణదర్పాంతుకరతులు వేగిళ్ళ
నవకంపుఁ దాగ్రుకుండలములు వీనులఁ, బొందుగా నుదరబంధంబు నడుమఁ

గీ. జెలుపుదీపింప భానుమండలముతోడఁ, దనతనూపెట్టివిత్తతి మంతనము లాడఁ
గపటవృద్ధతపోధనాకారుండగుచుఁ, మానవాధీకుండరుదెంచునూర్ణమునను.

53

వ. మనోహరతపోవేషికాగ్నింబున వ్యాసుచర్యాన నాసీండునుసమీపవిస్త్రస్తవండ
కమండలండునుముకుళీకృతేత్రకమలండునుమిథ్యానియమజపధ్యాతత్యరండునునై
యుండుటయు మాగ్ధవశంబున వచ్చికనుంగొని యమ్మహీనరపుంగవుండు నతనినిక్కం
పుమానిగాఁ దలంచి వినయపూర్వకంబుగా నమస్కారం బొనర్చి కోరకెత్తకరసరో
రుహండ్లై రుట్లనియె.

55

చ. విలయకృపామయల్య చగువేడిమి నీనినిడాతపంబు మి
క్కిలి తపియింపఁ జేయ నతిభేదము నొందె శరీర మెట్లమి
లలిరకృపావలకోకనముల న్ననుఁ గన్గొని నామనంబు శి
తలముగఁ జేసివస్సలర, దద్దయుఁ బ్రీతి ననుగ్రహింపర.

56

ఉ. ఓముషేవ్య దుష్టహృగయూధసమన్వితస్కృనువ్యకాం
తాములంగు ద్దానసభంబుల ద్రిహృతి నుత్పర్యాపితో
దారవిశేషపుణ్యముకతంబున దావకపాదపద్మమల్
చేరగ గంటి నొక్కదరి తేరితి భయ్యడనైతి నావునుక. 57

తే. వెద్దయును బ్రాద్దనకు నేత్రబిసరుహములు, విచ్చిభూసంజ్ఞజేసి భూవిభునిదిక్కు
జూచిమాయాపరిహాసముచిహ్నీక్తి, నుహిను నిట్లును బ్రత్యక్షమానికరణి. 58

క. ఎంతయు పడవెత్తి పుష్ప, శ్రాంతి మహి కాంత వెంపు సదలి భవద్వ
త్రాతం బంతయుఁ దెలిసితి, నులలేర్పిక్షణకళామహత్వమువలనక. 59

సీ. సాంద్యోక్తి ప్రభుఁ జక్రక్రత్వంబు, గనిన యాహరిశ్చంద్రో మనుజపతివి
నీవు ప్రదాతవై నిఖిలరాజ్యమునొక్క, తాపసమరువకు ధాసపోసి
యతనికి మున్ను మహ్న మిచ్చెనని, పలికిన విత్తంబు పడయఁగోరి
పురము వెల్పడి సతీపురియుఁబడవై, వాఁడొకపురి కరుగుచుండ

సీ. ధనమునకుగాఁగ నీమీఁదఁ దపసియాజ్ఞ, బైతరువు వచ్చి మునితనూభవునునొచ్చి
ఘోషిపాసాకుచుడైన గాంచి బెడి, వచ్చితివి నీరు వెనక భూవలలారు. 60

వ. అరుటయు నత్యాశ్చక్రవంబును బొంది హరిశ్చంద్రుని దేతనికిఁ బురపునపరిణా
మంబు లాచరించి మహాత్మా నీనరకావలించంబులు నేవించి నత్తత్రకరక్షణార్థంబు
భవదీయాశ్రయంబున నేఁగు విశ్రమించెనని మఱియు నిట్లనియె. 61

ఉ. ఈవఃపీఠుల న్నెదకి యేరు జలంబులఁ దెచ్చునంతకుక
జీవము నిల్చు నోపఁ డలనక మునిపుత్రుని దప్పి జెంది తే
నో విజితార్థు నా కపయశోదురితంబులు రాకయుండ మీ
పావనకుండికాజల మహాకృపారతిఁ బోయఁగాఁ దగున్. 62

చ. అనవుడు మందహాసమున నక్కపటాత్ముడు భూమిపాలతో
ననియె దిశేంద్రోవంశజ రహస్యమున న్మునివృత్తి పూని కా
ననిముల నున్నమా నెలపున స్వనియింపరాదు మీకు నె
మ్మనమున మా కపాయమగు మానినులం గనుఁగొన్న డాసినన్. 63

మ. సలిలం బల్పము మత్తమండలపులలో సర్వంసహాధీశ త
జ్జలపానంబున మోనినందనున కేవందంబునం దీతెడిన్
దలమై పర్వినదప్పి యప్పలకు దాఁ దర్కించినం బుద్ధి యే
తెలియఁజెన్నెద నీటికందువ వనోదేశంబు మోదింపగన్. 64

- సీ. విను మిచ్చటికి గూతవేటుదూరంబున, గల దొక్కహృదము నిర్మలజలంబు
తత్తీరభూమి విస్తారశాఖలచేత, విలసిల్లు నొకవటోర్వీడుహంబు
పుత్రకృతృనక్షత్రకసహితుండ, వై యల్లనల్లన నచటి కరిగి
మాగ్ధపరిశ్రాంతి మానునట్లుగబయ్యె, పానం బొసర్చి యాపాదపంబు
- గీ. క్రింద వనియింపు మీరాత్రి స్వవరేణ్య, యచట దక్కగ నీకు నన్యప్రదేశే
మిరపు గాదని చెప్పి యదృశ్యుడయ్యె, గపటసంయమి యైనన క్తంచరుండు. 65
- క. ఆయెడ నానాపక్షిని, కాయములు కిశోరయుతముగా మేతలకుం
బోయినవి మరలి వచ్చి కు, లాయంబులు చేరె గలకలధ్వను లెసగన్
- క. మనుజపతి పొందుదుఃఖము, గనుగొనగా లేక చనినకైవడి జనియెం
తనకిరణనికర మొయ్యె, య్యన వణుపుచు దవనబింబ మపరాంబుధికిన్. 67
- సీ. కంధరపటలసంకాశంబు లగునంద, కారము ల్లోరణగట్టె దిశల
వ్యోమనీమం బెల్ల దామెయై తారక, స్తామము వ్విండి తోడ్కోన బాదతె
విరహాగ్నిశిఖలచే వేగి రథాంగప,రంపర ల్మృగుల దుఃఖింపఁ దొడఁగె
భీకరానేకవర్తికరంధ్రంబులు, వెవలి చరించె దర్శకరములు
- గీ. పెల్లుబిల్లినదము ల్విక్కుటిల్లె, మిగుల దళచుక ఘాకము లెల్లఁగి యాడె
నిబిడముగ శాకినీధాకినీపికాచ, భూతభేతాశసంచారములు చెలంగె. 68
- వ. ఇట్టిభయంకరనిశానమయంబున నచస్మీరమణుం డక్కపటతపోధనుండు చెప్పిన
వటవిటపిచక్కటికిం జన సమకట్టి పట్టి దనభుజయినంబెట్టుకొని నక్షత్రపునీ వీపు
నగదియించి చంద్రమతిం జెట్ట బట్టుకొని నిజభుజాదండమహోగ్రమండలాగ్రపు
భాపటలవిశ్రీకృతదుర్గమూర్ధా ధకాయుడై చనిచని. 69
- తే. మత్స్యకచ్చపభీకరమకరనికర, సంకులంబును వన్యోగసలిలపాన
గళగళధ్వానపూర్ణదిక్పథము నైన, హృదముఁ గన్గొనె దనదుకట్టెదుర నృపతి. 70
మాలిని. తోరములై వికసించినకైవతోయరుహంబులు వట్ననయ్యుం
కారములుం బహుళంబుగఁ బర్వెనుకొంచరథాంగవకప్రజనం
చారములు స్వటసాలరసాలకుచందనభూజవితాసలన
త్తీరములుం గడు సొంపు దలిన్ నుతింపఁదగున్ హృదముజ్జ్వలమై. 71
- వ. ఇన్విధంబున నున్నహృదంబుం గనుంగొని. 72
- సీ. తత్తీరభూమి నందఱ నిల్చి వారికి, సలిలపాఙ్కియాసౌఖ్య మొసఁగి
తానున బ్రేక్షాశితకరీరుడగుచునా, యంకాలవిధులు చయ్యెనొసర్చి

మధురంబు లైననిర్మలజలంబులు గోగ్రీవి, యవ్వపరిశ్రాంతిఁ నవనయించి
వైరవిజేతగాంధీర్యముతో హృదయాఠ, విందంబులోపల సందడింప

గీ. చూనినందనునకుఁ జంద్రమతికి లోహి, తామ్యవతు నిద్రపోవ న్నస్థలంబు
వెదక దగు నని యొయ్యన వదన మెత్త, కోరి నలుదిక్కులను గనుంగొ నెడితెఱిసి-

ఉ. ఓలి ననేకఘాతనివహోగ్రవంబులు గోటరాంతరా
భీలధ్వజంగపూత్పృతులు బెల్లుగ నొక్కట ఓక్కటిల్ల భూ
తాళికి నాలయం బయి పురానికి నైన భయంబు జేయుభే
తాళవటంబు గాంచి వసుధాతలనాఘడు వీతభీతియై.

74

క. బహువిధశాఖాపటల్లి, పీహితాఖిలది క్షటంబు భేతాళవటం
బహిమకరకిరణసముదయ, విహారద్వచవటంబు వీక్షించె దగ్గఁ.

75

వ. ఇట్టిదారుణబహుపాన్మహీరుకంబు నిరీక్షించి యవ్వసుంధరాధ్యక్షుండు.

76

తే. కడగి సాహస మొనవ శంకావిహీన, మానసుండయి చేరి యామృనిక్రింద
లేరకనవున శయ్య గల్పించుటయును, సారిది నక్షత్రమండందు సుప్తుఁ డయ్యె.

చ. ధరణితలేశుడేదియును దచ్చవపద్మసమీపభూస్థలిం
బారిబారి గ్రమ్ముదుఃఖమునఁ బుత్రుడు దానను నంశుకాంచలా
స్తరణమునందు హస్త ముపధానముగా నొనరించి వెండి దు
స్తరమగునాకటం బడలి దైవము దూఱుచు సుప్తి బొందినఁ.

78

మ. అపు డాచందనగంధి గంధకరిణీయానం గురంగాక్షి వం
శపవిత్రన్నవప్లవాభగపుట స్సంభ్రాంత చంద్రాననం
జపలావల్లభవమానదేహలతికక జాయన్గిలోకించి యా
వృషభాభరణంబు మానసులులో నెంతేవిచారంబునన్.

79

తే. అధిక మైనపథశ్రాంతి నాదవలచి, సుప్తి నొందెడవీరి కిహోట దుష్ట
మృశికాచభయం బంకురింపకుండ, గావదగు నాకు జాగరూకత్వమునను.

80

చ. అని తలపోసి భాస్కరకులారాగిణి యుగ్రకృపాణపాణియై
యనిమిషవంద్యు జంద్రధరు నార్జునావనదతు శంకరున్
మనమున నిల్పి నీవ గతి మా కని నలుచు నాల్గదిక్కులం
గనుగొనుచుండె నెచ్చరిక గల్గి తలంకక వీతనిదుర్జి.

81

అ. అంత నర్థరాత్రమగుటయు నవ్వటో, ర్వీరుహంబునందు విడువకుండు
భయదవికృతభూతచయము లూడలవెంట, నవనిభాగమునకు నవతరించి.

82

శ. ఇంతకాలంబునకు నిచ్చోట మనుష్యసంచారంబుకలిగెనవివస్మరాహ్వనసంభ్రమంబులు భయంకరహంకృతిధ్వానంబులు ననూనంబులై దిశల జెలంగ నమ్మానవేంద్రునిగదిసి పొదివిన.

తే. శంక యొక్కింతయును లేక పంకజాస్త్ర, కులవరేణ్యుండు తదృశ్శతకోటి నెల్ల డగ్గజకయుండఁ దటిమి గాఢప్రతాప, వైభవంబున నెంతయు వాఁడి మెఱసి. 84

క. ఈయధమపికాచంబుల, బాయక వధియించు లేమిప్పొగ్గవ మనితా రోయుచు భుజగేంద్రమహోగ్రాయతకాజ్ఞేయకమున నబ్బూతములకొ. 85

వ. తూర్ణంబ కర్ణనాసికాచ్ఛేదంబు గావించుటయు నత్యంత భేదంబును బొంది నిజాధీశ్వరుండగు భేతాశునకు నన్నియుఁ దెలియవిన్న వించుటయునతండునుభీషణరోషావేశంబున. 86

శా. ఎట్టెట్టో మిము నొక్కమానవుండు దా నెంతే నహంకారియై బిట్టల్కూ దెగి యింతచేసెనె కడున్ భీభత్సరూపంబుగాఁ కట్ట యేగతి నింక వాఁడు నిలువంగ నేర్పు నాముందటకొ జట్ట వ్రీకొదఁ బొట్ట ప్రచ్చేద భుజాశౌర్యం బవార్యంబున. 87

శా. వెఱ్ఱితనంబు గాక యరవిందజు కైనను జేరరానినా మఱ్ఱికెలంకున నృనుజమాత్రునకు న్నిలువంగ వచ్చునే యిఱ్ఱికినుండ శక్యమగునే వివరింప సివంగిచెంగటన్ జుట్టెదఁ దత్తనూపలలకోణితధారలు పొట్టనిండఁగక. 88

శా. ఇం దాశూరికినైన విచ్చలవిడికొ హేలం జొరన్ రాదు ని స్సూదేహంబుగ నావతుంబు నరుఁ డేజాడం బ్రవేశించెనో యెందు న్నిక్కిలి యద్భుతంబు మది నూహింపంగ వంటింటిలోఁ గుండే లొచ్చిచ్చినచంద మయ్యె నిది పెక్కు ల్మాట లింకేటికిక. 89

శ. అని భయంకరాటోపంబులం బేర్చి పెల్లార్చుచు భూత ప్రేతపిశాచధాకినీసంఘాతం తంబులు గణనాతీతంబు లై సేవింపం బెంపు మిగిలి. 90

పే. పరుసగుజుంజుఱుపల్లవెండ్రుకలజొం, పము మారుతమునఁ గంపంబు నొంద విలయమేఘాకృతిఁ దలఁపింపగాఁజేయు, నొడలివైఁ జీకటి ముడివడంగ జుడ్చినిష్ఠులకంటె వేండ్రంబు లైనట్టి, కన్నులఁ గోపాగ్నికణము లురులఁ బ్రేవులు నరములఁ బెనఁచినతలకాయ, పేరులు గళమునఁ బెనఁగొనంగ

గీ. నుడుగ కందంద త్రావువో నుతముమీఁద, వజ్రలై గొత్త నెత్తురు గిరికొనంగ గతుముల నున్న కుణపంబుగఁబిచికఱచి, పలకబళంబు మెసఁగుచు భయదభంగి.

- తే. కాలసర్పంబుతోడుత మేల మాడఁ, జాలుకాత్రీశూలంబు గేలఁ బూని
 పృబలహంకారఘోషంబు పృశ్యసమయ, మేఘగర్జాధ్వనులకు నామేడితముగ.
- చ. దీర్ఘనిగ్రాతపాతనిఃస్పృచకణసుప్తకక్రియావిహ్వలీభూతపాతాతుండై యేతెంచునబ్బే
 తాళునిం గనుంగొని నిర్భయహృదయాంతరాళుండై భూపాలుం డస్తమితసమస్త
 విరోధివరూఢినీజాలం బగుకరవాలంబు జళిపించును. 93
- తే. ఆభిముఖంబుగఁ గొంతవత్సరి వాని, కడ్డమై నిల్చి యిటరాక యరుగుమోరి
 నిగిడి యరుగక వచ్చిన నీదుప్రాణ, వాయువులఁ గోరిలునాడుకాక్షేయ కాహి. 94
- క. నావును నబ్బేతాళుండు, భూవల్లభమోమునూచి పొరింబారి ఘనరో
 హవేశం బొడవఁ గను, గ్రేవల గడు నిష్ప లయల గెరులను బలికెక. 95
- సే. ఎవ్వడ వీవు నా కెదిరి భాషించెను, శంక యింతయు లేక సాహసమున
 బులి యున్న పొడరిల్లు లలి జింక చొచ్చిన, గతి జొచ్చితి మదీయగహనభూమి
 నెక్కడి కేదె వింక నాముందర, మ్రింగెద నహి కప్ప మ్రింగుకరణి
 గీర్వాణగంధర్వకిన్నరపన్నగ, యక్షరాక్షసముఖ్యులైన నన్ను
- గీ. జెనక వెఱుతురు నీ విట్లు చెనక నగునె, నాదువిహరించుమట్టి క్రిందనె వసించి
 తివిరి తద్రీక్షుకుల భూతనివహములను, భంగపఱచితి నామిత్రబాంధవులను. 96
- క. శంకరుం డడ్డము వచ్చినఁ, గొంకక వారించి నాదుకోర్కొన్నకి ని
 శృంక నినుఁ బట్టుకొని యే, యంకిలియును లేక వేల్చ నాశ్యాహుతిగక. 97
- చ. అని భయదాట్టహాసములు నార్చులా బొబ్బలు హంకృతిధ్వనుల
 గొనకొని పర్వ గర్వము నకుంతితకౌర్యము నుప్పతిల్ల ను
 బ్బున నిజకింకరోగ్ర బహుభూతచయంబులతోడఁ గూడి య
 యైనకులవల్లభుం బొడువ నిట్లరి పల్కె నృపాలుం డల్కతోక. 98
- క. ఏనెక్కడ నీ వెక్కడ, మానవసామాన్యుఁ డనుచు మదమున నెఱుంగ
 గానేరక ననుఁ బొదివెద, హీనమతిం దొలంగి యరుగు మెందుల కైనక. 99
- చ. అని పల్కినయమృహీవరునివైఁ గవిసి. 100
- సే. కినుకమై శూలంబు గేల నంకించి వై, చినఁ గలంగక దాని దునిమె నృపతి
 మఱియును నతఁడొక్కమాత్రును వెఱికి భాను, వంశజునురము తీవ్రముగ గొట్టె
 దద్భూత గదలక ధరణీమహముతోడ, వానిహస్తము మహిజాని నఱిక
 నందుచే గుందియు నతడు రెండవచేత, దఱచుగా బాహుతతులు పఱచె
- గీ. నాశలాతతు లన్నియు దాసిపోవ, బెడిద మగువాడియడిదంబు బెట్టుతిరిస్సి
 చేరి ఖండించె నానృపశేఖరుండు, చాలభీకర మైనశ్లేతాళునిరము. 101

వ. ఆసమయంబున మతీయును జలపట్టి యగ్రాధిపట్టి దయావిహీనస్వాతుండై దుష్కరంబు లగు పుష్కలావస్తవయోధరచయంబుల భయంకరంబుగా వక్షంబు గురియనియమించిన.

102.

సీ. ఘురుఘమాశ్శారనిగోషభీషణఘన, స్తోమసంఘాదితవ్యోమతలము
సంవర్తమృత్యుదంష్ట్రాద్యుత్తిపతిమాన, శంపాపకంపరాసంవృతంబు
కులసానుమగ్గుహాకులమహాధ్వనిహేతు, పటుద్విత్తరాశనిపాతపటల
మాశారుదావళహస్తనీకాశవాః, పూరధారానీక భూతలంబు

తే. తీవ్రతిమిరచ్ఛటాసక్తదిక్తటంబు, పృథులవ్షోపలానీకభీకరంబు
ఘనతరాభీద్యుద్దమకర్దమంబు, మరిసె వక్షంబు ధరంగుండ గూర్చినట్లు.

103

క. వేళృకు చెదచెదమూకులు, వెల్లగిలం గొమ్మలెల్ల బెళనెళ విజుగ్గ
బల్లిదపుగాడ్పు లేడును, బెల్లగ జెలరేని పీచె భీకరభంగిన్.

104

ఉ. ఆసమయంబున న్నరచరాగ్రాణి తా పటవీజమాత్రముక

వేసటు లేక ధైర్యము వివేకము సత్యవదోవిలాసముం

బాసటయై మనోగతిని బాదుకొనంగ విపన్నరక్షుక

వాసుకికంకణు న్మదనవైరి నామారమణుం దలంచుచున్.

105

తే. వాన దడియుచు గజగజ వణకుచున్న, సుతసతీమానిపుష్కరిల జూచి వగచి

తొడలవై నిడుకొని వారిరుఁఖ ముడుగ, నూజడించుచు దలంక యుండుటయును.

క. నూర్యకులభక్తహృదయ, శ్రేయంబున కాత్య గాధితనయుండు కడు నా

శ్రవ్యమును బొంది యీశ్వర, వయ్యని బోలంగ గలరె వసుధాధీశుల్.

107

తే. తగిలి నాసేయుకపటకృత్యముల నొగిలి, చిక్క డయ్యె వృథాశాంతిజెంది యకట
వెడగనై యాయరుంధతివిభునితోడ, గలనా వేల యొర్ర్పితి దెలియ కేను.

108.

మ. పురుహూతాదిసుపర్యులున్ మునిజనంబు ధీతి బొందంగ నే

దురహంకారము రాజసంబు జలముం దోడ్తోన యుబ్బంగ దు

ష్కరసంధావచనంబు లేమిటికి మాతృనయనం బల్కితిం

జిరకాలార్జిత మైనమత్తపము సంక్షీణంబు గావండునీ.

109.

క. మానుగ గార్యాకార్యము, బూనిన మది దెలిసి యాడ కొగి బెద్దలతో

దా నూరక కలహమానకు, బూనెడువా డపజయంబు బొందకయున్నే.

110

తే. ఇంక నిస్సంశయంబుగ ఋషివరేణ్యుడ, డగువసిష్ఠుప్రతిష్ఠాక్రియానిరూఢి

నెఱయు నీరేడుభవనవర్ణితముగాగ, ననుచు దనుదాన నిందించుకొనుచునుండె.

111

వ. అంత.

112.

- ఉ. సారెను గూయ జొచ్చె బరుషధ్వని గుక్కుటరాజి మాత్తిక
శ్రీరుచి వేగుజుక్కు పాడిచెం దలమావె ననూరురేఖ కా
సారతరంగిణీవిటపిసంతతి బర్చె శకుంతనాదముల్
మారము లయ్యె జీకటులు మారుపు దెల్పి వహించె వేకువక. 113
- క. అరవిందవనం బింది, దిరుముల కామెతలు వెట్ట దిననాధుడు పొ
స్థరణీధనఖరంబున, నరుణచ్చవి బొలిచె జనుల కతిముద మొదవన్. 114
- తే. నూర్వయి దుదయింప నృపతియచ్చొటువాని, యరిగిముందఱునొక సరోవరముగాంచి
యందు సంధ్యాదినిత్యకృత్యములు దీర్చి, తాల్మికల్ని మనోవీధి దళుకు లొత్త. 115
- క. నానాతటిసీతతులును, గాననములు బర్వతములు గాగ్రములు మహా
స్థానీయంబులు గడచి య, హీనాతిం జనుచు నుండ నింతటిలోనక. 116
- చ. విశ్వామిత్రుడు నైశ్వానరుం బ్రియంబున నాకర్షించి యతనితో నిట్లనియె. 117
- మ. వసుధాధ్రుల నైన నీదుభయదజ్జాలావళిం జేర్చి యే
ర్చునమృచ్ఛయు గల్గునీ కితరులం నోద్యంబాకో మర్త్యులం
జన మాల్నిచుట నీప్రభావము నుతింపక శక్యమే యెరికిం
బ్రినవాస్త్రుం బొరికొంటి వీవ పురజత్ఫాలో నేత్రాకృతిక. 118
- క. తవిలి హరిశ్చంద్రమహీ, ధవు డరిడుమాధూమి దావకటీలా
నివసంబులచే నెంతయు, నవరోధ మొనర్చవలయు నత్యుగ్రముగన్. 119
- చ. అనుటయు నట్లు కాక యని యక్కురువలిచుట్టంబు మహివల్లభుం డరుగు తెరవునఁ
బ్రవిలి యప్యంతదుగ్ధచుంబుగానిరగ్ధశమాదుకప్రచలితమహిరుహానోన్మనస్కంఘ్నజం
బులవలనఁ బ్రచండగతిం బ్రభవించి యెండి రాతిరకారాకుప్రోవుతండంబులఁ
దవిలి రవులకొని భుజధగాయమానంబులై వెల్లగయుచు నివిడాంధకారితవోన్మ
మంబు లగుధూనుంబులు జిటజిటాయమానంబులై యధంగురంబు లగువిస్ఫులింగం
బులును ధగధగాయమానంబులై మింటి నంటునెఱుమంటును బెరిగి యొక్క మొ
గిం బిక్కుటిల్లి చనుదెంచునద్దవానలంబు వీక్షించి మానవాధీశ్వరుండు మనంబునదుర
పిల్లుచుఁ జింతాకాంతుండై నిజకాంతామణిం గనుంగొని. 120
- క. భీకరమై యెటుఁజూచిన, నోకాంత తరింపరానిహతభక్తిల
నీకము కడుఁ బ్రవిలెను నా, శీతానీచుగ్రాత గడవ లే చెవ్వారున్. 121
- తే. తరళలోచన కాళికాపురముఁ జేరి, ఋషిశిష్యామణి కాళికు ఋణముదీర్చి
నిత్యనత్యవచక్తి నెగడనుట, నిచట నంకిలి యయ్యె నింకేమి యనఁగ. 122

- శ్రీ. హరిణలోచన మన కగుసపాయమునకుఁ, జింతింప నాత్మ నొక్కింతయైనఁ
దాపసాత్మజునకుఁ బ్రాపించుచున్నపు, మాదంబునకుఁ జాలభేద మొదవు
గావున నొండు మాగ్గంబు లన్నియు మాని, చయ్యన నే బ్రవేశం బొనర్చు
హవ్యవాహనుఁడు మత్స్యాణాహతుల సంత, సిల్లి మీయెడ దయ సేయుఁ బిదప
గీ. ననుచు హృత్పంకజంబున నఖిలభక్త, గణవశంకరుఁ డైనశంకరుని నిలిపి
యతిభయంకర మైనకాగ్ని కెదురు, చనియెఁ దెగువ హరిశ్చంద్రజనవరుండు. 123
- వ. ఇవ్విధంబునం జనుజీవి తేశ్వరుఁ గనుంగొని శోకవ్యాఖలితమతి యయ్య నమంద
భైరవతియై చంద్రమతి యి ట్లనియె. 124
- తే. పాణినాయక భైరవంబు పాయఁబెట్టి, యివ్విధంబున నానతి యయ్యదగునె
నిమిషమైనను నినుఁ బాసి నిల్వఁ జాల, నేన చొచ్చెద నీవహ్నిలోన మున్ను. 125
- ఉ. ఇందుకు నేమియుం బలుక కీ చన వీడగు నాకు నావుడుం
గుంది దివేంద్రవంశజుఁడు కోమలి కిట్లను నోపుగాఁజీ యో
చందనగంధి యోమతివికాగద నీకిటువంటి తెంపు నే
యందగునే మడియహృదయంబు గలంగఁ గురంగలోచనా. 126
- వ. అని యశుగ్రధారాపూరితసేతుంగై యున్నయమృతహితమృగనకుం జంద్రమతి వం
దనం బొనర్చి కరారవిందంబులు మొగిడ్చి. 127
- శ్రీ. ఇనమౌళవద్య నామనవి చేకొనఁదగు, నింక నేమియు నానతియ్య వలదు
దఱిమి యే తెంచు దవానలం బ్రీక్షించి, యనయంబుఁ దలఁకెడు మునిమహారు
పాణింబు గాచునుపాయంబు చింతింపు, డంతరంగంబున నతిరయంబ
యాతండు బ్రదికిన నపకీర్తి గాకుండ, నుండంగఁ గల్గు భూమండలేశ
- గీ. తడయఁ జనదింక నడెవచ్చె దారుణాగ్ని, నన్నుఁ బనుపుండు ధృతినిల్పి మున్నటంచు
మాటికిని వేడకుకొనంగ నమ్మచ్చుఁజేండు, దీర్ఘ నిశ్వాసపవనంబ దీటుకొనంగ. 128
- వ. శరంబు వంచుకొని కరంబు విచారంబున నేమియుం బలుకనేరక యూరకుండుట
యు నది యంగీకారంబుగాఁ జైకొని యుక్తరంగనయన హరిశ్చంద్రునకుఁ బ్రద
క్షిణపూర్వకంబుగా బునకపునఃప్రణామం బొనర్చి యాలస్యంబు దక్కియాభీలదా
వాసలజ్ఞాలాజాలంబులకుఁ దూలక యభిముఖురాలై చనుచుండఁ దనవెంటంగూడి
తొలంగక తోడునీడయుంబోలె నే తెంచుచు నేనునుం జనుచెంచెదగొనిపామ్మని
పోయెట్టుమఁ గరంబులఁ గొంగుబట్టి తివియు ననుంగుబట్టిని లోహితాస్యనిఁ
గనుంగొని మోహతిరేకంబున ననేకవిధంబుల లాలనంబొనర్చుచు సమగ్రవిచారంబు
నఁ గుమార యుమారమణుకారుణ్యంబున దావపావకంబు శమియింపజేసితూర్లంబు

చనుదొంచెదఁ బూర్ణచంద్రప్రసన్నవదననాయన్నమీయన్నయున్నయెడనావచ్చు.
నంతకుఁ గడలక యచ్చోటైన యుండుమీ యని కు స్తరించి తడేకనిష్ఠాపరత్వంబున.

తే. నియమ మొప్పంగఁ బుట్టంబు నెఱిగఁగట్టి, ప్రాణవల్లభునిజనునపద్మ
నునిచి ధైర్యంబు తఱుకొల్ల నుత్పలాక్షి, కృష్ణవస్త్రులు భక్తిమై గేలుమొగిచి. 180

సీ. పరమపావనతీజ పావక సదయాత్మ, హరిణాంకమాళిపర్యాయకాయ
యగళు పాతివ్రత్యమున మనోవాక్కాయ, కర్మకన్నూర్తిచే ధర్మనిరతిఁ
బూని చరించితి నేని మత్ప్రాణేశ్వ, రుండు నూనృతవచోరూఢి మొససి
భూనుతవప్రవిభూతిశోభితు, డేని, శీతకరాకృతి మానిశిష్యసకును

తే. విశదవాత్సల్యమున ముమ్ముకుళల మొసఁగి, పిదపఁ గౌశికుముణము సంప్రీతిఁదీర్చు
గూడుఁట్లుగఁ దెనిమిటిఁ గొడుకుఁ గరుణ, నరసి రక్షింపవయ్య జోహారు నీకు. 181

క. అని పలికి యరుణసరసిజ, వనముఁ బ్రవేశించునంచవకువున ధైర్యం
బును భూరివివేకంబును, మనమునఁ బెనఁగొనఁగఁ జంద్రప్రతి ఇఖిఁ దఱిసెన్. 182

వ. ఇట్లు తఱిసి తపీయమధ్యంబునఁ బుష్పితాశోకవనాంతరంబునఁ గీరకేశోరంబునుం
బోలెఁ జరమసంధ్యారాగంబులోపలఁ దరుణతుషారమయూఖరేఖయుంబోలెనిలిచి
యెలమిం జెలఁగియుండుటయు నాతన్వంగిపాతివ్రత్యశీలతపోవిశేషంబులకుఁ బర
మాశ్చర్యంబును బొంది పురందరాదిబృందారకసందోహంబు లమందానందకందతిత
వృద్ధయారవిందంబులం గ్రొందుకొని యందంద తొరఁగుకరుణారసంబుల దొప్ప
దోగి యిందిందిరంబులకు విందు లొనర్పం జాలు మకరందవిందుబృందంబులు చింద
నితాంతలతాంతవన్నంబులు గురియించి రమ్యవసరంబున. 183

తే. భీకరజ్వాల లొయ్యనఁ బెం పుడుగ గ, డింది నిష్పలగములవేడిమి శమింప
భూమ మంతయు సుడివోవ దోడుపడిన, గాలి యుడుగంగ వనవహ్నిజాల మడన్.

తే. ఈవిధంబున దావాగ్ని యెల్ల నణగి, పోవుటయుఁ జాల నదృశ్య మావహిల్ల
నెలమి జెక్కుచెయ్య కాలుగురుబోడి, మందహాసవికాసంబు కందలింప. 184

క. తొల్లింటి యట్లు వచ్చి న, ముల్లసితప్రీతి సుతుని ముద్దాడుచు భూ
వల్లభునకు భక్తిం బ్రాణ, మిల్లిన నానృపుఁడు పల్కె మెఱుగుంబోడిన్. 185

ఉ. ఓవనితాశోమణి పయోరుహలోచన నీసుశీలతా

శ్రీవినుతప్రభావమునజేసి మహాదృశ్య మావహిల్లగా

నీవనపావకం బడగె నెల్లకుభంబులు గల్గునింక నీ

పావనవస్త్రంబు కడు బ్రస్తుతి కెక్క ధరాతలంబునన్.

- తే. రాజముఖి నాకు నపక్షి రాయుండ, నీవ పోచితి వీసంయమింద్రోతనయుఁ
గాన నాని చూడ నీకారణమున, హానిధన మిచ్చి సత్యంబు బూషగల్లు. 138
- వ. అని సమచిత్రసంభాషణవిశేషంబుల నవ్విశ్వంభరావల్లభుడుదన పొగ్గేవ్వరింబ్రీశం
సింది యాదరించె నాసమయంబునఁ ద్రిభువనైకదేశకుం డగుకౌశకుండు తదీయప్ర
కారంబు విలోకించి విస్మయం బంది కల్పాంతవహ్నియంబోనియలబ్ధంబైనయద్భుత
పావకంబునం బేల్లి తూలక యప్పలవాధావల్లభుడునుం దానును దొల్లింటియట్లు
సుహృదందంబును బొంది నందనోపలాలనంబు సేయుచుఁ దేశోవిశేషంబశేషంబై
యుండ దీపించుచున్నయది యని వెండియు. 139
- తే. లోలలోచన మిమిమితురాలు గాక, వహ్నిశీలగో నట్లు వన్నె చెడక
యున్న దిది చాలచిత్ర మెహో తలఁప, వినియుఁగనియు నెఱుంగమిద్విధమునెచట
క. మామకనిశ్చలభూరిత, పోషమావల మించి మిగుల బొలుపొందెనె యీ
భామినిపాతివ్రత్య, శ్రీమహితగభీరగుణవిశేషము లరయన్. 141
- క. విపదంధకారపటే, తిషణయూఖపతిలు పతిహితక్రియ లెపుడుం
జపలాక్షి కవియ చాలవె, యపగమితాభీష్టఫలచయంబుల నొసంగన్. 142
- క. కావున పాతివ్రత్యక, శావిధవముచేత నీవెలాసిని ధృతిమై
దావానలకీలావళి, సేవంఠయు బొంద కలరె నెలమి దొలంకన్. 143
- ఉ. ఇంక నుపాయ మేది గల చీకమలాప్తకులావతలసముక్
బంకంగఁ జేయ హేమగిరి బోలెడుధీగత యంతురింప నే
యంకిలి బొంద కెట్టిభయదాపద లైనను నిస్తరించుచున్
శంక వహింప కుండెడిని జంద్రోచితీసతికారణంబునన్. 144
- వ. అని దోలాంధోలితమానసుండై యమ్మునిపుంగవుండు వెండియు గడంగి యంతరం
గంబున జలంబు దలంబుగా నెక్కించి నిజాకారుంబు దక్కినవారల కేరికగోచ
రంబు గాక యుండ నక్షత్రపుం గదిసి యాలింగనాదినంభావనంబులఁ బ్రీతుని గా
వించి వాత్సల్యంబున నిట్లనియె. 145
- తే. వాని కెక్కిన నాశ్మయవరులలోన, మిగుల మాన్యుని గానిన్ను మెలపినాడ
నాకు బ్రతుకుపకార మొనర్చువేళ, యదియచూ నీకు బరికింప నిద్ధచరిత. 146
- ఉ. నీకపటక్రియామహిమ సేర్వు దలిర్పగ బోకజేసి య
స్తోకవివేకధూరమణుతోడుతగూడి చరింపకుండ నీ
శోకకుచాశోమణి నకుంతిలబుద్ధివిశేషధీగత
శ్రీకమనీయభర్తృహితశిలనతం బెడవాపు చయ్యనన్. 147

- వ. అని బోధించి గాధినందనుండు తిరోధానంబు నొడవఁ దె: రదనంతరంబు. 148
- తే. చంద్రపుతి జూచి పలికె నక్షత్రపుకుండు, తెజవ భయదీయవిమలపతిప్రతాప
భావ మభిసంతి నేయంగ బద్మజుఁకు, నహితులాధీశ్వరునకైన నలవిగాదు. 149
- క. తామరసభవునిసతియు బు, లోమజయు నరుఁధతియును లోపాముద్రా
భామయు ననసూయయు గా, కీమహిలో నీకు నెవ్వ రిడు పురంధ్రుల్. 150
- ఉ. ఎట్టిదపం బొసర్చెనొ మహిం బరమేశుడు మెచ్చునట్లుగా
నెట్టివిశేషదానము లహీనత జేసెనొ యెట్టితీగముల్
మెట్టెనొ పుణ్యశీలమున మించి జగన్నతి గాంచినట్టి ని
స్పృహపుదేవిగా బడసె భానుకులోత్తము డంబజుననా. 151
- క. భీకరదావాగ్నిశిఖా, నీకముపా ల్పడకయుండ నిరుపమకరుణం
జేకొనినను బోచితి కాం, తా కలె న్నీకు బాగిదానఫలంబున్. 152
- క. ఇందుకు బ్రతువుపకారము, పొందుగ నీక నీకు నొకటి పూని యొనర్తుం
జందనగంధి వినందగు, మందేతర బుద్ధి జెంది మద్దవనంబుల్. 153
- సే. కాశికమానిపుంగవు వేడి యతనిచే, గ్రమ్మట సామ్రాజ్యగరిమ వదసి
శిఖుంబ మూఁగాభిషిక్తుని గావించు, నీపుత్రు సుజనస్థితచరిత్రు
దోకొని మరలి సంతోషంబుతో నయోధ్యాపట్టణమునకు నరుగుదెమ్ము
విశ్వసింపు మహీయవిహితోపదేశంబు, మృషకా దలంపకు మీననయన
- తే. నానుడువు బుద్ధి వినక నమ్మానవేందు, గూడి వెనువెంట దిరుగగ గోరదేని
జలజనేత్ర బహుప్రయాసముల నొంది, తిరుగుచుండంగవలయు దిక్షేశములను. 154
- చ. కలగక దావపావక శిఖానివహంబు లణించినట్ల యో
నెలత యణంప శక్యమగునే మదనాహితభాలలోచనా
నలమునకంటె మగ్ధత సునంబులు హోటకగర్భకైటభా
రులఁ దలఁకించు గౌశికునిరోషమాతాశన విస్ఫులింగముల్. 155
- తే. అదియునుంగాక యోకురంగాయతాక్షి, నేఁడు మొదలుగ నింక నెన్ని కను వాన
రములు పది చిక్కె సంయమిప్రవరుతోడ, నవనిభర్త గుఱించినయట్టిమితియు. 156
- చ. మునియుని మేగతిజ్ఞ మొదలు ముట్టంగఁ దీర్చెద రొక్కచిన్నమున్
జనపతిచేర లేదు జలజాతదశాయతనేత్ర యెవ్విధం
బున సమకూడెడిజ్ఞ మితికి బొంకగ నేర దొకింతయైన నీ
వెనిమిటి యిట్టిశీలమున బృద్ధి జరింపగ బోల దేరికెన్. 157

- చ. ఆలంక జనింపఁ గౌశికమహాముని యేరుతిపాట భీమభం
గుల జనుదెంచి మాధనము గొబ్బుర దెచ్చుని యానబెట్టినం
గలగుచు సేయఁపాయమును గానక నిన్నును నీతమాజుఁ గొం
దలమున వికృయించు వసుధాధపు డెవ్వరికైన జెచ్చెరక. 156
- తే. ఇంతపట్టుచు నిశ్చయం బిగురుఁబోడి, నాకు జూడంగ నదిగాన నాదుపల్కు
నమ్మి యేతెమ్ము కృమ్యుఁ నందఱుండు, నీవు సాకేతపురికి రాజీవనయన. 159
- వ. అనిన నయ్యిందువదన మందస్మితసుందరవదనారవిందయై కన్దపుటంబులం గరకమలం
బులుజేర్చి హరస్మరణంబు సేయుచునమ్మునితనూజుంగనుంగొని యస్తాకవివేకవిశేష
భాషాకాశలం బాదవ ని ట్లనియె. 160
- క. సతి కివాపరసౌఖ్యములకు, బతియె నిదానంబు మానె పరికింపంగా
బతి నెడబాసి చరించెడు, సతికిక వృధగావె సకలసౌభాగ్యములున్. 161
- ఉ. గోరిక లెల్ల జాల నొడగూర్చుప్రియుం డెడబాసినట్టిపం
కేరుహపత్రలోచనకు గీరము నైరము హార మెంతయుక
భారము మంచికప్పరపుబుల్కులు ముల్కులు పచ్చవెచ్చ శృం
గారవనాంతరాళశశికాంతపువేరులు నూదు లారయక. 162
- క. ఓమునిరాజతనూభవ, సోముని నెడబాసియున్న జూడం దగునే
యామిని యట్లు తలంపగ, భామినియును బ్రాణనాథు బాసినవేళక. 163
- కా. వాలుంగంటికి నింటియాతడు మనోవాంఛాప్రవాసక్రియా
హేలాలోలుడు నీలవేణికి బిరియుం డేప్రాప్తు నొప్పారుర
త్నాలంకారము కాంతకుక మగడు నిత్యానందసంపాది యిం
కేలా వేయును జెప్ప నేడ్డడయు. బ్రాణేశుండ తన్వంగికి. 164
- ఉ. కావున నిత్యసత్యగుణగణ్యుఁడు పుణ్యుఁ డితండు శర్తయున్
దైవము కామితాగ్రఫలనాతయు నాకుఁ దలంచి చూడనీ
భావజమూర్తి వైభవునిఁ బాసి చరింపంగ నెట్లు నేర్తునే
నోవటువర్య యాయనుచితోక్తులు పల్కుంగ నీకు ధర్మమే. 165
- క. గాధితనూజునిమాయాం, భోధన్ మద్భర్తయేల మునిగెడి గిరిక
న్యాధపునేవాదోనికి, సాధనముగ నిర్దరించు సంశయమేలా. 166
- తే. ఇంద్రసన్నిభుఁ డగుహరిశ్చంద్రవిభుని, ధైర్యగాంభీర్యశౌర్యమైర్వయైభ
వంబు లెఱుంగక విప్రలాపంబు లురక, పలుకుచున్నాడె వోవెట్టిబ్రహ్మచారి.
- సీ. అపరపద్మానమం దగుకాశకుండును, నీవును నిందాద్రివిజేతలను
మేలుమేలని చాల మెచ్చి నుతింప నిశ్చలుఁడు హరిశ్చంద్రచక్రవర్తి

యాగ్రతఃకాలాని వార్త కక్కినపేటి, మాత్రాండవలక గ మద్దితారి

నిశ్చయత్యస్మాద్ది నిశ్చలతకీర్తిః, బ్రబలి హిమాద్రిజాభర్తకరుణ

గీ. బడసి కృత్యజః బాలింతుః బ్రాహ్మవమున, వకృమేమియులేక భూవకృమెల్ల
ననిన నిదియంతయును నికృమనుచు మోసె, మిగులనమ్మత మొదవంగ గగనవాణి.

వ. అంత నమ్మహికాంతుం డమ్మనియంగనుంగొని యిద్దనంబు మనకు నిచ్చోట నాల
స్థంబునేయంబనికాదు పురోభాగంబుల గవ్యాత్రిత్రయాయాత్రింబునగాత్యాయనీ
కళితునివాసంబును గమనీయసంపద్విలాసంబును నలమలతావితానకతాసియు నగు
కాశీనగరంబు పృథాకంతుచున్నయది యష్టగంబు ప్రవేశించి కాశీకుటుంబవిమోచ
నోపాయంబు చింతింప వలయునని కాంతానమేతుండై కొంతద వర్తిని ముందట. 169

నీ. జాహ్నువీనిశ్చలజలపరిక్షాభిశ, బహురోశీకరపాతకంబు
విశ్వనాథకీర్తివిభుకళాకాముచి సముదయాచ్ఛాదిక సాధవీధి
కేకవస్నామ్యురోచేతపృథ్వావన, మాలికాగంధవాసిత్వంబు
కాలక్షృవభుజకలితశక్త్యాశీల, ధమధమధ్వనిమహాదంబరంబు
నిండుమతి దుండవిఘ్నేశుఁ దుండుభూమి, యన్నపూజావిశాలాక్షి లాటపట్టు
శ్రీకంఠై న వాఙ్మానీశ్వరంబు, గనియె వేడ్క హరిశ్చంద్రజనవిభుండు. 170

వ. అనిన విని కొంతేమాత్రం దటమీఁదివృత్తాంతం బెఱింగింపు మనుటయు. 171

అశ్వాసాంతము.

మ. హితచేతోజలజాతసప్తరాయ సాహిత్యక్రియాభోజ సం
ప్రసిద్ధకృపరాకృతుకృమణమంధగాగ్రవసఃక్షోభిత
ప్రతిపత్త్యవ్వజనీధవప్రబలగర్వసాగ్రభవాంభోనిధా
న తనూవిభ్రుచుచుదిగి కావించకాంతాలోచనేందీవరా.

క. శాండిల్యోభ్యవృత్త, పాండిత్యాభరణ దానపాటవనమహా

త్రాండతకాభవవిభవా, ఖండల దుర్గావైరిగర్వాదిరపవీ.

172

మానిసివృత్తము. ద్యుమణివిమలజీవా తోయజాక్షీనునోజా

శమితవిమలలోకా సామృత్తావివేకా

కమలభవతులీనా కల్పవృక్షోపమానా

హిమగిరిసమైర్వాయ నామాత్యవర్యా.

గద్యము. ఇది శ్రీమదాపస్తంబనాత్మప్రవీతృ కాండిన్యమునిచక్కవర్ణితృ సకల
నుకవిజనానీకమిచ్చిదేవనామాత్యకుమార వినయవివేకవిద్యాలంకారశంకరకవినాగు
భేయ ప్రణీతం బయినహరిశ్చంద్రోపాఖ్యానం బయమహాప్రబంధంబు నందుఁ
దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ రస్తు.
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము.

చతుర్థాశ్వాసము.

చారునదన పదనే

వాచరణసీతాంతనియమహర్షి తనీహ

రాచలకన్యావల్లభ

బాచయయెల్లా పృథాన బంధునిధానా.

వ. ఆకర్ణింపు మప్పొండవాగ్రిజునకు మార్కండేయుండిట్లనియె నట్లు హరిశ్చంద్రుండు
కాశికాపురంబుఁ గనుంగొని తదీయపరిసరంబున. 2

ఉ. రంగదనేకనిర్మలతగంగఁ బ్రేవుల్లసఱోరుహభ్రమ
ద్భృంగఁ దటద్వయాప్రబలదీపితపుష్పలతాకుడుంగఁ బూ
తాంగఁ జగద్రథాంగకలహంసముఖాంబుపతంగ జాహ్నువీ
గంగఁ బ్రియాతిరేకమురఁ గన్గొనియెం బ్రేమదాంతరంగుఁ డై. 3

ఉ. వారిధిసూర్యరాణి రతివల్లభవైరికిరీటభాగమం
దారలతాంతమాలిక జనంబులపాలిటి వేల్పుటావు ధా
తీర్థమణికుచాగ్రతటదీపితహక్తికహారవల్లి భా
గీరధి చెప్పనొప్పెనంగుఁ గిల్పిషభూజమతారధారయై. 4

వ. ఇత్రైతంగునం బొల్పుచున్నయ త్రరంగిణిం గనుంగొని యున్నురించి. 5

కా. తల్లి మిన్నక నిన్ను నాడినజనుల్ తా ర్థిం దైవల్యభా
స్వల్లక్ష్యం దగఁ బట్టుగొందు రనినక వాంఛించి వేమింబు సం
ధిల్ల న్ని న్దోనియాడువారి కరుదే నిర్వాణసౌభాగ్యముల్
కల్లోలాపవృత్తాఘపంక త్రిజగత్కళ్యాణి భాగీరథీ. 6

తే. జాహ్నువీ నీరుజలములు సదమలములు, లఘువులును శీతలములుఁదలంపఁ బ్రాంత
లిడినవారికి నల్లనామెదలు, జడలు గట్టు లలాట బాంబులు నడుచు. 7

వ. అని ప్రశంసించుచుం గదిసి భక్తి తాత్పర్యవినయసంభ్రమంబులు మనంబునం జెనఁ
గొనుచుండ సుతనతీసమేతంబుగాఁ గృతస్నానంజై పరమధ్యానపూర్వకంబుగా
మాధ్యాహ్నికక్రియాకలాపంబులు నిర్వర్తించి ముహూర్తమాత్రంబు తదీయపైకత
తేత్రంబున వసియించి గమనాయాసంబు దొలంగుటయు నవ్వుటవాసివచ్చుచుం
గాశిపుటభేదపరిభ్రావంబభివృద్ధి నాపూర్వకంబుగా వినిపింపఁదలంచి యిట్లనియె. 8

క. ఏతత్పట్టణవైభవంబు లరుగక హేలావతీ ధాతకున్
వాతాశప్రభు తాదకాహితులకున్ వర్ణింపగా శక్యమే
చేతో జాతభయంకరుండు సుజనక్షేమంకరుం డిచ్చటం
బీర్తితిం గాఘన ముండు శంకరుఁ డుమాబింబాధరాయుక్తుడై.

9

క. పంచాగ్ర్యధ్య! యిచ్చటం, బంచత్వముఁ బొందె నేని పరికింపంగాఁ
బంచమహాపాతకుఁ డగు, పంచజనుం డైనఁ బంచబాణారియగున్.

10

సీ. క్షౌఢకంబులు పాఠు గదలం నేవేళ, నోలిని సత్తపాయువులు విసరు
ద్వాదశరూపము ద్విత్వి యుగ్రచయూఖుఁ, డేవేళఁ బచరించు నెండఁ గరము
దుమ్మగంబులుగాఁ బుష్కలవర్తాభి, జాల మేవేళ వృక్షములు గురియ
భవనంబు లెల్ల సంభోషయంబులుగాఁ, విషరాసు లేవేళ వెల్లివిరియు
గీ. జంతునివహంబు లేవేళ సరసి పోవు, నట్టిదుర్దాంతభయదకల్పాంతవేళఁ,
బాచయ దాపర యణుమాల్యమును గురంగ, నేత్రి యిక్కాన కాపురక్షేత్రమరయ.

తే. ప్రసవకోశి! యీపురబాహ్యాసీమఁ, గోరి వసియించుచండాలకులజు నైనఁ
బోలఁ బాలకుఁ నిర్జరపాలకుండుఁ, గలవు ధర్మార్థకామమోక్షంబు లిచ్చు.

12

తే. వనజలోచన! యత్తంబునను, దక్షిణమునఁ గొనియాడఁ దగువరణయును నసియ
గృతుభగోక్తగోదకపక్షిక్షయను, బల్బిచుంబునఁ దుండియుఁ బ్రణుతిం గాంచె. 13

క. వారాణసి వారాణసి, వారాణసి యనుచు భక్తిమకుండై నరుఁ డం
భోరుకముతోదయవే, శాగంభంబునఁ దలంప నడఁగు నఘంబుల్.

14

తే. వనరుఁడు ముగాగుజననోర, ధార్థము లైనబహుపుణ్యతీర్థములకు
రాజు శ్రీరాజనగరంబు నకల, వేదశాస్త్రపురాణాగ్రవిశుభ్రతంబు.

15

క. కనలాహవాషి యిచ్చు, గము పంచకోశములును రాజీవభవా
ద్యునియ నీక్ష్యంబులు, శనితాఖిలభయదకలును సముదాయంబుల్.

16

చతుర్థాశ్వాసము.

నేత్ర యతంశు గాంచు గన్ నిజవల్లభ తృప్తి పొందుట

గత్రయచుణ్యపూర్వకముగాఁగ విశేషయశోవిలాసముల

17

శా. తాత్పర్యంబున జాన్మావీజలసులం దానంబు గావించి తా

హృత్పద్మంబున భక్తి నివృత్తిల విశ్లేషు నృహదేవునిం

బత్సం కీజనతామరుక గిరిసుతాపాత్రేకుఁ బూజించు సం

విత్పారీణున కబ్బు నెల్లపుడు తన్వీ ముక్తిసామ్రాజ్యముల్.

18

ప. అని కాశికామహాత్మ్యం బవ్వరాలోహమం దెవ్వయం జని చని.

19

నీ. కుముదమిత్రోపలగోపుగంబులచేత, విద్యురుహాగ్రీ కావిభక్తికృత

మరకతపారిసీలయండలంబులచేత, బహువాతేకుంభంభయలచేత

జాల దీపించు మత్యాలయగ్ధులచేత, గనుపట్టుపట్టు కేలూట్టుచేత

గనునీయపద్మరాగచ్చత్రములచేత, వృషరాజకేతనశ్రేణిచేత

గీ. మహితకర్పూరధూపధూనుములచేత, సవ్యమాణిక్యనీరాం జనములచేత

శంఖభేరీమృదంగధూపములచేత, వెలయు నగ్నిశ్వనాను దేవతము గాంచె.

20

ప. కాంచి యాసాన్వభౌముం డద్దేవతాసాన్వభౌమునిం బిగివిగలకత్తిపూర్వకంబుగా

దర్శించి సాష్టాంగదండపాదానుబంధంబు లనేకంబు లొనర్చి చేసెడి మొగిడ్చివేదోక్త

ప్రకారంబున నిట్లు వినుతింపం దొడగె.

21

నీ. క్షీరాబ్ధిసంభవత్వేలాఁలోగ్రాతీ, లావణీసీలకంఠాజిరాయ

పవనాశనాధీశపర్యంకకంఠ, రాస్త్రమిత్రోపురాసురాయ

హాళీందుచంద్రికాజాలస్ఫుర్దేవ, నిన్నగాత్రవేదోవరాయ

పావనాచారసద్భక్తలోకానీక, మానసాంభోజారవధవరాయ

గీ. వసుమతీధగకన్యకావయలస్త్ర, నాగ్రాశ్మీసువభిసోగంధరాయ

మందిరాయిత్రైలాసకందరాయ, హస్తీదర్మాంబరాయ తుళ్ళం నమోస్తు.

22

క. నాదురునోభ్రుగుగము నీ, పాదాబ్జగుండవనిండుసాంకిర్యలన

మోదం బందగం జేయును, కోనండికృతసువర్ణకుభర మహేశా.

23

చ. అరుచుఁ బ్రియంబు మీఱఁ గొనియాడి పుష్పక్షిణ మానరించి ను

జ్ఞానము భక్త్యంత బోధనఁ జంద్రకరాదరు విశ్వనాథుఁ బా

వసుమతిఁ గాశికాపుననివాసునిఁ జూడఁగ గండీశుంట్లఁ జ

య్యన బెడఁబాపరాధైరు భయంకర కిగ్విష సుంహంబులక.

24

ప. అని పల్కించు నచోట్టు వాని.

25

- పి. నీలవర్ణాంగుఁ ద్విశూలహస్తుఁ గాబ, ధైర్యుఁ జాల సద్భక్తిఁ గొలిచి
యన్న పూర్ణము విశాలాక్షి కాశీతదేవ, తాదేవ వులకు మదన మొసర్చి
సిరిఁ జేవఁగఁబునఁ జెలువొందుఁ జేర్చిన, కేశవస్వామికిఁ గలు మొగించి
ప్రత్యూహవార్ధాహపటలికాఁగఁధ వ, హుని దండివిఘ్నే శు వినుతి చేసి
- గీ. ప్రయదలీల లోలార్కుఁ బ్రస్తుతించి, దండపాణికి సాష్టాంగదండ మొసఁగి
రూఢి నానవభౌదేశ్వరుని భజించి, యపఁతాఘులు ముక్తిమండపముఁగాంచి. 25
- వ. వెడియు గల్గు విశేష దేవతాస్థానములు దర్శించి కృతార్థుడ నైతి నని యొక్క
రమ్యప్రదేశము చేరియున్న నానయంబున నపాంగంబున సంగారకణంబులారా
స్వపాలశిరోమణి గనుంగొని కపటకిర్యాచక్షున దగు నక్షత్రము డట్లనియె. 27
- చ. ధరణిప నేడు నెల్లియును దక్కువగా నెలనాళ్ళు నయ్యె నే
నరసితి లెక్క బెట్టితిమి యాయము లే దొకవీస మైన నే
జెరవున నింక మాముఖము నేమె తీర్చెదో కాక మన్న కే
సురికడదో వివేకగుణహార్యత బొంది యసత్యవాదివై. 28
- క. భూదయిత విసవు యాల, స్వాదమృతంబివ, మ్మటంచు నార్యజనంబుల్
మేదిని నెల్లవఁ జెప్పఁ బ్ర, మాదము మితి గడచె నేని మానీంద్రునిచేన్. 29
- తే. మనుజనాథ వృధాప్రయోజనమునందుఁ, వెలియనేరక యూరక దినదినంబు
బ్రొడ్డులుచ్చుచు మామప్వసుద్దియెల్ల, మఱచియున్నాడ విది భావ్యమాతలంప.
- చ. ఇఁక మొకమోట మార్క నొకయించుక నిల్వక గూర్చివృత్తిఁ గౌ
శికమునిమీద నాన యిడ చెచ్చెర నంగడి నడ్డపెట్టి పా
యక బహుబాధలుంబొదలుకట్లుఁ జేయక మాధనంబు రా
దకట స్వపాల యిట్లు తగవా నను నిస్సరుఁ జేయ నేటికిన్. 31
- ఉ. ఎంతయు గోప మయ్యె ముని యెప్పుడు వచ్చునో వచ్చినప్పుడే
గొంతయు స్వాపతేయమిదె కొమ్మని యియ్యక యున్నరోషిత
స్వాంతః డగున్ మునీశ్వరుఁడు సంశయ మించుక యైచ గల్గ దా
కంతువిరోధికిం దరముగా దణపంగ దవీయకోపముకె. 32
- క. పితృజపహోమనియముడ, నై తిరిగియు నిన్ను గూడి యరకా సయిన
జేతికి వచ్చినయది లే, చీతుడకుం గినుక వొడమ కెట్లుదు మదికె. 33
- క. ఇదె యిచ్చెద నదె యిచ్చెద, బదపమ దని యాప జూపి పలుదెలుగుల నా
హృదయము నొప్పించితి విక, కుది తొగ్గినద నేడు నిన్ను గొంకక యిచటకె. 34

తే. అడనుపదనె కూర్చి మాయప్పు దీర్చి, పొమ్ము నీవన్న బోమె యిహార మని
బడలి జీతము పెట్టనిబంటు నగుచు, వెఱచి నాకేల నీవెన వెంటఁ దిరుగ. 85

చ. నినుఁ గినియంగ జాల కవనీధవ గాధితనూజుమానసం
బున కెడయై లఘుత్వమును బొందగ నేటికి నాకు నీవ నె
మ్మగమున బుద్ధి యాది యొకమాగ్గము జేసెదవంచు నుంటి గు
న్న న దొలగించి నీదొకతనం బడవం దడవా తలంపగన్. 86

వ. అని యిత్రైతంగున సత్తుత్రీకుండు పలుకునిస్త్రురాలాపఁబలు బాణఁబలుం బోలె
మనోహతంబు నేయుటయు నారాజన్యమాదారత్వంబు ప్రీడాదైన్యంబులు ముఖా
రవిదంబున సందడింప నమందవ్యాకులత్వంబుం బొంది పుత్తుఁడును గళత్రీంబునుం
దక్క దక్కినవి త్తం బణుమాత్రీంబునుం గల్గమికి జితాఘనస్వాతుండై చంద్ర
మతిం గనుంగొని యేమియుం బలుక నేగక యూరక బెట్టునెట్టార్యులు నిగుడ్చుచు
నానతశిరస్సుండై యుండుటయు నవ్విధంబు నిరీక్షించి యాపురంధ్రీరోమణియిం
గితాకారభావజ్ఞతావిశేషగుణధుర్యయు విసయవివేకభాషాచాతుర్యయు నై జీవి
తేశ్వరుం గనుంగొని. 87

ఉ. నిండినవేడ్క లోకములు నిత్యము సన్నతినేయ ధారుణీ
మండల మెల్ల నేలినసమగ్రియశోవిధవుండ పీపు మా
ర్తాండకులేశ మూఢునివిధంబున భ్రాంతి వహించి చింతమై
నుండుట పాటిగాదు ధృతి యల్లమున నిలన్గిల్ల జేయుచూ. 88

ఉ. మిక్కిలి దీనతం బొరయ మీ కిది యేటికి నేడు నెల్లియం
దక్కువమాచినన్ మితిదినంబు మహీరమణాశ్రయి
యక్కట కేయుపాయమున నైనను విత్తముఁగూర్చి క్షీరి సాం
వెక్కగ హానివర్యులుణ మిప్పుడ తీర్చుట నుంచి నాగయన్. 89

తే. మోస మగు నప్పుచీకమున్న యొక్క, గడియ తడవైన మితి సరిగడిచెనేని
క్షీతితలేత్వర నిన్ను బొంకింపఁ బూన, కంకణము గట్టుకొన్నాడు గాధిపట్టి. 90

చ. పలుమఱు మిమ్ము నివ్వటవు పాయక యుగ్రతబల్క నిస్థరో
త్తలకు నొకింతయైన మది దుఃఖము బొందకుఁ దీతఁ డెన్నిభం
గుల గడుమాననీయుండు తగు న్నర కీతనియాజ్ఞ నేయ నో
జలజస్వాన్వయాభరణ సత్యవచో విభవప్రతిష్ఠకై. 91

అ. పొగవేళ యడవి పాలు ద్రావించిన, చంద మొనునంద్రినందనుండు
కినిసి ఋణముదీర్పవని మిమ్ము మాటికి, బరువభావణముల పలుకుటెల్ల. 92

- కా. కూపంబుల్ భగతోటలుం జెలుపులుం గుళ్ళున్ ధర నిల్పగా
నేపుణ్యం బొసగూడు మర్దులకు ధాతీశాన్వయగ్రాహణీ
యాపుణ్యంబు రయంబు పొత్త మగు నిచ్చన్నార్తి మై సత్యభా
షాపావీరింబకున్ విజేకము మదిన్ సంధిల్ల మాహించినకా. 43
- ఉ. కావున సత్యవాక్యగుణగౌరవసంపద లేశమాత్రముం
బోవ నీక నెంతయు బ్రభుత్వము మీఱగ నిత్యక్షీర హా
రావసులం దిశాజలయశోరుఖికుచకుంభపాలికల్
శ్రీశిలసిల్లమండల గయినేయుము రాజులు సన్నుతింపగన్. 44
- తే. అర్థమున కిప్పు డొం దుపాయంబు లేదు, వినుము ధీగతతో నను విక్రయించి
తీర్పు సగ మైన నేడు గాఢేయుబుణము, కడకుక్కయుపాయంబుగలుగు నెల్లి. 45
- చ. అవును నంతవంశమున నమ్ములు నాటికంబు దూఖి ము
ష్టిన్ వె' డొంది భూవిధుడు ప్రేయసి, జంద్రుతీసతీరణిం
గనుగొని వల్కె నకువులు కన్నులఁ గ్రమ్మగఁ బద్మగంధి యి
ట్లుచింతింపఁగామణము లక్కట పల్కఁగ నీకుం బాడెయే. 46
- క. దురికంబు గట్టుకొంటివి, మామహా విఁ కానియట్టియతిపరమవన
స్ఫురన్నిభలు నాక, స్వగర్భాపిమయలఁ బొనిపి నలిగఁబోయి. 47
- చ. ఇల బరికించినం బతుల కెట్టివ్రయానముం బొంది యైన గాం
తలఁ దగుల్గని బోయిచునయె ధక్కులు లేగల విక్రయించి యో
జలయహనేత్ర బ్రహ్మకుం జన్మె నుఖిసితిం దొంది యుండఁగా
నలికులవేణు లిందలకు నుదులకుం బాధోపహేతువుల్. 48
- క. కులశీలమాపగుణములు, కలిగిననతి భాగ్యయగుచుం గనుసన్నల ని
చ్చులు మెలఁగ నుడుపురుగుని, చెయవము చెయవమ్ము సంధసింధురగమనా. 49
- క. సతి కమ్మి బ్రతుక బూనెడు, పతికంటెను దోసకారి పరికింపగ నీ
క్షీతిలోన లేడు నావును, భృతి మెజయగ నవును సాస్వి నృపునకు ననియెన్. 50
- ఉ. అంచినసత్యవాగ్నిభవ యాపదఁ జెందిన విత్త మెల్ల వ
ర్జించి కులాగనం గరుణఁ జేకొనగా దగు భాగ్య వైవ ని
గ్నంచన విక్రయించి యుపవాద్యవిజేకకాధురీణతా
భ్యంబితవృత్తి భర్తకు నుపద్రవముం బెడబాయగా దగున్. 51
- క. భూపర వివరింపగ భా, ర్యావిక్రయసాతకంబు వైనను బాయం
గా వచ్చు గాని మఱి మి, ధ్యావాగ్నోపంబు బాయ దర మెవ్వరికిన్. 52

- తే. అన్యతభావముకంటె దోషాధికుండు, సత్యవాచాన్వితునికంటె నిత్యమకృతి
వెదకిచూచిన బాడమఁ దుర్వీతలేక, పవనభుక్ష్మానవారభువనములను. 53
- క. దారనుతాడులమోక్షము, గోరెడువారలకు దగదు కూడగ నవి వి
స్తారమతి సూరిజనములు, ధీరత దన్మోహులతల ద్రోపుదు రనఘా. 54
- మ. ప్రతికూలోక్తులు పల్కగా వలదు భూపాలాగ్రణీ యిత్తజిక్
ధృతి జిత్తంబున నిల్చి దిగ్భరితకీర్తిస్ఫూర్తితో గూడి నూ
న్యత వాక్సంపద బొందు భూజనులు వర్ణింపంగ నామిదిమో
హతమఃపుంజముఁ బాపు చిన్మయవివేకాదిత్యబింబంబుచేక. 55
- వ. అని దండప్రణామంబు లాచరించి కరకమలంబులు మొగుడ్పుటయు న్నందగజగా
మినిం గనుంగొని వసుంధరావల్లభుండు ల్లంబున నొక్కొంత దైర్యం చనలబించి
యిట్లనియె. 56
- తే. ప్రసవకోమలి విను నాఁడు భయద మగుచు, బేర్చుకార్చిచ్చు చొరగబుసినవిశేష
దోసకారికఁ గఠినచిత్తునకు నాకు, నిష్పూ డీతెంపు నేయుట యెంతపెద్ద. 57
- కా. ఏణీలోచన నానిమిత్తమున నీ కీపాటు పాటిల్లనే
క్షోణీనాథునిరాణివాసములు చక్షుఃకౌతుకాపాదినీ
శ్రేణీలాలితహర్మ్యవాటికలలోఁ గ్రీడావిశేషంబులకే
బ్రాణేశాన్వితలై నిరంతరసుఖప్రాధిక్ వినోదింపఁగలక. 58
- తే. సకలరాజన్యకన్యకాజనము లపుడు, నీకుఁ బరిచర్య చేయుచు నెమ్మిం గొలుతు
రుత్పలేక్షణ యిపుడు నిన్నొక్కరునికి, దానిఁగా వికృయింపఁగఁ జేసె నజుఁడు. 59
- మ. తనుమధ్యకే హరినీలవేణి బిసహస్తం బక్వబింబోష్ఠిఁ జం
దనగంధిం బికవాణిఁ బీసకుచఁ గాంతామాళిరత్నంబు నా
కనుసన్న న్మౌలగంగ నేర్పగలరాకాచంద్రబింబాసక
నినుఁబాసె నివిధి నేటితోఁ గలువకంటి నిర్దయస్వాంతుఁడై. 60
- తే. తరుణి నామాట కడుగు దాటవెఱుగు, వతివ నామాసనమునఁ బాయక వసించు
వింతి నాకన్న వెన్నిధి వెన్నిచూడ, లలన నాపూజ్యసామ్రాజ్యలక్ష్మీ వీవు. 61
- సే. మందిరారామసీమంబులై విలసిల్లు, భయదాటవులు పద్మపత్రనయన
కనకహర్మ్యంబులై కనుపట్టు సాను మద్గన్ధర్వరాంతరములు సింహమధ్య
పద్మైచంచముమీఁది పలుపులై శోభిల్లు, బూరిపాసుపులు కర్పూరగంధి
కాల్యాదనంబులై చవులు పుట్టఁగఁజేయు, శాకపాకాదులు సదమలాంగి

- గీ. గరిమ నినుఁగూడి చరియించుకతన నాకు, నిందులింబాస్య యిన్నాళ్ళ కిపుడు నేడఁ
పొగడదగు నామరాజ్యవిభూతులెల్ల, నెరియఁ నెడఁబాసిపోవుట యెఱుకపడియె.
- క. ఏణాక్షి నిన్నుఁ బాసినఁ, బ్రాణంబులఁ బాసినట్లు భవవీయగుణా
క్షీణప్రాప్తిభావిభవము, దోరికిగా నేఁ దరింపుదుక విపదబుద్ధి. 63
- ప. అని చింతాపరంపరాయ త్రచిత్తుండైయున్న నృపొత్తముం గనుంగొని వెండియుఁ
బ్రచండకోపంబునం దాపసకుమారుం డిట్లనియె. 64
- క. ఆలస్యం బొనరింప నేటికి నృపాలా తెమ్ము మాసామ్ము న
తృప్తలాపంబులు నిల్పె దేని మతి మోహం బియ్యెడన్ మామమీ
జాలిం బొందెద వాలి నమ్ముటకు సంసారంబువై భ్రాంతివో
యీలాగు ల్మనమెచ్చు గావు తుది ని స్సెంతైనఁ బోనిత్తునే. 65
- క. ఇక్కలువకంటి నమ్మక, దక్కిన వేటొండు గలదె తక్కింపఁగ నీ
యక్కఱకు భవము గూర్వఁగ, గ్రక్కున నంగడికి రమ్ము కాంతయు నీవుక. 66
- ఉ. పోయిన యంతవట్టునకుఁ బోకడ పెట్టుము శిఘ్రివృత్తిమై
నీయుడురాజబింబముఖి నేటికి నూరక మాటిమాటికిక
మాయలు చేయ నీకు నిది మానవనాయక హేయ మైన గా
భేయనితోడ నొక్కపటి తెంపున నాడు మనత్యవాక్యముల్. 67
- ప. అని కేలు కేలం గీలించి తివియనుద్యోగించుటయు నమ్మునికుమారునిస్థగవచనంబుల
గలంగి యయ్యాదిమచక్రవర్తి కులాంగనావిక్రయాగ్ధం బప్సప్తణివిపణిమాగ్ధంబున
కుం జనుదేర నయ్యవసరంబునఁ బొరజనసమాజంబు లత్యంతసంభ్రమంబునం జను
దెంచి. 68
- పీ. ఆజానుదీర్ఘ బాహదండయుగళంబు, మేరుసానువుఁ బోలుపేరురంబు
ప్రాభాతజలజాతపత్రినేత్రంబులు, జాలవెడలైనఫాలతలము
నాకాశమణిబింబనీకాశతేజంబు, గంబుబిబ్బోకంబు గలగళంబు
పద్మరేఖానుష్కర్తి భాసిల్లుపదములు, సింహంబు తలపింప జేయుగతియు
- గీ. గలిగియుప్పారి రెండవకైటభారి,మాడ్కి నున్న హరిశ్చంద్రమనుజవిభుని
ననిమిషేక్షణముల విలోకన మొనర్చి, యల్లమున సమ్మదంబులు వెల్లివిరియ. 69
- ఆ. ఇమ్మహానుభావుఁ డెవ్వఁడో యెఱుంగఁగ, బోల దధికతుహినజాలబహిత
కమలనఖుండంబోలె గానంగ నయ్యెడు, నెచటినుండియొక్కొ యితనిరాక. 70
- చ. శిరమున బూపచందురుండు చెన్నువహింపని మేరుధన్వియో
యరుమున గొస్తుభంబు చెలువొందని యిందిరప్రాణనాథుడో

కరమున కైలభేది యగుకైదువ లేనిశచీకళతుండో
తిరముగ నీతఁ డెంచు వినుతించిరి హంసకులావతంసముకే.

71

వ. ఇట్లు వినుతించి యతనిపిఱుందం జనుడెంచునాత్మైలోక్యసుందరి యగుచంద్రిమతిం
గనుంగొని.

72

సీ. అరుణాబ్జచరణ కాహళజంఘ కడళికా స్తంభోరువు పునీతలనితంబు
యావత్తనాభి పంచాసనుధ్య చక్రస్థని బిసహస్తకంబుకంతి
బింబోష్ఠి దాడిమిబీజరదన చారు, తిలపుష్పనాస యిగివరాక్షి
గార్మకధూయిగ కైరవాప్తశకల, ఫాల పుగండర నీలవేణి

గీ. మత్తజయన చంద్రికామందహాస, పృవిరులస్పృహ కేళికీప్రసవర్ష
దళితనూవర్ణ పరిపూర్ణధవళకిరణ, వరన యాయాతిచెలవంబు వశమె పొగడ. 72.

చ. అని కొనియాడుచుండ వినరయ్య కృపామతి జౌరులార స
జననుతకీర్తులార గుణసారులార మదీయమైనవ
ర్తనము సమస్తముం డెలియ దాచక జెప్పెద నంచు బత్సే ని
ట్లని జననాయకాగ్రణి ముఖంబురుహంబున దైవ్యముబ్బగకే.

74

తే. జలహితవంశజుఁ డనుద్రీశంకుభాణి, జానినుతుండ హరిశ్చంద్రిజనవిభవను
దుర్విహినిభంఁ డగుగాధిపుత్రునినకు ధాత్రి, దానమిచ్చినవాండ నువారమహిమ. 75

చ. అనిమిషలోకవర్ణితమహామహిమాస్పదమూర్తియైనయ
మ్మునికులచక్రవర్తి కట మున్ను మఖాగ్రము పేర్చెను నిత్తు నే
నని యొడబడ్డవిత్తమున కర్థి నుపాయము లేమి నీకధూ
జనమణి నమ్మ బూనితి నసత్యము బొంద మనంబు గొల్పమికే.

76

ఉ. అత్రిసమానులు నృవిసుధాంకుకులీనలు మన్మథస్వీమ
న్మిత్రనిభాగ్ధవంతులున మేయబలాధ్యులు నైవభాగ్యులు
క్షత్రియ నైశ్యకూద్రీకులసంభవులార మదీయభాగ్య స
త్పుత్రవతికే ధనార్థిసయి పోకడ బెట్టెద రండు విల్వం గకే.

77

సీ. నిద్రంపునుమమించుటద్దంబు బ్రహ్మసింహు, ముఖగుండలము గలమోహనాంగి
వెలిదమ్మి తేట లవిభ్రమంబులగుల్పు, కన్నులు గలకలకంతకంతి
పూవుగుత్తులతోడ బోరాడ నోపువ, షోజముల్లలచ్చుగరాజహధ్య
గొదమతుమ్మెదలకు గొద ఘటింపగఁ జాలు, కుంతలంబులు గలగురునితంబు

గీ. బచ్చిపగడంపు దీగకు హెచ్చు జూపు, కెంపునాతెఱ గలరాజకీరవాణి
ప్రణుతి గాంచిన నాపాలిభాగ్యలక్ష్మి, వికృయించెద గొనరయ్య వేగ వచ్చి. 78.

- క. కులసతి నమ్మిడువేడులు గలఁడే యని పరిహసింపఁ గా వలవదు నా
పలుకులు విని నను గృహతో, వెలయుఁ గక్షింపఁగయ్య వేదెద మిమ్మున్. 79
- వ. అని యత్సంతోషైన్యంబునఁ గులాంగసావిక్రియంబుగావించునాచక్రవర్తింగనుంగొని
పాఠశాసనకంబులు శోకాతిలేకంబున. 80
- చ. అకట వెకంగు గాడె ధర నారయ నీవదనాయకంబు కొ
శకుకపటంపు వాగుల జిక్కి యొకింత యెటుంగ లేక క
ల్పకనిధదావిస్సురణ మీయక సర్వమహీతలంబు నూ
రక యొరుంగ నేటికి నిర్జీవనింపఁ వేసిరించుచుకొ. 81
- క. అదియును గాక కులాంగన, నుదతీరత్నంబునమ్మ జూపుచు నున్నా
జీవె యాతనియులుముగ్ధై, వెదకిన ధూళి న నట్టివేడులు లలడే. 82
- తే. కొంతమాత్రపుటవి గా కింతలేసి, జలము తప్పియూపులు తగునె యియ్య
నిచ్చి సుజితోలుకొన లేక యేపుదఱిగి, పోవఁ జెడర జనలు దుర్బుధి యనుచు.
- క. దా నుతయు క్రమం ను, సాకం బంతయును విడిచి చరియించు మహా
వైరాగ్యునియె యీవసు, ధామణుడు ధరణి యెల్లఁ దపసికి నొసంగన్. 84
- ఉ. యెకొకనాటి మేలునకు నిష్పజిసోఖ్యముఁ బాసి యింతయుం
బొంకము తూలియుండుటయు బుద్ధియెతో పంకించి చూచినకొ
శంక యొకింత లేక యతిసాధ్య సరోరుహపత్రినేత్రినే
కాంకముఖితొ విలాసవతి నవ్వుల లూనె వివేకహీనకొ. 85
- క. నాలుక యెల్లాడెనొ యీ, నీలాలక విక్రయింప నృపతికి మోహం
వేటిల నుడిక వైర్యం, బేలాగున బానుకొనియె హృదయములోనకొ. 85
- ఉ. ఈయెలవీరంబోడిఁ గృప యించుకొల్లక విక్రయించు ట
న్యాయము మేనినీపతికి నానయ నక్కఱ యెఱ కల్గిం
బాయక స్వాపశేయ మొకభంగి పుహిం బడయంగ వచ్చు గా
వేయెడ నైవ నిట్టికగదంముఖి బడయంగ వచ్చునే. 87
- వ. అని పలుకుచుండ వెండియుఁ గొందఱు “లోకోభిన్నరుచి” యనవాక్యంబునిక్కం
బుగా నిట్లనిరి. 88
- ఉ. ఈరవివంకదీపకుని నేటికే సేరము తెన్న భూపతుల్
ధారణఁ దొల్లివిప్పులకు దానము లియ్యరొ విత్తముల్ మహా
దారతతో నొడంబడకొ దగ్గుమునం జలపట్టి యీగతికొ
ఘోరవిపత్సరంపరలం గుండంగఁ కేయరు గాక కూర్గితన్. 89

క. కడుభక్తి మొక్క జనుచో, గుడిమీదం బడినయట్లు కువలయపతికి
బడిపడి దానము లియ్యగ, దొడిపడఁ గొలిమనిచేత దొంగులు దగిలెక. 90

సీ. కాపట్యమును దీర్చుకోపంబు గర్వంబు, యతుల కేటికి మహిపతులయెడల
నలఘువివేకశూన్యులు భూమిదివిజాలు, విపరీతములు వీరివృత్తు లెల్ల
విశ్వసించగ రాదు వీరి వెయ్యెన న, త్యంతమాయావాదు లరసి చూడ
నుపకార మొనరించినపశుపుణ్యుల, కపకాగ మొనరింతు రదను వేచి
గీ. బలిదనుజుఁ జేరి వాచనబ్రహ్మచారి, మును పదత్రయమాత్రంబు భూమి వేడి
పిదప నాతని బంధించి వెంపు డించి, పూని త్రోయఁడ పాతాళభవనమునకు.

చ. అరయగ గశ్యపాదివసుధామరవర్ణము జామదగ్న్యుచే
ధరణిపలంబు సగ్వము నుదంచితలీల బరిగ్రహించి యా
నిరుపచదానకల్పము నీధికోణమునందు నైన ను
స్థిముగ నుండనీక నతిశయముగక వెడలంగ ద్రోయరే. 92

ఉ. ఇన్నియు నేల కాలమునందుగ్గులు తొల్లి వసిస్థునింటు ని
ప్రాన్నులకై ఘటించి తుది నాతని కెగ్గినరించె బూని నేఁ
డిన్నరనాయకొర్రము నహివిత్తినిధాను నిత్యస
త్యోన్నతుఁ జాల లాఘవము నొందంగ జేయుచు నున్నవాఁడొగిన్. 93

తే. అనుచుఁ బలుకుచు నుండంగ నందులోన, నొక్కకొండలు పాశిపయోయశములు
కన్గపుటములఁ జేర్చి దుఃఖము జనింప, విశ్వనాథునిఁ గాశికావిభునిఁ దలచి. 94

క. విత్తము గల దని నరనా, ధోర్తైన కామినలఁ గొనంగ నుచితం బగునే
యొత్తిలి వాఁల నుడిగవుఁ, దొత్తులఁగా నేలఁ జాలుదురె మనబోటున్. 95

క. మన మెక్కడ నివ్వనజా, ననయొక్కడ గరమున ధనంబిడి తెగువం
గొను తెక్కడ వరపుకుగాఁ, బునిగొను తెక్కడఁ దలంప భావ్యం బగునే. 96

ఉ. కోరి తలంప సింహమునకుక నుటి సింహమె కాక దండ పెం
పారంగ జంబుకం బవునె యభిషేకసమస్తధాయణీ
భారము పూని గీర్తిమఁ బాయనియీతని కెందుఁ బ్రాపుకా
శిగమణుండు దేవతాసేపుండు శంభుండు గాక మర్త్యుడే. 97

చ. అని యుద్ధించుచు మన కిచ్చెనువ విలువం గర్తవ్యంబు కాదని పురజనంబులు నిజ
మందెరుములవం జనిరంత. 98

సీ. గాధినందనునిచే బోధితుండై శనై, శ్చరుఁ డటుమన్న యప్పురికి నరిగి
వికృతమహిసురవేషంబు గైకొని, కపటవృత్తికియానిపుణుఁ డగుచు

గణన చేయఁ దరఁబు గానిసమగ్రసం, పద గల్గి యనుభవంపంగ లేక
పచ్చవైకం వైన వెచ్చంబు చేయుట, స్వప్నంబునకు గానివావిగాఁగ
గీ. వడ్డి కడువెక్కనఁబుగా నొడ్డి పెక్కు, చోటుల బుణంబు లిచ్చి నిఘరతఁ బూని
కాలకొళికుఁ డనుపేరఁ జాలవీన, భావమెల్లను దలయందుఁ బాదుకొనఁగ. 99

ఉ. ఈభవించి బాముకుం బలియు నీగకుఁ గాటును నీక యెంతయుకొ
లోభపరాయణాత్మకులలోనఁ బ్రసిద్ధుఁ డితం డనంగ ని
స్పృహవృత్తిఁ బూని కలుషంబున కోడక మానసంబునం
దా భయ మేది యుగ్రతరదానము లోలఁ బరిగ్రహించుచుకొ. 100

తే. మెలఁగువాఁ డంగడికి వచ్చి మేదిసీతు, మాట లాలించి మిగుల సమృద్ధము బొంది
దమ్మఁ డిఁక నేడు నాచేతఁ దగులుపడియెఁ, గౌఁకునిఁ బ్రీతిబొందింపగలిగెనాకు.

నీ. ఎదురయ్యె నాడఁబోయినతీర్థ మద్భుత, మావహిల్లంగ నీయవసరమునఁ
గపటుకృత్యంబులు కల్పించి వెఱపించి, బెదరి పోవంగఁ జేయుదు నృపాలుఁ
గాదేని మదిలోనఁ గరుణారసము పుట్టు, నుచితవాక్యంబుల నూరడించి
వక్రించి కులకాంత వికృయించుతలంపు, సగ్వంబు నుడుపుదు జతుగలీల

గీ. నంతలో నేడు నెల్లియు నరిగెనేని, కడచుమితి బొంకుపారయు భూకాంతునుడువు.
ననుచు గృతనిశ్చయుం డయి యాక్షణంబు, నృపశిఖామణియందఱ నిల్చుటయును.

నీ. దేవురించుచు వాడెదేలెడుమొగమును, బడె బాటుచుఁ దెడిబడుగుటాడలు
బొలుపేది మెదుకకంపును నీనుసిగయును, బల్లమీసములును బిల్లికనులు
జింబోతుగడ్డంబు జెడ్డచూపులు జాల, జివికినకోలయు జింపిగొడుగు
బాతదోవతులును బంచాంగమును ఫాల, తలమున బక్షివగనము గలిగి

గీ. ముప్పి యెత్తిన ధాన్యము లుగ్గడిచినట్టి, ముటికిబట్టలు మూపునై దఱచు వేగిల
నేవ మొనరించుమాయామహీనుపయ్య, గాలకొళికుఁ జూచె భూపాలకుండు. 103

వ. చూచి యతనియలుతం దెనంగొనియున్న యజ్ఞోపవీతంబులకతంబున మహీదేవునిం
గానెఱిగి కరారవిందంబులు మొగిడ్చి వందనంబు జేసిన మందహాసంబొనర్చి యా
రాజమందారునకు నతం డిట్లనియె. 104

తే. నీదువంశంబు నడకయు నిశ్చయముగ, దెలియునందాక నాశీర్వదింపరాదు
మాకు నెఱుంగంగ జెప్పుమా నీకులంబు, వర్తనంబు నిజంబుగ వలయు దెలియ.

క. ఎవ్వండ వీవు నీవా, చెవ్వరు నీనామధేయ మెయ్యది మిగులకొ
నివ్వటిలుచులకదనమున, నివ్వనితకొ వికృయించె దేయకృతకున్. 105

- సీ. వివరింప బందికాడవువలె నున్నాడ, వవయవస్సురణచే నడటు గల్గి
కూలిపనులు చేయ హాళికవృత్తికి, నోపుదు వీకృత్య ముచిత మగునె
దూగచేళము పోయి చోరమాగ్ధంబున, బలిమిమై దెచ్చినపరవధూటి
గలువంబునకు దలంకక భాగ్య యని భాంకి, విక్రయించుట మాకు విశద మయ్యె
గీ. నారెనులు చూచి రేని మహాప్రమాద, మీవిలాసిని విడిచి నీ వెచటి కయిన
వేగ మటుగుము కాదేని విశ్వసించి, నాయుపదేశించుబుద్ధి వినుము. 107
- ఉ. బానిసెగాగ నీవికచపద్మదళేక్షణ ధారపోసి న
న్మానము మీఱ నాకొనగుమా భవవీయకృతాపరాధముల్
పునిక నేను నైకొని ప్రభుత్వము గానబడంగ నిల్చి యె
వ్యానికి లోగ కెంతతొర వచ్చిన గాచెద నిన్న గూరిమిన్. 108
- క. అని యీగతి బల్లజపులు, గొనకొని యజవంగ విప్రకులజులతో న
మృనుజేంద్రుడ డధికధైర్యం, యన నిట్లని పలికె శంక బొందక తెలివిన్. 109
- చ. అవివేకంబున విప్రలొపముల నేలా పల్కె, చీలాగునన్
రవివంశుండ ద్రిశంకునందనుండ నే రాజ్యంబు పాలించుచో
భవలలో నెన్నడు నోరశబ్దము వినన్ భూదేవ యిన్నాశ్శవన్
దెవి సోకెన్ మదిలో నసహ్యముగ నీచేతన్ మహాదోషముల్. 110
- చ. అతిశయరోష సంయుతమహాహిభయంకరమండలాగ్రిఖం
డితరిపుదంతికుంభతటనిర్మలమాక్తికరాజి బాని యా
యతజయలక్ష్మికిన్ బరిణయాంగముగా దలబ్రాలు పోయూపా
ర్యత గలక్షత్రవంశజుకరంబులు హాళికవృత్తి కోర్పునే. 111
- చ. భయమును బొంది ధైర్యమున బాఱకు వచ్చి మఱుంగు జొచ్చినం
దయ దళుకొల్లగా నభయదాన మనూనము గాగ నిచ్చి ని
శ్చయమతితోడ బోవుచు టది తుత్రియధర్మము గాక నావ ని
న్నియును బరిత్యజించి మహినిజ్జరుచాటున నుండ బాడియే. 112
- క. ఆలాగున జరియించిన, నేలా ధరియింప విల్లు నిషువుల పెల్లుకె
వారు గరవారు ననువుల, కీలు ఘనశ్రీలు విరులక్తులమేలుకె. 113
- క. చెట్ట దగు మోపవచ్చిన, పట్టుర ధైర్యంబు వదలి పరుమఱు మిగులకె
రట్టుపడి తమికి మదిలో, నట్టిట్టెనె నేని నవ్వరా సరివారల్. 114
- సీ. సర్వసర్వంసహాదకంబు గాధినం, దనువకు నేర్పడ ధారపోసి
యా బలిగోతవిడోజున కటమున్న, యజ్ఞకారణము నెయ్యముననియ్య

- కొనినవిత్తమునకు వసజాయతేక్షణ, విక్రియింపంగ నుపక్రమించి
నాడ హరిశ్చంద్రుని నాచుభేదించుడ, నీలీల దుర్భాష లేల నీకు
గీ. మిన్నకుండుము కాకున్న మెలకగొనగ, జాలితవయేసి హేచునిష్కములుకోటి
జట్టిగా నిచ్చి మన్మథస్తాప మెల్ల, బాసి కొని సాయువు విప్పి యీ పద్మముఖిని. 115.
- ఉ. నావును బ్రాహ్మణుండు నరనాథున కిట్లనుఁ గొంత సత్యవా
చావిభవంబు గానబడె జయ్యన నియ్యెడ మాకు గడ్డసా
ఖ్యావహ మయ్యె నీవచన మాగయ నీకు నభీష్టసిద్ధియా
భూవర యింతదైత్యమును బొందగ నేటికి జక్రివర్తికిన్. 116
- చ. విను మింక నొక్కబుద్ధి పృథ్వితలనాయక నాచువాక్యముల్
మనమున వేతె యొందుంగ దలంపకు పౌరులు శ్రేయ నం
గన గొనరయ్య యంచు నధికం బగుచీనత వాడవాడలక
గొనకొని పల్కుచుండు టిది కూళతనంబు తలంచి చూచినక. 117
- క. రేయును బగలును నయమున, బాయక నడియాన జూపి బ్రమయించుచు దా
నేయెడ సప్పందీర్షక, దోయుటయే జాణతము దుది బరికింపన్. 118
- క. ... ..
వేసరి పలుమటు నడిగి ప్రి, యాసమునకు నోడి తారు యరుగుచు రెండున్. 119
- క. నేర్పన సప్సలు గొని తుడిచి, దీర్షక దక్కించుకొనెడితెరువులు నే నీ
తేర్పడఁ జెప్పెద విను మ, హర్షతికులతిలక మిగుల ననువుపడంగన్. 120
- సీ. తనభూమి వదలక ధనవంతు లగువారి, యిండ్లకు నెడతాప చెల్లెపోవు
జేరి మిథ్యానమస్కారము లేచుచుఁ, బ్రియములు నయములు బెప్ప చూపి
విశ్వాస మొదవించి వృద్ధికి జడియక, తేటచు పూటలును బల్కెములుఁ బెట్టి
యధికవిత్తముఁ గొని యరిగినపిదపఁ గొ, న్నాళ్ళకు దమవర్తనములు తెలిసి
- గీ. యంగడికి దెచ్చి కోపించి యాన వొడిచి, యడ్డపెట్టిన దలకక యానమిద
నిలిచి మానంబునిగ్గుచు నెఱయవిడిచి, యుజుకమిసిమింతుఁడునుగాకయుండవలయు.
- తా. ఈరీతిన్ దల జాయి చేసికొని వా రేమన్న మార్కాటకుక
నో రొక్కింతయు నెత్తకున్న గని మందుం డీతఁడీకష్టునిన్
జేరన్ విత్తము పోయెగాక మరలం జేగోరునే యింక నే
లా రోతల్ వల దంచు బోదురు నృపాలా తారె కొన్నాళ్ళకున్. 122
- క. ఇచ్చుహి ససత్యవాక్యం, బమ్మై తాకెడి వలవ దణుమాత్రంబును
నెయ్యనమున శంకింపక, బొమ్మి సతి నమ్మవలను బొకిన జాలున్. 12

ఉ. ఎంత వెనంగిరక గృహిణి యిప్పటి కమ్ముడు పోదు నా కుపా
యాంతర మేమియుం బొడవ దగ్గును కూడదు కల్ల లాడితిన్
బంతము తూలె నంచు మఱి పల్లక మిన్నక యున్న నిన్న భూ
కాంత వధింపగా జనునె కౌశికమానికి నింక యేటికిన్.

124.

వ. అనుటయు దరహానిరవహనండై హరిశ్చంద్రుని డద్ధరితీరజేవునిజూచి నీమఱిలోభ
గుణవర్తనలకు నేతృప్రకారంబు బువ్వనింపం దగు గాక మాకు బొందుపడునే
నీవింక నేమియుం బలంకక తలంగి చను మనిన నక్కాలకౌశికం డచ్చుహీపాలని
నూన్పుతాలాపప్రభావంబునకు మనంబున నత్తాశ్చర్యంబు నొందియనమికన్దపాలా
నీకు నీయపాయవిమోచనంబునకు నుపాయంబులు గణపించ గోపించెదవనిమఱియును

కా. భార్యం బోకడ జెట్టి నీవు మది గావం బేమియుంక లేక గాం

భీర్యం బొందగ నున్నవాడవట యొప్పుక్షీక మాకేటికిన్
దైర్యం బెంతయు వీటిబుచ్చి వగవక దర్శించి నీమిదితా
త్వర్యన్పూర్తిని బుద్ధి జెప్పిన విరుద్ధం బయ్యె నీకింతయుంక.

126

తే. అనుచు నడిగినవిల్లెంబు నాక్షణంబు, యిద మని మైడిటంకంబు లెన్ని పంక
జాప్తవంకజునకు నిచ్చి యమ్మహీను, రాధముడు మానసమ్మున గోగ్రథ మెసగ.

క. ఆనపంకజసారభ, మానెడియకు లవగ బొల్చునాచంద్రునితీ
మానవతికురులు వేగ న, హీనగతిం బట్టి తిగిచె నెంతయు బలిమిన్.

128

తే. కొంతద వ్వట్లు తిగుచుచు ఘోరభంగి, బుండరికంబు ఛేనువు బోలె బోవ
దూడకైవడి జని తల్లి గూడముట్టి, యాగి వాపోవునుకు లోహితాస్యజూచి.

వ. ధరణీనాథుడు దుఃఖితాత్ము డగుచుం దైన్యంబుతో గడ్గద
స్వరవాక్యంబుల గాలకౌశకుని దుష్టస్వాంతునిం పల్కె భూ
సుర గోవుం గొని కేరపు బావుదురె మత్సూరుం గొనుం డిచ్చెదక

శరదిదుపుతిమానసుందరతనాసాభ్యాసంపన్నునిక.

130

తే. జట్టి లేనికి హేనునిమ్మములు గోటి, తెచ్చి యిమ్మనటయు ధరితీసురుండు
భానుకులరుణి జూచి భూపాల నీదు, పల్కు నిక్కంబు యింకొక్కపాటి వినుము.

క. ఛేనువు గొనుచో శ్రేపునకును, ఛేనువుతోలివిలవలొనియ కాక మహిన్
ఛేనువునకు శ్రేపునకును, క్షౌణానాయక వేలువేలువట్లుం లవే,

132

వ. అనుటయు గాలకౌశకునకును నమ్మహీపాలు డిట్లయె.

133

తే. ఇంక నోవిప్ర దుర్భాషలెల్ల నడిగి, నామవేడినవిల్లెంతయును నిచ్చి
నురసమేతంబుగా నీప్రమాదగణిం, చోడునొని పొమ్ము కాదేని చొలస మీవు.

వ. అని యివ్వినందున నమ్మహిసురుండును నమ్మానవేశ్వరుండును గలహింప నక్షత్రముండు నీరీక్షించి యోవసుంధరాధ్యక్ష మిక్కిరువుగకు బరస్పరాక్షేపంబులగోపంబు లేమిటికి మనీయవాక్యంబులు ప్రియంబు లగునేని మిక్కిరువుగకుమనంబు లైక్యంబు బొందునట్లుగా నేను మధ్యస్థుడనై యథావిధి దగవు గావించెద వినుం డని యమ్మహిపాలకుం జూచి.

135

పీ. ఈచంద్రబింబాస్య నీభూసురేంద్రున, కీవు మొదల విక్రియించువేళ నీవిల్వలోనివా డీనందనుండు గాడు, వేత పుత్రునికిని విలువ వలయు నని తేటతెల్లగా నప్పుడు వివరించి, పల్కర దొడిబడ బడతి నతని కమ్మితి వటుగాన నాత్మజసహితంబు, కాలకాళికున కీకాంత దక్క

గీ. నింక నీ వేమిపల్కిన నృపవశ్యాని, పనికిరాదు గతోదకబంధంబు వలన దింక నని యద్ధరావరునితోడ, వడుగు చెప్పినపాడికి గడక బొదలి.

136

వ. కాలకాళికుం డత్వంతకుతూహలావేశంబున నక్షత్రముని గదియ దిగిచి యుపగూహ నాదిసంభావనంబుల నాదరించినం గనుగొని యారాజపురందరుండు తనడెందంబున.

137

తే. తగవు ధర్మంబు విడిచి సత్యంబు వదలి, యతడు పిలువని పేరంట మేగుదెంచి పాడి జెన్నెద ననుచు దబ్బులు పలికె, గాలకాళికునకు నిచ్చకంబుగాక.

138

తే. కరుణ వర్ణించి మృగభావంబు గోలు; పులికి నిచ్చినయట్లు యీపువ్వుబోడి విక్రియింపంగ వలన బృధీసురునకు, దరమె యేరికి గడవంగ దైవమున.

139

వ. అని చింతించుచు నున్న భూరనుజుడినాకార మిక్షించి యవ్వనితారత్నము దైర్య మెంతయు నిజస్వాంతంబులో నిల్పి నందనుడుం దాసును వచ్చి పాదములమీదన్ వాల్చి శోకంబు నెక్కిన బల్కెక్ ఘనబాష్పబిందువులు దృక్కోణంబులక జాణగక.

140

శ. ఓహ్రిణేస్తర యోభీరజలభీ యోధైర్య హేమాచలా యోహ్రిణేయమరీచిరూపవిభవా యోరాజమాడాచుః యోప్రకృష్టమజేభపాటవహీ యోనిత్యసత్యవ్రతా యోహ్రిణాతదిశేక కేజ నిను నేయోజం బెడంబాయునున్.

141

శ. ఓహింపంగ నొనర్తు వెల్లపుడు నర్థిక్ మనమనోమోదముల్ శోపం బింతయుం జూప నోడుచువు పెక్కుల్ నేరముల్ గల్గినక నాపూర్వం బగుకర్మ మెట్టినియె సంతాపంబు పొలుంబడన్ బాపె దైవము నేటితోడ నను నీపాదాంబుజద్వంద్యమున్.

142

- క. కాశికసంయమిమాయా, పాశంబులచేతఁ గట్టుపడితిమి మదిలో
లేకము ధైర్యము వదలకు, మీశాశ్వత్థేర్తి సత్యమే యొసగూర్చున్. 143
- క. క్షీణినాథ 'యతోధర్మ, స్తతోజయ' మటన్న హుళు సకలపురాణ
స్మృతులు దెలుపంగ విందుము, సతతము సుకృతంబు నిలుపు సదమలబుద్ధిన్. 144
- మ. మకరగ్రస్తుని మాస్తిరాజు ననుకంపాబుద్ధితో మున్ను బా
యక రక్షించినలీల నోధరణిపాలాగోసరా నిన్ను గౌ
ళకమానీశ్వరపీడితుకొ గుణనిధికొ జేపట్టి రక్షించున
భిక్తుమారీరచుణుండు చక్రధరుఁ డెంతే వత్సలత్వంబునకొ. 145
- కా. శ్రీకంఠుండు పినాకపాణి గిరిపుత్రీవల్లభుం డార్ద్ర
ఘాతేలీనిపుణుండు బాలశశిరేఖాహారి వేదాద్రిసీ
మాకంఠీరవమూర్తి శంకరుండు నేమం బాగ సంప్రీతితో
నీ కాశిపురవిశ్వనాథుండును నీకచ్చుకొ మనోభీష్టముల్. 146
- మ. విను నానోముఖలంబునన్ మగుడ నీవిశ్వంభరామండలం
బునివాఁగ్నిరక్షిం ద్వివేదపుండ్రవై యాచంద్రితా 'ర్క మిం
పునఁ బాలించెడు మానినూనుడిపు డీధూదేవుపక్షంబు లా
డె నటంచుం బరితాప చుండకుము నీడెందంబునం జేమియుకొ. 147
- క. నీరజబాంధవుఁ బొదివిన, ధారాధరతశులయట్లు ధానిధన నిం
డారంగ నిన్ను బొదివిన, భూరివిపత్సముదయములు పారిఁబారిఁ బాయుకొ. 148
- జే. మమ్ము మజపుము సత్యంబు మజవకేపుడు, నను చ్చుషావాదిఁ జే మునుననిచలమున
గాధిపందసు దోసరించుకపటకృత్యములకుఁ జలంబు నొందక నిలుపు మధిగ. 149
- చ. అని వెండియు దాగితేశ్వరుడగతావిండులులకు వందనం బాసరి చ నన్నీలవేణిం
గని కాలకాశకుం డత్యంతతోషావేశంబున.
- తే. కపటములుపన్ని యిపుడు న న్నన్న మొఱుగి, మునుజూచెన వేదజుఁజుమ్మ నిన్ను
గనికరము మానసంబున గదియనీక, దాసిగా జేసి యేలుచు వాసి యుడిచి. 151
- వ. అని యక్కాలకౌశకుండు. 152
- జే. తిరిగి యింటింట ముప్పియైత్తిన యనేక, ధాన్యములగూట లన్నియు దనకు బాపు
మీఁద నున్నవి తొలగించి మిగుల బరువు, గాఢ నాదేవుతల మోపు గట్టిసెట్టి.
- తే. వేగ మింటికి బదపద జాగుమాని, నీటునేయక నడపుము నెలక యనుచు
గుంభినీసురుఁ డవలింప గొనుచుచెట్ట, బట్టుకొని చాల పోషక తొట్టుకొనంగ. 154

- చ. బడిబడి గన్నులం దొరగుబాష్పజలంబులచే నురోజముల్
దడియగ గండసాలికలదట్టపుఘర్మకణంబు లాబ్బు నె
న్నడు మసియాడ గొంతుచు మనంబున నార్తజనైకరక్షణుక్
మృదునిఁ దలంచుచుం జనెడిమీనవిలోచన జేరి చూచుచున్. 155
- చ. కాశికాపురపీఠంబం దొలంగి క సందడిగొనుపురంధ్రీజనంబులు డెందంబులు వగలం
బొంది తచలో నిట్లనిరి. 156
- చ. కలితఃశరీరపుష్పమునకంటె న్నదుత్పము కల్గి యున్న డీ
లలశరీర మిట్టిశకలాంఘంబింబనిభాస్య నక్కటా
తలవయు మోపు మోవనిటు తామరమాలి యొనర్చె నాత్మ ను
మ్మలికము లేక యీబరువు మానవతీమణి యెట్లు పూనెడిక్. 157
- క. సంపూర్ణపూర్ణిమాశక, సొంపు దలపింపక జాలు నునుమాతనూ
సంపద గలయ్యాదిడ్డడు, కంపింపక యెట్లు నేర్పు గమనింపంగక. 158
- క. ఈవిప్రాధముఁ డతికలు, షావమావ ర్తనుడు ధూర్తు హరహర వీరిక్
దా విలిచి నిర్దయుండై, కావించుచు నున్నవాఁడు ఘనతరబాధల్. 159
- ఉ. ఈతని విప్రీగాగ విధి యెట్లు సృజించెనో లేశమాతృమున్
భూతదయావిశేషమును భూసుర లేజము కాంతభావమున్
బూతచరిత్రముక్ సుకృతసంఘయు లేదు దలంచి చూచినన్
వీతవిశేష లోభగుణు వృక్షచరాభకురూపు నెంతయున్. 160
- చ. అని యీలాగున బారవిలాసవతీజనంబులు తన్ను నుపలంభింప నక్కుంభినీసురండు
కోపించి నిజరావలంబిత యప్పిదండంబునఁ బ్రచండంబుగా న ప్పండరిక
లోచనంబు గదిసి వేసినం గలకలు బెసంగ గలంగి తొలంగి చనుచుండి రప్పడు
ధూర్తవిప్రాంగనావేరితులై బ్రహ్మచారిజనంబు లక్కాలకాశికుం జూదివి. 161
- నీ. కరమప్పిదండ మొక్కందు తీసి పోవెచె, నంజ కొక్కందు సిగ గుంజి యడిచె
యొడిసి డ్డముపట్టి యొక్కఁ డుయ్యల లూఁగెఁ, జెదరక దోవతిఁ జించె నొకడు
తవిలి యొక్కఁడు జన్మిదంబు లన్నయందొంగించె, వెననాతపత్రంబు విడిచెనొకడు
కెనినీ యొక్కఁడు పుచ్చుకొనియెఁ బంచాంగంబు, వెలికిలఁబడఁదొంగిచెనలకనొకడు.
- గీ. ఓలెఁ గుక్కల నుసికొల్పె నొక్కరుండు, వెనఁగి యొక్కఁడు పట్టెవర్ధనమునాఁకె
నుమిసెఁ దుప్పుచ మొందునై నొక్కరుండు, బెట్టువ్రుచ్చుచు జాడలగొట్టెనొకఁడు.
- చ. ఇట్లు సహాంధులుగా లు విహవీరకులు సేయుబ్రహ్మచారిజనంబులఁ బ్రియంబున వం
ద... - 162 - ... క్రియంబుగా నీభూదేవుని బోధించు దగునని పలుకుచంద్ర

మతి గనుగొని తవీయగంభీరభాషణంబులకు నక్కుంభిని సుకతుమారు లచరాగసం
భరితాంతరంగులై. 163

ఉ. ఓతరలాక్షి ధక్మగుణయొక్కచరిత్రపు గాన నీచునః
ప్రీతిగ నీదురాత్ముని నవేత వివేకనిఁ గూరిరభాషణుక
బాతకఱివ ర్తమని బాధ యొనర్చక సత్కృపారసా
నీవుతులమై భయం బుడిపి నేటికిఁ గాచితి మీవు వేదఱుక. 164

తే. అనుచు బ్రాహ్మణబాలకు లరుగుటయును, గొంతభయమేదివిప్రుఁడయ్యితిజూచి
యెట్టుకేలకు నొయ్యన నీరెలుగున, చలిక నవివేకపరుషభాషలు చెలంగ. 165

ఉ. కొంచక నన్నుఁ బట్టుకొని కూర్చిత నూనక యీసురేగి బా
ధించుచునున్న యావడుగుదిగ్మరులం బురియారెకుల్ విస
ర్పించి హహాగ్రీతం బొదివి శిష్యుని యండఱు నేపు మాల గం
డించక యుండ నీరు దగునే యిటు వాండ్రొ వొలంగ బంపఱుక. 166

వ. అని కినిషలుకుచు పెల్లపెల్లనఁజని గృహప్రవేశయినేయునెవఁబాలోభాగయిన,

పే. పల్లవింపితిల ఫాలంబు సుడియెను, ముడిబొమ్మలను జప్పించుకొనిదొప్ప
చెవులుఁ బిల్లకనులం కెక్కిటిపులికిరి, గొగ్గిపండ్లను ముదికోఁతిమఖను
కొంగమెడయు నిడుగూనిపీపు నొలుగు, బోయిన రొండియు బొక్కితోమ్ము
నింకుడుఁజన్నలు వంకచేతులుఁ, కడువల్లమెనగానునవంకనీడుము

గీ. దొడ్డకాళ్ళను నల్లనిచెడ్డయొడలుఁ, గల్గిని యత్యంతసీరకాసార యైన
కలహకంటకి నవ్విపుక్రికాంతఁ జూచి, భయము జనియింప ధారుణిపాలుడేవి. 168

వ. బిడాలంబుం గనుగొనిన కీరికిశోరంబునుంబోలె దల్లడిల్లుచున్న కష్టబాధరంగునం
గొని యిది యొక్కడిమిటారిం గొనితెచ్చితి వని తుటారంపు మాటలాడుచు మగం
డునుం దానును గచాకచిం గడంగి. 169

చ. పారి బారి నిష్ఠురకీర్యలబూని పెనంగుచు నున్న ధారుణీ
సురమిథునంబు జూచి ధృతి సొంపు దలిర్ప బతికతఱుగణ
స్ఫురణము గానుపింపక వహానిత్రణత్వము మీఱ బల్కెనం
బరమణివంశభూషణుని పట్టుపుడేవి వివేక మేగ్గుడక. 170

చ. కలరు ఫరిత్రీ నాలును మంగుడును నీక్రియ దారుణోద్ధరిక
గలహ మొనర్చువార లది కల్మషకృత్యము గాదె చూచినక
గలనికి మెచ్చుగాదు పరికింపక నీ గొకలేశమార్త్రముం
దలపను వాదబోపలి జరంబులు సారెను నవ్వుచుండగక. 171

తే. మగడు దను మొత్త నాచును చూచు మొత్త, రాజముఖి గామినుకగమై జనించు
భర్త కోపించి మఱి యెక్కి పల్కె నేని, వలకు ప్రతిభావణంబులు వనజముఖికి.

చ. కలకభవాత్రిగౌతములకాంతలు భర్తృపదాబ్జసేవ ని
ర్మలకరభక్తి జేయుచు సచుస్తజనంబులు బ్రస్తుతింపగా
వెలసిది గాన భామలకు వేడ్క బతికియి పాతుకృత్యముల్

సలుపుచు నుండగా వలయు సంతతముం గడం బేసుతోడుతకె. 173

సీ. కుసుమకోమలలకు గుఱ్ఱమామిడిపండు, పాణినాయకు పాదపద్మసేవ
శాతోదరుల కఱచేతి మాణిక్యంబు, పాణినాయకుపాదపద్మసేవ
కిరవాణులకు ముంగిటివెన్నిధానంబు, పాణినాయకుపాదపద్మసేవ
కుటిలకుంఠలులకు గొంగురుగారంబు, పాణినాయకుపాదపద్మసేవ

గీ. వలన దేసోములను నోచు వనరుహోతు, లకు మనోహరుపదకమలంబు లెపుడు
మువముతోడ భజించిన నదియె చాలం, దలంచి చూచిన నభిమతార్థంబు లొసగ.

తే. అనుచు దెక్కువిధంబుల మనుజవిభుని, వనిత పల్కె సభిధర్మవాక్యములకుం
గనలి మోమున నరుజిమ గొమ్మ విచ్చు, నెంత భీషణగాదృధనిష్ఠనమున. 175

ఉ. మించినకాలకౌశికునిమీది మహాగ్రహ మెల్లధూమిచ్చు

చచ్చుచలనేత్రపై నిలిపి చాలగ నిశ్చలభావణంబులకె
గొంచక పల్కె గన్దోసల గోపహతాశనేల లుబ్బు న
క్రందరిపోలె జూపఱకు చారుణిల భయంబు జూపుదుకె.

176

తే. తావు జెప్పంగ నిన్ను బ్రాక్షన మొనర్చి, యెవ్వ రిడటికి దెచ్చి రోచివ్వలాడి
సేపు వెప్పక యుండిన నేమెఱుంగమె, పునమి వర్తించునగనాలినడత లెల్ల. 177

చ. పతిహితచర్య లీకరణి జాయక నీవుపదేశ మియ్యంగా
సతతము నింక నీవొడుపుచండమున నివూరించుచున్న సే
యితరులయట్లు నైపు మొకయింతుక సేపు సచుస్తకాద్యం
గతులును లెస్స చేసెదను గొమ్మన నేటికి వేగిరింపకె.

178

తే. నన్ను జెప్పంగనెఱుంగవు మున్ను నీవు, మృత్యువైనను వెఱుచు నాయెదుర నిల్వ
నిరుగుపారుగులవారికినెల్లజుక్క, యెదురు నాయిల్లు వేయును నేల యింక. 179

చ. సుగంధుగొన్న యప్పుడ ఘనం బగుభీతి నడంచుచుండ నా
వెనిమిటికి భయం బుడిపి వీరము నెక్కిన మాటు మొత్త నొ
య్యన సమకట్టి తెచ్చి కలహంబునకుం బురికొల్పి తంచుభూ
జనమత పుణ్యకల యగుచుద్రోపుతిం దలపట్టి యీడ్చుచుకె.

180

- క. వేగిని పదతాడనంబుల, వాసిం చొలగించి నొంచి వడలక వుజ్జియాక
గాసిం బెట్టుచు నుడిగిపు, దాసిం గా నేలుచుం డెడయ తీక వృషా. 181
- వ. అట హరిశ్చంద్రుని కేందుగిండు పురంధీరత్నంబును విక్రయంబు గావించి: విత్తంబు
సరు స్తంబును సరుద్పించుటయుం దైకొని యమ్మునకుమారుఁ డత్యంతసమ్మదంబున
నాసార్వభౌము నాశీర్వదించి. 182
- తే. కాశికునియాజ్ఞ నీవెంటు గడుబ్రయాస, మున జరించిన వాసరంబులకు నెట్లు
బత్తెనెల వయ్య ధారుణీశాల యిపుడు, నీవు నాకిచ్చిరధనంబు నేటికుదవ. 183
- చ. ఇనకులవ్య కాశికునినీంద్రు బుజంబును వేగం దీర్చి ను
మృనిచి సమగ్రినూపుతమహత్త్వముఁ జెందుము నీవు నావుకున్
జనపతి నవ్వి యిట్లనియెఁ జయ్యన నారనిజాచి పల్మఱున్
దనతల యూచుచుక మిగులదైవముచేతకు నాత్మ యూఱుచున్. 184
- తే. నిన్ను నామీద దరువుకానిగ నొనర్చి, యనువుచో నీకు బత్తెమిమ్మునుచు గాధి
తనయు డేమియు నాతోడ నుగలేదు, పాడియే నీకు ననునేడు బత్తెనెడు. 185
- క. సారం దైవవివేకవి, చారంబింతయును లేక సారెవ నాపై
నూరక మిథ్యావాదము, బీరతిం బలక భావ్యమే మునితఃయా. 186
- క. నావుకు నక్షత్రపు డో, భూవర నీవెంటు నన్ను బుట్టెనుగజ్జిన్
భావించి నన్ను దగ్గఁ, రావించి రహస్యవాక్యరచన చెలంగి. 187
- క. దినమును నీచే బత్తెము, గొను మని కాశిపడు చెన్న గోపం జేలా
మనుజేశ యేను మిక్కుక, పనివడి నీవెంటు నిరుగ బంటు నె చెపుచు. 188
- ఉ. అతపశీలవాతముల జంకక నే నిను గూడి పర్వత
వాగ్రతము లెక్కి వాహిను లవాణ దాటి మహాటపిష్ఠులల్
భీతి తొజంగి చొచ్చి ఁడుచేలరంబున డస్సితిన్ ధరి
తీర్థలనాధ నాకు వలచే ననబత్తెము మాత్ర మియ్యగక. 189
- ఉ. సంతతవేదసారమును సంద్యయు నేర్పియు నుజ్జించి నే
నెంతయు మూఢవృత్తి ధాణీశ్వర బాపము గట్టుకొంటి నీ
చెంత వలించి కాశికుని: ప్పలలోపల నేటిదాక ని
శ్చింతమతిన్ యధాపింగ జేయును దప్పక నిత్యకృత్యమల్. 190
- వై. విను స్వపాలక యూర్శ్వవెంబడి నేవర, గుళ్ళపంచల కేరి కుతల గుడిచి
యడిగి తెచ్చిన నీరసాన్నముల్ భుజియించి, బడలితి నెంతయుఁ బదను తివిసి

యెంచంగ కేటి కామందితనం బీవ, యెఱిగెద వని యుఁటి నిచ్చలోన

నే నొందినప్రయాస మెఱుంగంగ లే వైతి, వినుకంతయును నింకేమి యనంగ
గీ. దాల్చి దిగనాడి యలుకమై తరువుకాని, చేత లన్నియుఁ బలమాఱుఁ జేసి నీకు
వాని యాడుపక మొఁమోటువలనికూర్చి, నూరకుండిన నపరాధ మొదవె నాకు.

ఉ. నావురు భూమిపాలుఁడు మనంబునఁ గోపము సంభవించఁగా

నావటుఁధూర్తుఁజూచి వసుధావర యీగతి నిస్సరోక్షు లే

లా వచియింప నీకు మొదలన్ దినబలైము నేనొడంబడన్

నీవు గురుప్రయోజనము కెమ్మి నొనర్పంగ వచ్చి తిమ్మయిన్.

192

క. ఎల్లవఁ బడేకులకును, గుళ్ళుం బంచలను రచ్చకొట్టుంబులు నం

గళ్ళును గాక తలంపఁగ, జల్లనినున్నంపుమట్లసాలలు గలవే.

193

ఉ. నీ కిటు నన్ను దూఱఁ జనునే పలుచోటుల నీరసాన్నముల్

గాక నుఖప్రకారమునఁ గల్గఁగ నేర్చునె పాయసాన్నముల్

చేకొని యిండ్లవెంట నిరసింపఁగ విచ్చుము లెత్తువారి క

య్యా కరుణింపఁగా వలదె యోపిక గల్గి మనంబులోపలక.

194

క. అమృతము ద్రావిన నోగనె, దనుకంబునఁ గినిసి విషముఁ ద్రావినరీతిక

మమత మును పేలు గావించి మ పేమిటి కిప్పు డెగు చేసెద వనమా.

195

గీ. పరుషభాషణములు పూనులు పలుకక, యెల్లియు నేడు సహింపుమాత్మ

ననసి నే నేయుపాయంబున నైనను, మితిలోనఁ కెల్లి తు మీధనంబు

నిప్పు డిచ్చినది త్ర మప్పులోపలిదియ, కాఁగఁగొనుము నిష్కపటబుద్ధి

ననకు విత్తంబు గూర్చించునట్లుగా, బలైంబు నిత్తు నేపాటియైనఁ

గీ. దొలతఁ గొణకనందుమిందుగినిబుణఁబు, మొదలంబుట్టంగఁదీర్చియోమునికుమార

కీర్తిఁ బొడెదు ననుఁ గటాక్షింపవయ్య, కరుణ యుల్లంబులోపల నిరవునఁగ.

వ. అనిత మండహాసంబు చేసి యమ్మునినందనుండు నృపసక్రిందనుం జూచి.

197

క. భూపాల యిపుడు రొక్కయు, చేపడిఁధనంబు విడిచి నీమాంతరముల్

నీపజ్జఁ దిరుగుచుండఁ, నాపాపమె యింత యేల నలి వెట్టంగ.

198

తే. క్షితిశతేష్వర నన్ను నీచేతిపేతఁ, బూని వధియించి నుతి కొనిసాన్ము ధనముఁ

బచ్చనైకంబు నిందులో వెచ్చుముప, నెన్ని చెప్పినమాట లింకేటి కనిన.

199

ఉ. ఓవరమేశ్వరా యని పయోరుహబాంధవమశధనం

డాపరుమోక్షికిం గడురయంబుర వీనులు మాసి యాత్మ సం

- తాపము నొంది యివ్వడుగు దానతిపాతకుఁ డిట్టి కట్టిడిం
జేపడె మున్ను గా ధనము చేరునె కృమ్యులు నాకు నేమియున్. 200
- క. ఏవగిది దీర్తునిక నేఁ, దాపసవరుణుణము నిజము తప్పక యుండన్
నావలికినమిడినముల, లోపలనె సమస్తజనములుం గొనియాడన్. 201
- క. అని చింతాకాంతుఁడై యున్నయమృహీకాంతునింగనుంగొని కపటక్రియానిపుణుం
డగు నతఃత్రయం డిట్లనియె. 202
- క. ఊహక చింతించుచు నీ, పీఠిం గడల కున్న నృప మావిత్రం
బేరీతి వచ్చు వేగమ, రా రమ్మ ధనమ్ము డెమ్ము రసికత వెలయన్. 203
- సీ. అనిన నిట్లని పల్కె నవనీక శత్రువుండు, నతఃత్రయనియాననంబుఁ జూచి
మునిపుత్రు యే నొనర్చిన యపరాధముల్, పెక్కులు గల వేల పేర్కొనంగ
నరవిందలోచన నమ్మినవిత్రంబు, తొడిబడె సర్వంబు దొరకె నీకు
మునియుణం బిడక దీర్చుకొనడగు స్వాప్వతే, యంబున కొం డుపాయంబులేదు
- గీ. కాన వేగంబ నమ్మఁ గింకరునిఁగాఁగ, వీటిలో నెవ్వరికి నైన విక్రయించి
నిరవశేషంబుగా నప్పు నేటితోడ, నంతయును దీఱునంతదృవ్యంబుఁ గొనుము.
- వ. అనుటయు నట్లు కాక యని సమ్మతించి నతఃత్రయం డవ్వసుంధరాధ్యక్షునిదక్షిణహా
స్తంబు నిజపుస్తకనూత్రంబున బంధించి. 205
- తే. రమ్మ నీవని కొంపోయి నెచ్చునమున, శంక యేమియు లేక యాసార్వభౌము
బట్టణములోన విక్రయింపంగ దొడగె, జౌరజనహారవంబుల పృబలుచుండ. 206
- సీ. త్మౌచక్రిమెల్ల విశ్వామిత్రమునిశిఖా, మణికి నర్పించిన నుంచిదాత
నేడుదీపులను విజృంభించి బహుజయ, స్తంభమున్ నిల్వినశౌర్యశాలి
బేతాళుఁ డనుపేరిభూతంబుఁ డెగటార్చి, మునులధయంబు మాన్పినమహాత్ము
నిత్యసత్యవ్రతస్తుత్యుండై కీర్తి వి, న్నూర్తిచే వెలసినపుణ్యమూర్తి
- గీ. నర్కటలవార్ధిపూర్ణేందుఁ డగుత్రిశంకు, కూర్మిపట్టి హరిశ్చంద్రోక్తవలయేకు
విక్రయించెద నడిగినవిత్ర మొసంగి, గతిమ గొన రండు పౌరలోకంబులార. 207
- వ. అని యిప్పగిది నప్పట్టణవిపణిమార్గంబుల నమ్మననయంబున నటమున్న నిజతపస్సా
మర్థంబున విశ్వామిత్రుండు మణికర్ణికానికటంబునం బొక్కినిచ్చుననంబు నిర్మించి
సుమవర్తిం తలంచిన. 208
- శ్లో. దండము కేలఁ బూని జలదప్రతిమానతనుప్రభావశుభ
మొడుకొనంగఁ గింకరులు మిక్కిలి భక్తి భజింపఁగాఁ గృతాం

- తుం డరుదెంచి తత్పరత ధూజ్జటిసన్నిభుఁ డైనహానిమా
ర్తాండున కెంతయుకొ ధృఢతరం బగుభక్తి నమస్కరించినన్. 208
- క. కాశికముని వైవస్వతు, నాశిర్వాదం బాసర్పి యాదరమోదా
వేశం బొదవంగ నిట్లును, వైకారద్యానవద్యవాచాగమిన్. 210
- సీ. మార్తాండనందన మన్మథఃకీర్తిగా, నీవు మహాద్భుతం బావహిల్ల
మాయాశ్వపచవేషివై యతివేగ నీ, పురిపరేతనికేతనమునకు నాధి
పత్యంబు వైకొని నిత్యసత్యమునకై, నా కొడంబడిన భగంబు లేమి
నమ్ముడు వోయెడునాదిత్య కులవార్ధి, చంద్రు హరిశ్చంద్రసార్వభౌము
- గీ. విలిచి హంకార మెల్లను వీటిఁ బుచ్చి, కింకరునిఁగాగ నేలి నిశ్శంకలీల
ననుదినంబును హేయంబు లైనపనులు, చేయ నియమింపు దైత్యంబు యెదర నందు. 212
- వ. అనిన నట్లుకాక యని యాక్షణంబు. 212
- సీ. నడునెత్తి గొప్పఁ గల్గమలఁ గీలించిన, తెల్లనిముడునుఁ జెందిరపుహిట్టు
మొలఁ గానె రోసినముఱికిపాతయు నందు, నడుము బిగించిననరపవాటు
దలనిట్టునట్టుగా నలసి యెల్లమిగాగ, బెనచిచుట్టినకావిపేర్తికయును
తైఁదిరిప్పి కప్పినపొద్దిలోలుపాయయు, జే నున్న నీలయష్ట్రయును గలిగి
- గీ. కోరి పసరపునంజుఱిగుదియు గల్లు, బుంగయును బూని తనమేని పొలునుకంపు
లలముకొన వీరబాహునాహ్వాయమున, గవటచండాలవేషనంకలితుఁ డగుచు. 213
- మ. వదిరాపానవికారచేష్టుల గడుకొ మత్తిలి రక్షాత్తులడై
యెదురుం దన్ను నెఱుంగలేక మిగులకొ హేయంబు వాటిల్లిగా
బదముల్ తొట్టువడంగ జొక్కుచు మతిభ్రాంతిన్ బడం బాటుచుకొ
గుది గొంచుకొ వెడపాటఁ బాడుచు దురుక్తుల్ పేర్లుచుకొ సోలుచుకొ. 214
- తే. మొగమువై జిమ్మజీకటి ముడివడంగ, మాటిమాటికి మీసాలు దీటుకొనుచు
జనియె సంబలి సంబలి యనుచు బంక, జాప్తకులపుంగవుఁడు వచ్చునంగడికిని. 215
- వ. ఇట్లు చని యయ్యంత్యజుం డత్యంతహేయంబుగా మొగంబున గల్లుకంపు వెల్లుబ్బి
తల్లిబ్బు లగుపల్కల నిట్లనియె. 216
- తే. ఓరియారంతపొద్దునాయెద్దండల, కుండియుడిగంపుపనులు నేయుచు ల్లియంబు
చెలగ మెలగదవేని యీచిఱుతబాప, డడగినంతధనంబు నే దడయికిత్తు. 217
- వ. అనుటయు గోపారుణితలోచనంబుడై భూపాలం డాచండాలం జూచి. 218
- కా. ఓరీ మాల దురాత్మ నీమనములో నొక్కింతయెన్ శంకలే
కీర్తికొ దురహంకృతిన్ బలుక నోరెట్లాడెరా నీవు నా

హా రాజీవసఖాన్వయంక విలువ నీ వర్హండవే హమ్మ నన్

జేరన్ రాతుము మద్యపానకృతదుశ్చేష్టావికారంబునకా.

219

క. ఏ నెక్కడ నీ వెక్కడ, చూనితుమారునకు నిష్టచుతికడుఁ బొడలం

గా నొసఁగెడుధన మెక్కడ, హీనకులుండ తొలఁగు మనిన నిట్లుచవాడుకా. 220

జీ. దండమాస్తుండనై తప్ప లారసి మనుష్యుల నెల్ల శీఘ్రము వలసినట్లు

యనిమిషులకు నైనఁ గినియంగ రాదు నా, యెడ నీకు నిట్లేల హేయపడఁగ

జండాలుఁ డని సారెసారెకు నన్న నీ, వీనడించుట పాటియే తలంప

ధర నుతిఁ గన్న మీతండ్రివంశమునకు, నాడువంశమునకు భేద మెద్ది

గీ. మునిశిఖామణియుని మెల్ల మొదలుముట్టు, నేనె తీర్చెద వెవ్వడ నైన నేమి

దురభిమానంబు మాని యీదొసఁగు వెడలఁ, గోరి నాచేత విత్తంబు గొనుము వేగ.

క. ఇంతదొరవరుసవాడవు, పంతంబున నుండ కేల పొగ్గవ మెడలన్

వంతం బొందుచు నోభూ,కాంతా యివ్వకుగుచేత గాసిం బడఁగన్.

222

క. పలుమటు నీతో నాకుకా, గలహింపఁగ నేల ధనము గలవారికి దా

నులు లేరె యరసి విలిచినఁ, దొలఁగుము చెప్పకుము నీదు దొడ్డతనంబుల్.

223

వ. అని హరిశ్చంద్రస్వప్నండును నాచండాలుండునుం బట్టిచూడ నట్టియెడం గదిసి

నక్షత్రముండు. 224

మ. మను నాతోడుత నీవుపల్కినకృమంబుం గాదె భూపాల యె

వ్వని కై నన్ నను వికృయింపు మని గర్వస్ఫూర్తి వర్జించి నీ

వనవే యీగతి నేటికిన్ దిరుగ సత్యపౌధిఁ బోనాడి యీ

తని హీనుడని మాటిమాటికిని నింద ల్పల్కన్ నీ కేటికిన్.

225

క. ఇతఁ డెవ్వఁడైన నేమగు, క్షీణి నాయక ధనము మాకుఁ జెల్లించినవాఁ

డ తగినమాన్యుండు తలఁపఁగ, నతివేగము విత్తమునకు హరు విక జెపుమా.

226

కా. ఈచండాలునిచేత మాధనము నేఁ డిప్పించెదో కాక నీ

వాచాడంబర మెల్ల మాని యనృతవ్యాపారశీలుండ వై

యాచందార్పము ధాల్గివై నిలుచునత్యస్సూర్తి వర్జించెదో

ధీచాతుర్యము మీఱ నిం దొకటి నర్థిం బూనుమా చెచ్చెకా.

227

మ. వినుమీ నాదుప్రతిజ్ఞ యింకొకటి యీవిత్తంబునకున్ రెట్టి యి

చ్చిన నొండొక్కని కమ్మ నీతనికె నికా శీఘ్రంబు నే నమ్ముదున్

తనఁగొన్నట్టిచలంబుతోడ ననుచున్ బృధ్వీశ్వరం బల్కఁగా

విని చండాలుండు సంతసిల్లి పలికెకా విప్రోత్తముకా జూచుచుకా.

228

తే. అపుర మెచ్చితి నోబాపనయ్య నిన్ను, దిరుగ కీమాట నీమదిఁ దిరము నేయు
హీనకులుడని యితఁడు నన్నేవగించి, పలికె నాయాత్మకది యంపములికియయ్యె.

ఉ. నీబుజ మెల్లఁదీర్చి యవసీపతి గింకరుగాఁగ నేలుదుక
గోరుము నీదుచి త్రమునకుక మితి యెయ్యది యన్న సమృద్ధం
బారగ బల్కె మానిసుతు డంత్యజుఁ గన్గొని యింతవట్టు నీ
పేరుగ జేసి నామదికిఁ బ్రీతి యొనర్చుము నీవు దాతవై. 280

తే. జనుడు దంతావళము నెక్కి చాలనిక్కి, గగనతలమునకై రత్న మెగిరి పోవ
వై చినంతయుబాడవు ద్రవ్యంబు దెచ్చి, రాకగా బోసి మాకిమ్ము రాజు గొనుము.

క. నావుడు సంత్యజుఁ డిట్లును, నీ వడిగినదిత్త మెల్ల నే నీకిత్తుక
వేవేగ యడుగు తిరుగక, యెవడుగ జనించె శంక యొక్కటి నాకున్. 282

క. తనదేశం బెడఁబాయక, జను లెఱుంగ నాలు బిడ్డ సంసారము గ
ల్లినవానిఁ గాక యొంటరి, ననుమానము లేక నమ్మ నగునే నాకున్. 283

చ. పగలును రేయు దత్పరత బాయక నా కుడిగంబు నేయుదుక
దగవరియై మదాజ్ఞ గుటి దాటక నుండగ బూట యెద్ది నె
వ్వగ బోరలంగ నోప నొకవంక కితండు తొలంగి పోయినన్
మిగుల బ్రమాద మా బివప మిన్నక యేగతి విశ్వసింపుదున్. 284

చ. అనిన దాపనకుమారుం డమ్మహీపాలుఁ గనుంగొని నీవిమ్మాతంగునకు సమృత్తంబగు
నట్లుగా నమ్మ బలికి మాధవంబు సరు స్తంబునుద్వరితంబు తెప్పించి యిప్పింపవలయు
నని బహుధింబుల మనఁబు నొవ్వం బలికి నెవ్వఁగం బెట్లు నెవ్వడుగునిస్థురకృత్యం
బులవం బలంగి వారిచ్చెందుని డెవ్విధంబున నెఱఁ బూని యీతనివిత్తం బొక్క
చిన్నంబును గడమ కాకయుం డసమర్పించి నేటితోడనే కాశికని మాయావయో
రాకె యుత్తరింతు నని చిత్తంబున నిశ్చయించి పీఠబాహుం జూచి యిట్లనియె.

క. నామీద నవిశ్వాసం, జేమిటి కనుమాన ముడుగు నే నూర్పురవా
చామహిమ నివ్వగోరి ధ, రామరునకు దక్కినాడ నమ్ముచు పోవక. 286

క. జననీజనకులు సత్యం, బును సుజ్ఞానంబు వినియమును భైర్యంబుక
దనయుడు మిత్రుండును నా, కనుజుడు సుకృతంబు శాంతి యాలు దలంపక. 287

ఉ. వాసురవల్లభాన్వయిండు వర్జితదోషుడ సాగ్యభౌముడక
భాసుర నూన్మతప్రతిభ బాయగ జాలక చేరి నీకు నే
దాసుడ నయ్యెదక వినుము తప్పనిమాటయ నాకు బూట యీ
భూసురబాలకాగ్నికి బొందుగ నిమ్మ ధనమ్ము పర్యమున్. 288

చ. హృదయములోపలన్ గపట మించుక యేనియు నిల్పి కెంతయున్
సదమలభక్తి యుక్తి ననిశంబును బాయక నీడునేవ నే
యుదు మఱి సేయ కుండిన మహాగృత నాదుశిరంబు దురించి నీ
పదములమీద నిల్పెదను బాలసుధాకరమాళి సాక్షిగజ్.

239

వ. అని యచ్చహీపతి యతులప్రతిజ్ఞావచనంబులు పలుకుటయు విశ్వసిచివీరబాహు
డు నిజానుచరవ్రాహంబుచేత నగణితం బగుధనంబు దెప్పించి యమ్మునికుమారు
సమ్ముఖంబున.

240

ఆ. కొండపాడవు గాగనొనకొని పోగు వో, యించి ప్రియ మెలర్ప నిచ్చి వినతుల్
డగుచు నరుగు డనిన నగుగాక యనుచునై, కొని మునీంద్రసుతుడుకుతుక మొదవ.

వ. సంకల్పసిద్ధియగుంగాక యని ప్రియపూర్వకంబుగా నాశ్విదించి చేనియె ననినఁ
గాంతేయాగ్రిజం డటమిదివృత్తాంతం బెఱింగింపుమనుటయు.

242

ఆశ్వాసాంతము.

శా. సాధుస్తుత్యచరిత్ర బంధుజనతాస్వర్భూజ గాంభీర్యవా
క్మోధుర్యాధరితామృతాంబునిధి నైర్మల్యోర్మి సంఘాత ది
క్ష్వాశవాత్రసుధాయితో జ్వలయశస్సభాగ్య యోగ్యకిరీయా
బోధానందమయాంతంగ పురజిత్వాజాకళాకుంభజా.

243

క. వ్రతియతిజనసంరక్షౌ, చతురమనీమవిశేష సాగరతనయా
సతతానాసీకృతద్వ, కృతగర్భ యమిత్రైత్రైశ్చ శౌర్యాటోపా.

244

చ నమయూర్వృత్తము. ఉల్లసితకీర్తిమహిమోన్నత దివోక

స్తలజనహావిధవ ధర్మగుణభాషా

వల్లభ సుధామధురవాక్పతుర యీడూ

రెల్లన నృపాలసనివేంద్ర రవిచంద్రా.

245

గద్యము. ఇదిశ్రీమదాపస్తంబహిత్యపవిత్ర కౌండిన్యస మునిచక్రవర్తిగోత్ర సకలసుకవి
జనానీకమిత్రదేవనా హిత్యుత్తమార విసయవివేచిద్యాలుంకారశంకరకవి నామధేయ
ప్రణీతంబయినహరిశ్చంద్రోపాఖ్యానంబనుమహాప్రబంధంబునందు జతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ రస్తు.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము.

పంచమాశ్వాసము.

రూపప్రతివీర్ణి

స్తావతవారిమహాభకంబరవిద్వి

శ్మయవిశాలవల్లభ యీ

దూరల్లామాత్య బుధపయోజాదిత్యా.

వ. ఆకర్ణింపు మహ్మండ్లవాగ్రిజునకు మార్కండేయం డిట్లనియె నట్లాశీర్వదించినట్లు
తగ్గకుం డమ్మహీకళతుగ్గనిం జూచి. 2

తే. ఇనకులాధీశ నీవు మా కియ్యకొనిన, విత్త మంతయు నేండు ప్రవేశ మయ్యె
శంకరుండు విశ్వనాథుండు సాక్షిగాంగ, నిలుపుకొంటివి సత్యంబు నిత్యముగను. 3

క. అని హస్తాహస్తం బో, ప్సన చేసె మహీశుపీగబాహునకుం దనూ
జనితాతిహేయకారణ, ఘనదుర్గధా త్రమక్షికావ్యూహనకుం. 4

వీ. ఆసమయమునం దాకాశపథమున, వనియించి సర్వగీర్వాణమరులు
కరుణాకటాక్షపీతూణములఁజూచుచు, సత్యంతవాత్సల్య మంకురింప
జండాల్గహమున నుండునన్నాళ్ళకు, నాకలి డప్పలు లేకయుండ
శిఘ్రింబ చండాలసేవానివృత్తిగా, వరము లిచ్చిరి మహీవల్లభునకు

వీ. నంత నిజమందెరమ్మన కరుగఁ దలచి, పీఠబాహుండు కడునహంకారలీల
మదము కన్నులనిండారఁ బొదువుకొనఁగ, తుత్తగ్గులపుంగవుం డని శంక లేక. 5

క. తనచేత మాంసభారం, బును మదిరాపూర్ణకలశమును జతనమునం
గొని రమ్మని యదలించుచు, గనుగొని భరణీకళతుగ్గరమున కిచ్చెన్. 6

వ. ఇచ్చినం బుచ్చుకొని పొరపొచ్చెంబు లేనిమచ్చికం ధరణికులపుంగవుం డంతరంగం
బున నొక్కింత హేయతం బొందక లజ్జంపక వానిపజ్జన తనీయపూర్వకింకరులం
గూడి చని ముందట.

- సీ. బహువిధపథక కేబరసమాక్షిగంబు, దుగ్గంధలహరికాన్దశంబు
 పలలక్షి శంకుతూహలసాగమేయంబు, కాకగృధ్రానీకకలకలంబు
 యక్షికాచ్ఛాదితమాంసదోరణరాజి, చత్వరాస్తరజాన్ద్రాచర్యపటలి
 పృబలవిట్టరఘుయరధ్వానపూర్ణంబున, సవిధక్షునాభాగసంభృతాస్థి
 గీ. వారుజీపానకృత్యదుర్వారజనిత, మదభకాలసచండాలమండలేత
 రేతతానర్థకలహసంజాతరవము, గనియె మాతంగవాటము మనుజవిభుడు. 8
- చ. కనుగొని చొచ్చి ధైర్యగుణగౌరవము ల్పదరంగ నీక నె
 మ్మనమున నేవగింపక క్రమంబున నంత్యజ్ఞానింటి కేగి వా
 డనుదినము న్నదోద్ధతి నహంకృతి కెన్నెను నప్తకప్తపుం
 బులు లూడగూడ జేయుచును బాధివసత్తము దుండె భృత్యుడై. 9
- చ. వీరబాహుండును బ్రీతిదినంబును స్వతాపరాధంబులెన్నుచు నొక్కయంపాయంబుం
 గాంచి నూన్పత్తజ్ఞానంబు వదల వీని ప్రీతిజ్ఞాభంగంబు గావించి గాధిసంధునకు మన
 స్సంతోషం బొనర్తు నని నిశ్చయించి యొక్కనాటినిశానమయంబున నధారుణీపతి
 యూరుషీకంబున జరణంబులు చేర్చిన నతం డంతకరణంబున భక్తి నివృట్టిల్ల
 బదంబు లొత్తుచున్న మదంబునం గనుంగొని. 10
- తే. ఓరి నీమీద విశ్వాస మొదలె నాకు, నే నొనర్చుప్రయోజనం బీవు జేయ
 నేడు మొదలుగ నాయాజ్ఞవాత వగుచు, వినుచు చెన్నెద నీకు దద్విధముదెలియ.
 క. ఈపీటిపరేతక్షీతి, నావశమై యుండు గొన్ని నాశుక్కున బ్రీతిక
 నీ వంటిగూఢిపత్త్యము, కేవల కైకొనుము సంఘటితకార్యుడవై. 12
- గీ. వినుము నీనామధేయంబు వీరవాసు, వదల కే బాల్య నీమద్రగదయ బూను
 మనుచు దనచేతి కిచ్చిన నాదనమున, యిచ్చుకొని వేడ్క రంజిల్ల వచ్చి యెదురు. 13
- చ. అత్యంతభయంకరం బగువరేగనికేతకంబు విఠొకించి కించిన్యాత్రింబును జిత్తెంబున
 భీతిల్లక ప్రసేవించి యన్యుహేవల్లభుం డహోదైర్యంబునబిక్వపాణిప్రభావభాసమా
 నుండై నానాభూతవ్యాతంబులం గూత లిడం బట్టి కొట్టి యిట్లనియె. 14
- సీ. ఆనుదినంబును మీర లత్యంతసంభ్రమం, బున నేగి వీరబాహునిశ్చమానున
 బగ లెల్ల నుడిగవుంబునులు చేయచు రాత్రి, గడక నీభవభూమి గాచుచుండు
 దస్యప్రియం వైసయాజ్ఞ నుల్లంఘించి, నడచితి రేని దండన మొనర్తు
 నిన్నాశ్శవలెను గా దింతటనాడియు, మీకు విచ్చలవిడి మెలగ రాదు
 గీ. హీనకులం డని యనక మనీశ్వరునకు, నాయురారోగ్యపుత్రప్రాత్యాభివృద్ధి
 మించు నట్లుగ నాశీర్వాదించి రండు, మోదమున బ్రహ్మరాక్షసముఖులార. 15

వ. అని యితైఱంగున భూతసంచయంబుల నియమించి సమీపవర్తియు సమున్నతమూర్తియు నగునొక్కజేతాకునిం బిలిచి నీ వింక మదీయకింకరుండనై యవ్వోట నొక్కమంచె పెట్టించు మనుటయు నట్ల కాక యని కృతశమస్కారుండై యతం డరిగి యతిత్వరితంబున సమత్తుంగమృణ్మయవేదికాబంధుంబును ఘనశిలాస్తంభ సంభృతంబునుం గా మంచె గల్పించి విచ్చేయుం డని విన్నవింప నప్పించజనాగ్ర గణ్యుం డమృంచెపై నిలిచి విచక్షుహరణదత్తుం బగునిజభుజాకాక్షేయకంబు సహాయంబుగా మహాశౌర్యంబునఁ గావలి యుండె నంత నక్కడ.

15

శి. అతిదైవ్యమతి యగునాచంద్రీమతియును, స్వంసహాసుధాశనునియింట హంససారి యనెడునభిధానము వహించి, దానియై తొంటి విలాస మెడలి చెందినవగ నుదాసీనకృత్యంబుల, నత్యంతవీనత యావహిల్లి తనలోన బలమాటు దైవంబు దూఱుచు, గొడుకును దానుచు నిడుచు బడలి

గీ. పొడవునాకలిడవ్వల కడచిపడక, కలనాకంటకి మనసురా మెలఁగుచుండ నరిగె ద్వాదశమాసంబు లుత నొక్క, నాఁడు విప్ర్రిండు రాజనందనునిఁ జూచి.

శి. ఓరోరి లోపిత యారీతి రేయును, బగులును బానిసఁ బాసి రాక యేపని చేయక యిట్లుండెదవు నిన్ను, గనుగొన్న గోపంబు గదురకున్నె యని చిన్నమాకటి బెనచిన జడపట్టి, గుంజి యీడిచి చెంప గొట్టి తిట్టి నేడు మొదలుగాక నీవింక నిత్యంబు, నీయాడువడుగుల నెమ్మిఁ గూడి

గీ. యర్కుఁ డుదయించుతటి నరణ్యమున కరిగి, కుశసమిత్స్వక్షలములు గొంచు రమ్మ కడుబ్రయత్నముతో నని నుడువుటయును, దైవ్యమునుబొంది యెప్పుచు దల్లిగదిసి.

చ. కనువగ బాష్పబిందువులు గ్రమ్మ బడంబులమీద వాగ్రిలుచుం దను గినుక నృహిసురు డదల్చిననిష్ఠురభావ తెల్ల జెప్పిన విని యాత్మలోనఁ గడుభీతి వహించుచు నార్తనాదయై తనయుని జంక బెట్టుకొని తామరసాసన చింత నొందుచుకా.

చ. అక టకటా విహీనదయ నగ్భకు నిన్నును జూచి కాలకౌ శికులకు రోషభంగి బని చెప్పగ నేగతి జిహ్వ యాడె గా నకు నిపు డీవు పోయిన మనంబున ధైర్యము నిల్ప నేర్తునే విక చపయోజకుల్యముఖవిభ్రమ భానుసమప్రభానిధి.

20

క. జనపాలతనయు లెంతయు, వినయంబునఁ జేరి కొల్వ విహరించెడు నీ కనయము నొకవిషాగ్రధము, కిసుకకు లోబడగ వలసెఁ గింకరవృత్తికా.

21

- శ్లో. అనపాయభాగ్యరేఖాన్విత యైశ్చి, రాజమఖిజికోరత్న మనకుఁ
బుట్టక పాత్రరంభోజబాంధవతేజ పట్టి, నా కేటికిఁ బుట్టి తయ్య
నిమిషార్థ మైనను నినుఁ బాసి మదిలోనఁ, చాలిమి నిలువంగఁ జాల నేను
వనమున కేగతిఁ బనుపుదు గౌరవమాయ, ని న్నింకేమి చేయఁ గలవా
- శ్లో. యరయ నిది యెంతవని యైవ నయ్యెఁగాని, యోసరిలవచ్చునే మన కొడయఁడైన
బ్రాహ్మణుఁడు కోరి చెప్పినపనులకెల్ల, బూని వేగంబ యరుగక మానరాదు. 22
- చ. అని యత్వంతచింతాభరంబును జెంది యవ్వరంధ్రీగత్నం బతిప్రియత్నంబున సకల
దేవతా పార్థివరంబుం జేసి వియచ్చరనికాటపన్నగభూతదుష్టచ్చృగపక్షివార్థితంబుల
వలనం గుమారునకుఁ బ్రాణభయం బొదవకుండునట్లుగా నాశీర్వదించి యభిమంత్రిం
చి దక్షిణకరంబున నొక్కరత్నాబంధనం బొనర్చి యనుపుటయొఁగాననంబునకు న
మృతవతీనూనుం డరుగ నుద్యోగించు సమయంబున. 23
- శ్లో. చలము కోపము మాననంబులో దళముగా, గాధినందనుఁ డహంకారలీలఁ
దనమంత్రసామగ్ధ్యమునఁ దక్షకాఖ్యప, స్తుగరాజు నాకర్షణంబు చేసి
దక్షతమై నీవు తక్షక మా కొక్క, హితకార్య మొనరింపు మతికయముగ
సార్వభౌముఁడు హరిశ్చంద్రుఁ డరుంధతీ పతిపూనిక్కు యీడేర్ప మతిఁ దలంచి
- శ్లో. విదితసత్వంబు నిర్వహించెద నటంచు, బ్రీతిన తాఁ బూని యున్నాఁడుఘృతిదలిర్ప
నతని నన్వతంబు లాడింప ననువుపడక, వెదవు వెదకుచు నున్నాఁడ వినుము నేను.
- చ. బహువిధమాయె లెల్లడలఁ బన్ని యనూనవిపత్నరంపరా
సహితునిఁ జేసి ధైర్యగుణసాహసము ల్పాలగంగ జేసి యా
మిహిమకులేందుర్వాక్యములు మిథ్యలు చేయఁగఁ బూనినాడ నో
యహివర నాకు నిష్ఠుఁడు సహాయము గావలయుం బ్రియంబునక. 25
- క. భవదీయవిషాగుల్లచే, నవనీఁధ్రము లైన బగులు నారసి చూడక
భవవిరోధుల దక్కినమా, నవులకు నిలువంగ వశమె నాగకులేంద్రా. 66
- ఉ. కావున నామనఃప్రియముగా నతివేగమ నీవు పోయి త
ద్భావరపుతుని నిప్పిఁజభూమికి బోయినలోహితాస్మనిన్
జీవము పోవునట్లుగ నశేషవిషానలఘాత్కృతిస్ఫుటా
రావమహోగ్రతం గజించి రమ్మని పంచిన దక్షకాహియుక. 27
- శ్లో. పనిపూని యవ్వుడ చని యల్లపిత్తువన, సీచుసమీపంబుచెబువు గొంత
వటుచుహిరుహమున వత్తికరంధ్రంబు, శీఘ్రంబ తాఁ బ్రేక్షించి ముండ

- దదనుకూలముగాగ దనశిష్యులవితతుల, బోధించి పలికె నగ్రాధినుకుడు
 వటుఖివాసులులార వాడక మీరే, స్వప్రతుమారుని గూడి విసినభూమి
 గీ. గలయ జరియించి వాని నేకరణినైన, బూని పే లేచి తోడ్కొనిపోయి తక్షణ
 హివల్లభుమౌరవిహగ్నిఖిల, పాలుగా దోగించి రం డని పనుచుటయును. 28
- వ. అత్యంతరయంబునం జని లోహితాస్యనిం గనుంగొని. 29
- ఉ. ఓన్యసపుత్ర మధ్యువియోగమునం జని యేము నిత్యముం
 గాననభూముల స్థలయుకాయలు పండ్లును దర్భ లిధ్మముల్
 మానుగ గోసి తెట్టుము క్రమంబున నీవును మమ్ము గూడి ర
 మ్మా నిఖిలంబు చోపెదము మక్కువతోడుత వాని యిక్కువల్.
- వ. వీని యొకంబుజచి యిచ్చకైవశమారునిం దోడ్కొనిచని కాననమార్గంబులుజూంపి
 తల్పిదేశంబులఁ గొంతసేపు మనోహరవిహారంబులు గలిపి వివిధమమృతఫలంబులు
 దర్భలు నిధ్మంబులు తృణంబులును గోసి మోపుకట్టి కిరంబునందెట్టి చనుమనుటయు
 చ. పాడ వగుడప్పచే మిగులఁ బొల్పటి కుత్తుక యెండుచుండ బె
 ల్లకుగక కుర్మబిందుతతు లొక్కట మోమున నంకురింపగా
 వడకుచుఁ జన్నిచుచుచెలువం బెడలంగ బదాంబుజాతము
 త్రిమవ దేహ మంతయు గళంకము నొందుచు భూళి బుంగగన్. 32
- సీ. నడచి క్షిప్తులసి పన్నగమున్న యాచట్టి, మొదల నొయ్యన తలమోపుఁ జేర్చి
 దస్వికి నడచితటాకతో యంటలు, గోగ్రిని రాకొమరుండు కొంతదడవు
 తద్యుటచ్చాయ నిద్రామిదితామరై, పవళించి సహనరబ్రహ్మచార
 లెజింగింప మేలైన యిందాక నుచితి, నశచు నామలం గోయుననువు వెదకి
- గీ. యొక్కపాదం పుట్టనై నునిచి యొడు, పాద మననీరుకాయనై నూనిత్రోక్కి
 క్రిందికొమ్మకి మెల్లవేళు చాచి, యందకొని కోయఁ బూనునయ్యవసరమున. 33
- మ. ప్రశయాగంధిభృతాంతభింకరజ్జ్వలపాశంబుతోఁ
 చులఁదూగం గలయాకృతిం బొదివి వాతూలాశస్వామి నా
 ల్కలు నెల్లాచ్చుచుఁ బట్టలో వెడల యంగున్నాక్షిమై గోప మ
 గ్గలమై పర్వం రాసుతుం గఱిచె పూర్వార్థంబు తోరంబుగన్. 34
- ఉ. భూతలనాథనందనుకు భూరివిహనలకీల లుబ్ధ సంద
 జాతశరీరవేదకు జాలక ధారుణిమీద వాగ్రిలా
 లాతతి నోడఁ గ్రొన్న మిశల న్మగజాతమాగ్ధ నొందె హా
 మాత యటంచుఁ దల్లెటచు పుట్టియు రూపజీయె నగ్రియంబునన్. 35

- చ. నిజవివస్మిచేత నవసీధియు లై నను నీరు నేయునా
భుజగవిభుండు భూరమణుపుత్రుని జంపంగ నోపఁ డయ్యెఁ బం
కజనయనాశిరోమణియుఁ గల్మషదూరయు నై ధరిత్రివై
నుజనతఁ గన్నతజననిశుద్ధవతిత్రచరిత్ర మెట్టివో. 36
- చ. ఇవ్విధంబున మూర్ఖిల్లి న మృహీవల్లభుతనయునిం గనుంగొని యక్కునూరులు మహా
ద్భుతంబును బొంది. 37
- చ. ఈవసుధేశనందనుఁ డహింద్రమహావివస్మిక్షీలబన్
జీవములం దొఱంగక విచిత్రగతి స్థరళంబు మింగి మూ
ర్ఖావళుఁ డైన హేయగిరిచాపునిరూపున నున్న నాడు నై
చేవయు మోముకాంతియును జెన్నతీ యుండ నొకించు కేనియున్. 38
- తే. గాజు వాజుడు జరణపంకజయుగంబు, హస్తతలములకెంజాయ లడగి పోవు
కాదు వేటొక్కరూపంబుకన్నుదోయి, యొవలిలో పాణములుదాగియుండబోయి.
- తే. కొడుకువలకేల నెంతయు గుశలనియతి, యచుర నీకక్ష గట్టెడు సమయమునను
దెలివి నే మని యాశీర్వదించినదియొ, తల్లి లోకైకవిమతకాంతావత్తల్లి. 40
- చ. అని యతిత్వరితంబునం బురంబునకుం జని మిథ్యాస్వప్నంబున నవ్వార్త మార్తాండ
కులచక్రవర్తి జేవకిం దెలియ నెఱింగించుటయు నమృతంబుగంబోడి కాదంబినిగర్జా
నినాదంబు విన్న మరాళియు, నిషాదకోదండహర్షినాదంబు వినినసారంగియు, దాశరథి
శాపాక్షరదంబు వినినసీకాంగనయు, బిడాలవంబు వినిన బాలకుకియు, గంధీరవంబు
కంఠశబ్దంబు వినినకరిణియునుం బోలె నుల్లంబున దల్లడిల్లి హా కుమార యని ఖండిత
కదళీతరుకాండంబుచండంబున మహీశలంబునకు వాల్చి మూర్ఖిల్లి కొండొకసేపు
చేష్టావిహీనయై యుండి యెట్టకేలకుం దెలిసి టెట్టున బొంది బాష్పజలధారా
పూరంబులఁ బాలిండు దొప్పవోగ నేడుచు వనహా నిట్టనియె. 41
- తే. అక్కటా లోహితాస్య బాలార్కతేజ, ఘోరశోకంబుచే నన్ను గుండజేసి
తేమిచేయుదు నాకు దిక్కైవ్వ రింక, నెట్లు నిను బాపె విధి కృపయుటలే. 42
- క. పతిఁ బానియె నీకతమున, మతిలో దుఃఖంబు లెల్ల మాని చరింతున్
ధృతి యాత్మ నిలిపి యింక నే, గతి గడతున్ శోకవాధి కడముట్టున్. 43
- క. భీకరపూర్వార్థంబున, నాకాశోదరము గవియుఁ ఘృణు మదిలో
నేకరణి దుఃఖినియో, రాకానీహరకరణరమ్యశరీరా. 44
- చ. అని శోకించునమృహీకామి కాంతపయి గినిసి నిశ్చలవరత యిట్టనియె 45

తే. తొలుతఁ బుత్రుని నెఱటికో తొలగఁజెట్టి

యడవిలో బాము మూర్ఖొన్నదంచు మొఱంగి

కల్లయేడుపు లేడ్చుచుఁ గపటవృత్తి

వెదకుసందున సురుగ జూచెదవు నీవు.

46

క. నామండఱ నెట కరిగెద, వీమాయలు మాకుఁ దెలియు నిన్నియు నినునే

నేమఱుదునె నీకంటెను, నే మించినజాణ జమ్ము నెలఁతలలోనన్.

47

తే. కొడుకుఁ బలుమాఱు దలచుచునుడుగ కిట్లు, మిగులఁజోకంబు బొందుచుమిన్నకున్న

నీవు గావించుపను లెల్ల నెవ్వ రింకఁ, జేయువారలు రా రమ్మ కిఘ్రిముగను.

48

వ. అని యితైఱంగునం బరువంబు లగుదురాలాపంబులు పలుకు నక్కాలకొశిమని

యాలిం గనుంగొని యాలీలావతి యాఱనిదుఃఖంబు లోలో నడంచుచు.

49

సీ. అమ్మ యీవేళ నన్నుకంపఁ జూడంగ, దగు జిత్తమున నొండుతలపు మాని

నాకుమారుడు కాననంబులో విష మెక్కి, యేరీతి నున్నాడొ యెఱుంగ రాదు

తెప్పించి యావధం బిప్పించి పుత్రుడా, నము నేయవలయుఁ బుత్రుంబు మీకు

సని వేడికొనుచు దైశ్యంబున నడుగుల, వై వ్రాలి లేవక పలవరింప

గీ. గొంతకనిఁర మాత్మ నంతురము నొంద, గలహకంటకి యిలఁజేనకలువకంటి

తల పదంబున నొక్కింత దొలగ వోచి, వలికె గర్జకతోరసంభావణముల.

50

ఉ. బాలయేడ్చు మానుటకు బండులు దెమ్మని పంచిన నృహ

భీలభుజంగసంఘములు వెల్లుగ నుండెడుపుట్ట లెక్కగా

నేల భవత్తమాజునకు నే మొరించినయట్టి దేమి యా

పాళము దప్ప గొప్పివ్వినయభాగ్యుల కూరక యేడ్వ వచ్చునే.

51

తే. ఒడ లెఱుంగక తని మనసుటికి వాడు, కావరము పట్టియున్నాడుగాక పుట్ట

లెక్క బోవంగ నేటికి నింతలోన, నట్ల కాదగు వానికి నడల నేల.

52

తే. కాననంబుల బుట్టలలోన దిరుగు, పన్నగంబుల కెల్ల వాగ్బంధనమ్ము

చేయ దగు మాకు నిది మేము చేసినట్టి, తప్పు లోగొమ్ము మాయమ్ము దయదలిర్చు

చ. పలుగులు నేమి పల్కు లిక బల్కుక మిన్నక యేగుదెంచి వీ

లలవడఁ జేయుఁజెట్టి పను లన్నియునుం గొఱ గాక యుండ ని

ళ్ళలఁజిత్తోడ జేసి నుతి సత్తు నీసుతువార్త యంతయుం

దెలియును పోయి నావును సతీతిలకం బతిశోకచిత్తయై.

54

సీ. మఱి యేమియును మాఱుమాటలు వల్కంగ, లేక భీరత నట్లకాక యనుచు

బాసుల బడి సందెజాను పోయినదాక, వరపుడుపనులు సర్వంబు దీర్చి

యలసియు వినువక యరుడెంచి భక్తిమై, నొయ్యన చరణంబు లొత్తుచుండ
బెట్టుగ బలుమాటు నిట్టూర్పు లిచ్చుచు, భీకరంబుగ గుఱు పెట్టుకొనుచు

- గీ. జెనుటచే నవయవములు చెమ్మగిలగ, దఱుచు దుస్వప్నముల మతి దడబడంగ
గలవరించుచు నొడ తెఱుంగక సెలవుల, జొల్లు కాఱంగ బాహ్యుని నుప్తిబొందె.
- వ. అప్పు డప్పల్లవాధర చరణంబులు చప్పుడు గాక యుండ గదలి సదనంబు వెలువడి
విజహృదయాభ్యంతరంబునం బొదలుశోకధ్వాంతంబునకు వోడు బాహ్యతిమిరం
బసహ్యంతై పొదివికొన బ్రహ్మచారులు చెప్పినచోప్పునఁ బతిభక్తియే తనకు
సహాయంబుగా మహాభైరవంబునం జని వటుభస్మపుంజంబునకై చరణంబులు వల్మీ
కంబునకై శిరంబునుం గా వసుంధరఁబడికించిదున్మీలితనయనుండై విచారదూరమాన
మానసుండై యూరక మున్ను నిద్రించువిధంబున నున్న గారాబుకుమారు లోహి
తాస్యం గనుంగొని.

56

తే. తరుణి యోగ్యంగజాలక తత్త్వంబు, ధరణిపైఁ బడి మూర్ఛిల్లి వైర్య మూఁది
కొంతవడి కింత దెలిసి నిజాంతరంగ, భరితతోకాగ్నికీలలు ప్రజ్వరిల్లు.

57

ఉ. హాసుకుమార హావగగుణాకర హావిరపుణ్యశీల హా
వాసరవల్లభప్రకటనంశమనోహరశుక్తి హాక్తి కా
హాసరసీరుహారిసదృశాంగవిభాసిత లోహితాస్య నిన్
బాసి దరింప నోప నను బాయగ బాడియె నీకు నక్కటా.

58

సీ. మొలకనవుల నుచుముద్దులనీమోము, గూర్చి రెట్టింప గన్దోనక యున్న
నమ్మతంబు చిలుకు నీవిచలవాక్యంబులు, వీనులు చల్లగా విరక యున్న
సంపూర్ణపూర్ణిమాశశి బోలు నీమేను, చెలువార గొంగిట జేర్చు కున్న
నిరుపమానము లైననీచిన్ని చెక్కులు, ప్రేమతో గదిసి చుంబింపకున్న

గీ. నిమిషమాత్రంబు పాణిము ల్మిలుపఁజాల, నేను జనుడెంతనీనెటబోయి తేతనూజ
చేరి నాతోడ నొకమాట చెప్పనయ్య, పలుమఱును నిన్నుఁ శిలువంగ బలక వేల.

క. రాహుగ్రహముఖకబళిత, నీహారమరేచికరణి నీవదనము కూర్చి
రాహింద్రవిహసలకీ, లాహుతిచే జెలుపు దటిగ ననుగగుమారా.

60

ఉ. బాలిక లూఁచుచుం గదిసి పాడఁగ మేడలలోన రత్నశో
భాలలితంపుటుయ్యెలలనై సుఖ ముండెడునీవు నేడు తా
నేల నరణ్యవధ్యమున నిర్భరలీల నిద్ర బోయె దా
భీలస్వగాలరావములు పెల్లగ నెల్లడ నుప్పల్లగక.

61

వ. అని తమాషపునిం బాయం బాలక మోహపవళత్వంబున నక్కునం జేర్చి పేర్చు
శోకోజ్యోకంబునం గజీచినకాకోదరంబు దలంచి. 62

అ. వక్రగతిన యెపుడు వర్తియ రంభ్రముల్, వెదకుచుండు మిగుల విషముగురియు
నోర పడగఁ బెట్టు నోయన్న యేమందుఁ, జిట్టు బున్ను మనెడిచెడుగుఁబురుగు.

క. ఏమందు నిన్ను లోహిత, యేమందుల మాను నందు నిక నెవ్వరితో
నేమందు నిన్ను గజీచిన, పామందే కూడియుండె బాపపువిధియున్. 64

వ. అని యక్కుంభీనసంబు నుపలంబించి యారంభోరువుహృదయాంభోరుహంబున దన
కుం దాన యూజడించుకొని దైర్యవివేకంబుల నలవరించి యింక వీనికిం బుణ్యా
లోకపాప్తి ప్తి యగునట్లుగా నుచితసంస్కారంబులొనర్చి కలహకంటకి మేల్కొనక
మున్ను రయంబునంజని సముచితకృత్యంబు లొనర్పం దగు నివోచ్చట నాలస్యంబు
గర్తవ్యంబు గాదని పట్టిం దనమూపునం బెట్టుకొని కొంతదవ్వు చని పరేత
నికేతనంబుంబ్రవేశించియందుభూతప్రేతపిశాచశాకినీధాకినీబేతాళకలకలస్వంబుల
నతిభయంకరంబైనయూరద్రభూమిం దనపాతివ్రత్యదైర్యంబులు సహాయంబులుగా
బుతుని డించి దండవ్యమానంబు లైనశుక్లకావ్యంబులు కొన్ని గూర్చి పుత్రు
నందు నిడి యింగలంబు తగుల్పం బూని పూనలేక శోకావేశంబున నిట్లుయె. 65

సీ. మాతానుహండును మాతామహియుఁ జేయు, గారాము ప్రకౌనఁ గాన వైతి
నానందంబున నెత్తి యెర్పిలి ముద్దాడు, మేనమామల మేలు గాన వైతి
గరియ నక్కునఁ జేర్చి కిము మూర్ఖులొనఁడిలి, కౌగిట మెలంగఁగ గాన వైతి
పుష్పంబున మించి వాస్తవ్యమున దాచి, ప్రేయోమోహంబు గాన వైతి

గీ. పరిసరంబుల నఖిలంబు బ్రచుద మెన, బూని యొరెంచు ప్రియములు గాన వైతి
చుట్టముల కెల్ల వెడవడి కట్టుకడిన, నాన జనియించి యిట్లైతివే కుమార. 66

తే. ఇహ్నుంధలోకంబు నెన్నఁదగిన, భాగ్యసాధ్యానమైనపడఁతు లుండ
నకలదుగ్లక్షణములకు నదన మైన, నాకు నేటికిఁ బుట్టితయో కుమార. 67

వ. అని యితైజంగున. 68

ఉ. పంచమనాదయుక్తిఁ బికభామిని కూయుతెఱంగు దోష నా
చంచలనేత్ర హస్తజలజంబులు మోమునఁ జేర్చి యేడ్చె నే
త్రాంచలవాష్పబిందునివహంబుల దోగునురోజకుంభము
ల్పంచనఁ దోంగుపద్మముకుళంబులతోడుతఁ జెల్చి నేయగ్గ. 69

వ. ఆర్యాత్తరవంబు విని హరిశ్చంద్రుండు సహశ్చగ్రంబును బొంది యీయగ్గరా
త్రిం చిచ్చట నేకతంబు శోకించువనితానిస్వనంబు వినఁబడియె నిస్సందేహంబుగాఁ

గనుంగొన వలయు నని ముద్రిగుదియ భుజంబునం బూని ఖరఖడ్గంబు కటిబద్ధాంబు
రంబున గీలించి కులకుధరశిఖరంబుననుండి మహిమండలంబునకు లంఘించువంచాన
నంబునుంబోలె నారాజపంచాననం బామంచెవైననుండి వసుంధర కవతరించి మెల్లన
చనుదెంచి.

70

సీ. నిబిడశోకారణనేత్రకోణంబులఁ బలుమాటు దొరకడు బాష్పములను
జెక్కుపైఁ జేర్చినచిగురుఁగంగేలును, వట్టిపోయినయట్టి వా తెజయును
వేడిమై బలుమాటు వెడలు నిట్టూర్పులు, గొదకొనివెక్కెడుకుత్తుకయును
గడు జిక్కుచీటుగా విడినకొమ్ముడియును, నవనీగజోల్ప మైనమేనుఁ

గీ. దొలఁగి పోయినచనుకప్పమలినపటము, మిగుల వాడినమోముదమ్మియునుగలిగి
దీనదశ నన్నచంద్రమతీపురంధిరి, కట్టెదుర నిల్చె నత్యంతకరుణ పాదల.

71

చ. నిలిచిన భీతియు న్వడకు నివ్వెఱపాటును భూరిలజ్జయుం
గళవళము న్ణనింప నధికం బగుశోకముఁ బొందికుందుచుం
దొలఁగినపయ్యెద న్వందతోరపుఁజన్నులు కప్పచున్నయా
నలినదళాక్షిఁ జూచి నరనాయకవంశలలాముఁ డిట్లుచుక.

72

సీ. ఈనట్టనడురేయి నీరుద్రభూమిలో, నీమెనుచీకటి నేవిధమున
నొక్కింత శంకింప కున్న సాహసురాల. వేటికి వెఱపు నీకితైఱఁగున
నేకారణమున నీకిట్టిదుర్దశ వచ్చె, నెఱిగింప వలయు మా కివ్విధంబు
నీభర్త యెవ్వఁడు నీనామ మెయ్యది, యెప్పుడు వనియింతు వెపుడు నీవు

గీ. బాలఁడేటికి మృతిఁబొందె వాలుగంటి, యనిన వదనాంబుజము వంచి యశ్రుధార
లాలక గద్దదకఁత యై పలికె ధగఁడి, కాంతుమానసమున కనుకంప వొడవ.

73

ఉ. ఓనరలోకవంద్య విను ముజ్జ్వలభూరికృపావిధేయ నే
నీనగరంబులో నొక మహిసుగపుంగువునుందిరంబునక
బానిసనై వనింతు ననుభర్త బుణంబునకై ధనాగ్నియై
మానితసత్యవాన్నియతి మానక పోకడ వెట్టెఁ దాలిమిక.

74

తే. నాదునామంబు విను మంసనారి మత్కు, మారుఁ డీతండు భూమిబృందారకుండు
కోరి పుత్రేభఁగా సమిత్కుశఫలాగ్ధ, మడవి కేలెంచి ఫణిదమ్మఁ డగుచు నీర్ల.

75

క. మీ రెవ్వ రనగ నత్కృప, నారనినాదుఃఖ మెల్లరడవంగ మదిలోఁ
గోరి ప్రియంబు జనింపంగ, జేరం జనుదెంచినట్టి సిద్ధాగ్నినివో.

76

తే. కాక బహుభూతనిహము ల్గుడిసి కొలువ, భీతిఁ బుట్టించు నేకత్వరేణభూమిఁ
శ్రీతి విహరించుచుండెడిభూతపటేవో, యానతియ్యంగ వలయు దయానిధాన.

77

- చ. త్వరితమ మత్కుమారున కవార్యకృప నివ్వవైద్య మిచ్చి యో
చిరతరపుణ్య కృమ్యుఁడ సజేవునిఁ జేసి మదీయమానసాం
బురుహము సమృద్ధస్ఫురణఁ బొందఁగ జేయు మహామహావ త
త్పరమతిఁ బుత్రదానశుకృతంబు సమస్తము నీకుఁ గల్గెడిన్. 76
- చ. అనుటయు నమ్మందగమన ప్రియవదోవిశేషంబువలనఁ దనకులొంగన యగుట
నిక్కంబుగా మనంబునం దెలియక సందేహంబున నారాజపురందరుండు వెడియుం
జంద్రునిఁ జూచి. 79
- తే. పంకజానన నేభూతపతినిగాను, దురితహరుఁ డైవయట్టిసిద్ధుండఁగాను
దగినవిషవైద్యమంత్రితంత్రముల నెఱుంగ, బాలపాఞ్జులు మగిడింపఁ జాల నేను
సీ. వనజాక్షి యిప్పరేతనికేతనతోడి తనగుత్తగాఁ జేసికొని వసించు
చండాలకులపాలకుండు నాయేలిక, వీరబాహు డనుపేరువాఁడు
సదయఁడైయొముద్రిగుదియ నాచేతికి, నిచ్చి యాతఁడు నన్ను నిచట నుండఁ
బనిచిన నుడుదు ఘక్తి మీఱఁగ దనా, జ్ఞాయ త్తచిత్తుండ నగుచు నెపుడ
గీ. వినుము నానామధేయంబు వీరదాసు, నేనెఱుంగ యుండంగ నీకు నీవ
నట్టనడురేయి వచ్చి యీపట్టి దెచ్చి, యిచట నునుపంగ బాడియే యిగురువోడి
సీ. అడుదానపు గాన ననుకంప జనియింప, బరుషోక్తులను నేమిటకనోడి
యూరకయంటి దక్కొరుని నెవ్వని నైక, శిశుము ఖండింతు గొఱ్ఱేయకమున
సాద పేష్ దగునంతచోటికి నొకిమాడ, తెచ్చి నా కిత్తురు నుచ్చేకింటి
యీచోప్పు దప్పక యియ్యంగ వలయును, దొరకక యుండిన దొరిగిపొమ్ము
గీ. మాట లింకేల యిచ్చోట మనలి తేని, యాత్యజాగ్రణి నుత్సామి యైవీగ
బాహుపదములయాన యోభామ యనిన, మిగులశోభంబు నిగుడ నమ్మగువ పలికె.
చ. పరహితమాన్యవర్తన శుభంకర నన్నొకకొంత నీదయా
సరణి గమంగొన న్వలయు సంపద గల్గినదానిబోలె ని
పూరగతి మాడ వేడెదవు చూడక నే నిరుపేదరాల నె
వ్వరు మఱి దిక్కు లేరు తగవా నను శోకపయోధి ముంపగన్. 83
- క. శ్రీబుద్ధ దైవాఽ జలధి, వేలావలయితధరిత్రీ విమలమశుండై
యేలు నృపనూతి యడుగెడు, నేలకు బాతుండు గాడె నీకట తగు నే. 84
- చ. అని మఱియును. 85
- చ. అకటా చేరెడునేలకుం దగడె సప్తాంభోధివేష్టిభవ
త్సకలవీరపకలాపభూపమటాంచత్పద్మరాగోజ్జ్వల

ప్రకటానర్థశనిర్దేశత్కిరణశుంభత్వాదు డైవట్టిరా

జకుమారుం డని యేడ్చె గన్నుగవనశుభ్ర లాల్పల్లలై పాఱగఁ.

86

చ. తుదురు మెఱుంగునిబ్బరపుగుబ్బలవై నయనాంబుపూరముల్

చెదరగ నేల యేడ్చెదవు చెల్వ దురంతవిషాదవేదనా

విదళితమానసంబునకు వేరులు నాయువు శాశ్వతంబై సం

పదలు స్థిరంబులే విధివిపాకము దాట దరంబై యేరికిన్,

87

వ. అనిన జంద్రమతి యిట్లనియె.

88

ఆ. నుజనవినుత గోరుచుట్టువై రోకటి, పోటు దాకినట్లు పో తలంప

మొదల శోకజలధి మునుగంగ నందువై, నీవు పన్నినట్టివిస్మయోక్తి.

89

మత్తకోకిల. ఓమహాత్మక మిమ్ము మాఱగ యుక్తమే వివరింప మీ

లేమి చేయుదు రయ్య మాటికి హెచ్చి కాశకహానిమా

యామయం బయి వెంటవెంట నహర్నిశంబులు బాయకు

ద్దామత్తకిని నాదుకర్మము దాయకైవడి నుండగాఁ.

90

వ. అనుటయు నవ్వాక్యంబు లాకర్షించి హరిశ్చంద్రవృత్తులగుట డంతరంగంబునం

గలంగి యుక్తరంగనయన మదీయభార్య యగునని యంతలోనందనమనంబుమగుడం

దిగిచిగిని నిశ్చయంబుగా నెఱుంగ కితైఱుంగునం దలం పేల వుట్టెనొకోయనిపశ్చా

త్తాపంబును బొంది యమ్మందగమనం గనుంగొని మఱియును.

91

చ. హరపదపూజకుం దొలగి యంత్యజాఁ గొల్చి కులాభిమానముల్

సరకున వెచ్చవెట్టి హరిచందనకీర్తులు వీటబుచ్చి దు

ష్కర మగువల్లకాటి కధికారము వచ్చినదుష్టబుద్ధికిం

గరుణ దలంపనెక్కడిది గంధగజేంద్రసమాన గామినీ.

92

చ. అలికులవేణి వీడు చతుర్భుషితమహీతలేశుడై

యలరున్మపాలశేఖరుని యాత్మజాఁ డంటివి మున్ను నీవు త

త్కులసతి వింతదైన్యమునకుం బనిలే దొకమాడమాత్రముం

గలుగదె నీకు నిట్లు పలుకం దగు నే విపరీతవాక్యముల్.

93

క. మాడకు మిక్కిలి యడుగము, చేడియ మత్స్యామి మున్ను చేసినమేరల్

జూడగ నడపగ దగు మొగ, మోడంగారాదు మామ మొగి నెవ్వరికిన్.

94

తే. నీకు మఱియుం దుపాయంబు లేకయున్న, నెలత మాకిచ్చుమాడకు నెలవు గాగ

నెమ్మి గైకొనియెద నిమ్మనీదుకంత, నూత్రమున నున్న మిరుకైన శోక ముడిగి.

- చ. సరసిజనేత్రా జీవితము సత్యము గాదు శరీరధారికి
మరణము నిశ్చయంబు పలుమాఱుం ధృమారునిఁ జూచి యేడ్చిన
నృరలునె వీనిపాఠములు మంగళసూత్ర సువర్ణ మిచ్చి నీ
వరసుతునిం దహించు మగువా యనినన్ మూర్ఖులి శోకమగ్నయై. 96
- వ. తెప్పిరిలి యప్పలుకుల కులికిపడి యమ్మత్త కాశిని చిత్తంబున మత్పాతివ్రత్యవిశేషం
బునం జేసి మదీయగళంబున సున్నమంగళసూత్రంబుమిమ్మపరపురుషులకెన్నడును
లోచనగోచరంబు గాదు గావున నిమ్మహానుభావుండు హంసకులవతంసంబగుమాడ్
శ్చంద్రానరేంద్రుండు సందేహంబును బొందవల దని యాగాజపురందరంబుండున్నదుర
వస్థకుం దనయంతకంగంబునం గలంగి యక్కురంగనయన తన్నుం దా నెఱుంగకమ
హీతలంబునకు వ్రాల్చి యొక్కించుక ధైర్యంబున నెట్టకేలకుం దెలివి నొంది. 97
- తే. ఓహరిశ్చంద్రా నీపుత్రు లోహితాస్యం, జేరి చూడుము మున్ను నీయురారుపీఠ
నిద్రఁ జెందినకైవడి నేండు దీర్ఘ, నిద్రా నోవుచు సున్ననిర్ణద్రతేజు. 98
- వ. అని పలికి పాఠజ్యేష్ఠుఁడచరణకమలంబులకు నమస్కరించి కరంబుశోకంబుననెట్లనియె.
- వీ. పృథుకలాస్తంభసంభృత మైనయీమంచె, నవరత్నసింహాసనంబె నీకు
నరశరణకఠినబంధురకపాలంబులు, మంగళాచారకుంభములె నీకు
శూలారోగ్రమానసూవరకేశంబులు, రమణీయమగు చామరములె నీకు
భూతభేతాళజంబుకనినాదంబులు, కవిగాయకప్రసంగములె నీకు
- గీ. నురుచరిత్ర మహీశ్వరానోపకంఠ, కాకినీలోకభయదశ్వశానభూమి
సకలరాజ్యరమానివాసంబె నీకు, సత్యగుణసంపదభిరామ సార్వభౌమ. 100
- వీ. గుమిగూడ యున్న యాకొఱవిదయ్యంబులు, పాజులచారలె పార్థివేంద్ర
దారుణఫేరవధ్విని కంచుకవ్రాత, సాంద్రాహుంకారమే సార్వభౌమ
ప్రీతి జేరి భుజించుభేతాళనివహంబు, మంత్రీసందోహమే మనుజనాథ
సందడి చేయుపిశాచులు నుడిగంపు, టితివల భానుకులవతంస
- గీ. దుద్రాభూమి యయోధ్యయే భద్రీమూర్తి, మంచె సింహాసనమె జగన్మాన్యవీర్య
తొడరి దైవంబు నేమని దూఱుదాన, గటుకటా యోహరిశ్చంద్రా కాంతిచంద్రా.
- కా. అభాగ్యోన్నతి యాసమగ్రవిభవం బారాజసం బాతనూ
శోభాడంబర మాభుజాకరకచ స్తోమంబు లాపార్థిభవం
బో భూమిశ్వర యెందుబోయె నిది దా నోహా మహాశ్వర్య మిం
కేభంగిం దరియింతు వెల్లెగొని వెల్లెతెంచుశోకాంబుధి.

క. వైదికకరసఖముఖరిత, వీణానాదములు వేడ్క వినియెడు నీ నో
పాణేక యెట్లు వినె ద, క్షీణణివారము చెవులు చిందజ వోవన్. 108.

మ. అని బహుషాకారంబుల శోకించునాతలిరాకుబోడిం గనుంగొని యమ్మహీకాం
తుండు మూర్ఖుగతుండై కొండొకనేపునకుం దెలిసి ధైర్యంబు తూల బుత్రశోకం
బునం గుంది కుమారునియశేవవయోరూపగుణవిశేషంబు లాలాకించుచున్న
జీవితేశ్వరునిం జూచి వివేకంబు మీఱ నూడించి చంద్రమతి యిట్లునియె. 109.

చ. ఇనకులసార్వభౌమ మన మిద్దజము ధృతిమాలి యీగతిక్
ఘనతరశోకవహ్నిఁ బడి క్రాగుచు నుండుట బుద్ధిగాదు నె
మ్మనమున దాల్చి నిల్పడిక మానుడు దుఃఖము వేకువయ్యె బా
ద్దను బసలేదు కుక్కుటతతు త్వస గూయఁ జొచ్చె నెల్లడన్. 110.

తే. ఇచట దడయంగ రాదు నాకినుడు పూర్వ, గిరికి నేతేకమున్న సత్వరచు యరిగి
సమయసముచితకృత్యము ల్బలంపకున్న, లంగునామీదమి గలబ్రాహ్మణునిగృహిణి.

తే. తనయువై బర్హుమోహలతావితాన, మాతృగుజ్ఞానమయనిశితాసి గోసి
యానతిం డింక నేమి నేయంగ నుచిత, మాహించి తగవరి యగుచు నృపుడు.

శ్లో. ఆకాంతతోడ నిట్లనియె నోరాకేందు, ముఖి స్వామికార్యంబు ముఖ్య మరయ
నేలిక మనమున కెడసి సత్యముదప్పి, యిప్పు కొడబడ నెట్లు వచ్చు
నికనొండు మాని నిన్నేలినయట్టిధా, తీర్చివే నడిగి యేరితి నైన
మాడయొక్కటి దెమ్ము మసలక వేరంబ, తగవు నాచిత్యంబు దలపు మనిన

శ్లో. బ్రాణవల్లభసత్యప్రభావమునకు, మిగుల నచ్చెరువంది యమ్మీననయన
యాత్మజుని భక్తకడ నిడి యప్పగించి, యధికభక్తిప్రజామంబు లాచరించి. 111.

శ్లో. మఱచి పురపీఠి నేనెడుతటి నెటింగి, కపటకృత్యధురీణుండు గాధినుతుండు
నృపవధూటిని వధియింప నుపమ యొకటి, యాత్మలోపల యొచించె నద్భుతముగ.

అ. తత్త్వ ణంబ యొక్కతస్కర గల్పించి, యార్జవినుతశీల యైనయట్టి
జనవరేణ్యుడేని సహయింపదగునుపా, యంబు గఱపి యరుగు మనిన వాండు. 112.

క. మొల నీలికానెయును బడ, మల నోరచ్చులు ధరించి ముదము దలిర్పన్
నెలగోలయు ములబంతియు, బలపముఁ గ త్తియును బూని పటుసాహసియె. 283.

శ్లో. ఆవారణానీపుతాధీశునగరిలో, భీకరంబుగ గన్నంబు వెట్టి చొచ్చి
భర్తమూర్ఖుతరనిర్మితమణిమయ, డోలాగ్రమున నుఖలీల దాది

పక్కనిదిగితు దైనరాకొమరుని జేరి, లిగియార గుత్తుక పిసికి గడపి
తత్కర్ణకంఠహస్తస్యస్తవజీమయా, భరణము లైకొని భయములేక

గీ. నెడలి చని చంద్రమతి కడువేగ వచ్చు, పథమునకు నడ్డమెనిల్చి పొగభవంబు
గర్వమును మీఱ బల్కె దస్కరుడు కపట, మృదులగంభీరవాచాసమేతు డగుచు.
క. ఎట శేకద వీవెనుచీ, కటిసొంటిమెయి న్లతాంగి కలతెఱి గెల్లం
దటుకున జెప్పము నావుడు, గుటిలాటక వాని జూచి గురుతరభీతిక. 113

తే. వంత బొందుచు దనను వృత్తాంతమెల్ల, నెఱుగ జెప్పటయును మృషాకృపదలిర్ప
నానహోదరివీపుకాంతాలలాచు, యేడ్వగా నేమిటికి నీకు నిన్విధమున. 114

నీ. అని పల్కి తనచేతిమనుజేంద్రగుతుసొమ్ము, లన్నియు ముడి గట్టియంది యిచ్చె
నాసమయమున భయంకరాకారులు, యవకింకరులమించునట్టివార
లవ్వీటితలవరు లత్యుగ్రకరవాల, హస్తలై పదపదం డనుచు నిగిడి
చేదివియలు పూని చెచ్చెర నేతేర, వారికంటెను మున్ను చోరకుండు

గీ. దొంగ బట్టి రండని సంఘటిగను, దలవరులలోన గలసి యత్తలిరు బోడి
బట్టికొని భూతితరమున్విపుట్టనుమల, పాలు వఱుచుచు నత్యంత భయదభంగి. 115

క. కొని చని వేమ భీషణుఁ, డనుతలవరి మోల బెట్టి యమ్మత మడరం
గనుకొను డని తొడవులు ద, ర్వనముగ నిడి దొంగ చనియె సాహసలీలక. 116

చ. అంతట భీషణుండు హృదయంబున రోషకృశానులీల ల
త్యంతసమగ్రిమై నెరుగ నతుల శంభు జనింప మేదిని
కాంతునిరాణివాసము నకల్మషపాపనశీల జూచి యో
యింతి నృపాత్మజు న్నిశువు నెట్లు వధించితి సాహసంబునక. 117

తే. కాంత యిటువంటిగిడ్డల గన్నకడుపు, కాదె నీకు నొకింతయు గరుణలేక
యిట్టిపాతకమున కొడిగట్టి తేల, చిత్ర మయ్యెను మాకు నీచేత దలంప. 118

చ. అని వలంతుచు నమ్మహీకాంతునిసమ్మృఖంబునం బెట్టిన నతండు. 119

చ. కలుషవిహీన చంద్రమతి గన్గొని యిట్లుని పల్కె నక్కటా
నెలత మహాదురాత్మకుడు నిద్దయు డెవ్వడు నిన్ను బుపె ని
ట్టుకును బాలు జంభు చునె యాధాజంబువాంఛ నీవదిం
గలిగిన నిత్తు నందుకయి గాదిలిపుత్తు వధింప నేటికిక. 120

చ. పున్నచుచందమామ సరిపోలెడుచక్కనిపట్టి బట్టి సం
పన్నమహోగ్రసాహసము పర్వగ జంపగ నేతులాడెనే

యెన్నడు నిట్టిపాతకము లేచ్చట నేము ధరిత్రి మున్ను గ
న్మొన్నది లేదు నీకతన గొత్తలు పుట్టె మహాగ్రకర్మముల్.

121

క. పురుషులకంటెను సాహస, మిరుమాడుగుణంబు లరయ నెక్కుడు బింబా
ధరలకు ననియెడువాక్యము, తరుణీ వివరింప నేడు తథ్యంబయ్యెన్.

121

చ. అని ధరణీశ్వరుండు హృదయంబున శోకము పొంగ భీషణుం
గనుగొని దీని జూచిన నభయ బొదవుం గడువేగ బాలూ
తని దల ద్రోవ్వ నేయు మని తెంపున జెప్పము వీరబాహుతో
గనికర మింతయు నిలువగా వల దియ్యెడ వేయు నేటికిన్.

123

తే. ఇంక బ్రతుక్తుత్తరంబు నీ వెద్దియైన, బూని చెప్పితి వేని నాయన నీకు
నిదియ ముమ్మాటికిని నెల వేగు మనిన, నట్లుకా కని భీషణుం డనుతించె.

124

తే. అప్పుడు చంద్రమతీదేవి యాత్మలోన, లేకమాత్రంబు చలనంబు లేక దైవ
మెల్లవగపులు పాయంగ నిచ్చె వరము, తగదు చింతింప నింక డెందమున ననుచు.

చ. తెలివి ఘటిల్ల నెంతయును ధీకతతో దల వంచి యేమియుం
బలుకక మై వడంకగను బల్కులు మిన్నక నేల వ్రాయుచున్
నిలచి కృతాపరాధకరణి స్థానీపతిమ్రోల నుండె హృ
జ్జలజమునం దిలోకనుతు సత్యధనుం బ్రియునిం దలంచుచున్.

125

చ. అంతట పృథ్వాతసచయం బగుటయు.

127

కా. సత్యశ్రీనిధి నేడు కృష్ణుఁడ హరిశ్చంద్రీశుమానాయకుం
డత్యంతస్థిరరాజ్యసీతము ముదం బందంగ నీరీతి నా
చిత్వం బొప్పగ నెక్కునన్ను తి నక్షీణపృథ్వాన్మూర్తి నా
దిత్వం డయ్యుదయాద్రి నెక్కె ధరణీదేవోత్తము ల్మృగ్గిక్కగన్.

128

చ. అంతట నాభీషణుం డత్యంతరోషంబున గాంతాశోమణి యగుచంద్రీచతిం
దోడ్కొని పోవం గదిసి రాజవీధిం బారకాంతాజనంబులు గనుంగొని.

129

తే. కటకటా చిన్ని నెత్తురుగందు రాచ, పట్టి చక్రనిపాపని బట్టి చంప
నేటిమృత్యుస్వరూపయై యెచటినుండి, వచ్చెనీపడుచులతిండి యిచ్చటికిని.

130

క. పొదిగిశ్వలోన బిడ్డల, ముదమున నిడి యాద మఱచి ముందటిరీతిం
గొదకొని నిద్రింపంగ రా, దిది మిగులఁ బ్రమాద మయ్యె నిక నవ్వీటన్.

131

క. ధరమీద నాడుదొంగలు, పరికింపంగ లేరు తొల్లి పన్నిదమునకుం
గర మాశ్చర్యముగా నీ, పురిలోనం గలిగి రిట్టిబూమెలు గలవే.

132

- చ. కలువము బాలఘాతకము గాదని యాత్మ నొకించు కేనియుం
దలకక యిట్టిసాహసము దాహణశీల నొనర్చె నింక నీ
యిల నిటువంటివారలకు నెల్ల భయంబుగ దీని నిర్దయక
వలయు వధింప దోషము లవంబును జెందదు భూమిభర్తృకుఁ. 183
- చ. అని పలికి వెండియుఁ గొండలు దమలో ని ట్లనిరి. 184
- క. ఎంతయవరాధ మొదవిన, నింతిం జంపంగఁబాడియే పరికింపం
గొంతదయ చూపదగు భూ, కాంతునకు వివేకబుద్ధి కలిమి దలిర్పన్. 185
- క. సొమ్ముకచోనుండఁగ నప, నమ్మిక యొకచోట నుండు నరులకు నెపుడు
పైమృద్దిఁ బరికించి వివే, కమ్మునఁ దెలియంగ వలయుఁ గల్గయు నిజమున్. 186
- మ. జలబాతాక్షికి శక్యమే మనమునం జరింప నిర్భీతిఁ గో
టలు లంఘించి కవాటము లైఱచి చండన్నార్తిమై నుండుట
క్కల వాకట్టి నృపావరోధగృహభాగంబు ల్ప్రవేశించి ని
శ్చలత న్నాహసలీల రాకొమరు నాశ్చర్యంబుగాఁ జంపఁగన్. 187
- కీ. కపటమార్ద్రమునఁ దస్కరుఁ డెవ్వఁడో దోష, కారి యొక్కడు తెంపు గానిపింప
శకువుఁ జంపి తదీయచిత్రభూషణరాజిఁ, గొనిపోవఁ దలవరు ల్లాడఁ దలుమఁ
బొదవిన భయమున ముదితపై మచ్చంబు, గాఁగ నాతొడవులు కట్టిపైచి
చొప్పుదప్పక వాడు మరిగిన నవరాధ, మెల్లను దాన వహించి యాత్మ
- గీ. సిగ్గుపడి రాజసభల భాషింప నోడి, లేనిదొంగతనంబు దాఁ బూని యాత్మ
లోన నొక్కింతయును శంక మాన నీక; పోవుచున్నది కాఁబోలు బువ్వుబోడి.
- మ. అని యనేకు లనేకప్రకారంబులం బలంక నక్కిరవాణి వీరబాహుపాలికిం గొని
పోయి మహీనాయకుం డానతిచ్చినవిధంబు తెలియం జెప్పి యప్పడఁగి నొప్పనంబు
చేసి భీమబుండు తలవరులం దానును నిజగృహంబున కరిగ నిట వీరబాహుండును
నిజాధీశ్వరు నాజ్ఞోల్లంఘనంబు చేయం దలంకి రయంబున నత్యంతక్రూరవృత్తులును
భయంకరకరవాలహస్తలు నగునిజకింకరులం గనుంగొని మీర లిందలుం గూడి
మందగమన నమందగమనంబున బరేతనికేతనంబునకుం గొని చని యచ్చటం గలన
నున్న వీరదాసునిచేతి కిమ్మచ్చెకంటి నిచ్చి చంపింపుండనుటయు వారునుంబనిపూని
చంద్రమతిం దోడ్కొని పోయి వీరదాసునిముందటం బెట్టి. 189
- క. ఊతిపతినానతియును దమ, పతి యగు నవ్వీరబాహుపంపును గడు న
ద్యుతముగఁ జెప్పిన నది విని, భృతి దూలి కలంగి యులికి దీనాననుఁడై. 190

- క. మిగుల వెఱఁ గంది హాహా, జగమున నెవ్వార లింక శక్తులు విధిచేఁ
త గడవ దైర్యము నిలుపఁగ, దగు నల్లములోన వగవఁ దగ దించుకయుక. 141
- చ. అరసి రణాంగణంబునఁ దృణామరసంగవత్తుల న్నయా
కరమతుల న్నిరాయుధుల గర్వము సర్వము నుజ్జగించుచున్
శరణము వేడువైరులను సారకృపామతి బోచు నేను ని
ష్కరుణఁ గృపాణధారఁ గులకాంత వధింపగ నెట్లు పూనుదున్. 142
- క. ఈహరిణనయనఁ గడపిన, స్త్రీహత్యయుఁ గడప వున్నఁ జెచ్చెర స్వామి
ద్రోహంబును బాటిల్లెడు, నూహించిన నాకు నెన్ని యుచితము చేయన్. 143
- వ. అని బాష్పపూరితనేతుంగి డై మొగంబు వంచి యున్న యన్నరేంద్రునివలం జంద్ర
మతి యిట్లనియె. 144
- క. ఓవసుధాధిపశేఖర, యీ వెఱుంగనిధర్మమార్గ మెందును గలదే
భావింపదైర్య మెడలకఁ, గావింపఁగవలయు స్వామికార్యం బెపుడున్. 145
- క. ఊహించి చూడ స్వామి, ద్రోహ మమితభార మనుచుఁ దొల్లి గరుత్మ
ద్వావాసునితోడ నిస్సం, దేహంబునఁ బలిక ధరణిదేవి ప్రియేశా. 146
- చ. అదియును గాక నాకొమరు నర్జునఁ జంపె మహాదురాత్ముర
లిది యనునందఁ బొందితి నరేశ్వర కావున నింక న న్నధిం
పఁదగుఁ దలంచి చూడ నణుమాత్రము నొండు దలంపు మానుఁడి
హృదయములోపలఁ గరుణ యేటికి నిల్పెద రిట్టిపట్టున్. 147
- తే. మానవులు దేవతలను విస్మయము లొదవ, నిచట నచటను బొగడ మహితచేత
శంకఁ బొందక మిగుల నిశ్చలత నిలిచి, తెంపు మీఱఁగ దెంపు మదీయశరము. 148
- వ. అని యమఁదదైర్యంబునఁ జంద్రమతి పొగడేళ్లరువదలఁబల కెఱిగి ముదఁబున
గృతప్రసక్తిణయై కరకమలంబులు మొగిడ్చి దరహాసవికాసంబులు వదనంబునం బ్ర
కాశింప నిరంతరర క్తపంకిసంసిక్తంబై చూపట్టు వధ్యశిఖిపరిభాగంబునం బద్మాస
నంబునం గూర్చుండి మార్తాండమండలంబుమై జూడ్కి నిలిపి. 149
- తే. నిఖిలలోకైకవంద్య యోనీరజాప్ర, నాకుఁ గృపతోడ జన్మజన్మములయందు
సత్యసంశయఁ డగుహరిశ్చంద్రస్వపతిఁ, బ్రాణనాయకుగా నొనర్పంగవలయు. 150
- వ. అని యత్యంతతాత్పర్యంబున నాదిత్యుంబ్రాగ్ధించిప్రాణవల్లభు నుల్లంబునఁజేర్చియుం
డుటయు నవ్వాలుగంటిం గనుంగొని మహిపాలండు తదీయధైర్యవివేకంబులకుమనం
బున విస్మయంబును బొంది సకలజగదాశ్చర్యంబుగా నిశ్చలత్వంబును గదిసి సింధు
వేలావలయుతమనుభూభారభరణసామర్థ్యంబున నొప్పు వామేతరభుజాదండంబున

- బ్రచండశివుఁడనుఁడనోగ్రం బగుమండలాగ్రం బమర్చి చంద్రమతికంఠభాగంబునఁ
గదియించి యున్ననుయంబున. 151
- తే. భానుబింబముజ్జ్వలప్రకట పద్మగరిమి గ్రహమున నెడ జొచ్చి గాధిపట్టి
చేతిఖడ్గంబు పట్టి ధాత్రితలకు, బలికె రోమతిలేకసంభాషణముల. 152
- ఉ. చాలు బురే నరేశ్వర ప్రచండతరం బగునిట్టిసాహసం
తేల యొనర్చె దీవు, నిను వీక్షణసేయఁగఁ బాతకంబు చం
డాలున కైనఁ గొంత కరుణారస ముబ్బు మనంబులోన నీ
బాలికఁ జూచినం గినిసి పాయకఁ జంపుతలంపు పుట్టునే. 153
- క. దానవుఁడవు గా కరయగ, మానవుఁడవె నీవు నిన్ను మగువలఁ జంపం
గా నియమించె నె మీగురు, వైవస్వతుండు కడుదురాత్ముడ వెండుక. 154
- క. బలవద్ధర్మితవైరుల, గళములు దునుచుంగ శక్తిగలనీఖడ్గం
దెలిసగబోడులను బిట్టులుక వధింపంగఁ దొడఁగా హ యిటు దగునే. 155
- తే. సరవి ధర్మాక్షకామమోక్షములు నాల్గు, నీకు నొసఁగంగఁ జాలు వర్ణితచరిత్ర
నీపురంధ్రీరోమణి నెట్లు చంపఁ, బూనినాడవు నీబుద్ధిపాఁడి మిదియె. 156
- ఉ. పావనమై నుతింపఁ దగుభానుకులరబున నుద్భవించి ధా
త్రివర వర్తనం బుడిసి దీనగతిక వెలివాడవానికిక
సేవ యొనర్చి శ్రీతవసేవ వసించుట నీకు ధర్మమే
భావములొక దలంచిన సహత్రము నీదుచరిత్ర మెంతయుక. 157
- చ. కులసతిఁ గూర్చిఖడ్గచాతిఁ గూలిచి పొందెడుసౌఖ్య మెల్ల ని
ష్ఫలము దలంచి చూడ నరపాలక భాద్యకునైమహోగ్రతం
దొలంగక దక్షునిం గినుకతో వధియించినశూలపానికిక
వెలయుగ నీకుఁ గల్గివచేకము బుద్ధియు లేక యుండెనే. 158
- ఉ. కావున నిట్టియ్యగ్రతకర్మము సాహసవృత్తి జేయ ధా
త్రివర నీతి గాదు భవవియవివేకవిశేష మిట్టిదే
భూవలయంబులోన నినుఁ బుణ్యచరిత్రుడ వంచు బూని నా
నావనినాథపుంగవసభాంతరమారిజను ల్పూ తింపఁగన్. 159
- మత్తకోకిల. నాకుమారికలం ద్రిలోకజనస్తుతోజ్జ్వలరూపరే
ఖాకళానిధులైనయంత్యజ కన్యల స్వరియించినక
నీకుమారునిప్రాణము ల్మృతీ నీసముజ్జ్వలరాజ్యము
న్నీకులాంగనతోడిపొందును నీకు నిష్పడ కల్గెడిక. 160

వ. అని బహువిధంబులం బోధించునగ్గాధినందనుం గనుంగొని యమ్మానవాధీశ్వరుండు
దరహానితాననుండె. 161

క. ఓఱుసి నాయక యీసం, సారపయోరాశితీరసంపాప్తునిగాఁ
జేరిచి యీకాశిపురి, గౌరీపతి నన్నుఁ బోవఁ గరుణ దలంచెక. 162

చ. ఇతరునిఁ బోలె బల్మఱు మునీశ్వరన స్ఫుమియింప నేల యీ
గతి బహుభంగులం గమలగర్భన కై నను బూని నిల్చి స
మృతి భయ మేది మీ కెది మావ్యలుకంగ దరంబు గాదు దు
మృతనిబిడాంధకారసరసీరుహబాంధవ నాకు శక్యమే. 166

క. అనఘాత్మ మీరు మును నుడి, విన బుద్ధులె కాక నేడు వింతలు వివరిం
చిన నిందులొన లే విక, జను డేమియు బలక వలదు సారెకు నన్నుక. 164

తే. పలుమఱును మీకు నిన్ని చెప్పంగనేల, చేతిఖడ్గంబు విడువ కాశకమునీంద్ర
యిట్టితటి నుండ జనదు మీ కెచట నిట్లు, వేగ విచ్చేయు డిది నాదువిన్నపంబు.

వ. అనుటయు నాహరిశ్చంద్ర నరేంద్రునినిత్యసత్యప్రభావంబునకు నత్యాశ్చర్యంబును
బొంది మృషావాదిం జేయుదు ననుచుంపును ద్రించి విశ్వామిత్రుండు తపోవసంబు
నకుం జనియె నప్పు డంబరంబునం బ్రమోదంబునం జెలంగి నిజాంగనాసమేతభేదర
వాప్రతంబు లనమానంబు లగు విమానంబు లెక్కిక్రిక్కిటిసి విస్మయంబు పొదువం
గనుగొనుచుండ నఖండసాహసంబున నన్మహీనుండలేశ్వరుం డాఖండలకరవజ్ర
ప్రచండం బగుకరవాలంబున నారోలంబవేణి కంఠనాళంబు వేయియటయునవ్వేట
ప్రమానదామకంబుగతి నఖిరామం బగుచు బురంధ్రీశిరోమణిశంబునం గీలుకొనిన
శిరఃకంపంబు జేసి మహివల్లభుండు. 166

క. కలహసంగమన త్రైవ్యని, గళము నిరీక్షించి వివిధరర్చితపుభూ
తలపతుల మెడలు దునుమం, గలకరఖడ్గంబు మాచి కడునిస్మృతుడై. 167

తే. వారి తప్పెనొ నెంటి యీతమ్మికంటి, శీల మెట్టివొ కాక కాశకమునీంద్ర
జాలమో మద్భుబాళక్తి దూలి చనెనొ, పొంగి యింకొక్కమాటు వ్రేయంగవలయు.

క. అసిపోవక వచ్చునె నా, యసి పోవక యంచుమిగుల నాగ్రహలీలం
గొసరక మఱియును హుమ్మని, యసమగతిం బూని వేరేయనాసమయమునక.

శా. పక్షీంద్రధ్వజపద్మజప్రముఖు లాబర్హిర్ముఖు ల్లోల్వగా
నుతాధీశ్వరు నెక్కి తైలతనయాయుక్తంబుగా భక్తసం
రక్షాదక్షుండు విశ్వనాథుడు సువర్ణగావీవకోదండి నా
సాక్షాత్కారముఁ బొందె సత్కృప హరిశ్చంద్రక్షిచూర్తకున్. 170

- సీ. ఆకాశగంగతో నమృతాంశురేఖతోఁ, బల్లవారుణజటాభరముతోడ
 ఛాలలోచనముతోఁ ఛణిమండలములతోఁ, గాలకూటవీసీలగళముతోడ
 హరిణాడింధంబుతోఁ నజగద్రథముతోఁ, డమరుశాతతిగ్రూలములతోడ
 నజశోమాలికాగజచర్మములతోడ, భసితాంగరాగవిభ్రమముతోడ
- గీ. సౌరభోజ్జ్వలపుష్పవృంబుతోడ, దివిజనందోహరణితవాదితృళబ్ద
 సహితనారదవల్లకీస్వనముతోడ, శ్రుతు గిరిరాజకన్యకాధపుడు పాలిచె. 171
- వ. ఇవ్విధంబున జంద్రోశేఖరుండు ప్రత్యక్షంబగుటయు నవ్యసుంధరాధ్యక్షుం డత్యంత
 భక్తితాత్పర్యంబును సంభ్రమంబును ద్రియంబును భయంబును వినయంబును విస్మ
 యంబును నయంబును నుల్లంబున నొక్కఁమొగిం బిక్కటిల్ల దేహంబునం బులకాంతు
 రసమాహంబు లరమానంబులై జనియింప నానందబాష్పబిందుబృందంబులు నయ
 నారవిందంబులం వొరుం సాష్టాంగదండప్రణామం బాచరించి లేచి నిలిచి ముకు
 శేతకకమలంజై. 172
- సీ. జయ పార్వతీమనోజలహతమార్తాండ, జయ రసాతలవిధూషణకరండ
 జయ గజాసురదృష్టజలదజతాస్పృణ, జయ భక్తలోకరక్షాఘోషిణ
 జయ ఛాలలోచనజ్వలనజితానంగ, జయ పాణిసంభృతోజ్జ్వలమరంగ
 జయ వియద్వాహినీశశిశాతోజ్జ్వల, జయ కుండచందనమశేర
- గీ. జయ సమాధిశభాతపీయపురంద, రాజగీర్వాణమకుటవిన్యస్తరత్న
 సుబలశోభావిభాసితపాదపద్మ, జయ చనోహరకలభాతశైలనదన. 173
- త. ఆ రహావిధముల శక్తిని, వియతించుచు నున్న భూమివిధు జూచి కృపా
 వనరాం శక్తినితో, భగవాను చహనురాగ భరితాత్ముండై. 174
- ఉ. భూపకులార్జున్య నిను బోలున్యపాలురు లేరు చూడగా
 సేపునున్యాలోకముల నెంతయు మేలు నితాంతనూన్యతా
 లాపవిశేషమైనైర్మగుణలక్షణసాహసవైభవకీయా
 దీపిత మయ్యె నీవడత నివ్యమునీశ్వోవ్వ నీయమై. 175
- వ. ఆచ్చముగ మూడుమెచ్చలు, మెచ్చితి జిత్రమున గరుణ మిక్కుట మయ్యెన్
 నిచ్చలముల నడుగుము నీ, కిచ్చెద వలననవరంబు లెయ్యవి యెనక. 176
- తే. అరుచు డాయంగ గమృతి యాదరించి, మృగులకరపంకజంబున మేను నిమిరి
 గౌరవం బొప్ప దాపలికంటిచూపు, పరగ నిగిడించుటయు మహిపాలవరుడు. 177
- వ. బ్రాహ్మకవచనంజై యేమియుంబుక నేరకూరుకున్నం దదీయనోభావం బెఱింగి
 చుద్భావజారాతి నెలివి బాజగ నవ్వి యిట్లనియె. 178

- చ. దలముగ మేన నెల్ల భసితం బెసలార నలంది చర్య మి
ముల మొల గట్టి భూతగణము ల్బ్రజియింపగ నప్పరేతభూ
ముల వసియించినట్టి నను బోలినవాడవు నీవు నీకు నో
నలినహితాస్వయాభరణ నాన వహింపగ నేటి కిమ్మొయిన్. 179
- మ. ఇది గాధేయుమహేంద్రజాలము ధరిత్రీకా సమస్తంబు స
మ్మద మొప్ప నివనిపించెద నివసుము యుష్మత్సూన్యతాలాపనం
పద యెల్లం దెలియంగ గోరి చలముం బంతంబు రెట్టింప ని
ట్టిదశం గుండగ జేసె మాని తనకాటిల్వంబు పాటిల్లన్. 180
- నీ. ఇది ప్రేతభూమి గా దినకులేశ్వర పావ, నం బగుయజ్ఞపాటంబు గాని
యస్థిప్రోవులును గా వమితనూన్యతవచ, సౌఖ్యాగ్ర్యబహుసమిత్సమితి గాని
ఘనకపాలములు గా వనవద్యసాహస, విమలోపకరణపాత్రములు గాని
రక్తపూరము గాదు రాజన్యలోకైక, నాథహయ్యంగవీనంబు గాని
- గీ. కడిదికొట్టులు గావు సుగరజయాంక, పాదుకొల్పినభూరియూపములు గాని
చికురజాలంబుగాదు శ్మితసమస్త, విమతనరపాల నవకుశవితతి గాని. 181
- క. ఓలి నిను భృత్యునింగ, నేలినయవ్వీరబాహు డిలలోపల జం
డాలుదు గాదు కృతాంతుడు, నాశీకహితాస్వయాభినతులేకా. 182
- క. నీనతి బిలిచి తలంకక, దాసింగా నేలునతడు తర్కింపంగా
భూసురుడు గాదు మాయ, వేసపు గలిరాజు గాని విమలచరిత్రా. 183
- తే. నీకు డెందంబులోన సందేహ మేల, చేరి విశ్వాస మొదవ వీక్షింపు మనుచు
శుద్ధమతి దివ్యదృష్టి యిచ్చుటయు సర్వ, మునుగనుంగొని వెఱిగంది మనుజవిభుడు.
- వ. అనందకందభితవృద్ధయారవిందుండై చంద్రమతియునుం దాను నమ్మందాకినీహళిక
బునః ప్రణామం బాచరించి వినయవినమితోత్తమాంగుండై. 185
- ఉ. శ్రీనగజేశ మికరణ జేసి మదీయము లైనయట్టియ
జ్ఞానమయాంధకారములు సర్వము నాకు దొలంగి పోయె ను
జ్ఞానదివాకరోదయము చాలగ సొంపు వహించె నీభవాం
భోనిధి నేటితోడ నను బూని తరింపగ జేయడీ దయకొ. 186
- క. మీ వదపకంజనేవా, నైపుణమానసుని జేసి నను సత్కరుణం
జేపట్టి ప్రోవు భూధర, చావ జగద్ధరితదూప చంద్రకలాపా. 187

తే. నిన్ను హృదయాంబుజంబున నిండువేడ్క, గొజల సదృశక్తి నిల్ప గల్గుటయెడక్క
వరము లాం దెవ్వియునునొల్ల వరమునీంద్ర, సముదయార్చిత నీదుపాదములయాన.

వ. అని పలుక నప్పు డమ్మహాదేవువామాంగంబున నున్న సర్వమంగళచంద్రమతిం గనుం
గొని.

189

ఉ. ఓషికవాణి నీకుఁ గలయోషిక వాణికి లేదు వార్ధి వే

లాపరివేష్టితక్షితలంబున నీసరి లేరు భామినుల్

నీపతిభక్తియు క్తియును నీమతిశుద్ధియు నీవివేకవా

క్షైపుణము స్థుజంగులనాఘన కైన నుతింప శక్యమే.

190

క. గళమున నొప్పెడునీమం, గళనూత్రిముపెంచె గాదె గణుతింపగ బె

క్కులు భయవోషద్రవములు, దొలగించె భవత్ప్రియునకుఁ దోయజగంధీ.

191

చ. చిరకాలంబు సమగ్రరాజ్యవిభవశ్రీ జెంది వర్ధిల్లి యీ

భరణీమండల మేలు నీదుపీయభర్తఁగూడి యేతెంచి సుం

దరి మాయొద్దనె యుండు మంతయు గృతార్థత్వంబుమై నిప్పు చే

వర మైనం దగ వేడు మిచ్చెద గడు న్వాత్సల్య ముప్పొంగగన్.

192

వ. అనుటయుం జంద్రమతి యగ్నిరీంద్రనందనచరజాఁచిందంబులకుం బ్రాణిమిల్లి యో

తల్లి యిప్పుటభేదనం జేలుమహివల్లభుమహారుని సజీవుని జేసి నాకుం బ్రాపించిన

నింద తొలంగం జేయు మనిన నమందఁగంతోపితస్వాంతయై యమ్మహిపాలబాలకుం

డింతకుమాన్చు బ్రతుకుభవత్తనూజాప్రాణంబు లిచ్చితి బరమహర్షంబునం బొందు

మను సమయంబున.

193

చ. పాలుపుగ నిద్ర మేల్కొనినపోలిక నల్లన లేచి వచ్చె గో

మలపదపద్మసంఘటితమంజులనూపురకింకిణీరవం

బులు గడుఁ బర్వ లేనగవు ముద్దులచెక్కుల దొంగిలింప ను

జ్వలమతి లోహితాస్మడు నిశాకరతుల్యుడు సంభ్రమంబునన్.

194

తే. ఇట్లు వచ్చిననందను నెలమి దొలక, జంద్రమతి చూచి యానందజనితబాష్ప

కణము లుప్పొంగ నమ్మన గదియ నొత్తి, యమరఁ గొఁగిటజేర్చి ముద్దాడుచుండె.

క. అవేళ గొఱకుడు ల, జ్ఞావనతశిరస్కు డగుచు నాగ్రహ మెల్లం

బోవంగ విడిచి యతిదై, న్యావమాముగ జితనొంది యద్భుత మడరన్.

196

క. చిరకాలార్జిత మగుమాత్మరమతేపోభనము గంటి వడి కడు దటిగన్

దురహంకృతి నే బలికిన, నిరుపదఘోరప్రతిజ్ఞ నెవమున నకటా.

197

- ఉ. పాకవిరోధి యేమిటికి బ్రక్క మొనర్చ సమస్తతాపసా
నీకము నూరకుండ నతినిర్భరగర్వము పూని బేలనై
తోకొని యవ్వసిష్ఠమునితోడుత నేటికి నాగ్రహించితిక
వాకు వివేకహీనత మనంబున నేటికి బుట్టెనయ్యెడక. 198
- ఆ. కమలభవునితోడ గర్వించి పృతిస్పృహ, జేయ జాలిఁబ్రినాయశేష
మతివిశేష మెల్ల మందీభవింపంగ, బట్టిజగడ మేల నెట్టుకొంటి. 199
- వ. అని పశ్చాత్తాపంబును బొందుచు నమ్మనుజపతింగదిసి నిల్చి యమ్మునివల్లభుండు కృత
నముస్కారం డగుమహీరమణుం గనుంగొని రారమ్ముని యాలింగనాదినంభావనం
బుల మనం బలవరించి యి ట్లనియె. 200
- క. మిగుల బ్రయాసము నొందితి, వగణితసూక్ష్మతవస్సయంచిత నీవై
ర్యగుణపూరిగల్భ్యంబులు, జగదాశ్చర్యంబు లాశ్చర్యసంస్తుత్యంబుల్. 201
- తే. నిత్యమైయొప్పు భవదీయసత్యమహిమ, దెలియగోరి మనంబున దలక కేను
వితతకపటక్రియావృత్తి సతిని నిన్ను, బాధ నొందించి కడు నపరాధి నైతి. 202
- క. తుమియింపుము నాయపరా, ధము లన్నియు దయ దలిర్ప దావకసామ్రా
జ్యము నైకొని యేలుము పూ, జ్యముగా నిక బ్రోవు భూప్రజల నీరి దొలకక.
- చ. అన విని నవ్వి యీకరణి నానతి యియ్యంగ నీకుఁ బాడియే
మునికులచంద్ర మిరు జగము ల్లానియాడంగ నొండువారు మీ
కును నపరాధము ల్లవె కోరిక లీరిక లెత్త మీకతం
బునఁ గడు మించె నాయకము పొందుగ నెల్లడ నేఁటితోడుతక. 204
- క. నామనవి యొకటి విను మింక, నోమునికులతలక మఱచియును రాజ్యము న
న్నే మఱి మగుడఁగఁ గొను మని, యేమియు బలుకకుడు నాకు నింతియచాలుక.
- ఆ. హీనమతి స్వదత్త మైనను బరదత్త, మైన ముల్లు మోపునంతమేర
భూమి యపహరించి పోవంగ దొర్చిన, యతఁడు నరకగామి యందు బుధులు.
- కా. నీకిష్టం డగుపార్థి వేశ్యయనిచే నిత్యప్రసన్నుండవై
యేఁచుత్రము గాగ నీతీతితలం బేలించి పాలింపు మ
స్తోకప్రాభవలీల నేలుము జయజ్ఞోఽఽతలేశం డరి
క్షాకాంతధ్వజనీవసీచయమహాదావాఁలన్నూరివై. 207
- ఉ. నాపుడు లెన్న యయ్యె సరనాధశిరోమణి యట్ల చేయుదున్
నీవై మదివృథూపతిని నిన్ను బ్రీయంబున నిర్వద న్ధరి

- తీరలయంబు సర్వమును దేజము పర్వగ నేలుచుండుమీ
నావచనం బహేళుము నుదంబున సంశయ మింక నేటికిఁ. 208
- తే. ఇందు కొడబడ కుంటివే స్పృహరేణ్య, పూని బొంకితి నని పొమ్ము పోవ కున్న
నరసి నే నెట్లు చెప్పితి నట్లు చేసి, కీర్తిం బొందుము సత్యవిస్ఫూర్తి మెఱయ. 209
- క. మును దేవసభామధ్యం, బున నాచేసినప్రతిజ్ఞ భూవర తప్పం
జనునె ప్రతిజ్ఞాభంగం, బునకంటెను దురిత మెద్ది బుద్ధిఁ దలంపక. 210
- చ. నలినమహాత్ములైన పదునాల్గుమహాయుగము ల్వసుంధరా
స్థలికి నధీశుగా నిను ముదంబున నిల్పెద నంచుఁ బూని నేఁ
బలికినవాడ నాప్రతిని ప్రాధి వహింపఁగ నంతకాలముక
జలధిపరీతభూతలము సర్వము నేలు ప్రజానురాగివై. 211
- క. మరి మీఁదఁ బాకకాసను, సరిగ్దయ నొగిం జతుర్దశ మహామన్యం
తరములు నిలిపెద ననుచుం, దిరముగ నేఁ బల్కినాడఁ ద్రిదశులు వినఁగక. 212
- క. అందాక నుండు మధికా, నందంబును బొంది నీవు నాకంబున సుం
క్రందనమాటగ్దయి, నిండుకళాధరునియాన యింక నేమనినక. 213
- ఆ. ఆనిన నొండు పలుక నాత్మలో శంకించి 'యినమలాధినాథుఁ డేమి యనఁగ
నేమి యగునొ యనుచు నెంతయుఁ జెంతించు, చున్న యంత శిష్యులొలిగెలవ.
- ఉ. తోయజగర్భసన్నిభుండు దుష్కృతపర్వతవజ్రపాణి యా
మ్నాయరహస్యవేది యసమానతపోవిభవప్రభావధా
రేయుండు శైవమాగ్ధనుచరితుఁడు పాత్రు డదంతటిసతి
నాయకు డవ్యసిష్టమునినాథుండు వేడుక వచ్చె జెచ్చెరక. 215
- గీ. వచ్చి రాజీవబాంధవవంశతిలకు, నెదుర నిలుచుటయును జూచి హృదయ మలర
మొక్కి యిట్లుని పలికె నోమునివరేణ్య, మిగుల బుణ్యుండనైతి నే మీకతమున.
- చ. పరుసముతోడ మోపి కులభంబుగ లోహముఁ గాంచనంబుగాఁ
బరువడఁ జేసినట్లు నిరపాయతపోమహిమానుభావంబు
భయం డగుగాధినందనునితోడుత న న్నొఱయించి సత్యము
స్థిరతరక్తిచుంతునిగ నేసితి రెంతయు సత్కృపారతిక. 217
- క. భూతలఁ భులలోపల, నాతత మగుక్తిరి నేఁ గృతార్థుడ నైతిన్
మితలఁ పానతి యిం డిక, నేలెఱుగున నడతు నుచిత మెయ్యది యనినన్. 218
- ఉ. శ్రీకరసత్యవైభవవశీకృతచంద్రికావతంస యి
జ్ఞాకులక్తిరి నీకతన వన్నియ మించె ధరితిమీఁద ను

- శ్లోకుడ పీపు నీకు గలనూపుతనైర్వవివేక వానరే
భాకలితప్రతాపములు గన్వొన మెవ్వరియందు నెచ్చటక. 219
- క. అనఘాత్మ నాపురోహితుఁ డని యెంతయు నాదరించి యరుదుగ నాచే
సినప్రతిస దప్పకుండగ, నను నెరిపించితివి త్రిభువనంబు లెఱుంగక. 220
- క. నావును గురువాక్యంబులు, దోషవక గాథయు నాజ్ఞ తోరపుభక్తిన్
గావింప ననుచుతించె ను, హీనల్లఘట డంత నిష్కరేంద్రుడు కడఁకక. 221
- సీ. పదనారి పరువున మణిమంధముల వియు, స్పృహవారిఁ దెప్పించి నరవరేణ్య
జానొంద మంగళేస్నానంబు చేయించి, వరవస్త్రబహువిధాభరణంధ
మాల్యాదివస్తు సానుగ్రిచే నెఁతయు, శ్రీలు మీఱఁగ నలంకృతు లానర్ప
చంద్రకాంతశిఖరికాలవిత్పత్తికో, పరిభాగమునఁ జాల బ్రభుత మీఱ
- గీ. మేరుశిఖరంబులతోడత పేల మాను, భద్రసింహాసనంబునఁ బరఁగ నునిచి
యగ్గిజన్ముల నుచితదానాదివిధుల, బ్రీతచిత్తుల గావించి ప్రియము నెలయ. 222
- వ. ఇందుశేఖరుఁడౌపావిశేషంబున నిష్పిశ్వంధరామండలంబు సమస్తంబును మానంబున
నేలు మని సమగ్రినైకమంబున బట్టుంబు గట్టె నానమయంబునం గమలాననాది
గీర్వాణులు వసిష్ఠవిశ్వామిత్రాదిసంయమిజనంబులు ననేకప్రకారంబుల నాశీర్వ
దించి మంత్రాక్షతంబు లిడి రప్పడు. 223
- సీ. దివి నాదితేయవాదిత్యము ల్హరిపించె, గురినెను గుప్పగా విరులవాన
గంధర్వకామినీగానము ల్విలసిల్లె, నప్పనశ్రీలనాట్యములు చెలగ
నత్యంతసౌభ్రతత్యమాండ్యంబుల, మలయానిలము వీచెఁ గలయ దిశల
దహనఁ జొప్పారె బ్రదక్షిణార్చులచేత నినచంద్రదీధితు లేపు చూసె
- గీ. భుజవంశాధినాథద్విజవరాహ, కూర్మకులపర్యతంబులు కుతలభార
మెడల విక్రాంతి వహియించె నెలమి దొలక, నకలజీవుల పాదలిరి సమ్మదముల. 224
- వ. తదనంతరంబు. 225
- తే. చంద్రశేఖరుఁ డాహరిశ్చంద్రుఁ జూచి, యీవు సాకేతపురమున కేగుచునుచు
మరిపించిపురంధరాద్యమరవరులఁ, గొలువ వేంచేసె నైలాసకుధరమునకు. 226
- క. అంతట దద్వృత్తాంతం, బంతయు నారదునివలన నమరగ విని య
త్యంతప్రహేళభరిత, స్వాంతుండై సత్యక్షిరి సంధ్యమ, మొప్పక. 227
- క. జ్ఞాకాంతమాళిరత్నము, రాక పురిం జాటఁ బంచె రయమునఁ దద్యా
రాకరసంజనితము, హాకాతుకములఁ జెలంగి యప్పుడ పౌరులో. 228

వ. బహుప్రకారముల నత్యంత కష్టములుగా బురం బలంకరించి రాసమయంబున నపరిమితకరిహయరథపదాతి సమేతుడై మంగళతూయ్యవంబులు చెలంగ నుప్పొంగి సమగ్రవైభవంబున. 229

ఉ. పున్నమనాటి రేయి పరిపూర్ణసుధాకరురాక గాంచి సంపన్నకుతూహలస్ఫురణ పద్మగ నంబుధిరాజు దా నెదుర్కొన్నవిధంబున స్త్రుపణిరోమణిరాకతు సత్యక్షియ భుక్తులభక్తియుక్తి చెబు వొంద నెదుర్కొనినం బ్రియంబునన్. 230

తే. ఎదురుకొని సుభ్రుచంబున నినకులేశు, సంఖ్యిపంకజములకు సాష్టాంగ మెఱిగి కేలంబుములు కిరనువైఁ గీలకొలిపి, పలికె నిట్లుని వినయసంభాషణములు. 231

ఉ. సాంద్రయశోరమావిభవ సత్యవచోమణిహార యోహరి శ్చంద్రసరేంద్ర వంశవనచైత్ర యమిత్రాజయప్రతాపని స్తుంద్ర పురందరాదివిబుధవ్రజరంజితపట్టభద్ర భోగీంద్రున కైన శక్య మగునే నుతియింప భవత్ప్రభావముల్. 232

మ. అనఘు డైనవస్తిస్థితో నొఱసి లోకాశ్చగృహ్యధ్యంబుగాఁ దనయక్షీణతపోవిశేషగరిమ స్థర్పించి బ్రహ్మర్షియై వినుతి బొందినవేదమూర్తి త్రిజగద్విఖ్యాతుఁ డగ్గాధినం దను డెంతే వెఱఁ గంద నిల్పితిని నిత్యం బైనసత్యం బిలన్. 233

తే. మహిమతో నింకఁబూజ్యసామ్రాజ్యలక్ష్మి వెలయఁదైకొని భూప్రజావితతిహోవ శో విచ్చేయుఁ డని విన్నవించుటయును, హన్ష మొదవంగదరహానితాస్మదగుచు. 234

చ. సముచితవాగ్విశేషముల సుతస మొందగ సత్యక్షియ త్తమసచివాగ్విణి నిజహితస్థిరకార్యహాస్యవేదియ ర్విచుతసమూహరణవిక్రిమునిం దగ నాదరించి రత్నమయవినూత్న కాంచనసంధంబు ముదంబున నెక్కె నున్నతిన్. 235

సీ. అమలంబు లగుచతురంగబలంబులు, గడిమి దీపించి నల్లడల గోలవ హృద్యంబులై బహువాదసంబులు, మోయ మాధగానములు చెలంగ కరకంకణమునాత్కారము ల్చెల్లరేగ, రమణులు వింజూమరములు వీవ

గీ. గలికకన్నులవారకాంతలు పసిండి, పశ్యేగంబుల రత్నదీపములు నించి నిండువేడ్క నివాళింప నిజపురంబు, మంచికుఠలగ్నమునఁ బ్రవేశించెనృపతి. 236

వ. ఇష్టిధంబునం బురంబుం బ్రవేశించి రాజమార్గంబునం జనుడెంచునవ్వుడు. 237

- సీ. అరవిందనాభుఁ డీయవనితలేశ్వరుఁ, డిందిర యీశరదిందువదన
పాకశాసను డీదివాకరాస్వయభర్త, పౌలోమి యీపురంధ్రీలలూరు
నీహరకిరణుఁ డీనిత్యసత్యధనుండు, రోహిణి యీపంకరుహదళాక్షి
ప్రసవకోదండు డీరాజదేవేంద్రుండు, రతిదేవి యీలోకనుతచరిత్ర
- గీ. యని హరిశ్చంద్రసార్వభౌమాగ్రగణ్యుఁ, జంద్రముతిఁ జూచి గూనఁదడఁగి
పారజనబృందములు నుధాసారవధుగ, చిత్రవాహ్నేఖరుల బ్రశంసించి రెలమి.
- వ. ఇవిధంబునఁ జారజననికాయసంస్తూయమానుండై హరిశ్చంద్రుండు మహానందంబు
ను జొంది నిజమందిరంబు దతిసి సముచితవర్తనంబునం బ్రవర్తించుచునయమాగ్ధం
బునం బ్రజాపరిపాలనాశీలుండై పూజ్యంబగురాజ్యంబు సేయుచుండెనని- 239
- క. మునిపతిమాండ్లముం, దనఘండు యథిష్ఠిరునకు ననురాగమునన్
వినిపించె హరిశ్చంద్రా, వనినాథుకథాకృమం బవార్థప్రసాదన్. 240
- శా. వాగ్ధోగీ ద్రసుపర్వసింధుశరద్వాహతారాసుధా
ర్భుర్యాచలచాపగోపగుప్తతోటిచ్చటామల్లికా
స్రగ్భావిభ్రమశుభ్రకీర్తియచిహ్నశ్రేణికావిస్ఫుర
ద్విగ్భామాకుచమండలాగ్ర వివిధార్థివ్రాతచింతావళి. 241
- క. అలఘుప్రతాపమతుబస, మలకేంద్రకృపాసహగ్రమహిమాన్విత శో
రొల్లనిగ్రామనికేతన, జలసీమారక్షణైకచాతుర్యనిధి. 242
- ఉత్సాహ. రాత్నుభాంతకాశధీధురంధరప్రశస్తప్రా -
వృత్తుమాగమాంబుభృన్నవీనదాన గర్విత
ద్విత్తుమాజదంతిసింహ ధీరతామరాచలా
వత్తుమాసగ్రవంశధగ్ధసాగరతూపాధిపా. 243
- గద్యము. ఇది శ్రీమదాపస్తంబనూత్రపవిత్ర కాండీశ్వరునిచక్రవర్తిగోత్ర సకలసుకవి
జనానీకమిత్ర దేవనామాత్యకుమారవినయవివేక విద్యాలంకారశంకరకవి నామధేయ
ప్రణీతం బయినహరిశ్చంద్రపాఖ్యానం బనుమహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును

దండకరత్నములు

అంజనేయదండకము, సూర్యనారాయణదండకము, నూకాల
మృదండకము, సోమాలమృదండకము, గంగాలమృదండకము, మహాశక్తి
దండకము యీ మొదలగు యిరువది దండకములు హిందూదేశములో
తరుచుగా వ్యాపించెడి మహాచిలో నుపయోగించుటకు మహాశక్తిదం
డకము మొదలగునవి ప్రసిద్ధములు.

వెల 0—6—0

విశ్వవిద్యాలయము

హస్తపుస్తకములు

22/4/34

దండకరత్నమునకు ప్రసిద్ధిరాని యిరువది పాట, లంకాజాలు చేయుచున్న
రాధాకీబోటు పాట, గుమ్మగు బల్ ముష్టలగుమ్మశుద్ధులపాట, వస్తాదు
లక్షనను యెత్తరాని బస్తాలమోత, తమాషాకు తమాషాపాట,
అచ్చటచ్చట కొట్టుముచ్చట్లు, రండులందరిలో నీముండపాట, చిత్రమగు
విచిత్రవివాహము, కంగారు లేకుండా కండ్లుపోవుటకుకొత్త మొక్కు
బజులు, లోకక మెరుగని నైదిక సరసము, చంచలమగుదాంషల్యపుపాట
జగమంతయు వ్యాపించినసిరిసిమువ్వపాట, వలదన్న నుయ్యెసగే వల్లమా
లిన కల్లబహుమతులు, వావివయసలేని జోలపాట, బత్తెములేని ముత్తి
పాట, బాలుల తమాషాకుబండిపాట, చిత్రకార్తిలోగ త్తరిలేకుండానే
జరిగే గోంగూరపాట, యెల్లర నేడ్పించు కల్లుపాట, కుండపాట, నార్కా
యణమ్మ, నాయుడు బాసపాట, యిల్లెగుల్లజేసి కల్లనిపించు జూదము
పొడుముకాయ, చేతగానినామగడ వేరుబడదామురాపాట, నిరసన
వముగలిగించు వల్లమాలిన సరసముతో 16 పాటలుగలవు గ్రామఫోన్
వరుసలతో సూతనముగా తయారు కాబడినవి.

వెల 0—6—0

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య, బుల్లెల్లూరు, రాజమండ్రి.

